

TURUN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖS 2024

Kaupunginhallitus 31.3.2025

Pormestarin katsaus	1
1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.1 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.2 Yleinen taloudellinen kehitys	7
1.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	8
1.4 Kaupungin henkilöstö	14
1.5 Ympäristötekijät	15
1.6 Muut ei-taloudelliset asiat	18
1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	21
1.8 Arvio kaupungin ja kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä	22
2. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko	25
3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	29
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	29
3.2 Toiminnan rahoitus	32
4. Rahoitusasema ja sen muutokset	36
5. Kokonaistulot ja -menot	40
6. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	41
6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	41
6.2 Konsernissa tapahtuneet muutokset	41
6.3 Konsernin toiminnan ohjaus	41
6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	42
6.5 Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut	45
6.6 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	51
7. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä	51
8. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	52
Kaupunginvaltuusto	53
Tarkastuslautakunta	54
Keskusvaalilautakunta	55
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta	56
Konsernihallinto, kaupunginhallitus, elinvoiman palvelukokonaisuus, työllisyyspalvelut	58
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus	86
Kulttuurin palvelukokonaisuus	91
Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus	98
Liikunnan palvelukokonaisuus	102
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	107
Konserniyhteisöt	
Blue Industry Park Oy	122
Business Turku Oy	124
Forum Marinum -säätiö	126
Kaarea Oy	128
Kuntec Oy	131
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy -konserni	132
Turku 2029 -säätiö sr.	136
Turku City Data Oy	137
Turku Energia -konserni	140
Turun Aikuiskoulutussäätiö	142
Turun Ammattikorkeakoulu Oy	144
Turun Kaupunginteatteri Oy	146

	Turun Kaupunkiliikenne Oy	147
	Turun konservatorio Oy	149
	Turun Satama Oy -konserni	151
	Turun seudun puhdistamo Oy	153
	Turun Seudun Vesi Oy	156
	Turun Taiteen talo Oy	158
	Turun TeknologiaKiinteistöt Oy	160
	Turun Vesihuolto Oy	162
	Turun Ylioppilaskyläsäätiö	164
	TVT Asunnot Oy -konserni	167
	Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy	170
	Visit Turku Archipelago Oy	172
9.	Taloudellisten tavoitteiden toteutumisvertailut	174
9.1	Käyttötalousosan toteutumisvertailut	174
9.2	Investointiosan toteutumisvertailut	176
9.3	Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailut	177
9.4	Rahoituslaskelmaosan toteutumisvertailut	178
10.	Tilinpäätöslaskelmat	179
10.1	Tuloslaskelma	179
10.2	Tase	180
10.3	Rahoituslaskelma	182
10.4	Konsernituloslaskelma	183
10.5	Konsernitase	184
10.6	Konsernin rahoituslaskelma	186
11.	Tilinpäätöksen liitetiedot	187
	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	187
	Tuloslaskelman liitetiedot	193
	Taseen liitetiedot	199
	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	212
	Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	220
	Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat	222
	Eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat	223
12	Luettelot ja selvitykset	230
12.1	Tilinpäätökseen sisältyvien tunnuslukujen laskentakaavat	230
12.2	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	234
	Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä	235

Toimintakertomuksen vertailuvuoden lukujen esittämisessä käytetyt lyhenteet:

TP	Tilinpäätös
TA	Talousarvio
TAM	Talousarvio muutoksin

Pormestarin katsaus

Kaupungit joutuivat vuonna 2024 vastaamaan sekä kansallisiin että globaaleihin muutoksiin, jotka vaikuttivat niin talouteen, työllisyyteen kuin palveluiden järjestämiseenkin. Suomen kuntakenttä jatkoi sopeutumistaan sote-uudistuksen jälkeiseen aikaan ja valmistautui muun muassa ottamaan vastuulleen työllisyys- ja kotouttamispalvelut vuoden 2025 alusta.

Vuosi 2024 olikin myös Turulle merkittävien uudistusten vuosi. Ulkoisten muutosten keskellä kaupunki ei tyytynyt kuitenkaan vain reagoimaan ja sopeutumaan. Turku valitsi oman suuntansa ja keskittyi pitkäjänteiseen kaupunkikehittämiseen sekä uudistuksiin, joilla rakennetaan kestävää hyvinvointia tuleviksi vuosiksi.

Turku on onnistunut lisäämään vetovoimaansa, ja väestönkasvu jatkui viime vuonna ennätyksellisen vahvana. Kotimaan muuttovoitto oli suurin yli 30 vuoteen, ja Turku oli suurista kaupungeista ainoa, jossa väestönlisäys ylitti jo ennestään vahvan edellisvuoden tason. Merkittävää on, että Turku sai muuttovoittoa erityisesti työllisistä.

Uusimmat väestöennusteet osoittavat, että kaupunki kasvaa myös tulevina vuosina, ja että kasvu painottuu työmarkkinoiden kannalta keskeiseen 25–49-vuotiaiden ikäryhmään. Osaavan työvoiman saatavuus korostuu erityisesti talouden elpyessä. Kaupungin kestävä kasvun kannalta onkin keskeistä, että kaupunkiin muuttavat myös kotoutuvat, kouluttautuvat ja työllistyvät.

Tässä kehityksessä myös Turun korkeakoulujen vetovoimalla on keskeinen rooli. Kevään 2024 yhteishaussa Turun yliopisto nousi hakijamäärältään Suomen suosituimmaksi yliopistoksi, ja Turun ammattikorkeakoulu oli puolestaan viidenneksi suosituin ammattikorkeakoulu. Vetovoimaiset korkeakoulut tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia kotimaisille ja kansainvälisille yrityksille sekä uusille innovaatioille.

Kasvavaa Turkua rakennetaan monin tavoin eri lähtökohdista kuin vielä kymmenen vuotta sitten. Harkitut kasvuihmisinvestoinnit ja pitkäaikainen kehittämisvisio ohjaavat Turun kehitystä myös tulevaisuuden haasteiden edessä.

Kaupungin elinvoiman laaja-alainen tukeminen oli yksi

vuoden 2024 painopisteistä. Turun johdolla 23 varsinaissuomalaisen kunnan muodostama Turun työllisyysalue valmistautui vuoden 2024 aikana työllisyyspalveluiden siirtoon valtiolta kuntien vastuulle. Muutos ajoittui haastavaan aikaan, sillä kaupungin työttömyysaste nousi vuonna 2024 merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Työllisyyspalveluiden siirron valmistelutyössä keskeisenä tavoitteena olikin työllisyys-, osaamis- ja koulutuspalveluiden sekä yrityspalveluiden yhteistyön kehittäminen, jotta uudistus tukisi kaupungin elinvoimaa ja edistäisi työllisyyttä mahdollisimman tehokkaasti.

Suurten kaupunkien, kuten Turun, rooli koko suomalaisen työllisyys- ja elinvoimapolitiikan onnistumisessa on keskeinen, sillä ne toimivat kasvun moottoreina ja työmarkkinoiden solmukohtina. Elinvoima ei kaupungeissa kuitenkaan synny itsestään, vaan se rakennetaan rohkeilla päätöksillä ja ennakoivilla toimilla.

Suomen talous osoitti loppuvuotta kohti piristymisen merkkejä, vaikka maailmantalouden epävarmuus varjosti edelleen näkymiä. Inflaation hidastuessa kotitalouksien ostovoima alkoi loppuvuonna parantua, mutta työllisyyden haasteet hidastivat talouden yleistä elpymistä. Rakennusalan matalasuhdanne jatkui koko vuoden ja rakentaminen hiipui myös Turussa, vaikka uusia rakennushankkeita aloitettiin muuhun maahan verrattuna keskimääräistä enemmän.

Kuntatalouden yleistilanne Suomessa heikkeni, mutta yksityisten investointien osalta alkoi näkyä myönteisiä merkkejä. Haasteista ja sopeuttamistoimista huolimatta Turku onnistui päättämään tilikauden 0,1 miljoonan euron ylijäämään. Myönteisen kehityksen taustalla olivat pitkälti kertaluonteiset maaomaisuuden myyntituotot sekä sijoitusten poikkeuksellisen hyvät tuotot, kun taas yhteisöverotuotot laskivat ennakoitua enemmän.

Vaikka taloudellinen tilanne on Turussakin haastava, on syytä huomata, että kaupungin vuosikate kattaa poistot, eikä käyttömenoja rahoiteta velalla. Verotulot ja valtionosuudet kattavat toimintamenot ilman, että joudutaan turvautumaan pitkäaikaiseen velkarahoitukseen perustominnan pyörittämisessä. Turun talous on siis edelleen

kestävällä pohjalla, vaikka vuosikate on laskenut edellisvuodesta. Vuoden 2024 tilinpäätös oli näin ollen ennakoitua parempi, mikä parantaa myös kaupungin lähtökohtia tuleviin, talouden kannalta haastaviin vuosiin.

Turun talous on kuntasektorin reformien jälkeen yhä tiiviimmin sidoksissa yleiseen suhdannekehitykseen, mikä haastaa kaupungin pitkäjänteistä taloussuunnittelua. Talouden sopeutustoimien rinnalla kaupunki panostaa vahvasti ennaltaehkäiseviin ja pitkäkestoisiin ratkaisuihin, jotka tukevat kaupungin taloutta ja asukkaiden hyvinvointia pitkällä aikavälillä. Osana talouden kestävän kivijalan rakentamista Turku jatkoi strategisia kasvuinvestointiaan, joiden kokonaisuus vuonna 2024 oli 182,3 miljoonaa euroa.

Tärkeitä investointeja tehtiin turkulaisten sujuvan ja hyvän arjen palveluihin sekä aivan erityisesti lapsiin ja nuoriin. Turku on viime vuosina panostanut huomattavasti lasten ja nuorten palveluiden kehittämiseen, resursointiin ja kokonaisvaltaiseen johtamiseen. Palveluita kehitetään sektorirajojen yli ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Keskeisenä toimintaa ohjaavana ajatuksemmamme on, että panostukset lasten ja nuorten hyvinvointiin ovat panostuksia koko kaupungin tulevaisuuteen. Kuvaavaa on, että kaksi kolmasosaa kaupungin budjetista kohdistuu lasten ja nuorten palveluihin ja sama osuus kaupungin henkilöstöstä työskentelee heidän parissaan.

Turku jatkoikin vuonna 2024 määrätietoista panostamista niin lasten ja nuorten oppimisolosuhteisiin kuin lasten ja nuorten parissa työskentelevien työntekijöiden työhyvinvointiin käyttämällä huomattavasti rahaa päiväkotija koulurakennusten korjauksiin ja rakentamiseen. Investointivelkaa on päässyt syntymään, sillä 1980-luvun lopusta vuoteen 2010 kaupungissa ei rakennettu yhtään uutta päiväkotia ja koulujakin korjattiin niiden kuntoon nähden täysin riittämättömästi. Vuonna 2024 kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoon investoitiin 26,4 miljoonalla eurolla. Lähivuosina päiväkotija kouluhankkeiden investointikokonaisuus kohoaa lähes 650 miljoonaan euroon. Investoinneilla kouluihin ja päiväkoteihin ei ainoastaan vastata ennätyksellistä vauhtia kasvavan kaupungin tarpeisiin, vaan lisätään koko kaupungin vetovoimaa lapsiperheiden keskuudessa.

Myös *Koulu alustana* -toimintamallin kehittämistyö jatkui Turussa vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on, että Turun alueen koulut voisivat toimia laajemmin naapurustojen yhteisöllisyyden keskuksina. Samaa ajattelua on toteutettu myös monitoimitalohankkeiden osalta. Keväällä 2024 Runosmäkeen avattiin esimerkiksi monitoimitalo Riimi asukkaiden yhteiseksi kohtaamispaikaksi. Tiloissa toimivat kirjasto, nuorisotila, varhaiskasvatus, seura-

kunnan palvelut sekä Varhan perhekeskus- ja neuvola-palvelut.

Sujuvaan liikkumiseen kasvavassa kaupungissa panostettiin myös vuonna 2024. Föliissä tehtiin vuoden aikana 26,6 miljoonaa matkaa, mikä on 5 % enemmän kuin vuonna 2023. Joukkoliikenteen osalta vuoden aikana varauduttiin myös kesällä 2025 toteutettavaan runkolinja-uudistukseen. Tiheästi liikennöivät runkolinjat tulevat merkittävästi parantamaan kaupungin joukkoliikenteen palvelutasoa. Vuoden aikana valmistuivat myös Kupittaan kaksoisraiteen ratatyöt ja junaliikenne palasi takaisin keskustaan.

Kasvavan väestön tarpeisiin syntyi myös useita uusia ja täydentyviä asuinalueita muun muassa Kirstinpuiston, Pukkilan ja Herttuankulman alueelle. Lisäksi uusia hankkeita käynnistyi esimerkiksi Pihlajanniemessä ja Skanssissa. Kesällä 2024 päivänvalon näki myös Turun Merikaupunki -visio, joka avaa pitkän aikavälin kehitysnäköymän Pansion, Pernon ja Artukaisten alueelle ja tarjoaa kymmenen kilometriä rantaviivaa turkulaisten asumis- ja virkistyskäyttöön.

Turku jatkoi tuloksellista ilmasto- ja luontotyötään myös vuonna 2024. Kaupungin kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet jo lähes 70 prosenttia vuoden 1990 tasosta, ja Turun asukaskohtaiset päästöt ovat Suomen suurten kaupunkien alhaisimmat. Maaliskuussa 2024 EU-komissio hyväksyi Turun ilmastokaupunkisopimuksen ja totesi kaupungin ylittäneen EU-mission tavoitteet muun muassa ilmastobudjetoinnissa ja luontostrategiassa. Turku sai tunnustusta myös vahvasta yhteistyöstään alueen korkeakoulujen, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Turun tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuonna 2029 tukeekin kaupungin oman sitoumuksen lisäksi jo 46 alueellisen ilmastositoumuskumppanin verkosto.

Kulttuuri- ja liikuntapalveluilla on merkittävä rooli kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja kaupungin elinvoiman tukena. Turun kaupungin liikuntapaikoissa liikuttiin vuonna 2024 noin 1,8 miljoonaa kertaa. Käyntikertoja kertyi lähes 17 prosenttia edellisvuotta enemmän. Erityisen positiivinen käänne nähtiin iäkkäämpien turkulaisten liikkumisessa ja kaupungin seniorirannekkeen käyttömäärissä. Vuonna 2024 liikuntapalveluissa valmistauduttiin myös lasten ja nuorten liikkumista tukevan Boostii-avustuksen käyttöönottoon vuoden 2025 alusta. Turun kaupungin tavoitteena on, että jokainen lapsi ja nuori löytää mieluisan harrastuksen ja voi liikkua mielekkäällä tavalla osana arkeaan.

Turku sai asukkailtaan kiitosta myös kulttuuripalveluiden kehittämisestä, ja Kuntaliiton kuntalaistutkimus osoitti, että turkulaiset ovat Suomen tyytyväisimpiä kulttuuri-

palveluidensa hoitoon. Vuonna 2024 jatkui muun muassa merkittävän kulttuurikeskittymän rakentuminen Kulttuurirantaan.

Vuonna 2024 Turku aloitti myös valmistautumisen vuonna 2029 koittavaan kaupungin 800-vuotisjuhlavuoteen. Uskomme vahvasti, että Turun uuden vuosisadan tarina on kasvun, kunnioituksen ja kestävyuden tarina. Kohta 800-vuotiasta kaupunkiamme on kautta vuosikatojen rakennettu määrätietoisesti ja rohkeasti aina uutta kokeillen ja totuttua haastaen. Näiden periaatteiden

pohjalta kaupungin kehittäminen myös jatkuu. Kasvava ja elinvoimainen kaupunki ei synny sattumalta, vaan näkemyksellisten valintojen ja pitkäjänteisen työn tuloksena. Tätä työtä kaupungissa tehdään joka päivä.

Minna Arve

Turun pormestari

Toimintakertomus

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kaupungin ylintä päätösvaltaa.

Turun kaupunginvaltuustossa on toimikaudella 2021–2025 yhteensä 67 valtuutettua.

Vuonna 2024 valtuuston puheenjohtajana toimi Mika Maaskola (sd.), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Muhis Azizi (kok.), toisena varapuheenjohtajana Timo Furuholm (vas.), kolmantena varapuheenjohtajana Mikael Miikkola (ps.) ja neljäntenä varapuheenjohtajana Saara Ilvessalo (vihr.).

Kaupunginhallitus johtaa kaupunginvaltuuston alaisena kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa myös kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä taikka jotka kuntalain

35 §:ssä tarkoitettu tilapäinen valiokunta tai tarkastuslautakunta on valmistellut, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua ja, jollei laissa toisin säädetä tai hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa laajakantoisissa ja koko kaupunkia koskevissa asioissa.

Kaupunginhallituksessa on 14 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee kahden vuoden toimikaudeksi kaupunginhallituksen jäsenet ja varajäsenet valtuutetuista ja varavaltuutetuista.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimii pormestari ja varapuheenjohtajina apulaispormestarit. Vuonna 2024 kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimi pormestari Minna Arve (kok.), ensimmäisenä varapuheenjohtajana apulaispormestari Piia Elo (sd.), toisena varapuheenjohtajana apulaispormestari Elina Rantanen (vihr.) ja kolmantena varapuheenjohtajana Mirka Muukkonen (vas.).

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet valtuustokaudella 2021–2025:

	Kaupunginvaltuusto 67 jäsentä	Kaupunginhallitus 14 jäsentä
Kansallinen kokoomus ja Suomen Kristillisdemokraatit	(4.2.2023 asti 17, 18 ajalla 5.2.2023-16.6.2024) 19	4
Suomen sosialidemokraattinen puolue	(23.10.2023 asti 13, 12 ajalla 24.10.2024-12.5.2024) 13	3
Vasemmistoliitto	(8.4.2022 asti 11) 9	2
Vihreä liitto	(7.12.2024 asti 10) 11	2
Perussuomalaiset	(3.10.2022 asti 9, 8 ajalla 4.10.2022-4.2.2023) 7	2
Ruotsalainen kansanpuolue	(7.12.2024 asti 3) 2	1
Suomen Keskusta	3	0
Valtuustoryhmään kuulumattomat	(2 ajalla 9.4.2022-16.4.2023, 1 ajalla 24.10.-12.11.2023) 0	0
Liike Nyt Turku	(16.6.2024 asti 1) 0	0
Järjen ääni	(24.10.2022 alkaen) 1	0
Kaupunginvaltuutettu Elina Sandelin	(17.4.2023 alkaen) 1	0
Kaupunginvaltuutettu Johannes Yrttiaho	(17.4.2023 alkaen) 1	0
HT	(1 ajalla 13.11.2023 - 12.5.2024) 0	0

Uuden Turun toimintamalli

Uusi Turku on merkittävä muutosprosessi, jonka tavoitteena on ihmis- ja yrityskeskeinen johtaminen ja toimintatapa. Turku siirtyy vaiheittain kohti yhä enemmän yhteisvaikuttavaa johtamista. Tavoitteena on parantaa Turun strategisten tavoitteiden toimenpanokykyä ja samalla selkeyttää johtamissuhteita ja tiivistää kaupunkitasoista johtamista.

Uuden Turun toimeenpano käynnistyi Turun kaupunginvaltuuston hyväksyessä 17.5.2021 (§ 103) uuden päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmän mukaisen hallintosäännön noudatettavaksi 1.6.2021 lukien sekä pormestarihallinnon mukaisen hallintosäännön, joka tuli voimaan 1.8.2021.

Pormestarihallinnassa kaupungin ylintä johtoa edustavat pormestari ja kolme apulaispormestaria. Pormestari ja apulaispormestarit muodostavat pormestariston, joka ohjaa ja yhteensovittaa kaupungin toimintaa kaupungin-

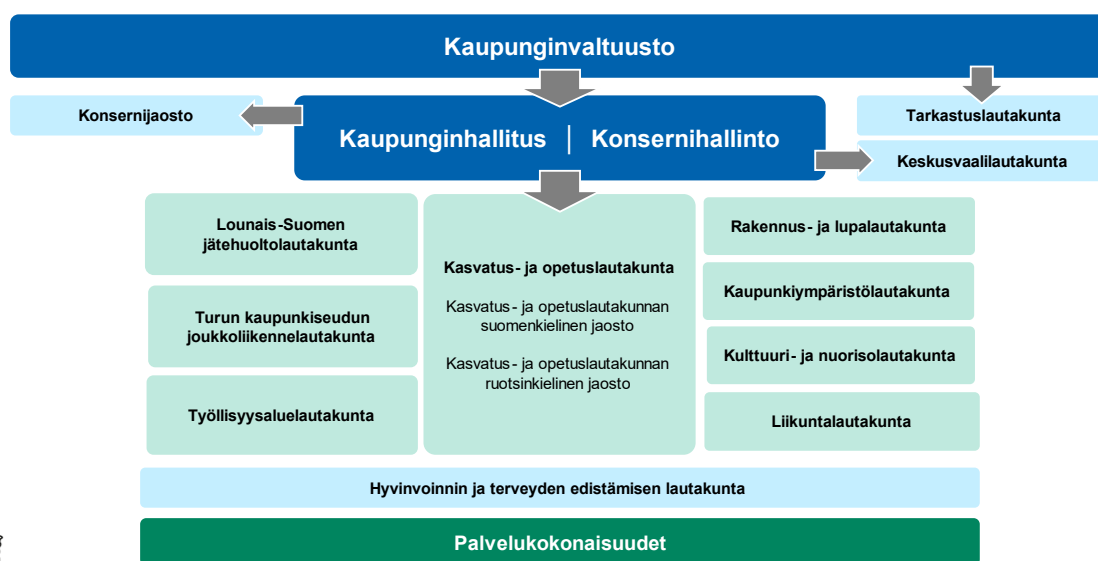
valtuuston ja kaupunginhallituksen päätösten mukaisesti. Pormestariston jäsenet ovat päätoimisia luottamushenkilöitä.

Pormestari toimii kaupunginhallituksen ja konsernijaoston puheenjohtajana sekä johtaa kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kaupungin kolme apulaispormestaria toimivat lautakuntien puheenjohtajina.

Muutokset kaupungin toimielimissä vuonna 2024

TE24-uudistuksen myötä vastuu työvoimapalveluista siirtyi kunnille 1.1.2025 lukien. Kaupunginvaltuusto päätti 21.10.2024 perustaa työllisyysalueautakunnan 1.12.2024 alkaen osaksi Turun kaupungin organisaatiota Turun työllisyysalueen toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Työllisyysalueautakunta vastaa lakisääteisten työvoimapalveluiden järjestämisestä Turun työllisyysalueella ja toimii työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen osapuolten yhteisenä monijäsenisenä toimielimenä ja työvoimaviranomaisena.

Turun kaupungin toimielimet

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio

Konsernihallinto vastaa kaupungin toimielinten päätöksenteon valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä avustaa pormestaria ja kansliapäällikköä kaupungin hallinnon ja taloudenhoidon johtamisessa sekä toiminnan ja talouden johtamisessa. Konsernihallintoon kuuluvat strategiatoiminto (31.7.2024 asti johdon tuki), yhteiset palvelut ja integraatiotoiminto.

Konsernihallinnon johtajana toimiva kansliapäällikkö johtaa pormestarin alaisuudessa kaupunkikonsernin toimintaa ja vastaa sen kehittämisestä.

Palveluiden järjestämisestä vastuullinen henkilöstö työskentelee konsernihallinnossa ja palveluita tuottava henkilöstö puolestaan palvelukokonaisuuksissa.

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio

Turun kaupungin palvelukokonaisuudet

Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden tehtävänä on varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen sekä yleissivistävän aikuiskoulutuksen järjestäminen ja kehittäminen.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vastaa toimintaedellytysten luomisesta vetovoimaisen kaupungin kasvulle, kaupunkiympäristön kehittämiselle, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Palvelukokonaisuus vastaa myös kaupungin rakennetusta infraomaisuudesta, laadukkaan kaupunkiympäristön toteuttamisesta ja kunnossapidosta sekä terveellisten tilojen toteuttamisesta. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa ympäristöön ja rakentamiseen liittyvistä viranomaispalveluista, ympäristönsuojelusta, seudullisista jätehuollon viranomaispalveluista, seudullisista joukkoliikennepalveluista sekä muista liikkumisen palveluista ja paikkatiedosta.

Kulttuurin palvelukokonaisuus vastaa kulttuuri-, museo-, kirjasto-, orkesteri- ja lasten kulttuuripalvelujen kehittämisestä ja järjestämisestä ja yhteistyöstä vapaan taidekentän yhteisöjen kanssa sekä edistää ja tukee kaupungissa harjoitettavaa kulttuuritoimintaa.

Liikunnan palvelukokonaisuus luo edellytyksiä kuntalaisien liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista

yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus (31.7.2024 asti Lasten ja nuorten palveluiden yhteisvaikuttavan kokonaisnäkökulman palvelukokonaisuus) johtaa muutos-hanketta, jossa luodaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvat palvelut kokonaisvaltaisesti huomioiva johtamismalli. Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden yhteisvaikuttava johtaminen vastaa siitä, että resurssit kohdistetaan tietoon ja tarpeisiin perustuen tuottaen lapsille ja nuorille hyvinvointia ja kaupungille elinvoimaa. Johtamismalli huomioi sekä kaupungin palvelut että muut toimijat.

Elinvoiman palvelukokonaisuus vastaa kaupungin kasvuun ja kehittymiseen tähtäävistä toiminnoista. Elinvoiman palvelukokonaisuus vahvistaa kaupunkia kilpailukyisenä ja houkuttelevana toimintaympäristönä yrityksille ja asukkaille sekä johtaa kaupunkikonsernin yrityspalveluita.

Palvelukokonaisuuksia johtavat kansliapäällikön hallinnollisina alaisina toimivat palvelujohtajat, joiden tehtävänä on integraation näkökulmasta huolehtia tuotannon tuloksellisuudesta ja sovittaa palvelukokonaisuuden palvelut tarkoituksenmukaiseksi osaksi kokonaisuutta.

1.2 Yleinen taloudellinen kehitys

Yleinen kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuonna 2024 Suomen bruttokansantuote supistui 0,2 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Bruttokansantuote kasvoi vuoden aikana kolmella ensimmäisellä neljänneksellä, mutta jäi kuitenkin koko vuoden tarkastelussa edellisvuotta alhaisemmalle tasolle.

Kansantalouden ennakkotietojen mukaan kansantalouden kokonaiskysyntä pieneni yhteensä 0,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Vienti ja yksityiset kulutusmenot pysyivät edellisvuoden tasolla, kun taas yksityiset investoinnit supistuivat ja julkiset investoinnit ja kulutusmenot kasvoivat. Viennin volyymi kasvoi 0,1 prosenttia ja tuonnin volyymi supistui 2,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Vienti ei ole kasvanut kahteen vuoteen ja tuonti on laskenut toista vuotta peräjäkeen. Toimialojen arvonlisäys kääntyi 0,2 prosentin laskuun ja kehitys oli edellisvuoden kaltainen. Vuonna 2022 alkanut rakentamisen alamäki jatkui vuonna 2024 ja rakentaminen pieneni noin 8 prosenttia. Alamäki kuitenkin loiveni vuoden 2024 loppua kohden ja pahin alamäki näyttää olevan nyt takanapäin. Teollisuuden kehitys oli vaihtelevaa, mutta yhteensä kehitys oli lievässä 0,2 prosentin laskussa. Palvelualat jäivät nollakasvun tuntumaan.

Tilastokeskuksen laskema kuluttajahintojen vuosimuutos oli vuoden 2024 joulukuussa 0,7 prosenttia. Vuoden 2024 keskimääräinen inflaatio oli 1,6 prosenttia.

Kuntaliiton vuoden 2024 ennakkollisen tilinpäätösanalyysin mukaan kuntatalouden tila heikkeni edellisvuodesta, mutta vähemmän kuin talousarvioiden pohjalta oletettiin. Tilinpäätöslukuja kohensivat kulukuri ja kuntien sopeutusohjelmat. Menokasvun hillitsemiseen vaikutti myös työttömyysvakuutusmaksujen keveneminen. Kuntaliiton analysoima ja jalostama tieto pohjautuu vuodesta 2021

alkaen Valtiokonttorin ja aiemmin Tilastokeskuksen keräämiin tilinpäätösarvioihin.

Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos vuonna 2024 oli yhteensä 1,1 miljardia euroa, mutta toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna kuntatalous oli alijäämäinen. Tulosta paransi energiayhtiöiden osuuksien myynti sekä yhtiöittäminen. Vuoden 2024 tuloksesta 70 prosenttia syntyi neljässä kaupungissa (Helsinki, Tampere, Mikkeli ja Espoo). Tilinpäätösarvioiden mukaan tilikauden tuloksen arvioidaan olevan Manner-Suomen kunnissa 192 €/asukas, mutta tulos vaihteli kunnan koon mukaan. Yli 100 000 asuka-kaan kaupunkien tilikauden tuloksen arvioidaan olevan keskimäärin 244 €/asukas. Kuntien toimintakate kasvoi 1,8 prosenttia (250 milj. euroa) vuodesta 2023 ja verotulot laskivat 3,4 prosenttia (500 milj. euroa). Valtionosuudet laskivat 6,6 prosenttia (200 milj. euroa). Tilinpäätösarvioiden mukaan 10 manner-Suomen kunnista oli vuonna 2024 negatiivinen vuosikate, kun edellisessä vuonna negatiivisen tuloksen oli tehnyt 10 kuntaa.

Oman talousalueen kehitys

Tilastokeskuksen tuottamia Turun seutukunnan toimialakohtaisia liikevaihtotietoja on käytettävissä vuoden 2024 syyskuun loppuun asti. Turun seutukunnassa liikevaihdon vuosimuutos oli negatiivinen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, mutta kääntyi tämän jälkeen kasvuun. Turun seutukunnan liikevaihto laski vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 0,8 prosenttia ja kasvoi toisella neljänneksellä 2,6 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä 2,3 prosenttia edellisestä vuodesta. Koko maassa liikevaihto supistui vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä. Turun seutukunnan ja koko maan henkilöstömäärän vuosimuutos oli laskeva vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä.

Turun seutukunnassa liikevaihto kasvoi vuoden kolmannella neljänneksellä meriteollisuudessa 22,2 prosenttia muussa teollisuudessa 3,2 prosenttia ja palvelualoilla 2,7 prosenttia, muiden toimialojen supistuessa. Rakentamisen liikevaihto supistui 3,2 prosenttia, tukku- ja vähittäiskaupan 2,1 prosenttia.

Tilastokeskuksen suhdannetietojen mukaan vuoden kolmannella neljänneksellä henkilöstömäärä laski Turun seutukunnassa yhden prosentin vuotta aiemmasta. Toimialoista ainoastaan meriteollisuuden henkilöstömäärä kasvoi 3,3 prosenttia vuotta aiemmasta, muiden toimialojen henkilöstömäärän kehitys oli laskeva. Rakentamisen

toimialan laski 8,1 prosenttia, palveluiden 1,9 prosenttia, tukku- ja vähittäiskaupan 1,4 sekä teollisuuden 0,3 prosenttia vuotta aiemmasta.

Työttömien määrä on kasvanut kovaa vuoden 2024 aikana. TEM:n työnvälitystilaston mukaan Turussa oli vuoden 2024 lopussa lähes 15 000 työtöntä työnhakijaa ja työttömien määrä on kasvanut lähes 2 200 henkilöllä (17 %) vuoden 2023 joulukuusta. Turun työttömyysaste oli vuoden 2024 lopussa 14,8 ja se on kasvanut vuodessa 1,8 prosenttiyksikköä.

Turun työttömistä työnhakijoista useampi kuin joka kolmas (35 %) oli ollut työttömänä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ja lähes joka viides (19 %) on ulkomaan kansalainen. Nuorisotyöttömiä työnhakijoista oli 13 prosenttia. Pitkäaikaisesti työttömien ja nuorten työttömien määrä on kasvanut kovempaa kuin työttömien työnhakijoiden määrä keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömiä oli vuoden 2024 lopussa noin 6 600 ja heidän määränsä on kasvanut lähes tuhannella työttömällä (24 %) vuoden aikana. Nuorisotyöttömyys on kasvanut tätäkin kovempaa, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli vuonna 2024 yli 2 500 ja heidän määränsä on kasvanut yli 400 henkeä (29 %) vuoden takaisesta.

Varsinais-Suomen kuntien väliset erot työttömyydessä on merkittäviä ja Turussa oli joulukuussa 2024 Varsinais-Suomen korkein työttömyysaste. Turussa oli myös kunnan suurimman kaupungin korkein työttömyysaste ja työttömien määrä on kasvanut vuoden aikana eniten Turussa. Oululla (13,7 %), Turussa (13 %) ja Tampereella (13 %). Turun seutukunnassa työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2024 lopussa 11,9 prosenttia työvoimasta.

Turussa asui vuoden 2024 lopussa 206 035 asukasta. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan väestö kasvoi vuoden aikana lähes 4 200 asukkaalla eli 2,1 prosenttia. Väestömäärän kasvu oli suurempi kuin kertaakaan 50 vuoteen, jolta ajalta on saatavilla vertailukelpoista tilastotietoa nykyisellä kuntaluokituksella. Turun väestönkasvu perustuu muuttovoittoon, sillä luonnollinen väestönkasvu oli negatiivinen: syntyneitä oli 275 vähemmän kuin kuolleita. Kuolleiden enemmisyys oli kuitenkin pienempi kuin vuosina 2022 ja 2023. Turku sai muuttovoittoa sekä kotimaasta 1 611 henkilöä että ulkomailta 2 893 henkilöä. Kotimaan muuttovoitto oli korkeampi kuin kertaakaan noin 30 vuoteen. Ulkomailta saadun muuttovoiton määrä oli tilastohistorian toiseksi suurin, mutta jäi hieman vuoden 2023 tasosta.

Vuonna 2024 noin 34 000 turkulaista puhui äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Heidän määränsä kasvoi 11 prosenttia edellisestä vuodesta ja 44 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana. Monikielisten osuus turkulaisista oli 16,7 prosenttia, mikä on 1,4 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisenä vuotena.

1.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Talous ja tuloperusteiden muutokset

Kaupunginvaltuusto vahvisti Turun kunnallisveroprosentiksi 6,9.

Kiinteistöverolakia muutettiin siten, että maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytettiin yleisestä kiinteistöverosta ja alaraja korotettiin yleisen kiinteistöveroprosentin alarajasta 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin. Yläraja säilyi 2,00 prosentissa.

Kaupunginvaltuusto vahvisti molempien sekä yleisen kiinteistöveron että maapohjan kiinteistöveroksi 1,30 %. Vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroon 0,45 %, muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroon 1,10 % ja rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroon 4,00 % ei tehty korotuksia vuodelle 2024.

Organisaatiomuutoksia

Kaupunginhallitus päätti, että Turun filharmonisen orkesterin tukipalveluiden (konserttitoiminnan markkinointi, myynti, viestintä, tuotanto sekä tekniikkaa koskevat palvelut) liiketoiminnan siirron valmistelu liikkeenluovutuksena Turun Kaupunginteatteri Oy:lle voidaan käynnistää (kh 10.10.2023 § 376).

Julkisten työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille 1.1.2025. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Turun työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen ja suunnitelman työvoimapalvelujen järjestämisestä 23.10.2023 (§ 206).

Kaupunginhallitus päätti Turun kansainvälisen koulun perusopetuksen järjestämisen siirrosta Turun Yliopistolta Turun kaupungille siten, että Turun kaupunki ottaa kokonaisuudessaan vastattavakseen Turun kansainvälisen koulun toiminnan myös opetuksen järjestämisen osalta 1.8.2025 lukien (kh 5.2.2024 § 43). Kaupunginhallitus hyväksyi sopimuksen liikkeenluovutuksesta 13.1.2025 (§ 8).

Kaupunginvaltuuston päätöksiä tilikautta 2024 koskevista talousarviomuutoksista:

13.5.2024 § 65

Ensimmäisen osavuositarkastuksen käsittelyn yhteydessä Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan käyttötalouden tulomäärärahoja lisättiin 936 000 euroa ja kaupunkiympäristölautakunnan alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelujen menomäärärahoja lisättiin 936 000 euroa.

Lisäksi vähennettiin investointimäärärahoja kaupunkiympäristölautakunnan infrainvestointiohjelman strategisilta kärkihankkeilta 20 800 000 euroa, tilainvestointiohjelman nimetyiltä investointihankkeilta 10 231 000 euroa ja projektilta luvat ja valvonta 200 000 euroa.

23.09.2024 § 135

Toisen osavuositarkastuksen käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti vähentää infrainvestointiohjelman kiinteistökehitystalousarviomäärärahoja 8 200 000 euroa. Lisäksi päätettiin vähentää kaupunkiympäristön projektilta luvat ja valvonta investointimenojen määrärahoja ja rahoitusosuuksia 228 144 euroa.

Valtuusto päätti myös jakaa keskitetystä palkkavaraussmäärärahasta 2 382 304 euroa siten, että kasvatus- ja opetuslautakunnan osuus on 2 092 883 euroa, kulttuuri- ja nuorisolautakunnan osuus 222 647 euroa ja liikuntalautakunnan osuus 66 774 euroa.

16.12.2024 § 193

Tekniset talousarviomuutokset

- korotettiin kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarviomäärärahaa yhteensä 6 500 000,
- vähennettiin investointimäärärahaa infrainvestointiohjelman strategisilta kärkihankkeilta 4 000 000 euroa ja kiinteistökehityshankkeilta 6 000 000 euroa,
- vähennettiin investointimäärärahaa tilainvestointiohjelman nimetyiltä investointihankkeilta 10 000 000 euroa ja
- korotettiin määrärahakorotusten kattamiseksi kaupunginhallituksen talousarvion omaisuuden hallinnan myyntivoittoja 6 500 000 euroa ja investointiosan pysyvien vastaavien luovutustuloja 6 500 000 euroa.

Talousarvion taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Valtuuston hyväksymä vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio oli 23,7 milj. euroa alijäämäinen. Talousarviovuoden aikana valtuusto hyväksyi lisäystä toimintamenoihin 7,7 milj. euroa ja toimintatuloihin 7,7 milj. euroa. Tilikausi päättyi 0,1 milj. euroa ylijäämäisenä ja toteutui 23,8 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Hyvä tuloskehitys johtui pääosin myyntituottojen ja rahoituserien ennakoitua paremmista kertymistä sekä toimintakulujen onnistuneesta sopeuttamisesta.

Alkuperäisen talousarvion investointimenot olivat 272,4 milj. euroa, minkä lisäksi valtuusto hyväksyi talousarviovuoden aikana investointimenojen vähennyksen 59,7 milj. euroa. Investoinnit alittuivat suunnitellusta 30,4 milj. euroa. Investointien rahoitusosuudet alittivat talousarvio 4,1 milj. euroa. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot ylittivät talousarvion 2,5 milj. euroa.

Verorahoitusta toteutui yhteensä 563,3 milj. euroa (600,0 milj. euroa TP 2023) ja talousarvio ylittyi noin 3,0 milj. eurolla. Verotuloja kertyi 489,6 milj. euroa (519,2 milj. euroa TP 2023), mikä oli 3,5 milj. euroa talousarviota vähemmän. Kunnallisveron kertymä ylitti talousarvion 10,4 milj. euroa ja kiinteistöverotulot 2,0 milj. euroa. Yhteisöveron tuotto alitti talousarvion 16,0 milj. euroa. Valtionosuustulot olivat 73,7 milj. euroa (80,8 milj. euroa TP 2023) ja ylittivät talousarvion 6,5 milj. eurolla.

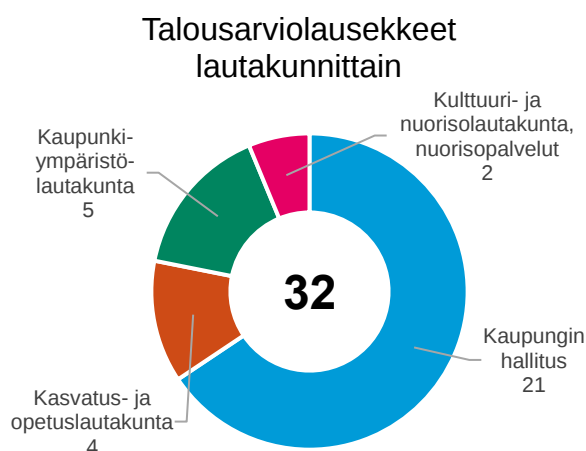
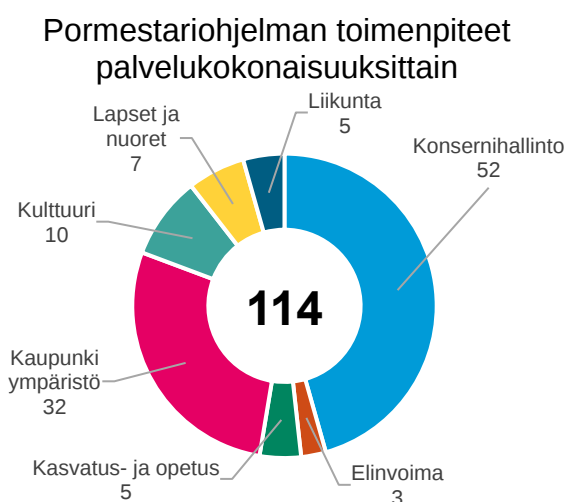
Kaupungin lautakuntien sitovien toimintakatteiden talousarviopoikkeamat:

- Kaupunginhallituksen toimintakate alittui 5,6 milj. euroa. Toimintatuotot ylittyivät 9,8 milj. euroa ja toimintakulut 4,4 milj. euroa.

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan toimintakulut ja -kate alittuivat 0,1 milj. euroa.
- Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintakate ylittyi 1,9 milj. euroa. Toimintatuotot ylittyivät 4,4 milj. euroa ja toimintakulut 6,4 milj. euroa.
- Kulttuuri- ja nuorisolautakunnan toimintakate alittui 1,1 milj. euroa. Toimintatuotot ylittyivät 0,6 milj. euroa ja toimintakulut alittuivat 0,5 milj. euroa.
- Liikuntalautakunnan toimintakate alittui 0,3 milj. euroa. Toimintatuotot ylittyivät 0,5 milj. euroa ja toimintakulut 0,2 milj. euroa.
- Kaupunkiympäristölautakunnan toimintakate alittui 5,5 milj. euroa. Toimintatuotot ylittyivät 1,9 milj. euroa ja toimintakulut alittuivat 3,7 milj. euroa.
- Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimintakate alittui 3,5 milj. euroa. Toimintatuotot ylittyivät 1,3 milj. euroa ja toimintakulut alittuivat 2,3 milj. euroa.
- Rakennus- ja lupalautakunnan toimintakate toteutui lähes suunnitellusti.
- Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan toimintakate toteutui lähes suunnitellusti.

Merkittävät poikkeamat talousarvioon esitetään tarkemmin talousarvion toteumavertailu -osiossa.

Kaupungin toimielimillä oli vuonna 2024 yhteensä 146 kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa toiminnan tavoitetta. Pormestariohjelman toimenpiteitä oli 114 ja talousarviolausekkeita oli 32.

Kärkihankkeet

Kärkihankekokonaisuudessa edettiin vuoden 2024 aikana aikaisempien vuosien suunnitelmien pohjalta. Lisäksi kärkihankkeiden tavoitteisiin tehtiin pieniä tarkennuksia. Toimintaa on suunniteltu tiiviisti yhdessä kaikkien palvelualueiden kanssa. Toiminnassa on otettu huomioon käynnissä olevat kaupungin organisaatiomuutokset sekä sopeuttamistoimet.

Kärkihankkeissa edettiin toimintasuunnitelman mukaisesti. Vuoden aikana onnistuttiin saamaan lisää ulkoista rahoitusta tukemaan kaupungin ja kärkihankkeiden työtä ja tavoitteita, mikä vähensi merkittävästi kaupungin ja kärkihankkeiden määrärahojen tarvetta. Vuoden aikana kärkihankkeet osallistui isolla panostuksella Yö-kahvila toiminnan rakentamiseen ja resursointiin. Kokeilua kehitetään edelleen ja useampi toiminto siirtyy perusorganisaation/palvelualueille vuoden 2025 aikana.

Konsernihallinto

Konsernihallinnon vastuulla oli 73 strategista tavoitetta, joista 52 tavoitetta toteutti pormestariohjelman painopistealueita ja 21 tavoitetta talousarviolausekkeita. Tavoitteiden toteuttaminen eteni vuoden aikana suurelta osin suunnitellusti.

Kansallinen ja EU-edunvalvonta asetettujen edunvalvontatavoitteiden pohjalta jatkuivat aktiivisesti. Länsiratahankeeseen liittyvät kuntaneuvottelut hankeyhtiön osakaskuntien ja valtion välillä alkoivat kesällä 2024. Saaristomeri-ohjelman alueellinen yhteistyöryhmä aloitti toimintansa keväällä 2024, ja edunvalvonta monikanavaisen ja vaikuttavan rahoituksen sekä ohjelman tehokkaan toimeenpanon turvaamiseksi jatkui.

Kaupungin ilmasto-, luonto- ja kiertotaloustavoitteita toteutettiin kaupunkikonsernin sisällä sekä tiiviissä yhteistyössä alueen, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden ja kumppaneiden kanssa. Valtuustokauden aikana kehitetty ilmastobudjetoinnin malli vakiinnutettiin osaksi jatkuvaa toiminnan ja talouden johtamista.

Työvoima- ja elinkeinopalvelu-uudistus ja sen osana Turun työllisyysalueen valmistelutyö saatiin toteutettua vuoden loppuun mennessä suunnitellusti. Muutos astui voimaan 1.1.2025.

Koulu- ja päiväkotiverkoston uudistuksiin tähtääviä suunnitelmia ja hankkeita edistettiin. Turun varhaiskasvatusverkkosuunnitelma (keskusta-alue) hyväksyttiin.

Paattisen alueen kokonaisuus ja alueellisen nuorisotyön palveluverkkosuunnitelma valmistui.

Uuden Turun toimintamallia edistettiin valmistautumalla vuoden 2025 kuntavaalien jälkeiseen aikaan. Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus perustettiin ja yhteisvaikuttavaa toimintamallia edistettiin segregaaion ja sen vähentämisen toimintamallissa, ilmastojohtamisessa sekä työvoima- ja elinkeinouudistuksen yhteydessä.

Elinvoiman palvelukokonaisuus

Kaupunkiorganisaation vastuita on selkeytetty yhden luukun periaatteen mukaisesti ja mukaan otettu koulutus-, maankäyttö- sekä lupapalvelut. CRM:n eli asiakkuushallinnan käyttö vakinaistetaan ja sen käyttöä edellytetään asiakastyössä. Lisäksi yritysvaikutusten arviointimallia valmistellaan.

Alueen yhteisten elinkeinopolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi on valmistunut syksyllä Innovaatioympäristöanalyysi, jota on käyty läpi laajasti eri sidosryhmien kanssa. Lisäksi on toteutettu Allianssimallin mukaisia toimenpiteitä yhdessä valtion kanssa.

Kansainvälisten opiskelijoiden asettumista alueelle yhdessä yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa on vahvistettu. Kaupungin korkeakouluharjoittelijoista vähintään 30 % on ollut kansainvälisiä opiskelijoita.

Työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistus sekä Turun työllisyysalueen valmistelutyö toteutuivat suunnitellusti vuoden 2024 loppuun mennessä. Samalla kansainvälisen osaamisen palvelukokonaisuus siirtyi osaksi Turun työllisyysalueen kansainvälisen rekrytoinnin ja työnvälityksen palveluja. Palkkatukityöllistämistä kaupungille on hyödynnetty siten, että uusia sopimuksia painotettiin alkuvuoteen, jotta kustannuksia ei enää siirtyisi seuraavalle vuodelle.

Työllisyyskokeilua on resursoitu ja asetettu selkeä työllistymistavoite vaikeimmin työllistyville. Heidän kohdallansa on käynnistetty ostopalvelu oman toiminnan rinnalla sekä yhteistyö yksityisten toimijoiden kanssa. Työllisyystilanteen heikkeneminen erityisesti vuoden jälkimmäisellä puoliskolla on kuitenkin hankaloittanut heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä.

Kaupunkikehityshankkeista ratapihan hankkeen suunnittelu ja valmistelu etenee ja musiikkitalo Fuugan rakentaminen on käynnissä. Visio Turun Merikaupungista on valmistunut ja kaupunginhallitus on päättänyt vision ohjausvaikutuksesta sekä sen jatkotoimenpiteistä.

Kokonaisvaltainen merellisen Turun kehittäminen jatkuu sekä Linnanniemen että koko Merikaupunki-vision alueella sekä toiminnallisissa verkostoissa. Turun asuntopoliittisen ohjelman tarveselvitystyö jatkuu ja ensimmäistä versiota esitellään helmikuun 2025 aikana laajemmin.

Ilmastosuunnitelman tavoitteita on toteutettu onnistuneesti maankäytön, energian, rakentamisen ja liikkumisen suunnitelmissa ja toimenpiteissä. Kaupunginvaltuustossa on hyväksytty kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma ja rakentamisen hiilivaikutuksen ohjausmekanismeja toteuttava hiiliraja-arvo osana rakennusjärjestystä. Ilmastosuunnitelman toimeenpanoa on jatkettu vahvasti koko konsernissa sekä yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa. Kaupungin ilmastobudjetointi on toteutunut osana vuoden 2024 talousarviota. Ilmastobudjetoinnin malli on vakiinnutettu osaksi jatkuvaa talouden ja toiminnan johtamista.

Kiertotalouden tiekartan toteuttaminen ja siihen liittyvä yhteistyö ovat edenneet tavoitteen mukaisesti. Matkailun osalta on toteutettu laajempaa seudullista yhteistyötä Visit Turku Archipelago Oy:n toiminnassa yhdessä Naantalin ja Paraisten kaupunkien kanssa. Lisäksi VTA Oy on organisoinut ja käynnistänyt uudelleen kongressi- ja yritystapahtumia edistävän palvelun.

Vuoden 2024 suur tapahtumakokonaisuus toteutui erinomaisesti. Tall Ships Racen johdolla tapahtumien alue- ja matkailuvaikutukset ovat kasvaneet edellisestä vuodesta. Tapahtumien matkailutulon ja muiden talousvaikutusten mittaamista on pilotoitu matkailun tiedolla johtamisen tueksi. Uusia asiakkaita, tapahtuman järjestäjiä sekä muita palveluntuottajia palveleva tapahtumakalenteri on otettu käyttöön ja sen käyttäjämäärät ovat olleet vahvassa kasvussa.

Tapahtumastrategian yleinen osa on laadittu ja lisäksi on valmistunut teema- ja tapahtuma-aluekohtaisten toimintasuunnitelmien ensimmäinen vaihe. Tapahtumastrategian mukaisesti ydinkesäsesongin ulkopuolelle on saatu merkittäviä uusia tapahtuma-avauksia.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus

Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden neljä talousarviolauseketta ovat toteutuneet suunnitellusti ja suurin osa vaadituista selvityksistä ja toimenpiteistä on tehty. Kehittämistyö kasvatuksen ja opetuksen tilojen hallinnan sekä tehokkaan tilojen käytön varmistamiseksi on käynnissä.

Toimenpiteet pormestariohjelman viiden tavoitteen saavuttamiseksi ovat pääosin toteutuneet vuoden 2024

toimintasuunnitelman mukaisesti. Työtä tavoitteiden saavuttamiseksi jatketaan vuonna 2025 esimerkiksi kehittämällä koulukiusaamisen ja -väkivallan ehkäisemisen, yhteisöllisen opiskeluhuollon ja Varhan kanssa tehtävän monialaisen yhteistyön toimintamalleja sekä tukemalla varhaiskasvatuksen henkilöstön osallistumista tutkintoon johtaviin koulutuksiin. Myös Taito-kampuksen ja muun palveluverkon uudistamisen toteuttaminen sekä työ kouluissa huolta-aiheuttavien oppilaiden tukemiseksi jatkuu vuonna 2025.

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden muutoshanke edisti tavoitteensa mukaisesti yhteisvaikuttavan johtamisen ja vuosisuunnittelun kehittämistä vuoden 2024 aikana. Palvelualuejohtajista koostuva Lasten ja nuorten ydinryhmä on vakiinnuttanut paikkansa yhteisvaikuttavan sekä yhteensovittavan johtamisen kehittämisen foorumina. Lasten ja nuorten ydinryhmä on päättänyt kehittämispainopisteiksi "Kaikki mukaan" sekä "Tilojen monikäyttöisyys". Nämä painopisteet pitävät sisällään kehittämishankkeita, joilla tuetaan lapsia ja nuoria sekä panostetaan yhteisöllisyyden kasvuun moniammatillisena yhteistyönä. Painopisteiden toimenpiteet vastuupalvelualueittain on kirjattu palvelukokonaisuuden yhteisvaikuttavaan toimintasuunnitelmaan. Syksyllä 2024 hyväksyttiin kaupungin oma lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelma on osa vuosijohtamista ja perustuu palvelukokonaisuuden yhteisvaikuttavaan toimintasuunnitelmaan.

Osana laajempaa yhteensovitettua lasten ja nuorten palveluiden kokonaisuutta valmisteltiin kumppanuussopimus Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöjen kanssa strategisesta kumppanuudesta ja Lounais-Suomen poliisin kanssa poliisikoordinaattorin työn käynnistämisestä. Lasten ja nuorten hyvinvointiverkosto jatkaa alueellisena ekosysteeminä.

Pormestariohjelman tavoitteen mukaisesti nuorisopalvelut on omalla toiminnallaan ollut mahdollistamassa, että jokaisella turkulaisella on mahdollisuus osallistua, harrastaa ja tehdä sekä kokea kulttuuria iästä tai elämäntilanteesta riippumatta. Nuorten omaehtoisien toiminnan tukeminen ja edistäminen on nuorisopalveluiden keskeisiä periaatteita. Harrastamisen Turun mallin etsivää harrastustoimintaa toteutettiin lapsia ja nuoria kuullen. Vapaa-ajan vieton mahdollisuuksia tarjottiin helposti saavutettavina alueellisesti ja keskitetysti (mm. Vimma, bändi- ja musiikkitoiminta, Skeittihalli Cube, nuorisotilat) sekä nuorten itsensä toteuttamina ja pääosin maksuttomina palveluina. Huomiota on kiinnitetty toiminnoissa myös erilaisten

omien ryhmien tarpeisiin esim. käynnistämällä Poikien talo -toiminta. Tavoitteen mukaisesti Yökahvilan toiminta käynnistyi vahvalla järjestöyhteistyöllä helmikuussa, ja vuoden aikana se on tavoittanut nuoria jokaisena aukioloiltaan 50–80.

Liikunnan palvelukokonaisuus

Vuonna 2024 kaupungin liikuntapaikoilla tilastoitiin ennätysmäärä liikkujia: lähes 1,8 miljoonaa. Kaikkien ikäryhmien liikuntapalveluiden osallistujamäärien ja liikuntapaikkojen käyttömäärien kasvua ovat vauhdittaneet laajentunut palvelutarjonta sekä liikunta- ja urheiluseurojen harrastajamäärien kasvu. Liikuntapalveluiden palvelukykyä on tehostettu jatkuvalla palveluiden kehittämisellä, omatoimiliikunnan hinnastorakenteen päivityksellä ja Yhteisöllinen Turku -kärkihankkeeseen sisältyvillä Liikkuva Turku -toimilla. Liikunnan avustusjärjestelmän ja kunnallisten liikuntatilojen hinnoittelun uudistus sekä liikuntapaikkaverkon kehittäminen etenivät päätettyjen linjausten mukaan. 7–19-vuotiaille turkulaisille suunnattu ohjatun liikuntaharrastamisen Boostii-edun käyttöönoton valmistelu eteni aikataulussa.

Lisäksi pormestariohjelman mukaisesti mm. leikkipaikkoja kehitettiin kaikenikäisten kuntalaisten kohtaamispaikeiksi yhdessä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden kanssa. Harrastamisen Turun mallin liikunnallisia kerhoja, KouluPT- ja etsivää harrastustoimintaa sekä koulupäivien aikaista liikunnan edistämistä toteutettiin lapsia ja nuoria kuullen. Koulujen loma-ajan toimintaa järjestettiin yhdessä kulttuurin sekä lasten ja nuorten palvelukokonaisuuksien kanssa.

Kulttuurin palvelukokonaisuus

Kulttuurin palvelukokonaisuudessa kävijämäärät kasvoivat ilahduttavasti: mm. Turun filharmonisen orkesterin konserteissa kävi ennätykselliset 70 000 asiakasta. Eri puolilla kaupunkia järjestetyissä yleisötyön tilaisuuksissa TFO tavoitti peräti 11 000 kävijää. Syyskuussa orkesterin taiteellisena johtajana aloitti kapellimestari John Storgårds.

Museoissa oli puolestaan 380 000 käyntiä. Yksittäisistä näyttelyistä valtakunnallista julkisuutta sai liu Susirajan soolonäyttely ”Ei mikään helppo nakki”, joka tavoitti WAM:ssa n. 36 000 kävijää. Vuoden aikana museopalveluissa toteutettiin suuri organisaatiomuutos, ja museopalvelut jakautui vuoden lopulla Turun kaupunginmuseoksi sekä WAM Turun kaupungin taidemuseoksi. Biologinen

museo avautui onnistuneen uudistuksen jälkeen keväällä 2024. Samaan aikaan WAM muutti peruskorjauksen alta väistötiloihin Taiteen talon Kilta Galleriaan.

Vaski-kirjastot liittyivät valtakunnalliseen E-kirjastoon, ja vuonna 2022 alkanut lainauslukujen nousu jatkui – syntyi kaikkien aikojen lainausennätys 3,3 miljoonaa. Lasten aineistojen lainaus kasvoi peräti 6,8 %. Runosmäen monitoimitalo Riimi valmistui helmikuussa ja kirjasto aloitti toimintansa talossa toukokuussa. Kirjastotyön tärkeitä peruspilareita oli lukutaitotyö sekä mm. monikielisten asukkaiden käyttäjäkoulutukset.

Vuoden 2024 alussa muodostettiin kulttuurin edistämisen vastuualue, joka työskentelee jatkossa johdonmukaisesti avustuksiin ja kumppanuuksiin, kulttuurin saavutettavuuteen sekä lastenkulttuuriin liittyvien tavoitteiden hyväksi. Vuonna 2024 käynnistyi onnistuneesti kulttuurin kärkihankkeiden juurrutus osaksi perustoimintaa – paljon suosiota saaneista toimintamalleista mainittakoon esimerkiksi välitilamalli, pop up -taiteen ohjelmahaku sekä kulttuurin kutsuvieras.

Kulttuuri-investointien, kuten musiikkitalo Fuugan sekä Historian ja tulevaisuuden museon, parissa tehtyä kehittämis- ja konseptointityötä jatkettiin menestyksekkäästi. Myös kulttuurirannan konseptointi käynnistyi. Historian ja tulevaisuuden museon kansainväliseen arkkitehtuurikilpailuun tuli peräti 400 kilpailuehdotusta.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Seudullinen maankäytön, asumisen ja liikennejärjestelmän MAL-sopimus allekirjoitettiin valtion kanssa. Yleiskaava 2029 tuli voimaan elokuussa. Turun kestävän kaupunkiliikuttamisen suunnitelma (SUMP) hyväksyttiin ja se sisältää priorisoidut toimet kestävän liikkumisen edistämiseksi tuleville vuosille. Itämerihaasteen uuden ohjelmakauden 2024–2028 toimenpiteet käynnistyivät. Tila- ja infainvestointeja tehtiin 153,7 miljoonalla eurolla, 43,5 milj. enemmän kuin 2023. Maaomaisuutta ja rakennuskohteita myytiin 64 kpl, joista kaupunki sai 19,7 miljoonaa euroa tuloja. Kupittaa-Turku kaksoisraide saatiin käyttöön loppuvuodesta. Monitoimitalo Riimi otettiin käyttöön Runosmäessä. Isoista aluerakentamiskohteista käynnistyi uutena Pihlajaniemen infran rakentaminen. Rakentaminen hiipui myös Turussa, vaikka rakennustyömaita aloitettiin muuhun maahan verrattuna keskimääräistä enemmän. Rakennuslupia myönnettiin 1 158 kpl, 7 % vähemmän kuin 2023. Föliissä tehtiin 26,6 miljoonaa matkaa, mikä oli 5 % enemmän kuin edellisenä vuotena.

1.4 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin henkilöstö

Henkilötyövuosina mitattu työvoiman käyttö (koko henkilöstö) aikajaksolla 1.1.–31.12.2024 oli 6 202,6. Työvoiman käyttö vuonna 2024 laskettuna ilman työllistettyjä, oppilaita ja harjoittelijoita, uudelleensijoitus-kokeilijoita ja ns. vajaakuntoisten työllistämistöissä olevia oli 5 824,6.

Koko henkilöstön työvoiman käyttö nousi 12,9 henkilötyövuodella (0,2 %) edeltävään vuoteen verrattuna. Työvoiman käyttö vuonna 2024 laskettuna ilman työllistettyjä, oppilaita ja harjoittelijoita, uudelleensijoitus-kokeilijoita ja ns. vajaakuntoisten työllistämistöissä olevia nousi 45,4 henkilötyövuodella (0,8 %).

Työvoiman käyttö (koko henkilöstö)	2023	2024	Muutos
Revisiotoimisto	4	4	0
Konsernihallinto	538,7	539	0,3
Elinvoiman palvelukokonaisuus	473,7	453,2	-20,5
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus	4 211,3	4 231,0	19,7
Kulttuurin palvelukokonaisuus	385,4	375,3	-10,1
Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus	102,4	113,8	11,4
Liikunnan palvelukokonaisuus	114,5	114,1	-0,4
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	359,7	372,2	12,5
Työvoiman käyttö yhteensä	6 189,7	6 202,6	12,9
Työvoiman käytön muutos edelliseen vuoteen organisaatiomuutokset huomioituna yhteensä			12,9

Koko kaupungin työvoiman käyttöön vaikuttavia organisaatiomuutoksia ei tehty vuonna 2024. Keskusvaalilautakunnan henkilötyövoiman käyttö jätettiin raportoinnin ulkopuolelle.

Palvelukokonaisuuksien vuoden 2023 vertailuluvuissa on huomioitu seuraavat organisaatiomuutokset:

- Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden kirjastopalveluiden, museopalveluiden ja Turun kaupunginorkesterin palvelualueiden sekä järjestämistoiminnon (pois lukien vetovoima- ja tapahtumavastuualue) henkilöstön siirto kulttuurin palvelukokonaisuuteen, nuorisopalveluiden palvelualueen henkilöstön siirto lasten ja nuorten palvelukokonaisuuteen ja liikuntapalveluiden palvelualueen henkilöstön siirto liikunnan palvelukokonaisuuteen 1.6.2023 lukien
- Kulttuurin palvelukokonaisuuden (vapaa-ajan 31.5.2023 asti) vetovoima- ja tapahtumavastuualueen, konsernihallinnon johdon tuen elinkeinot, hyvinvointi ja osaaminen, Ilmasto- ja ympäristöpolitiikka, kärkihankkeet sekä strateginen maankäyttö, liikkuminen ja asuntopolitiikka yksiköiden sekä konsernihallinnon työllisyyden palvelukokonaisuuden henkilöstön siirto elinvoiman palvelukokonaisuuteen 1.9.2023 lukien.

Työvoiman käyttö on noussut kasvatuksen ja opetuksen, lasten ja nuorten sekä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuksissa edelliseen vuoteen verrattuna. Myös elinvoiman palvelukokonaisuuden työvoiman käytössä ilman työllistettyjä, oppilaita ja harjoittelijoita on kasvua. Konsernihallinnossa ja liikunnan palvelukokonaisuudessa työvoiman käyttö pysyi edellisen vuoden tasolla ja kulttuurin palvelukokonaisuudessa työvoiman käyttö väheni.

Kasvatuksen ja opetuksen sekä lasten ja nuorten palvelukokonaisuuksien kasvu ylittää henkilöstösuunnitelman mukaisen tavoitteen. Vastaavasti konsernihallinnon sekä elinvoiman, kaupunkiympäristön ja kulttuurin palvelukokonaisuuksien henkilötyövoiman käyttö jää tavoitteesta. Työvoiman käyttö kaupunkitasolla on vähentynyt loppuvuonna 2024 alkuvuoteen verrattuna. Tähän on vaikuttanut erityisesti kasvatus- ja opetuslautakunnan 18.6.2024 § 89 päättämät talouden lisäsopeuttamistoimenpiteet sekä kaupunginhallituksen 18.11.2024 § 366 periaatepäätöksen mukaiset pysyvien henkilöstösäästöjen saavuttamiseksi aloitetut yhteistoimintaneuvottelut.

Turun kaupungin palveluksessa oli vuoden viimeisen päivän tilanteessa yhteensä 6 553 henkilöä, kokoaikaisia 5 511 ja osa-aikaisia 1 042.

Henkilöstökulut vuonna 2024 olivat yhteensä 335,6 milj. euroa, josta palkat ja palkkiot oikaistuna sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja muilla henkilöstömenojen korjauserillä olivat 271,0 milj. euroa ja henkilösivukulut yhteensä 64,6 milj. euroa. Henkilöstökulut nousivat 6,3 milj. euroa (1,9 %) edellisestä vuodesta, palkkojen ja palkkioiden nousu oli 8,2 milj. euroa (3,1 %).

Palkkamenojen kehitykseen vaikuttavat henkilötyövuosien muutosten lisäksi kunta-alan virka- ja työehtosopimuksissa määritellyt sopimuskorotukset. Kunta-alan palkankorotusten sopimuskauden 1.5.2022–30.4.2025 kustannusvaikutus vuodelle 2024 on +2,99 %, 8,1 milj. euroa.

Sairauspoissaolot ja työtapaturmat

Sairauspoissaolojen määrässä oli hieman laskua vuonna 2024 verrattuna vuoteen 2023. Vuonna 2024 sairauspoissaoloja oli keskimäärin 15,7 päivää henkilötyövuotta kohden, kun vastaava luku vuodelta 2023 oli 16,5 päivää henkilötyövuotta kohden. Henkilöiden määrä, joilla ei ole lainkaan terveysperusteisia poissaoloja, oli lisääntynyt vuoteen 2023 nähden. Tapaturmapoissaoloprosentti oli laskenut edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2024 poissaoloprosentti oli 0,13 %, kun vastaava luku vuonna 2023 oli 0,15 %.

Henkilöstöstrategia

Henkilöstöstrategia on yksi kaupungin strategisista ohjauksiasiakirjoista, joka tukee koko kaupungin strategian ja vision toteuttamista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.4.2022 henkilöstöstrategian vuosille 2022–2025. Henkilöstöstrategia pyrkii selkiyttämään työnantajan ja koko henkilöstön tavoitteita ja vastuita siitä, minkälainen työpaikka Turun kaupunki on.

Henkilöstöstrategian visiona on: Turku on vetovoimainen työnantaja. Tätä visiota strategia toteuttaa kolmen painopisteen kautta:

1. Työ lisää hyvinvointia
2. Osaaminen ja uudistuminen
3. Parempi johtaminen

Kolmelle painopisteelle on määritelty alatavoitteita mitatareineen. Näiden toteutumista ja kehittymistä seurataan vuosittaisen henkilöstöraportin yhteydessä sekä palvelukokonaisuuksittain henkilöstövastaavan ja palvelukokonaisuuksien johdon yhteistyönä.

Henkilöstöraportti

Turun kaupunki tekee erillisen vuotuisen henkilöstöraportin, jossa tarkastellaan Henkilöstöstrategian toteutumisen lisäksi kattavasti keskeisimpien henkilöstöä koskevien tunnuslukujen toteutumista ja kehitystä.

1.5 Ympäristötekijät

Kohti johtavaa ilmasto- ja luontokaupunkia

Pormestariohjelma (kv 23.8.2021 § 180) sisältää useita merkittäviä ilmasto- ja ympäristötoimenpiteitä, joiden toimeenpano on onnistunut hyvin. Erityisen merkittävä on ilmastobudjetointi, jonka kehittämiseen on panostettu onnistuneesti koko valtuustokauden ajan. Turun kehittämä malli panostaa erityisesti ilmasto-, kiertotalous ja luontotavoitteiden toteuttamiseen sekä kaupunkiemon että konsernin investoinneissa.

Kaupunkistrategian (kv 14.2.2022 § 20) mukaisesti Turku pyrkii kehittämään yhdeksi maailman johtavista ilmasto- ja luontokaupungeista. Tavoitteeseen sisältyy hiilineutraaliuden saavuttaminen, kestävä luonnonvarojen käyttö sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, sisältäen myös Saaristomeren. Toimintalinjat tavoitteen saavuttamiseen sisältyvät pääosin Turun kaupungin

ilmastosuunnitelmaan 2029 (kv 16.5.2022 § 103), Resurssiviisaan kiertotalouden tiekarttaan (Kh 22.11.2021 § 518) ja Luonnon monimuotoisuusohjelmaan (Kv 19.6.2023 § 145) sekä soveltuvin osin myös muihin strategisien tason ohjaaviin asiakirjoihin, kuten esimerkiksi Yleiskaavaan ja Itämeri-toimenpideohjelmaan. Toimeenpanoa ohjataan käytännössä osana vuosijohtamista palvelukokonaisuuksien ja konserniyhteisöjen talouden ja toiminnan suunnitelmassa ja siihen on osallisina laajasti myös kaupunkikonsernin ulkopuolisia kumppaneita kuten korkeakouluja ja muita julkisyhteisöjä sekä erityisesti Turun alueen yrityksiä. Turun aktiivinen osallistuminen Euroopan Hiilineutraalien kaupunkien missioon on vahvistanut yhteistyötä entisestään.

Ilmastotoimet

Ilmastosuunnitelman toimeenpano eteni vuoden 2024

aikana hyvin. Saavutettu Turun alueen kasvihuonekaasupäästöjen vähennys vuoden 1990 tasosta lähestyy jo 70 prosenttia (kokonaispäästöt -66 % ja asukaskohittaiset -73 %, Suomen ympäristökeskus, vuoden 2023 laskennan ennakkotieto). Saavutettu kehitys on mahdollistamassa vuoden 2025 päästötavoitteen saavuttamisen (75 prosentin vähennys vuoden 1990 tasosta). Asukaskohittaisesti laskettu päästötaso on Turussa selkeästi alhaisin Suomen suurista kaupungeista. Eniten ja nopeimmin päästöjä on onnistuttu vähentämään energiasektorilla, erityisesti kaukolämmön osalta. Kehitys on Turussa kuitenkin pidemmällä aikavälillä ollut myönteistä kaikilla merkittävillä päästösektoreilla, vaikkakin erityisesti liikenteen päästöjen osalta tavoiteltua hitaampaa. Tuorein päästölaskenta valmistuu osana Ilmastoraporttia 2024 ja raportoidaan tarkemmin myöhemmin.

Euroopan Komissio hyväksyi vuoden 2024 alkupuolella kiittävin arvioin Turun ilmastokaupunkisopimuksen kokonaisuuden (sitoumukset, toimenpiteet ja investointisuunnitelman) ja myönsi Turulle "Mission Label" -statuksen. Ilmastokaupunkisopimukseemme sisältyy kaupungin oman sitoumuksen lisäksi 46 alueellisen kumppanin (tilanne 28.2.2025) sekä valtion ja Euroopan Komission sitoumukset tavoitella yhteisillä ja kunkin omilla toimilla hiilineutraalia Turkua vuoteen 2029 mennessä. Kaupunkikonsernin osalta sopimuskokonaisuuteen kuuluva investointisuunnitelma ulottuu vuoden 2030 loppuun. Olemme myös onnistuneesti toteuttaneet EU-rahoitteista missiopilottihanketta "1,5 Degree City" yhdessä Turun Yliopiston kanssa sekä suunnitelleet ja hankkineet rahoituksen uudelle pilottihankkeelle yhteistyössä Nantesin kaupungin kanssa. Hankkeet vahvistavat merkittävästi ilmastotyön tietopohjaa, johtamista ja osallistumista hyödyntäen erityisesti uusinta psykologista ja muuta tutkimustietoa. Kaupungin osallistuminen ilmastomissioon on avannut myös alueen korkeakouluille uusia hankerahoitusmahdollisuuksia Horisontti 2020 -ohjelman erityisten missiohakujen kautta.

Kaupunkikonsernissa ilmastotoimia vahvistettiin edelleen. Uusiutuvan energian panostukset jatkuivat ja energiatehokkuustoimet etenivät. Kestävän liikkumisen toimia sekä toteutettiin että koottiin EU-työmallin mukaiseen Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelmaan (SUMP, Sustainable Urban Mobility Plan). Myös varautuminen ja sopeutuminen muutuvaan ilmastoon ja riskeihin etenivät tietopohjaa vahvistavien hankkeiden sekä konsernin investointien kautta. Kehitystyö Ylioppilaskylän energiapositiivisen alueen kehittämiseksi jatkui laajassa yhteistyössä osana Horisontti 2020 Response -hanketta. Ilmastojoukkue laajeni käsittäen jo noin 200 yritysten ja yhteisöjen ilmastotekoa.

Turku osallistui vuoden 2024 aikana vahvasti myös kansainväliseen yhteistyöhön. Pormestari Minna Arve valittiin ICLEI:n ensimmäiseksi varapresidentiksi ja hän osallistui aktiivisesti useisiin merkittäviin globaaleihin ja eurooppalaisiin ilmastokokouksiin, mukaan lukien YK:n Baku ilmastokokous.

Itämeren suojelu ja luonnon monimuotoisuus

Turku toimii kaupunkistrategian mukaisesti aktiivisesti Itämeren ja Saaristomeren suojelussa. Vuonna 2024 aloitettiin toteuttamaan uutta päivitettyä Itämeri-toimenpideohjelmaa, joka hyväksyttiin kaupunginhallituksessa marraskuussa 2023.

Turun ja Helsingin yhteisen Itämeri -toimenpideohjelman toimenpiteet etenivät suunnitelman mukaan. Ohjelman mukaisista 25 suunnitelluista toimenpiteistä on aloitettu 17 ja valmiiksi on saatu yksi toimenpide. Haasteen mukaisen Itämerisitoumuksen päivitti 56 eri toimijaa (näissä sitoumuksissa on yhteensä 400 toimenpidettä). Vuoden 2024 aikana on tehty muun muassa seuraavia toimenpiteitä: Turun rannikkovesien vedenlaatua on selvitetty Coastrider-menetelmällä yhteistyössä Turun AMK:n ja naapurikuntien kanssa. Luontoselvityksissä aloitettiin käyttämään molekyylibiologista eDNA- menetelmää perinteisten selvitysten rinnalla. Selvitettiin mm. purojen ja Illoistenjärven eläinlajistoa. Kaupungin omistaman maatalousmaan vuokrakriteerit tarkistettiin huomioimaan vesiensuojeluasiat nykyistä paremmin (ns. kasvukunto-sopimus) ja haastettiin muut Saaristokunnat tekemään samoin. Vuosi sisälsi myös useita järjestettyjä tapahtumia, kuten Itämeripäivä (Forum Marinum), Minun mereni -dokumentti (Finnkino) ja Itämeri terveeksi -keskustelutilaisuus.

Aurajoen valuma-alueen kaikki yhdyskuntajätevedet johdetaan Kakolanmäen seudulliseen jätevedenpuhdistamoon. Jätevedenpuhdistamo toimi laitoksen toiminnalle asetettuja ympäristölupaehtoja paremmin. Orgaanisen aineksen osalta laitoksen puhdistustehon vuosikeskiarvo oli 99 %, kokonaisfosforin 98 % sekä kokonaistypen 87 % vuonna 2024. Puhdistamon aiheuttama vuotuinen fosforikuorma merialueelle oli 4,0 tn ja typpikuorma 220 tn. Puhdistamon UV-laitoksen lähtevän jäteveden hygieeninen tulos täytti kaikilla neljännesvuosi- sekä vuosijaksolla Turun seudun puhdistamo Oy:n laitokselle asettaman oman tavoitearvon. UV-laitoksen käyttöönoton myötä lähtevän veden hygieeninen laatu parantui keskimääräisiltä arvoiltaan aiemmista vuosista.

Turku on kaupunkistrategiassa asettanut tavoitteekseen kehittyä yhdeksi maailman johtavista luonto-

kaupungeista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kaupungissa luontoloikan tekemistä monimuotoisuuden huomioimisessa. Yhtenä keinona tavoitteeseen pääsemiseksi hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 2023 kaupunkistrategian mukainen luonnon monimuotoisuusohjelma vuosille 2023–2029. Ohjelman kuusi teemaa ovat suojelualueet, luonnonhoito ja ennallistaminen, monimuotoisuuden aktiivinen lisääminen, Turun arvokkaan lajiston elinolosuhteiden parantaminen, selvitykset sekä toimintamallit ja organisoituminen. Ohjelmassa on edellä olevien teemojen alla yhteensä 21 toimenpidettä, jotka on tarkoitus toteuttaa vuoteen 2029 mennessä. Ohjelman toimenpiteet ovat konkreettisia ja käytännönläheisiä toimia, joilla on selvät tavoitteet ja seuranta.

Luonnon monimuotoisuuden eli Lumo-ohjelman mukainen kaupungin luonnonsuojeluohjelman valmistelu aloitettiin vuoden 2024 aikana. Uusia ketokohteita on raivattu 4 kpl ja 15 kedoja hoitoa on jatkettu. Metsäisiä pähkinäpensas- ja jalopuumetsiköitä on hoidettu 16 kohteessa. Niitettäviä kohteita on toteutettu yhteensä viidessä kohteessa. Vieraslajitorjuntaa on tehty Lumo-ohjelman kohteiden osalta yhteensä 3,5 ha:n alueella komealupiinin ja jättipalsamin torjunnassa. Kuninkojalta ennallistettiin/kunnostettiin 12 koski- tai virtapaikkaa. Lisäksi Mälikkälän metsästä tukittiin ojia vesitalouden palauttamiseksi ja Kuninkojan virtaaman tasaamiseksi 7 kohteelta. Juurilasisiiven elinolosuhteita parannettiin Pahanien alueella ja lisäksi metsäverkoston yhteyksiä parannettiin istutuksin kuudessa eri kohteessa. Luontotyyppiselvityksiä on tehty kahdella alueella sekä osana kaavoituksen luontoselvityksiä. Jaaninjoen hoitosuunnitelman valmistelu on aloitettu.

Kestävät investoinnit ja ympäristövastuun toteuttaminen

Turun kaupunki ja Euroopan Investointipankki (EIP) valmistelivat ja käynnistivät yhdessä 405 miljoonan euron ”Turku Education Infrastructure” -investointikokonaisuuden vuonna 2022. Rahoitettavat investoinnit kohdistuvat Turun kaupungin kouluihin, päiväkoteihin ja liikuntapaikkoihin. EIP on rahoittanut investointipakettia 190 miljoonalla eurolla. Rahoituslimiitin viimeinen erä 60 miljoonaa euroa nostettiin helmikuussa 2025. Rahoitussopimusta neuvoteltaessa keskeisiä kohtia pankin kannalta olivat kohteiden energiatehokkuus, kohteiden ilmastolliset vaikutukset (Climate Action) ja sosiaalinen ulottuvuus. Kaupungin eri yksiköt ovat osallistuneet kohteiden taustatietojen antamiseen. Rahoitusyhteistyö EIP:n kanssa mahdollistaa Turulle merkittävät ilmastoinvestoinnit ja on merkittävästi tukenut kaupungin valmiutta arvioida,

suunnitella ja perustella investointejaan ilmastonäkökulmasta.

Pormestariohjelman ja ilmastosuunnitelman mukaisesti Turku on kehittänyt ja ottanut käyttöön ilmastobudjetoinnin, joka integroi ilmasto- ja ympäristötavoitteet kaupungin taloudellisiin päätöksiin, edistään kestävästä kehityksestä ja tehokasta resurssien käyttöä. Ilmastobudjetin arviointikehikkona käytetään EU:n kestävän rahoituksen taksonomialuokitusta, joka mahdollistaa kaupunkistrategiaan kirjattujen ilmasto- ja kestävyystavoitteiden moniulotteisen tarkastelun ja vihreän rahoituksen hyödyntämisen.

Taksonomian mukaisuuden tarkempi arviointi aloitettiin vuoden 2023 alussa kaupunkiemon yli miljoonan euron suuruisten toimitila- ja infrahankkeiden osalta ja ohjeistettiin konserniyhtiöille vuoden 2025 talousarvion laadinnan yhteydessä. Arvioinnissa on käytetty ilmastomuutoksen hillinnän ja ilmastomuutokseen sopeutumisen pääkriteereitä sekä näihin kytkeytyviä Ei merkittävää haittaa (DNSH) -kriteereitä. Jotta hankkeiden taksonomian mukaisuus täyttyisi, tulee hankkeiden merkittävästi edistää ilmastomuutoksen hillintää tai ilmastomuutokseen sopeutumista sekä olla aiheuttamatta merkittävää haittaa kiertotaloudelle, luonnon monimuotoisuudelle, vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävälle käytölle sekä ympäristön pilaantumiselle.

Toimitila- ja infrahankkeiden taksonomian mukaisuus on arvioitu hankkeiden suunnitteluvaiheessa ja raportoitu talousarvion yhteydessä. Teknisten arviointikriteerien toteutuma tarkastetaan ja tarvittaessa päivitetään hankkeiden valmistuttua. Suunnitteluvaiheen arvioinnissa havaittiin, että erityisesti ilmastomuutoksen hillinnän ja ympäristön pilaantumisen ehkäisyn kriteerien vaatimukset täyttyivät lähes poikkeuksetta kaupungin toimitilahankkeissa. Sen sijaan sopeutumisen, kiertotalouden, biologisen monimuotoisuuden sekä vesivarojen kestävä käytön kriteereiden täyttymisessä havaittiin enemmän epävarmuutta. Näiden kriteerien vaatimukset ovat sekä haastavammin toteutettavissa että niiden arvioimiseksi tarvittava tieto on ollut organisaatiossa rajallista. Infrahankkeiden suunnitteluvaiheen arvioinnin mukaan hillinnän, biologisen monimuotoisuuden, vesivarojen kestävä käytön ja ympäristön pilaantumisen kriteerit täyttyvät hyvin. Sen sijaan sopeutumisen ja kiertotalouden kriteerien täyttymisessä on enemmän epävarmuutta. Syyt kriteerien haastavuudelle infrahankkeissa ovat pitkälti samat kuin toimitilahankkeiden osalta. Sopeutumisen DNSH-kriteerien täyttäminen vaatii kattavaa asiantuntemusta ja ilmastoriskien skenaariotarkastelua, samalla kun kiertotalouden kriteerien arvioinnissa on epävarmuutta jätevirtojen tietojen rajallisuuden vuoksi.

Turku käyttää EU-taksonomian arviointikriteerejä työkaluna arvioidessaan tarveselvityksen jälkeen tapahtuvaa hankkeiden suunnittelua ja toteutusta. Taksonomia ei ota kantaa siihen, olisiko ympäristön kannalta kestävämpää jättää hanke kokonaan toteuttamatta. Näin ollen Turun ilmastobudjetoinnin mallia on haluttu täydentää hankkeiden tosiasiallisia ympäristövaikutuksia kuvaavilla indikaattoreilla. Taksonomian kriteereiden mukaisuus ja indikaattorit yhdessä kuvaavat ovatko hankkeet linjassa Turun kaupungin ilmastotavoitteiden kanssa. Vuoden 2024 ilmastobudjetissa indikaattorit esiteltiin case-hankkeiden avulla ja niiden kehitystyö on jatkunut. Suunnitteluvaiheen arviointi oli indikaattoreista tehty yhdeksän toimitilahankkeen osalta elokuussa 2024. Arviointi etenee jatkuvasti, ja suunnitteluvaiheen arvioita päivitetään hankkeiden toteuduttua.

Strategiset konserniyhteisöt ovat vuodesta 2019 alkaen kirjanneet tulokortteihin ilmastotavoitteet, joiden mukaan yhteisöt toteuttavat Turun Ilmastosuunnitelmaa omilla toimillaan tavoitellen samalla myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä. Yhteisenä tavoitteena nämä yhteisöt ovat

sitoutuneet kehittämään liikkumISRatkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä. Ilmastotavoitteiden lisäksi konserniyhteisöt ovat kirjanneet vuodesta 2024 alkaen tulokortteihinsa myös luonto- ja kiertotaloustavoitteet.

Ympäristövastuun toteuttamista kaupungin yksiköissä tuettiin edelleen Ekotuki-verkoston avulla. Keväällä järjestettiin vuoden ainut peruskoulutus, sillä säästötoimenpiteenä Ekotuen budjettia leikattiin puolella vuoden 2024 osalta ja vuoden 2025 budjetti poistettiin kokonaan. Syksyn tärkein teema olikin löytää toimintaa edistävää ulkoista rahoitusta, joka saatiin NetZeroCities (NZC) Enabling City Transformation (ECT) Programmen kautta, josta rahoitettiin Turun ja Nantesin kaupunkien INTACT! -hanke. Näin ollen seuraavan vuoden aikana vihreän siirtymän henkilöstö kehittää Ekotuen toimintaa.

Ympäristövahingot

Vuoden aikana ei tapahtunut merkittäviä ympäristövahinkoja kaupungin alueella.

1.6 Muut ei-taloudelliset asiat

Ihmisoikeudet, korruptio ja lahjonta sekä harmaa talous

Kaupungin toimintaa ohjaavat yhteiset eettiset periaatteet vahvistettiin ensimmäisen kerran Turun kaupunginhallituksessa 10.12.2018 § 483. Periaatteet laadittiin yhteistyössä kaupungin lakiasioiden ja yhteistyötoimikunnan välillä. Huomiota kiinnitettiin sekä kuntalaisten että kaupungin työntekijöiden oikeuksiin, toiminnan oikeudenmukaisuuteen ja päätöksentekijöiden riippumattomuuteen. Periaatteisiin sisältyvät asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja suvaitsevaisuus sekä uudistuminen ja yhteistyö. Päätöksenteossa huomioidaan yhdenvertaisuus- ja ympäristövaikutukset. Viestinnässä korostetaan avoimuutta, ajankohtaisuutta ja totuudenmukaisuutta sekä tietojen riittävyttä ja asianmukaisuutta koskien kaupungin päätöksentekoa ja palveluita. Kaupungin työntekijä ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Kaupunginhallitus päätti 25.3.2024 § 109 eettisten ohjeiden päivityksestä. Uusissa päivitetyissä ohjeissa on otettu paremmin huomioon erilaisia kaupungin

toimintaan liittyviä eettisiä kysymyksiä. Ohjeissa on kuvattu ohjeiden tavoite, ketä se koskee ja yleiset periaatteet, joiden mukaan toimimme. Eettiset ohjeet koskevat kaupungin viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä. Ohjeiden neljä eettistä periaatetta ovat: toimimme asiakaskeskeisesti, yhteistyö kansamme on vastuullista ja avointa, edistämme hyvää hallintoa ja emme salli korruptiota ja väärinkäytöksiä. Eettisen toiminnan tukena on ilmoittajasuojelulain (1171/2022) mukainen ilmoituskanava, jonne voi ilmoittaa nimettömästi eettisten ohjeiden vastaista toimintaa. Lisäksi eettisten kaupunkitasoisten kysymysten tulkinnassa tarvittaessa kokoontuu eettisen toiminnan arviointiryhmä, jota johtaa kansliapäällikkö.

Kaupunginjohtaja hyväksyi 7.5.2018 § 93 Turun kaupungissa noudatettavaksi "Vieraanvaraisuuden etujen ja lahjojen vastaanottamisen hyvät käytännöt". Ohjeiden lähtökohtana on henkilön oma arvio toiminnan hyväksyttävyydestä. Vaikka etujen vastaanottaminen ei täyttäisi rikoksen tunnusmerkistöä, saattaa tulkinnanvaraisten etujen vastaanottaminen aiheuttaa negatiivista julkisuutta. Ohjeessa korostetaan sitä, että tarjotun etuuden, vaikka se olisi kuinka pieni, vastaanottaminen ei saa asettaa viranomaisen toiminnan puolueettomuutta tai luotettavuutta kyseenalaiseksi.

Pormestariohjelman myötä kaupunkiin asetettiin viisi kärkihanketta, joista Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke (Yhteisöllinen Turku) vastaa monimutkaisiin, viheliäisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Kärkihanke panostaa asuinalueiden tasapainoiseen kehittämiseen tiiviissä yhteistyössä järjestöjen, asukkaiden ja yritysten kanssa, sekä tukee kaikkien, myös heikoimmassa asemassa olevien turkulaisten mahdollisuuksia lisätä hyvinvointiaan.

Kesäkuussa 2024 kaupunginhallitus hyväksyi segregaatiosion ja sen vaikutusten vähentämisen strategiset tavoitteet ja toimintamallin, joka sisältää viisi tiedesparrauksen kautta täsmentynyttä strategista näkökulmaa. Toimintamalli ohjaa segregaatiosion purkamisen yhteisvaikuttavia toimia ja kärkihanke tulee sen toimeenpanoa.

Liikkumaan aktivoimisen kannalta keskeinen saavutus kärkihankkeessa oli seurojen avustajajärjestelmän uudistus ja Boostii –harrastekortin käyttöönotto. Hyvinvointia ja aktiivisuutta lisättiin mm. vahvistamalla lähiliikunnan mahdollisuuksia asuinalueilla, luomalla Työpisteen asiakkaille hyvinvointikokonaisuus, kansallisella hankkeella Mielen hyvinvoinnin ABC-mallin pilotoimiseksi sekä käynnistämällä alueolohuone-toimintamalli kaikilla suuralueilla.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä keskeinen toiminta kohdistui turvallisuuskulttuurin kehittämiseen. Lasten ja nuorten turvallisuussuunnitelma- ja ohjeet oppilaitoksiin valmistuivat, konsultoivan turvallisuustiimin pilotointi käynnistyi, nuorisotyöllisen otteen kehittäminen Ankkuri-toiminnassa jatkui ja toisella asteella toteutettiin koulutuskokonaisuus hyvinvointiteemalla.

Taloudellisen tilanteen heikkeneminen ja yleisten elinkustannusten nousu heijastuu turkulaisten mahdollisuuksiin täyttää perustarpeet. Tämä näkyy heikoimmassa asemassa olevien osalta mm. ruoka-apun tarpeen lisääntymisenä ja asunnottomuusriskin kasvamisena.

Turun kaupunki koordinoi Varsinais-Suomen ruoka-aputoiminnan kehittämistä STM-rahoituksella vuoden 2024 aikana. Varsinais-Suomen alueella on arviolta 17 ruoka-aputoimintaa säännöllisesti harjoitettavaa yhteisöä, jota toimivat erilaisin toimintatavoin ja periaattein. Vuoden aikana rakennettiin ruoka-apun verkosto, luotiin yhteinen tilannekuva ja alueellinen tavoite. Yhteistyö ruoka-apun eri toimijoiden kesken on tiivistynyt kehittämisprosessin aikana. Uusina kokeiluina käynnistettiin SPR:n kanssa koulujen hävikkiruokajakelu sekä pilotoitiin haastavilla asuinalueilla kesän lämpimän ruuan jakelua ja ravitsevampia välipaloja kivaLoma-toiminnassa. Lokakuussa

2024 astui voimaan uusi ruoka-apun asetus, joka mahdollistaa ruoka-aputoiminnalle pitkäjänteisemmän rahoituksen.

Turussa on eniten asunnottomia Suomessa suhteessa väkilukuun, ja asunnottomuus kasvaa erityisesti nuorten ja maahanmuuttajataustaisten keskuudessa. Keväällä 2024 Turun kaupunki sitoutui Orpon hallitusohjelman mukaiseen kansalliseen ohjelmatyöhön pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi vuoteen 2027 mennessä. Ohjelman kautta avautui rahoitushaku, jonka resurssein luodaan kaupungeille ja hyvinvointialueille yhteiset, pysyvät toimintarakenteet ja –mallit pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Turun kaupunki haki rahoitusta yhdessä Varhan kanssa ja myönteinen rahoituspäätös saatiin 1/2025. Vuoden 2024 aikana paikallista yhteistyötä vahvistettiin käynnistämällä apulaispormestarin johtama poikkisektorinen ja monitoimijainen työryhmä asunnottomuuden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Asumisneuvonta on yksi tehokas keino ennaltaehkäistä asumiseen liittyviä ongelmia sekä niistä johtuvaa asunnon menettämistä ja asunnottomuutta. Turun kaupungin järjestämää asumisneuvontaa vahvistettiin hankkimalla syksyllä 2024 Sosiaalipalvelusäätiö Otteelta viiden asumisneuvojan resurssi tuottamaan maksutonta asumisneuvontapalvelua kaikkien turkulaisten käyttöön. Määräaikainen laki asumisneuvonnan tuesta kunnille on voimassa vuosina 2023–2027.

Suomen perustuslain 6 §:ssä määritellään kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus sekä kielletään kaikenlainen syrjintä. Lisäksi Turun kaupungin erityiset velvoitteet edistää toiminnassaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta määritellään laissa miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (1329/2014) sekä yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014). Sukupuolten välisen tasa-arvolain mukaan viranomaisen velvollisuus on kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Yhdenvertaisuuslain mukaisesti viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielten, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Viranomaisen on lisäksi tehtävä asianmukaiset kohtuulliset

mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhden-vertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoritua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Turun kaupunki on myös sitoutunut eurooppalaiseen tasa-arvon peruskirjaan ja Turun pormestariohjelman mukaan Turku haluaa edistää kaikkien ihmisten yhdenvertaista kohtelua ja tasa-arvoa kaupunkilaisten keskuudessa ja kaupungin toiminnassa sisältäen valtuustoryhmien sitoumuksen rasismin vastaiseen työhön. Turun kaupunkistrategiaan ja pormestariohjelmahan vahvasti nojautuva tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma - Turku kuuluu kaikille- ohjelma päivitettiin alkuvuodesta 2024 toimenpiteiksi vuosille 2024–2025. Toimenpiteissä on määritelty tavoitteita koskien henkilöstöä, esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä palvelutuotantoa ja päätöksentekoa. Vuonna 2024 valmistui asukkaiden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotoiminnan tietopohjaiseen johtamisen ensimmäinen seurantamittaristo. Mittariston rakentamisessa hyödynnettiin soveltuvien osin kestävän kehityksen Agenda 2030:n 17 eri tavoitetta sekä niiden seurantaan luotua mittaristoa. Soveltuvilla mittareilla tarkastellaan tilanteita erityisesti sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta, mutta myös eri ikäryhmien ja koulutustason mukaan.

Heikommassa asemassa olevia väestöryhmiä on huomioitu suunnitelman mukaisesti monin tavoin erityisesti järjestöjen kanssa yhteistyössä toimimalla. Digituki, alueolohuonetoiminta, ruoka-apu, asumisneuvonta ja hyvinvointikeskusten avoin toiminta ikääntyneille ovat hyviä esimerkkejä tästä. Lisäksi kaupungin segregaatiotyö on saatu alulle ehkäisemään ja tasoittamaan alueellista eriarvoisuutta. Osallisuuden edistämiseksi toteutettiin ensimmäistä kertaa kansalaispaneeli kaikkien eri väestöryhmien kuulemiseksi yhdenvertaisemmin. Turun kaupunki sitoutui yhdessä muiden kuutoskaupunkien kanssa. Valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonantoa toteutettavaan Me puhumme teoin -kampanjaan rakentamaan yhdenvertaista, rasismista vapaata Suomea kuutoskaupunkien henkilöstölle tarjottavalla teams-koulutusarjalla.

Turun kaupungin hankintastrategiasta laadittiin tarkennettu toimenpidesuunnitelma vuodelle 2024. Toimenpidesuunnitelmassa on strategian mukaisesti painotus hankintojen vastuullisuudessa, innovatiivisten hankintojen edistämiseksi sekä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti vaikuttavissa hankinnoissa. Konkreettisia toteutettuja toimenpiteitä olivat muun muassa hankintojen kategorialinjausten viimeistely sekä kustannus-

hyötyanalyysi -mallin ja toimittajahallinnan periaatteiden laadinta. Myös hankinnoilla työllistämistä edistettiin ja yhteistyötä hankinnoissa tiivistettiin seutukuntien, konserniyhtiöiden ja yrittäjien kanssa. Toiminnan vahvana painopisteenä oli lisäksi talouden sopeuttaminen, mitä toteutettiin arvioimalla tarkemmin hankinnan kriteeristöjä ja käyttämällä indeksilaskuria, jonka tarkoituksena on tehdä hankintojen hintavertailua toimialan indeksin perusteella niin, että nähdään Tilastokeskuksen indeksien muutokset verrattuna tehtyjen hankintojen toteumaan. Työllisyyspalvelu-uudistusta valmisteltiin tavoitteena varmistaa ostopalveluiden häiriötön jatkuminen vuoden 2025 alusta sopimusten ja kilpailutusten näkökulmasta. Lisäksi työllisyyspalvelujen ostolaskujen käsittelyn osalta huolehdittiin toimintavarmuudesta vuoden 2025 alusta. Pienhankintaohje päivitettiin ottaen huomioon työllisyyspalvelu-uudistus ja lisäksi kuvattiin Turun työllisyysalueen hankintaprosessi. Hankintapalvelut antoi tukea sähköisten kilpailuttamisjärjestelmien sekä hankintasopimusten osalta sopimushallintajärjestelmän käytössä. Hankintapalvelut tuki käyttäjiä SAP-toiminnanohjausjärjestelmän käytössä. Pienhankintojen toteuttamisessa avustettiin eri organisaatioyksiköitä. Tavoitteena on varmistaa tilaajavastuu- ja hankintalain periaatteiden toteutuminen hankinnan arvosta ja hankkivasta yksiköstä riippumatta. Hankintastrategian toteuttaminen, hankintaohjeiden päivittäminen, hankintaprosessien kuvaaminen sekä hankintaprosessin toteuttaminen järjestelmissä edesauttavat kaupungin varojen käytön seurantaa hankinnoissa sekä tehostavat hankintasopimusten valvontaa ja ohjausta.

Kaupungin tietohallintostrategiassa on linjattu, miten tietohallinto vastaa kaupungin ja kansallisen toimintaympäristön muutoksiin mm. tiedon saatavuuden, laadun ja yhteen toimivuuden näkökulmista vuosina 2022 - 2025. Turun kaupungin pilvipalveluiden käytön tietoturva- ja tietosuojaperiaatteiden mukaan tietoturvallisuus varmistetaan monella eri tasolla mm. noudattamalla ohjeistuksia, kaupungin tietohallintostrategiaa, julkishallinnon pilvilinjauksia ja periaatteita sekä alan standardeja ja viitekehysä. Turun kaupungilta puuttui lähes koko vuoden tietoturvapääällikkö, mikä aiheutti viivettä tietoturvaohjeiden päivittämiseen ja kaupungin henkilöstön ohjeistamiseen. Strategia- ja kehittämisjohtaja ja IT-palvelujohtaja esittivät kesäkuussa kaupunginhallitukselle katsauksen Turun kaupungin tietoturvan tilanteesta. Vuonna 2024 kaupungin tietoturvallisuutta uhkasi lähinnä erilaiset tietojenkalastelukampanjat ja yksittäiset palvelunesto-hyökkäykset. Pilvipalveluiden käytön yleistymisen on luonut kyberrikollisille entistä laajemman hyökkäyspinnan.

Tietosuojaloukkauksia ilmoitettiin tietosuojavastaavalle hieman aiempaa vuotta vähemmän. Vastaavasti

henkilöstön kynnys kysyä neuvoa tietosuoja-asioissa madaltui ja yhteydenotot tietosuojaan liittyvissä asioissa kasvoivat merkittävästi. Turun kaupunki käyttää henkilöstön tietoturvakoulutuksissa eOppiva verkkokoulutusjärjestelmää. Koulutukset on ohjeistettu suoritettavaksi vuosittain ja lähijohtajien vastuulla on huolehtia siitä, että työntekijät suorittavat koulutuksen. Vuonna 2024 koulutussuoritusten määrä valitettavasti väheni edellisvuodesta. Tietosuojan vaikutusten arviointeja (DPIA) laadittiin hieman enemmän kuin vuonna 2023, mutta edelleen DPIA-prosessissa on kehitettävää. Henkilöstön tietoturvaopas, johon on koottu tietosuoja- ja tietoturvaa koskevat Turun kaupungin ohjeet, päivitettiin toukokuussa.

Vuonna 2024 tekoäly nousi vahvaksi ilmiöksi ja Turussa otettiin kokeiluun Microsoftin Copilot. Kokeiluun osallistuville tarjottiin koulutusta Copilotin käyttöön. Tekoälypalveluiden kehittämisessä on digitaalinen turvallisuus (tietosuoja, tietoturva, kyberturvallisuus, riskienhallinta ja jatkuvuudenhallinta) huomioitava yhtä vakavasti kuin muidenkin palveluissa. Tekoälyn lisäksi myös tiedonsiirrot kolmansiin maihin herättivät paljon keskustelua Turun kaupungin eri hankkeissa ja projekteissa. Tekoälyä tullaan jatkossa jossain määrin hyödyntämään Turun kaupungissa, mutta tekoälyn hyödyntäminen edellyttää, että tunnetaan riittävän hyvin sen mahdollisuudet ja uhat.

1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisten vuosien aikana niin kansainvälisellä kuin kansallisella tasolla. Muutokset ovat lisänneet epävarmuutta ja heijastuneet kaupunkiin monin eri tavoin. Viime vuosien erittäin voimakas väestönkasvu on heijastunut kaupunkiin kohdistuvaan palvelutarpeeseen. Palvelutuotannon osalta on kyetty vastaamaan oletettua suurempaan palvelutarpeeseen. Palvelutuotannon joustava skaalaavuus on talouden näkökulmasta tärkeää.

Venäjän käynnistämän hyökkäyssodan jatkuminen on lisännyt kansainvälistä epävarmuutta ja vaikuttanut yritysten toimintaedellytyksiin. Toiveet sodan päättymisestä ovat kasvaneet ja jälleenrakentamisen alkamisella tulee epäilemättä olemaan merkittäviä vaikutuksia niin raaka-aineisiin kuin työvoiman saatavuuteen. Kaupungin tunnistetut investointitarpeet ovat lähivuosina suuret ja tästä syystä kansainvälisen tilanteen muutoksia tulee arvioida säännöllisesti.

Julkisen talouden kantokyvystä on käyty runsaasti keskustelua viime vuosina. Linjaukset ovat monilta osin siirtäneet rahoitusvastuuta kunnille, esimerkiksi kansalliseen perusinfraan kuuluvien ratahankkeiden rahoitusosuuden tai työllisyyspalvelujen rahoitusmallin suhdanneriskien kohdentuminen kunnille. Lisäksi hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet saattavat heijastua myös kuntatalouteen, mikäli sopeuttavia toimenpiteitä kohdennetaan muihin julkisen talouden osiin.

Vuoden 2024 lokakuussa valtiovarainministeriö ilmoitti kuntien valtionosuusuudistuksen siirtyvän vuodelle eteenpäin. Alkuperäisenä tavoitteena oli uudistuksen voimaan saattaminen jo vuoden 2026 alusta. Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuutta

ollaan uudistamassa vastaamaan kuntien uutta roolia sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeisessä tilanteessa. Kaupungin näkökulmasta uudistuksella saattaa olla välittömiä vaikutuksia valtionosuuskeräytymään ja siten palvelutuotannon rahoitukseen. Arvioita uudistuksen vaikutuksista kuntatalouteen sekä kunta-kohtaisiin valtionosuuksiin saataneen vuoden 2025 kesään mennessä ja tämän jälkeen muodostetaan arviot uudistuksen vaikutuksesta kaupungin talouteen.

Kaupungin taloudellinen asema on viimeisten vuosien aikana ollut haastava ylijäämäisistä tilikauden tuloksista huolimatta. Toimintamenot ovat kasvaneet suunniteltua voimakkaammin ja suhdanneherkkyyden kasvu on näkynyt arvioitua alemmalle tasolle jääneissä yhteisöverotuloissa. Vuosikohtaisia tuloksia ovat kuitenkin parantaneet ns. verohännät sekä rakentamiseen liittyneet tulot. Vuoden 2024 tulosta paransivat myös sijoitustoiminnan hyvät tuotot sekä korkomenojen oletettua maltillisempi kehitys.

Tilikaudet 2023 ja 2024 ovat olleet ylijäämäisiä, mutta ylijäämään johtaneet tekijät ovat olleet kertaluontoisia. Kaupungin tavoitteena on saavuttaa kestävä talouden perusura, jonka edellytyksenä on toimintamenojen maltillinen ja hallittu kehitys. Kaupunginvaltuusto hyväksyi marraskuussa useita sopeutustoimenpiteitä, joilla pyritään parantamaan kaupungin taloudellista asemaa. Toimenpiteet sisälsivät sekä irtisanomisiin päättyneet yhteistoimintaneuvottelut että kunnallisveroprosentin korotuksen. Talouden näkökulmasta yhteistoimintaneuvotteluilla on ollut epäilemättä suorien vaikutusten lisäksi myös laajempia vaikutuksia. Tarveharkintaa on tiukennettu ja rahankäyttöön kiinnitetään korostetusti huomiota.

Kaupungin talouteen liittyvien tavoitteiden valmistelua ohjataan pormestariohjelmaan kirjatulla linjauksilla. Valmistelussa on kiinnitetty erityistä huomiota toimintakäteen ja oikaistun lainakannan kehitykseen. Kaupungin antolainoilla oikaistu lainakanta asukasta kohden on kehittynyt maltillisesti ja hyväksytyn taloussuunnitelman mukaan pysyy asetetun raja-arvon alapuolella. Sen sijaan toimintakäteen kehitys on keskimääräisesti ylittänyt asetetun tavoitteen. Hyväksytty taloussuunnitelma sisältää runsaasti taloudellista asemaa tasapainottavia

sopeutustoimenpiteitä, joiden toteuttamista tulee edistää suunnitelman mukaan.

Kuntatalouden tilannekuva on tällä hetkellä valitettavan synkkä. Viimeisten vuosien tavoitteena on ollut saattaa kaupungin talous pysyvästi kestäväälle tasolle. Tärkeimpänä tekijänä on toiminnan nettomenojen maltillinen kehitys, josta tavoitteesta ei tule tinkiä. Kaupungin tulee huolehtia talouden kantokyvystä, jotta laadukkaista palveluista sekä kaupungin vetovoimasta voidaan huolehtia jatkossakin.

1. 8 Arvio kaupungin ja kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä

Kaupungin turvallisuus ja riskienhallintajohtaja lopetti tehtävässään syksyllä 2024 ja uusi aloitti tehtävässään vuoden 2025 alussa. Kulunut vuosi oli riskienhallinnan osalta maltillinen. Toimintaympäristön muutosten seurauksena riskienhallinta säilyy haastavana. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan jatkui ja siitä aiheutuneet vaikutukset ovat lisänneet kaupungin toimintaympäristön epävarmuustekijöitä. Mahdollisten kauppasotien heijasteita on vaikea arvioida.

Riskien arvioinnissa käytetään riskienhallintasovellus Granite erm - ohjelmaa. Ohjelma sisältää kokonaisvaltaisen riskienhallinnan, riskien tunnistaminen, riskien arvioinnin ja hallintakeinojen seurannan. Riskiarvioiden laatiminen on sidottu vuosikelloon siten, että se tulee tehdä vähintään kerran vuodessa. Riskien arvioijia on lisäksi ohjeistettu arvioimaan riskit uudelleen aina, kun toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia tai jokin riski, johon tulee reagoida, toteutuu. Riskien arvioinnin laativat kaupungin eri palvelukokonaisuudet ja vastualueet sekä keskeiset strategiset yhteisöt. Riskienhallintaohjelmassa on oma osionsa toteutuneille riskeille, johon kirjataan muun muassa tiedot siitä milloin riski toteutui, mitä häiriöitä se aiheutti toiminnalle ja mitkä olivat riskin toteutumiseen johtaneet syyt. Riskien arvioinnin ohjeeksi on annettu, että toteutuneet riskit tulee kirjata ylös edellä mainituin tiedoin. Tavoitteena on riskienhallinnan parantaminen, toteutuneiden riskien toistumisen ehkäiseminen sekä vaikutusten minimoiminen. Vuoden 2024 aikana päivitettyjä toteutuneita riskejä oli ohjelmaan kirjattu yhteensä viisi.

Riskien arvioinneissa keskeisimpiä riskejä olivat henkilöstöön liittyvät riskit, kyberuhat, kiinteistöihin liittyvät riskit sekä taloudelliset riskit. Keskeiset riskit olivat osaltaan samoja kuin vuonna 2023, mutta lisäksi nousivat esiin

työllisyysalueuudistus, maanalaiset johtoverkot sekä hankintalain muutoksen valmistelu. Palvelu-kokonaisuuksien ja vastualueiden arviointien lisäksi riskejä arvioitiin myös kaupunkitasolla.

Vuoden 2024 aikana tuli myös ajankohtaiseksi arvioida entistäkin tarkemmin kaupungin avoimessa rajapinnassa olevien tietojen, esimerkkinä paikkatietoaineistojen jakamisen avoimuutta ja sitä, voidaanko kaupungin avoimesti jakamia tietoja hyödyntää väärin tarkoituksiin. Tätä arviointia tehtiin järjestelmällisesti.

Henkilöstön saatavuus, riittävyys ja vaihtuvuus on arvioitu edellisten vuosien tapaan yhdeksi keskeisimmistä riskeistä pitkällä tähtäimellä, vaikka työvoiman saatavuus on merkittävästi parantunut vuoden 2024 aikana erityisesti teknisellä sektorilla. Henkilöstön vaihtuvuus voi aiheuttaa avainhenkilöriskin. Hallintakeinoina ovat muun muassa henkilöstöjohtamisen kehittäminen, palkkatasojen kriittinen arviointi, työsuhte-etujen esiin tuominen, työnantajakuvan parantaminen ja tehtävänkuvien arviointi sekä jatkokoulutautumisen tukeminen. Muita keinoja hallita vaihtuvuuden tuomaa katkosta ovat mm. ennakointi, tehtäväkuvausten limittäminen, pari- ja tiimityöskentely, sijaisten ja varahenkilön nimeäminen sekä heidän hyvä perehdytyksensä.

Kiinteistöjen riskeistä toimitiloihin liittyvät riskit nousivat jälleen vuoden 2024 riskien arvioinnissa keskeisiksi riskeiksi. Toimitiloihin liittyviksi riskeiksi arvioitiin sisäilmaongelmat, tilojen määrällinen tai laadullinen riittämättömyys, peruskorjauksista tinkiminen vuosien ajan sekä väistötilojen vähäisyys. Hallintakeinoja ovat mm. hankesuunnittelun nopeuttaminen esikerkiksi tilakonseptoinnin kautta, kiinteistöjen kunnosta huolehtiminen ja

korjausvelan syntyminen estäminen sekä oikea-aikainen ja vaikuttava reagointi sisäilmaongelmiin.

Kyberuhat on tunnistettu yhdeksi keskeiseksi riskiksi myös Turussa. Toteutuessaan ne voivat aiheuttaa digitaalisen turvallisuuden häiriintymisen. Tämä voi vaarantaa palveluiden saatavuuden, luottamuksellisuuden tai eheyden. Seurauksena voi olla myös tietoturvaloukkauksia. Hallintakeinoina ovat verkkoliikenteen aktiivinen suojaus, kriittisten toimintojen kahdentaminen, aktiivisten haittaohjelmistojen torjunta- ja havaitsemisjärjestelmät palvelimille ja päätelaitteille, ajantasaiset tietosuoja- ja lokienhallintapolitiikat sekä ohjeistukset, ja tietosuojasääntelyn kasvattaminen kaupungissa.

Operatiivisista riskeistä keskeisimmiksi havaittiin hankintalain ja työllisyysalueen uudistusten valmistelu sekä maanalaisten johtoverkkojen tietojen käsittely julkisissa tietoverkoissa. Lisäksi konserniyhteisöjen operatiiviset riskit painottuivat samalla tavoin kuin edellisinä vuosina.

Hankintalain muutostyöryhmä sai vuoden 2023 lopussa valmiiksi mietintönsä. Hallitusohjelmaan sisältyy tavoite sidosyksikkösääntelyn muuttamisesta siten, että kunkin omistajan tulisi omistaa sidosyksiköstä vähintään 10 %. Työryhmämietintö hankintalainsäädännön muuttamiseksi on ollut lausuttavana 11.3.2025 asti. Mikäli lainsäädäntö hyväksytään ehdotetussa muodossa ja lakimuutos tulisi voimaan 1.1.2026, vaikuttaa se noin 15 Turun kaupungin sidosyksikköön, joissa kaupunki on omistajana ja joilta kaupunki hankkii palveluita. Ehdotettu lainsäädännön muutos aiheuttaa valtakunnallisesti merkittävän tarpeen järjestellä uudelleen mm. ICT, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita. Riskinä on tällöin kustannusten kasvu ja jatkuvuudenhallinnan häiriöt, joita pahentaa ehdotettu erittäin lyhyt siirtymäaika 30.6.2027 asti ja jätehuollon osalta 30.6.2028 asti. Lisäksi ehdotetussa muodossa sääntely koskisi myös mm. vesi- ja jätehuoltoa. Vesi- ja jätehuollon uudelleenorganisointi 10 % vähimmäisomistusvaatimuksen mukaisesti aiheuttaisi kaupungille ja muille näiden yhtiöiden osakkaille merkittäviä kustannuksia.

Hallitusohjelmaan sisältyy tavoite sidosyksikkösääntelyn muuttamisesta siten, että kunkin omistajan tulisi omistaa sidosyksiköstä vähintään 10 %. Työryhmämietintö hankintalainsäädännön muuttamiseksi on ollut lausuttavana 11.3.2025 asti. Mikäli lainsäädäntö hyväksytään ehdotetussa muodossa ja sidosyksiköitä koskeva 10 % vähimmäisomistusvaatimus lisätään hankintalakiin (lakimuutos tulisi voimaan 1.1.2026), vaikuttaa tämä noin 15 sidosyksikköön, joissa kaupunki on omistajana ja joilta kaupunki hankkii palveluita. Ehdotettu lainsäädännön muutos

aiheuttaa valtakunnallisesti merkittävän tarpeen järjestellä uudelleen mm. ICT, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita. Riskinä on tällöin kustannusten kasvu ja jatkuvuudenhallinnan häiriöt, joita pahentaa ehdotettu erittäin lyhyt siirtymäaika (30.6.2027 asti, jätehuollon osalta 30.6.2028 asti). Lisäksi ehdotetussa muodossa sääntely koskisi myös mm. vesi- ja jätehuoltoa. Vesi- ja jätehuollon uudelleenorganisointi 10 % vähimmäisomistusvaatimuksen mukaisesti aiheuttaisi kaupungille ja muille näiden yhtiöiden osakkaille merkittäviä kustannuksia.

Työllisyysalueuudistuksen valmistelussa tunnistettiin useita keskeisiä toiminnallisia riskitekijöitä koskien lakisääteisten työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun siirtymistä valtiolta kunnille 1.1.2025 alkaen. Uudistuksen toimeenpanoa vuonna 2025 on ennakoitu kuormittavan mm., kunnallisten tietojärjestelmien käyttöönotto, runsaat asiakasmäärät ja valtiolta siirtyvä palveluverkko, minkä myötä osassa kuntia joudutaan mahdollisesti priorisoimaan aluksi työttömyysturvatehtävien hoitoa. Myös valtiolta siirtyvien maksuhäntien seurantaan liittyy ennakoituja riskejä, koska niistä ei ole käytettävissä tuki ja kuntakohtaisia tietoja. Vaikuttavuuden seuranta heikentää ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskukselta (KEHA-keskus) saatavat dataraportit, jotka ovat suuren tiedostokokonsa vuoksi haastavia analysoitavia. Myös käyttövelvoitteen piirissä olevissa järjestelmissä on tunnistettu heikkouksia; esimerkiksi osa itse tehtävästä seurannasta vaatii virkailijoiden tekemiä tuplakirjauksia, mikä vähentäneen työn tehokkuutta. Vähäisen henkilöstön pienissä toimipisteissä on riskinä, että lähipalvelun toiminta ja palvelukyky vaikeutuvat herkästi jo yhden henkilön poissaolon myötä. Henkilöstön siirtyminen uuteen organisaatioon vaikeuttaa aluksi työn sujuvuutta ja tuo prosessien läpimenoaikoihin viiveitä, muutosvaihe tulee vaatimaan runsaasti kuntien ja henkilöstön resursseja.

TE-palvelut 2024-uudistuksessa kuntien vastuuta työttömyysturvan rahoituksesta laajennettiin. Kuntien taloudellinen vastuu työttömyyden etuuskuluista kasvaa, koska jatkossa kunnat osallistuvat työttömien etuuskulujen maksamiseen jo 100 päivän jälkeen niin sanottujen sakkomaksujen muodossa. Tämä tekee jatkossa kuntien taloudesta aiempaa suhdanneherkemmän. Valtio korvasi kuntien kasvavia työttömyysturvamaksuja korvauksella, joka perustuu vuoden 2023 työttömyystilanteeseen. Heikentyneessä työmarkkinatilanteessa valtion korvaus ei kata sakkomaksuista kunnalle aiheutuneita lisäkuluja. Jatkossa työvoimapalveluista muodostuu vuodesta 2025 alkaen kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon määrätään täysimääräinen rahoitus sellaisena kuin palveluihin olisi budjetoitu määrärahaa, jos valtio olisi

vastannut palveluiden järjestämisestä. Rahoitus kohdentuu kunnittain työikäisen väestön, työttömien ja palveluissa olevien lukumäärän (laajan työttömyyden) sekä vieraskielisen väestön perusteella. Kuntaliiton arvion mukaan TE-uudistuksen rahoituksessa on kuitenkin vähintään 100 miljoonan euron vaje koko maan tasolla, mikä tarkoittaa, että työllisyysalueet joutuvat jo lähtötilanteessa sopeuttamaan toimintaansa tai paikkaamaan rahoitusvajetta verotuloilla. Lisäksi hallitus pyrkii (HE 120/2024) kohdentamaan palkkatuen käyttöä yksityiselle sektorille siten, että palkkatukea saisi myöntää kunnille vain erityistapauksissa. Muutos vaikuttaa kuntien TE-palveluiden rahoitukseen, sillä vuosien 2025–2027 ajan TE-palveluiden valtionosuusomaksut perustuvat osin TE-palveluiden kustannusten toteumaan kaksi vuotta aiemmin.

Maanalaisten johtotietojen julkaiseminen laajoilta alueilta julkisissa tietoverkoissa synnyttää riskin tietojen väärinkäytölle ja sitä kautta kriittisen infran vahingoittamiselle. Eräiden hankkeiden liiteasiakirjoissa on ollut nähtävillä laajoilta alueilta mm. sähkö- ja vesijohtoverkoston tietoja. Nykyisessä turvallisuustilanteessa on kiinnitettävä erityistä tarkkuutta ja huolellisuutta maanalaisten kriittisen infrastruktuurin tietojen jakamiseen julkisessa tietoverkossa.

Konserniyhteisöjen keskeiset riskit painottuvat pääsääntöisesti kunkin omaan toimintaan kohdistuviin operatiivisiin ja taloudellisiin riskeihin. Yhteisinä keskeisinä riskeinä tunnistettiin sopimuksiin liittyvät taloudelliset riskit, esimerkkinä myynti- ja ostosopimukset, kannattamattomat ja kalliit sopimukset sekä sopimusten jatkuvuus.

Taloudelliset riskit

Kuntien taloudellinen tila heikkeni odotettua vähemmän vuonna 2024. Turun kaupungin erilaiset sopeutustoimet vuoden aikana tuottivat tulosta, koska toimintamenojen kasvu oli odotettua maltillisempaa. Verotulojen vähentyminen, kun soteuudistuksen vuoden 2023 ns. verohännät poistuivat, yleinen heikko suhdannekehitys, valtionosuuksien pieneneminen sekä kasvaneet korkokulut ja lisääntynyt lainanotto ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat toimintaympäristön heikkenemiseen myös tulevina vuosina. Samaan aikaan mittavat investointitarpeet ja kustannuskehityksen hillintä haastavat kaupungin taloutta. Hallintakeinoja ovat talouden sopeuttamisohjelman jatkuminen, talouden ennustettavuuden parantaminen sekä investointikohteiden priorisointi että toteutusaikataulun pidentäminen.

Sopimusriskit

Merkittäviä sopimusriskejä ei ollut tunnistettavissa. Sopimushallinnan parantumiseen on vaikuttanut vuoden 2024 aikana käyttöön otettu uusi sopimushallintajärjestelmä.

Vahinkoriskit

1.1.2021 alkaen kaikki vahinkovakuutukset ovat olleet LähiTapiolassa. Vuoden 2024 aikana ei tapahtunut merkittäviä vahinkoja, jotka olisi korvattu vahinkovakuutuksesta. Kaupungin vastuulle jäävien omaisuus- tai muiden vahinkojen korvaamisesta aiheutuvia menoja katetaan tarvittaessa vahinkorahastosta.

Näyttelyvakuudet ja keskeiset oikeudenkäynnit

Näyttelyvakuuksia kaupungilla oli yhteensä 841 748 euroa (1 256 770 euroa TP 2023) tilikauden lopussa. Kaupunginhallituksen ja kansliapäällikön päättämiä näyttelyvakuuksia oli vakuusarvoltaan 683 300 euroa ja kulttuuri- ja nuorisolautakunnan myöntämiä 158 448 euroa. Näyttelyvakuudet eivät aiheuttaneet kustannuksia vuoden 2024 aikana Turun kaupungille.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa mahdollista korvausvastuuta vireillä olevista oikeudenkäynneistä 31.12. kaupungilla on 3,6 milj. euroa.

Rahoitusriskit

Korkoriskit

Kaupunki määrittää kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa riskienhallinnan välineiksi tarkoitettujen konsernin pitkäaikaisten valuutan- ja koronvaihtosopimusten enimmäismäärän vuoden aikana. Johdannaisinstrumentteja käytetään pääasiassa konserninelän riskienhallintaan. Kaupunginhallitus on asettanut rajat kaupungin korkosuojausille (kiinteän koron osuudelle) eli kaupungin suojausaste pyritään pitämään 60-90 %:n vaihteluvälillä sisällä suhteessa vuodenvaihteen pitkäaikaiseen lainakantaan. Kassavarojen pitkistä korkosijoituksista on luovuttu kokonaan, minkä vuoksi myös sijoituksiin liittynyt vastapuoli- ja korkoriski on poistunut.

Valuuttariskit

Pääsääntöisesti kaikki kaupungin ottolainat nostetaan nykyisin euromääräisenä. Muita kuin euromääräisiä lainoja saa olla enintään kolmasosa pitkäaikaisesta lainakannasta ja kaikki muun valuutan määräiset lainat

muutetaan koron- ja valuutanvaihtosopimuksilla euroiksi välittömästi lainan noston yhteydessä, mikäli niitä on. Avointa valuutariskiä ei ylläpidetä lainojen osalta.

Likviditeettiriskit

Likviditeettiriskiä valvotaan laatimalla konsernitilejä koskeva rullaava kolmen kuukauden kassaennuste, josta ilmenee periodin likviditeettitarve. Lisäksi likviditeetin hallintaa pyritään parantamaan tehostamalla konsernitilijärjestelyjä sekä lisäämällä yhteistyötä tilijärjestelyssä mukana olevien yhtiöiden kanssa. Lyhytaikaisia rahoitustarpeita varten kaupungilla tulee olla käytettävissä riittävä määrä kotimaisia kuntatodistusohjelmia ja ei-sitovia luotolimiittejä.

Varainhankintariskit

Varainhankintariskiä hallitaan hajauttamalla nostettavia ottolainoja sekä ajallisesti että vastapuolittain. Lainojen erääntymisessä pyritään tasaiseen maturiteettikaumaan eli erääntymisaikatauluun. Kaupunki hajauttaa rahoituslähteitä ja ylläpitää kaupungin hyvää nimeä pääomamarkkinoilla. Varainhankintariskiä hallitaan myös hajauttamalla kaupungin ottolainausta eri periodeihin eli lyhyeen varainhankintaan (alle vuoden, kuntatodistukset), keskipitkään varainhankintaan (1-10 vuotta) ja

pitkään varainhankintaan (10-30 vuotta) mikäli tämä on markkinatilanne huomioden perusteltua. Nykyisessä korkoympäristössä kaupungin varainhankintaa on toteutettu sekä kiinteäkorkoisena että vaihtuvakorkoisena markkinatilanne ja tuleva korkoennuste huomioden. Tavoitteena on varmistaa kaupungin alhainen varainhankintakustannus ja -marginaali pitkälle tulevaisuuteen ja parantaa korkokustannusten ennakointia kaupungin talousarvioon.

Luottoriskit

Kaupungin sijoitusperiaatteet määrittävät sijoitusten osapuoliriskien enimmäismäärät sekä vaadittavat vähimmäisloukkokelpoisuudet. Näitä periaatteita tarkennetaan vielä kaupunginhallituksen vuosittain hyväksymässä lainannosto- ja sijoitussuunnitelmassa. Kaupungin sijoitusomaisuuden luottoriskejä on alennettu merkittävästi luopumalla kassavarannon pitkistä korkosijoituksista kokonaan sekä luopumalla kaupungin rahastojen suorista osakesijoituksista kokonaan. Oman pääoman sijoitukset (osakesijoitukset) rahastoissa toteutetaan pääsääntöisesti kustannustehokkailla indeksiosuus tai ETF-rahastoilla, joilla pyritään myös lisäämään kansainvälistä hajautusta ja parantamaan rahastojen riski & tuotto suhdetta.

2. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko

Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kaupunginhallituksen tehtävänä on kuntalain mukaan huolehtia kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Hallintosäännön mukaan kaupungin toiminnot on järjestettävä ja johtamistehtävät hoidettava siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sopimushallinta. Johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaa kunkin toimielimen tehtäväalueen johtava viranhaltija. Sisäisen valvonnan ohjaamisesta ja riskienhallinnasta vastaa keskitetysti kaupunginhallitus, joka antaa tarkempia ohjeita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen toimeenpanoista.

Kaupunginvaltuuston 14.2.2022 § 28 hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan konsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaation tasoilla tulee olla riittävä sisäinen valvonta ja

riskienhallinta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vastaa kaupunginhallitus, joka antaa tarkempia ohjeita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen toimeenpanosta. Sisäisen valvonnan toteuttamisesta vastaavat kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä tai jotka toimivat viranomaisina. Lautakuntien tulee valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa omalla vastuualueellaan. Kukin lautakunta vastaa oman vastuualueensa osalta riittävien ja toimivien menettelytapojen hyväksymisestä ja niiden toimeenpanon valvonnasta ja varmentamisesta. Palvelukonaisuuksien johtavien viranhaltijoiden tulee toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueillaan.

Kaupunginhallituksen 7.2.2022§ 57 hyväksymässä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeessa kuvataan tarkentavasti muun muassa sisäisen valvonnan vastuita, tavoitteita ja menettelytapoja. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä esitetään kappaleessa 6.4.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan lautakunnat ja yhteisöjen hallitukset hyväksyvät omilta vastuualueiltaan sisäisen valvonnan selonteot ja riskiarviot. Sisäisen valvonnan toimeenpano dokumentoidaan vuosittain palvelukokonaisuuksien, -alueiden sekä joidenkin toimintayksiköiden itsearviointina laatimissa sisäisen valvonnan selonteissa. Pääosin selonteot on laadittu Granite-tietojärjestelmässä sisäisen tarkastuksen laatimaa selontekopohjaa käyttäen. Selontekopohjassa on huomioitu Kirjanpitolautakunnan hyvinvointi- ja kuntajaoston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevan yleisohjeen sisäisen valvonnan selonteon sisältövaatimukset. Lisäksi pohjassa on huomioitu COSO-viitekehyksen sisältöä. Itsearviointeina laadituissa selonteissa käydään läpi sisäisen valvonnan toteuttamista osa-alueittain. Laatijoita on pyydetty kirjamaan tietojärjestelmään varsinaisen selonteon lisäksi sisäisessä valvonnassa havaittujen puutteiden korjaustoimenpiteet sekä muut suunnitellut sisäisen valvonnan kehitystoimenpiteet aikatauluineen ja vastuuhenkilöineen. Suuri osa laatijoista on näin tehnytkin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan kaupungin eri toiminnot ja konserniin kuuluvat yhteisöt suorittavat vuosittain kokonaisvaltaisen riskienhallintaan liittyvän arvion, joka sisältää keskeisten riskien tunnistamisen, arvioinnin riskien seurauksista ja merkittävyydestä, riskienhallintakeinojen määrittämisen ja niiden toteuttamisen seurannan. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeen mukaan kaupungin eri toiminnot ja keskeiset strategiset yhteisöt käyttävät arvioinneissaan yhtenäistä ennalta sovittua riskienhallintaohjelmaa. Toimintaympäristöä ja siihen kohdistuvia riskejä tulee lisäksi arvioida säännöllisesti ja käydä läpi johtoryhmässä.

Riskienhallinnan arviot tehdään Granite-järjestelmän ERM kokonaisvaltainen riskienhallinta -moduulia käyttäen. Arvioitavat riskit on jaettu operatiivisiin, taloudellisiin, strategisiin ja vahinkoriskeihin. Myös toteutuneita riskejä kirjataan järjestelmään. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä on esitetty toimintakertomuksen kohdassa 1.8.

Henkilöstön ja luottamushenkilöiden sisäisen valvonnan osaamista on pyritty syventämään sisäisellä ohjeistuksella, sisäisellä koulutuksella sekä kaupungin intranetistä löytyvän koulutusmateriaalin avulla. Epäilyistä väärinkäytöksistä raportoidaan kaupungin sisäisten ohjeiden mukaisesti lähijohtajalle tai tarvittaessa tämän lähijohtajalle. Esihenkilö ilmoittaa epäilystä palvelualueen tai yksikön johtajalle, joka ilmoittaa edelleen palvelukokonaisuuden johtajalle. Epäilyissä rikosasioissa esihenkilön

tulee olla yhteydessä kaupungin lakipalveluihin. Väärinkäytösepäilyistä voi myös ilmoittaa kaupungin ilmoituskanavan kautta. Johto toteuttaa sisäistä valvontaa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi.

Ohjeistuksissa ja toimintaprosesseissa on pyritty huomioidaan väärinkäytöksiä ehkäisevät menettelytavat, kuten esimerkiksi vaarallisten työyhdistelmien estäminen, talouden seuranta, kilpailutettujen hankintapaikkojen käyttäminen ja työntekijöiden pääsy vain työtehtävissä tarvittaviin tietojärjestelmiin.

Kaupungilla on käytössä 1.1.2023 voimaan astuneen ilmoittajansuojelulain (Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta 1171/2022) mukainen ilmoituskanava. Ilmoituskanava edistää kaupungin toiminnan läpinäkyvyyttä sekä luotettavuutta. Ilmoitukset auttavat kaupungin toiminnan kehittämisessä, väärinkäytösten havaitsemisessa ja niiden ehkäisemisessä. Ilmoituksia käsittelevät kaupungin hallituksen maaliskuussa 2023 päättämät tahot. Ilmoituskanavaan voi tehdä myös anonyymejä sekä ilmoittajansuojelulain soveltamisalaan kuulumattomia ilmoituksia. Kanavan tavoitteena on, että ilmoittaminen on turvallista, eikä ilmoittajaan kohdisteta vastatoimia. Vuonna 2024 ilmoituskanavassa vastaanotettiin yhteensä 57 ilmoitusta. Kanavan olemassaolo on tiedostettu hyvin ja sitä on myös hyödynnetty rikkomusten ilmoittamisessa. Ilmoitukset ovat olleet pääosin aiheellisia, mutta vain osa niistä kuului ilmoittajansuojelulain soveltamisalaan. Ilmoitusten aiheet ovat vaihdelleet kohtalaisen vakavista rikkomusepäilyistä varsin pieniin asioihin. Kaikki ilmoitukset on käsitelty määritellyn toimintamallin mukaisesti ja useampi ilmoitus on johtanut sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteisiin. Henkilöstölle on vuoden aikana järjestetty koulutusta ilmoittajansuojelulaista.

Kaupunginhallitus hyväksyi 25.3.2024 Turun kaupungin eettiset ohjeet. Eettisten ohjeiden tavoitteena on ohjata Turun kaupunkia toimimaan oikein. Eettisiä periaatteita ohjaavat Turun kaupunkistrategiassa olevat arvot. Arvot ovat asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja yhdenvertaisuus sekä uudistuminen ja yhteistyö. Eettisten periaatteiden vastaiseen toimintaan puuttuminen on jokaisen vastuulla.

Sisäisen valvonnan järjestämistä koskeva raportointi kaupungin johdolle tehdään pääosin hyödyntäen aiemmin mainittuja itsearviointeina tehtyjä selontekoja. Muu tiedonvälitys sisäisestä valvonnasta on tapauskohtaista, harkintaan ja tarpeeseen perustuvaa.

Palvelukokonaisuuksien, -alueiden sekä toimintayksiköi-

den itsearviointina laatimien selonteojen perusteella tunnistettiin joitakin keskeisiä sisäisen valvonnan puutteita ja kehittämiskohteita:

- Sisäinen valvonta konkretisoituu prosesseissa erilaisina kontrollipisteinä ja toimintamalleina. Kontrollien avulla varmistetaan, että toimitaan organisaation tavoitteiden mukaisesti. Toimintaprosessien kuvaaminen ja keskeisten sisäisen valvonnan kontrollipisteiden sisällyttäminen kuvauksiin vaihtelee. Osa palvelukokonaisuuksista, -alueista ja toimintayksiköistä on kirjannut selontekoonsa, että keskeiset prosessit valvontakeinoineen on jo kuvattu. Osalla prosessikuvausten laatiminen, nykyisten kuvausten päivittäminen tai valvontatoimenpiteiden sisällyttäminen kuvauksiin on tunnistettu kehittämiskohteeksi ja nostettu kehittämistoimenpiteisiin. Nykytilanteessa keskeisiä prosessikuvauksia ei ole tehty yhtenäisellä tavalla ja lisäksi niitä on tallennettu eri tietojärjestelmiin. Kuvausten tekemistä varten on tarkoitusta määritellä alkuukeväästä 2025 esittämismalli, jolla kaikki keskeiset prosessit kuvataan sekä ottaa käyttöön uusi ohjelmisto kuvausten tekemiseen ja ylläpitämiseen.
- Keskitettyä käyttöoikeushallintaa ei ole. Työntekijöille on myönnetty käyttöoikeuksia eri järjestelmiin eri esihenkilöiden toimesta eri ajankohtina. Palvelusuhteen päättyessä tai tehtävien muuttuessa saattavat henkilön käyttöoikeudet jäädä poistamatta tai päivittämättä. Pääosa käyttöoikeuksista poistuu palvelusuhteen päättymisen yhteydessä ADTurku-tunusten poistuessa, mutta kokonaiskuvaa henkilöiden käyttöoikeuksista ei siis ole. Korjaavana toimenpiteenä tietohallinto uudistaa käyttöoikeushallinnan toimintamallin.
- Osassa itsearviointeja nostettiin esiin, että sopimusten valvonta ei ole ollut systemaattista ja yhtenäistä eikä kokonaiskuvaa sopimusten arvosta tai niihin liittyvistä riskeistä ole kaikilta osin ollut. Toisaalta osassa itsearviointeja todetaan, että sopimusvastuista on hyvä tilannekuva. Kaupungin laajuisen sopimushallinnan, sopimusten löydettävyyden ja tiedolla johtamisen kannalta on tärkeää, että kaikki sopimukset ovat samassa paikassa. Kaupunki on ottanut käyttöön Cludia Sopimus -järjestelmän. Voimassa olevien sopimusten siirtäminen sovitusti uuteen järjestelmään on kuitenkin vielä kesken. Cludia Sopimus -järjestelmän odotetaan parantavan sopimushallintaa ja tehostavan sopimusten valvontaa.
- Pysyvien vastaavien kirjanpito- ja poistolaskentaohjeet sekä irtaimiston hallinta- ja rekisteröintiohje

päivitettiin vuoden 2024 aikana. Lisäksi on annettu inventointeja koskevaa ohjeistusta. Ohjeissa tarkennettiin, mitä omaisuutta tulee sisällyttää irtaimisto- ja käyttöomaisuuskirjanpitoon ja miten omaisuuden hallintaa käytännössä toteutetaan. Aiempi irtaimistojärjestelmä korvattiin tilikauden aikana uudella Turku PLM -järjestelmällä. Tarkoituksena on ollut saattaa irtaimistorekisteri ajan tasalle vuoden 2024 aikana. Kaikki irtaimistoluettelot eivät kuitenkaan ole vielä ajan tasalla ja irtaimiston inventointeja jatketaan vuoden 2025 aikana.

- Riskienhallinnan osalta puutteiksi ja kehittämiskohteiksi oli tunnistettu mm. riskien hallintakeinojen toteutuksen seuranta. Osasta itsearviointeja kävi ilmi, ettei käytössä olevaa riskien luokittelua pidetä riittävänä. Granite-järjestelmän ERM kokonaisvaltainen riskienhallinta -moduulia ei tällä hetkellä hyödynnetä riittävästi, mikä voi johtua esimerkiksi riittämättömästä järjestelmän käytön osaamisesta. Osa riskeistä on tunnistettu sellaisiksi, joiden osalta riskienhallintatoimenpiteiden omistajuus on muualla organisaatiossa. Näiden riskien osalta tulisi selvittää, miten hallintatoimenpiteiden omistaja on varautunut kyseisiin riskeihin. Osasta selontekoja käy ilmi, että tämä on koettu haasteelliseksi, eikä näin käytännössä toimita. Järjestelmän käytön koulutusta osaamisen syventämiseksi on suunniteltu vuodelle 2025.

Hallintosäännön mukaan kaupungin konsernihallinnossa toimii sisäinen tarkastus, joka konsernihallinnon hallinnon järjestämis päätöksen mukaisesti toteuttaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuuden ja riittävyyden arviointia ja tarkastusta hyväksytyn toimintasuunnitelmansa sekä kansliapäällikön antamien erillistoimeksiantojen ja tehtävien mukaisesti. Sisäinen tarkastus toimii kansliapäällikön suorassa ohjauksessa. Kansliapäällikkö hyväksyy vuosittain sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman, joka sisältää riskiperusteisen vuosisuunnitelman tehtävästä tarkastustyöstä. Tarkastukset kohdennetaan aihealueiden mukaan joko yksittäisiin toimintoihin tai laajempiin kokonaisuuksiin. Valmistuneiden tarkastusten lukumäärä vaihtelee vuosittain niiden laajuuden mukaan. Tarkastushavainnoista ja toimenpidesuosituksista raportoidaan tarkastuskohteille ja kansliapäällikölle. Jälkiseurannan avulla pyritään varmistamaan, että annetut toimenpidesuosituksukset ovat johtaneet korjaaviin toimenpiteisiin. Pääsääntöisesti annettujen toimenpidesuosituksien toteuttamiseen on ryhdytty. Sisäinen tarkastus raportoi toimintansa tulokset yhteenvetona kaupungin hallitukselle kerran vuodessa.

Vuonna 2024 tehdyt tarkastukset ja arvioinnit koskivat muun muassa omaisuuden hallintaa, maksukorttiostoja,

sopimushallintaan liittyen sähköisen allekirjoittamisen prosessia, kassatoimintojen valvontakeinoja sekä ohjeiden ja kuvattujen toimintatapojen noudattamista läpikäydyissä prosesseissa. Keskeiset tarkastushavainnot liittyivät muun muassa ohjeistuksen tai kuvatun toimintaprosessin ajantasaisuuteen ja kattavuuteen, riittävään jalautukseen, noudattamiseen ja noudattamisen seurantaan. Toiminta ei aina vastaa esimerkiksi valvonnan osalta prosessikuvauksessa tai ohjeistuksessa esitettyä. Lisäksi puutteita oli havaittavissa sisäisen valvonnan riittävydessä ja valvontakeinojen sisällyttämisessä joihinkin prosesseihin.

Varsinaisten tarkastusten ja palvelukokonaisuuksien, -alueiden ja joidenkin yksiköiden selonteissa esiin nousseiden huomioiden lisäksi sisäinen tarkastus teki joitakin havaintoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen osalta. Granite-järjestelmän ERM kokonaisvaltainen riskienhallinta -moduulin käytössä on havaittavissa haasteita, jotka olisi syytä huomioida järjestelmän käytön koulutuksessa. Palvelukokonaisuudet, -alueet ja yksiköt kirjaavat järjestelmään hyvinkin eritasoisia riskejä. Lisäksi kirjaamisen tarkkuus vaihtelee, osa ei ole kirjannut esimerkiksi riskin hallintakeinoa, omistajaa tai ei ole päivittänyt riskin tilaa tai muita tietoja.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeen mukaan keskeiset toteutuneet riskit tulee kirjata riskienhallintaohjelmaan. Ei ole selvää, miten tieto järjestelmään

kirjatuista riskeistä ja niiden hallintakeinoista tai toteutuneista riskeistä kulkee organisaatiossa tavoittaen tarpeellisilta osin kaupungin ylimmän johdon. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeen mukaan kaupunkikonsernin riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa arvioi ja kehittää kansliapäällikön nimeämä riskienhallinnan koordinaatioryhmä, jonka puheenjohtaja raportoi riskienhallinnasta kaupungin johdolle. Riskienhallinnan koordinaatioryhmän puheenjohtajana toimii turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja. Koordinaatioryhmä ei ole kokoontunut vuoden 2024 aikana. Turvallisuus- ja riskienhallintajohtajan virka on ollut täyttämättä aikavälillä kesäkuu – joulukuu 2024. Tämä on aiheuttanut haasteita tehtäväkentän hoitamisessa.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallinnan järjestämistä tulee kehittää taloussuunnittelukaudella palvelukokonaisuuksien, -alueiden ja -yksiköiden itsearviointeissa tunnistamat heikkoudet ja puutteet sekä yllä mainitut sisäisen tarkastuksen havainnot huomioiden. Itsearviointina tehtävien selontekojen tietosisällön syventämisessä ja yhdenmukaistamisessa on edistytty tilikaudella ja tätä työtä tulee jatkaa edelleen vuonna 2025. Selontekojen laatiminen toimii myös palvelukokonaisuuksien, -alueiden ja yksiköiden johdon työkaluna, jonka avulla ymmärrys sisäisestä valvonnasta ja sen kehittämistarpeista jokapäiväisessä toiminnassa lisääntyy.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	226 054	205 947
Myyntituotot	75 217	63 773
Maksutuotot	30 705	24 401
Tuet ja avustukset	24 208	29 558
Vuokratuotot	61 512	60 835
Muut toimintatuotot	34 412	27 379
Valmistus omaan käyttöön	1 923	1 771
Toimintakulut	-760 648	-748 141
Henkilöstökulut	-335 621	-329 295
Palkat ja palkkiot	-271 022	-262 849
Henkilösivukulut	-64 599	-66 446
Eläkekulut	-56 910	-55 192
Muut henkilösivukulut	-7 689	-11 253
Palvelujen ostot	-275 901	-269 487
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-42 824	-45 622
Avustukset	-46 794	-45 047
Vuokrakulut	-51 609	-54 539
Muut toimintakulut	-7 899	-4 150
Toimintakate	-532 671	-540 423
Verotuotot	489 603	519 220
Kunnan tulovero	317 376	325 659
Kiinteistövero	79 003	73 263
Osuus yhteisöveron tuotoista	93 224	120 298
Valtionosuudet	73 706	80 774
Rahoitustuotot ja -kulut	36 132	37 030
Korkotuotot	23 340	22 027
Muut rahoitustuotot	29 732	27 078
Korkokulut	-16 633	-11 501
Muut rahoituskulut	-307	-574
Vuosikate	66 770	96 601
Poistot ja arvonalentumiset	-60 376	-66 127
Suunnitelman mukaiset poistot	-56 272	-58 374
Arvonalentumiset	-4 104	-7 753
Tilikauden tulos	6 394	30 474
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	1 703	2 034
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 800	0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-5 212	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	85	32 508
Tuloslaskelman tunnusluvut	2024	2023
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	29,8	27,6
Vuosikate / Poistot, %	110,6	146,1
Vuosikate € / asukas	324	479
Asukasmäärä	206 035 *	201 863
* ennakkotieto		

Edellisvuotta heikompaan tuloskehitykseen vaikutti merkittävästi verotulojen pieneneminen niin sanottujen sote-uudistuksen verohäntien poistuessa. Verorahoitus yhteensä väheni 36,7 milj. euroa. Muutos sisältää yhteisöverotulojen pienenemisen 27,1 milj. euroa ja valtionosuuksien pienenemisen 7,1 milj. euroa. Heikkoa tuloskehitystä kompensoi kaupungin asettamat talouden sopeuttamistoimet ja toimintakate parani edellisvuodesta 7,8 milj. euroa. Toimintatuottojen 20,1 milj. euron kasvulla saatiin katettua toimintakulujen 12,5 milj. euron kasvu.

Turun kaupungin tilikauden tulos oli 6,4 milj. euroa. Pysyvien vastaavien arvonalennuksia on tehty 4,1 milj. euroa. Tilikauden tuloksesta on kirjattu poistoeron vähennystä 1,7 milj. euroa, Turun Kauppahallin peruskorjausta varten investointivarausten lisäystä 2,8 milj. euroa ja vahinkorahaston pääoman lisäystä 5,2 milj. euroa. Tuloksenjärjestelyerien jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 84,6 tuhatta euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna tulos heikkeni 24,1 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä 32,4 milj. euroa.

Vuosikate 66,8 milj. euroa väheni 29,8 milj. euroa (30,9 %) ja asukaskohtainen vuosikate 154 euroa (32,3 %) verrattuna edelliseen vuoteen. Vuosikate kattaa vuotuiset 60,4 milj. euron käyttöomaisuuden poistot ja arvonalentumiset. Toimintakatetta kertyi -532,7 milj. euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 7,8 milj. euroa (1,4 %). Toimintatuotoilla katettiin toimintakuluista 29,8 prosenttia (27,6 % TP 2023). Verotuloilla ja valtionosuuksilla jäi rahoitettavaksi 70,3 prosenttia (72,5 % TP 2023). Tunnusluku vuosikate prosenttia poistoista oli 110,6 % (146,1 % TP 2023).

Tuotot

Toimintatuottoja kertyi 226,1 milj. euroa, mikä on 20,1 milj. euroa (9,8 %) edellisvuotta enemmän. Myyntituotot kasvoivat 11,4 milj. euroa (17,9 %). Eniten kasvuun vaikuttivat muiden liiketoiminnan tuottojen sekä

pakolaisten valtionkorvausten lisääntyminen yhteensä 7,6 milj. euroa. Maksutuotot kasvoivat 6,3 milj. euroa (25,8 %). Suurin kasvu 5,4 milj. euroa oli maankäyttö- ja kehittämiskorvauksissa (66,0 %).

Tuet ja avustukset 24,2 milj. euroa vähenivät edellisvuoteen verrattuna 5,3 milj. euroa (18,1 %). Vuokratuotot kasvoivat 0,7 milj. euroa (1,1 %). Muut toimintatuotot lisääntyivät 7,0 milj. euroa (25,7 %), mikä johtui pääasiassa maaomaisuuden ja rakennusten myynneistä saaduista luovutusvoitoista.

Verotuloja toteutui yhteensä 489,6 milj. euroa. Edellisvuoteen verrattuna verotulot yhteensä vähenivät 29,6 milj. euroa eli 5,7 %. Kunnallisverotulot vähenivät 8,3 milj. euroa (2,5 %) ja yhteisöverotulot 27,1 milj. euroa (22,5 %). Kiinteistöverotuloja saatiin 5,7 milj. euroa eli 7,8 % enemmän kuin edellisvuonna. Valtionosuustulot 73,7 milj. euroa vähenivät edellisvuodesta 7,1 milj. euroa eli 8,8 %. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus väheni sote-uudistuksen lopullisten laskelmien takia 11,6 milj. euroa ja Opetus- ja kulttuuritoimen puolestaan lisääntyi 4,5 milj. euroa edellisvuodesta.

Rahoitustuottoja 53,1 milj. euroa kertyi 4,0 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Antolainojen, kassavarojen ja vahinkorahaston korkotuottoja saatiin yhteensä 23,3 milj. euroa (22,0 milj. euroa TP 2023). Korkotuottojen kasvu johtui pääasiassa antolainojen nousseesta korkotasosta vuoden aikana. Muita rahoitustuottoja saatiin yhteensä 29,7 milj. euroa, josta osinkotuottojen osuutta oli 25,7 milj. euroa. Suurin yksittäinen osinkotuotto saatiin Oy Turku Energialta 20 milj. euroa. Arvonalennusten palautuksia kirjattiin 2,5 milj. euroa.

Kulut

Toimintakuluja 760,6 milj. euroa kertyi 12,5 milj. euroa (1,7 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Toimintakulut oikaistuna valmistuksella omaan käyttöön olivat 758,7 milj. euroa.

Henkilöstökulut 335,6 milj. euroa kasvoivat 6,3 milj. euroa (1,9 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Palkkojen ja palkkioiden nousu oli 8,2 milj. euroa (3,1 %) ja henkilösivukulujen lasku 1,8 milj. euroa (2,8 %). Sopimuskorotusten yhteisvaikutus vuoden 2024 palkkoihin oli 8,1 milj. euroa (3,0 %). Lisäksi kasvuun vaikutti henkilötyövoiman käytön nousu noin 13 henkilötyövuodella (0,2 %) edeltävään vuoteen verrattuna.

Palvelujen ostoihin käytettiin 275,9 milj. euroa, mikä on 2,4 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Asiakaspalvelujen ostot olivat 48,0 milj. euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,8 milj. euroa (4,0 %). Varhaiskasvatuksen palvelusetelimenot kasvoivat 1,3 milj. euroa ja kotikuntakorvaukset 1,1 milj. euroa.

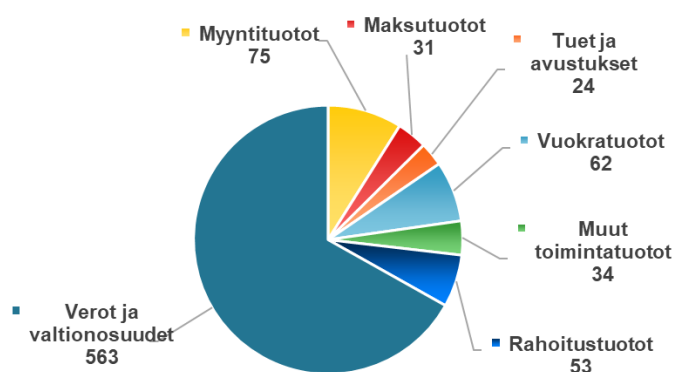
Muiden palveluiden ostot olivat 227,9 milj. euroa. Kasvua edellisvuoteen oli 4,6 milj. euroa (2,1 %). Rakennusten rakentamis- ja kunnossapitopalvelut kasvoivat 3,6 milj. euroa, joukkoliikenteen kuljetuspalvelut 2,7 milj. euroa, ruokapalvelut 1,5 milj. euroa ja muut palvelut 1,1 milj. euroa. Vähennystä oli asiantuntijapalvelujen käytössä 3,4 milj. euroa, puhtaanpidon ja jätehuollon palveluissa 1,8 milj. euroa ja varhaiskasvatuksen työvoimanvuokrauksessa 1,0 milj. euroa. Taseen pysyviin vastaaviin on aktivoitu muiden palveluiden ostoja 157,4 milj. euroa.

Aineiden ja tarvikkeiden ostot 42,8 milj. euroa vähenivät 2,8 milj. euroa (6,1 %) verrattuna edelliseen vuoteen.

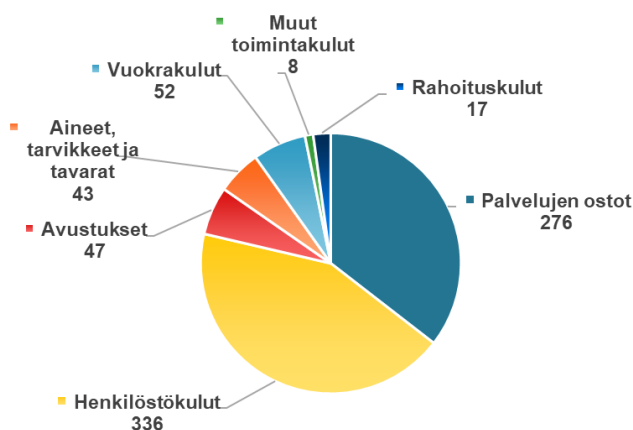
Merkittävin muutos oli sähkön ja kaasun 2,2 milj. euron ostojen vähennys. Taseen pysyviin vastaaviin on aktivoitu aineita ja tarvikkeita 4,7 milj. euroa. Avustuksia 46,8 milj. euroa annettiin 1,7 milj. euroa (3,9 %) enemmän verrattuna edelliseen vuoteen.

Korkokulut olivat yhteensä 16,6 milj. euroa, josta 26,0 milj. euroa oli pitkäaikaisen velan ja kuntatodistusten korkokuluja ja 9,4 milj. euroa johdannaissopimusten korkotuottoa. Korkokulujen kasvu johtui lainamäärän ja lainasalkun keskikoron noususta. Muut rahoituskulut olivat 0,3 milj. euroa (0,6 milj. euroa TP 2023). Vähennys johtui edelliseen vuoteen sisältyvistä vahinkorahaston korkosijoitusten pääoma-arvojen arvonalennuksista.

Tuottojen jakauma, 842 M€

Kulujen jakauma, 778 M€

3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	44 265	78 971
Vuosikate	66 770	96 601
Tulorahoituksen korjauserät	-22 505	-17 630
Investointien rahavirta	-145 724	-150 083
Investointimenot	-182 299	-182 342
Rahoitusosuudet investointimenoihin	7 898	10 087
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	28 677	22 172
Toiminnan ja investointien rahavirta	-101 459	-71 112
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	1 274	10 779
Antolainasaamisten lisäykset	-19 809	-18 802
Antolainasaamisten vähennykset	21 083	29 581
Lainakannan muutokset	62 637	146 805
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	120 000	130 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 240	-54 240
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-53 123	71 045
Muut maksuvalmiuden muutokset	27 922	-82 095
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 021	-229
Vaihto-omaisuuden muutos	-198	-23
Saamisten muutokset	31 249	-18 954
Korottomien velkojen muutokset	-4 149	-62 889
Rahoituksen rahavirta	91 833	75 489
Rahavarojen muutos	-9 625	4 377
Rahavarojen muutos	-9 625	4 377
Rahavarat 31.12.	76 266	85 891
Rahavarat 1.1.	85 891	81 515
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000 €	-238 008	-226 427
Investointien tulorahoitus, %	38,3	56,1
Laskennallinen lainanhoitokate	0,6	0,9
Kassan riittävyys, pv	28	31
Asukasmäärä	206 035 *	201 863

* ennakkotieto

Toiminnan rahavirta oli 44,3 milj. euroa väheni edellisvuodesta 34,7 milj. euroa (79,0 milj. euroa TP 2023). Tulorahoituksen heikkenemiseen vaikutti vuosikatteen 29,8 milj. euroa edellisvuotta heikompi kehitys. Tulorahoituksen korjauserissä on oikaistu investointien rahavirrassa esitettäviä pysyvien vastaavien luovutusvoittoja ja -tappioita yhteensä 27,6 milj. euroa.

Kaupungin investointimenot olivat 182,3 milj. euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot 28,7 milj. euroa. Edellisvuoteen verrattuna investointitaso pysyi samana. Luovutustulot kasvoivat 6,5 milj. euroa (29,3 %). Rahoitusosuuksia investointimenoihin saatiin 7,9 milj. euroa, minkä jälkeen investointien omahankintamenoksi jää 174,4 milj. euroa. Investointien tulorahoitusprosentti 38,3 % heikkeni edellisvuodesta 17,8 prosenttiyksikköä (56,1 % TP 2023). Pääomarahoituksella jäi katettavaksi 61,7 % investointien omarahoitussuudesta.

Toiminnan ja investointien rahavirta -101,5 milj. euroa (-71,1 milj. euroa TP 2023) toteutui 30,3 milj. euroa (42,7 %) edellisvuotta heikommin. Vuosien 2020 - 2024 toiminnan ja investointien toteutunut rahavirran kertymä oli -238,0 milj. euroa, kun se edellisvuonna oli -226,4 milj. euroa.

Pitkäaikaisia antolainoja lyhennettiin 21,1 milj. euroa ja myönnettiin 19,8 milj. euroa. Uusia antolainoja myönnettiin Oy Turku Energia Ab:lle, TVT Asunnot Oy:lle ja Turun Vapaavarastot Oy:lle.

Kaupungin lainakanta kasvoi 62,6 milj. euroa (146,8 milj. euroa TP 2023). Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 120,0 milj. euroa ja lyhennettiin 4,2 milj. euroa. Lyhytaikaiset lainat vähenivät 53,1 milj. euroa, josta suurin osa 30 milj. euroa oli joukkovelkakirjalainojen lyhennyksiä.

Rahoituksen rahavirta oli 91,8 milj. euroa (75,5 milj. euroa TP 2023). Kassan riittävyys päivissä oli 28 päivää ja heikkeni 3 päivää edelliseen vuoteen verrattuna.

Suurimmat investoinnit ja omaisuuden luovutustulot

Kaupungin investointimenot olivat 182,3 milj. euroa vuonna 2024 (182,3 milj. euroa TP 2023). Rahoitusosuuksia investointikohteille saatiin 7,9 milj. euroa (10,1 milj. euroa TP 2023). Omaisuuden luovutustuloja toteutui 28,7 milj. euroa (22,2 milj. euroa TP 2023). Investointimenot alittivat muutetun talousarvion 30,4 milj. eurolla. Rahoitusosuudet alittivat talousarvion 4,1 milj. eurolla ja luovutustulot ylittivät muutetun talousarvion 2,5 milj. eurolla.

Suurimmat edelleen jatkuvat rakennuttamiskohteet olivat Turun ratapihat ja Kupittaaan kaksoisraide -infranhanke sekä Turun musiikkitalo Fuuga -tilahanke. Vuoden aikana rakenteilla olevien merkittävien aluerakennuttamiskohteiden, kuten Kirstinpuiston, Pukkilan ja Herttuankulman alueelle toteutui saman aikaisesti alueiden infran toteuttamisen yhteydessä merkittävä määrä uutta kerrostalorakentamista. Näillä alueilla infran rakentaminen on jo loppuvaiheessa ja uusia vastaavia alueita on käynnistynyt mm. Pihlajanniemessä ja Skanssissa. Vuonna 2024 rakenteilla oli useita tilahankkeita, kuten musiikkitalo Fuuga, Wäinö Aaltosen museon peruskorjaus sekä Jäkärlän uusi koulu ja päiväkotit. Käynnissä olivat myös vuoden 2025 tammikuussa valmistunut Raunistulan koulun tekninen peruskorjaus ja kesällä 2025 valmistuva Nummen koulutalon tekninen peruskorjaus. Turun hyvän rakentamisen vuoden 2024 rakennuskohde oli Runosmäen monitoimitalo Riimi, joka sai myös yleisöltä toiseksi eniten ääniä. Yleisön suosikki oli Wäinö Aaltosen koulun lisärakennus.

Omaisuuksien luovutustulojen toteutuminen

Kaupunki sai kiinteistöomaisuuden, osakkeiden ja kaluston luovutustuloja yhteensä 28,7 milj. euroa. Kaupunginvaltuuston päätöksellä korotettiin luovutustulojen (TAM 26,2 milj. euroa) ja luovutusvoittojen (TAM 24,5 milj. euroa) tuloarvioita 6,5 milj. eurolla (kv 16.12.2024 § 193). Omaisuuden myynneistä saatu investointitulojen toteutuma ylitti alkuperäisen tavoitteen 9,0 milj. euroa (TA 19,7 milj. euroa). Luovutustulot ylittivät muutetun talousarvion 2,5 milj. eurolla. Omaisuuden luovutusvoittoja saatiin 28,1 milj. euroa (21,1 milj. euroa TP 2023). Maaomaisuuden ja rakennusten myynneistä saatiin luovutusvoittoa 27,7 milj. euroa ja osakkeista 0,4 milj. euroa. Kiinteän omaisuuden ja osakkeiden myyntitappioita kirjattiin yhteensä 0,5 milj. euroa. Luovutusvoittojen ja -tappioiden osuus ylitti alkuperäisen talousarviotavoitteen 9,6 milj. eurolla (TA 18,0 milj. euroa) ja muutetun talousarvion 3,1 milj. eurolla. Kiinteän omaisuuden kohteita, joissa esisopimuksen mukainen lunastus oli mahdollista tehdä

vuoden 2026 loppuun mennessä, ei ollut mukana alkuperäisessä vuoden 2024 tuloarviovaihtelussa. Lisäksi myytyjen kohteiden hankintameno on ollut arvioitua pienempi, mikä on vaikuttanut luovutusvoiton osuuden kasvuun.

Maankäyttösopimuskorvauksia kirjattiin yhteensä 13,6 milj. euroa (8,2 milj. euroa TP 2023). Maankäyttösopimustulojen osuus alitti talousarviosta 1,4 milj. euroa (TA 15,0 milj. euroa). Uusissa maankäyttösopimuskorvaustuloista 25 prosenttia saadaan kuuden kuukauden kuluttua asemakaavan saatua lainvoiman. Loppuosa sopimuskorvauksesta maksetaan vaiheittain rakennushankkeen edetessä, kuitenkin siten, että koko sopimuskorvaus tulee olla maksettuna viimeistään 9 vuoden kuluttua. Vanhoja maankäyttösopimuksia on edelleen noin 20 kappaletta, joissa ei ole 9 vuoden takarajaa. Sopimuskorvausten erääntymistä ei pysty ennustamaan tarkalleen, koska se on riippuvainen rakennushankkeiden käynnistymisestä.

Infrainvestointiohjelman toteutuminen

Kaupunkiympäristön rakennuttamisen investointimenojen toteutuma 92,4 milj. euroa oli 27,7 milj. euroa suurempi verrattuna edellisen vuoden tilinpäätökseen (64,7 milj. euroa TP 2023). Investointimenoista kohdistui strategiaan kärkihankkeisiin 52 %. Kiinteistökehityskohteiden osuus investointimenoista oli 25 %. Korjausvelkaa alentavien infran saneerauskohteiden osuus investointimenoista oli 13 %. Asukasviihtyvyyttä parantaviin kohteisiin, kuten puistoihin, ulkoliikuntapaikkoihin ja leikkipuihin kohdistui 4 % investointimenoista. Toimintoja tukeviin investointeihin, kuten kaupungin maamassojen läjitysalueisiin, kohdistui 3 % investointimenoista. Liikenteen toimivuuteen ja turvallisuuteen kohdistui 3 % investointimenoista, jotka sisälsivät muun muassa liikennevaloihin ja liikenneverkon toimivuuteen tehdyt investoinnit.

Kaupungin yleisten alueiden peruskorjaus- ja korvausinvestointitaso ei kattanut infraomaisuuden suunnitelman mukaisten poistojen 25,7 milj. euron osuutta (26,9 milj. euroa TP 2023). Infran kunnossapidossa tehdään investointien lisäksi korjausvelkaa alentavia toimenpiteitä.

Infrainvestointiohjelman alkuperäiseen talousarvioon (TA 158,4 milj. euroa) tehtiin määrärahamuutoksia yhteensä 39,0 milj. euroa. Määrärahamuutoksista kohdistui strategiaan kärkihankkeisiin 24,8 milj. euroa ja kiinteistökehityskohteisiin 14,2 milj. euroa. Strategisista kärkihankkeista vähennys kohdistui lähinnä Kaupungin rahoitusosuus satamasta -hankkeelle sekä kiinteistökehityskohteista Skanssin, Pihlajaniemen, Koskennurmen ja

Kaupunginpuutarhan kaava-alueille. Infrainvestointien alitus muutettuun talousarvioon oli 27,0 milj. euroa (TAM 119,4 milj. euroa).

Merkittävimmät poikkeamat olivat strategisissa kohteissa ja kiinteistökehityskohteissa. Maankäytön hankkeissa viiveet kaavoituksen ja infran suunnitteluvaiheessa heijastuvat investointien ajoitukseen ja tonttien luovutukseen.

Merkittävimmät rakennuttamisen kohteet, joissa määrärahaa jäi tilikaudella käyttämättä:

- Strategiset kärkihankkeet -kokonaisuus alitti muutetun talousarvionsa 17,2 milj. euroa. Suurimmat hankekohtaiset alitukset olivat: Itäisen rantakadun hankkeet (-3,5 milj. euroa), Aurajoen rantamuurin vaihe 1 (-7,0 milj. euroa) sekä Aurajoen rantaväylä välillä Agriolankatu-Tehtaankatu (-2,9 milj. euroa), joissa suunnittelu on vielä kesken. Lisäksi Kupittaaan kärjen kumppanuushanke (-2,7 milj. euroa) ja Kupittaa-Turku kaksoisraide (-1,3 milj. euroa) ovat alittaneet ilmoittamansa vuosiennusteen.
- Kiinteistökehitys -kokonaisuus alitti muutetun talousarvionsa 6,3 milj. euroa. Suurimmat hankekohtaiset alitukset olivat Fabriikin alue (-5,4 milj. euroa), jonka varaukseen sisältyvää Satakunnantien ja Tampeereentien kaista- ja liittymäjärjestelyiden ajoitusta muutettiin. Vaasanpuiston (-0,4 milj. euroa) ja Kaisartarniemi III jatkoon (-0,5 milj. euroa) kaavoitus on vielä kesken.
- Liikenteen toimivuus ja turvallisuus -kokonaisuus alitti muutetun talousarvion 1,2 milj. euroa. Suurimmat hankekohtaiset alitukset olivat: Lauttarannansilta (-0,7 milj. euroa), jossa suunnittelu on vielä kesken sekä Auvaismäentie jk-pp (MAL) (-0,6 milj. euroa), joka toteutui kustannusarviota edullisemmin.

Tilainvestointiohjelman toteutuminen

Kaupungin toimitilojen rakennuttamisen investointimenojen toteutuma 61,3 milj. euroa oli edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna 15,8 milj. euroa suurempi (45,5 milj. euroa TP 2023). Uudisrakentamisen kohteisiin käytettiin noin 60 prosenttia investointimäärärahoista vuonna 2024. Uudisrakentamiskohteita on lisäksi tehty hyödyntämällä Turku-konsernin toteutusratkaisuja. Kaupunki voi antaa rakennusaikaisen väliaikaisen rahoituksen yhtiöiden hankkeille konserttitilin limiitin kautta tai antaa hankkeiden rahoitukselle omavelkaisen takauksen.

Kaupungin palvelurakennusten peruskorjaus- ja korvausinvestointitaso kattoi rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen 20,4 milj. euron osuuden (21,1 milj. euroa TP 2023). Arvonlennuksia tehtiin lisäksi yhteensä 0,6 milj. euroa (7,5 milj. euroa TP 2023), johtuen suurimmaksi osaksi käytöstä poistetuista rakennuksista, jotka odottavat purkua tai myyntiä, ja arvioitu markkina-arvo alittaa nykyisen tasearvon. Investointien lisäksi toimitilojen kunnossapidossa tehdään korjausvelkaa alentavia toimenpiteitä.

Tilainvestointiohjelman alkuperäiseen talousarvioon (TA 80,2 milj. euroa) tehtiin määrärahamuutoksia yhteensä 20,2 milj. euroa, koska hankkeiden määrärahan jaksotus toteutusajalle tai hankkeiden toteutusmuoto oli muuttunut suunnitellusta. Tilainvestointimenojen ylitys muutettuun talousarvioon oli yhteensä 1,4 milj. euroa (TAM 59,9 milj. euroa).

Merkittävimmät toimitilarakennuttamisen kohteet, joissa määrärahaa jäi tilikaudella käyttämättä:

- Nimetyt investointihankkeet –kokonaisuus ylitti muutetun talousarvionsa (TAM 47,7 milj. euroa) 4,9 milj. eurolla.
- Pienet hankkeet –kokonaisuudesta (TAM 11,2 milj. euroa) jäi käyttämättä 2,8 milj. euroa. Osa hankkeista toteutui arvioitua edullisemmin, osassa hankkeita rahan jaksotus vuodelle 2024 on ollut liian suuri hankkeiden aikatauluihin nähden. Suurimpana yksittäisenä kohteena Seikkailupuisto, Timantti peruskorjaus, joka hankkeen laajuuden ja kustannusarvion nousun takia siirrettiin Nimetyt hankkeet -listalle (Kh 30.9.2024 §304). Hankkeen rahoitus säilyi Pienet hankkeet -kokonaisuudessa, jonka vaikutus talousarvion alitukseen oli 1,4 milj. euroa. Energia-tehokuusinvestointien kokonaisuudesta (TAM 1 milj. euroa) jäi käyttämättä 0,7 milj. euroa.

Muut investoinnit

Kaupunki käytti maanhankintaan yhteensä 2,2 milj. euroa, (51,4 milj. euroa maanhankintaan TP 2023), poikkeama talousarviosta 1,3 milj. euroa (TA 3,5 milj. euroa). Edellisen vuoden tilinpäätöksen lukuihin (51,4 milj. euroa TP 2023), sisältyi merkittävä yksittäinen kiinteistöhanhinta, joka nosti vertailuvuoden hankintamenon normaalitasoa korkeammalle.

Osakkuusyhteisöjen osakkeiden hankintamenot, sijoitukset tytäryhtiöosakkeisiin ja muihin osakkeisiin olivat yhteensä 16,0 milj. euroa (10,3 milj. euroa TP 2023). Osakkeiden hankintameno ylitti talousarvion 1,0 milj. euroa (TA 15,0 milj. euroa). Arvonalentumisia kirjattiin osakkeista yhteensä 2,9 milj. euroa.

Tietojärjestelmiin ja toiminnan kehittämiseen panostettiin 5,5 milj. euroa (5,4 milj. euroa TP 2023). Hankintameno alitti talousarvion 1,1 milj. euroa (TA 6,6 milj. euroa). Koneiden ja kaluston sekä muiden aineellisten hyödykkeiden hankintameno oli yhteensä 4,6 milj. euroa (5,0 milj. euroa TP 2023). Hankintameno alitti talousarvion 3,7 milj. euroa (TA 8,3 milj. euroa). Suunnitelman mukaisia poistoja tilikaudella tehtiin tietojärjestelmistä 0,8 milj. euroa (0,6 milj. euroa TP 2023) ja koneista ja kalustosta 5,0 milj. euroa (4,8 milj. euroa TP 2023).

4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin maksuvalmius säilyi vuoden aikana hyvänä. Kaupungin kassavaranto ilman omien rahastojen sijoituksia oli vuoden 2024 lopussa 29,6 milj. euroa (44,0 milj. euroa TP 2023). Kassavaranto väheni 14,4 milj. euroa vuoden 2024 aikana. Kassavaranto koostui käteisvaroista, maksuliiketilinen talletuksista ja muista talletuksista sekä sijoituksesta yhteen lyhyen koron rahamarkkinarahastoon. Alimmillaan kassavaranto oli vuoden aikana 15,2 milj. euroa ja ylimmillään 101,7 milj. euroa keskimääräisen kassavarannon ollessa 51,3 milj. euroa. Konsernirahoitus ja tytäryhtiöiden maksuliikenne ovat lisänneet kassavarannon vaihteluita kaupungin omien rahoitustapahtumien lisäksi.

Vuoden lopussa kaupungin pitkäaikaisten lainojen määrä, sisältäen seuraavan vuoden lyhennykset, oli 807,3 milj. euroa (691,5 milj. euroa TP 2023). Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset olivat 4,2 milj. euroa ja uusia lainoja nostettiin yhteensä 120,0 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen määrä lisääntyi nettona vuoden aikana 115,8 milj. euroa. Lisäksi lyhytaikaiseen korolliseen kokonaisvelkaan kuuluvat tytäryhtiöiden talletukset 88,6 milj. euroa vuoden lopussa (111,7 milj. euroa TP 2023), missä vähennystä oli 23,1 milj. euroa.

Lyhytaikaisia kuntatodistuksia käytettiin talousarvion ja kaupunginhallituksen lainannostosuunnitelman mukaisesti tasoittamaan kassavarannon vaihteluita vuoden aikana. Lyhytaikaisia kuntatodistuslimiittejä tai muita ei-sitovia limiittejä kaupungilla oli voimassa vuoden lopussa 400 milj. euroa. Kuntatodistuksia oli laskettu liikkeeseen vuoden lopussa yhteensä 30,0 milj. euroa (60 milj. euroa TP 2023). Lainakanta eli korollisen kokonaisvelan määrä oli siten 925,7 milj. euroa vuoden 2024 lopussa (863,2 milj. euroa TP 2023) ja velka kasvoi 62,5 milj. euroa vuoden aikana. Kasvu johtui pääasiassa pitkäaikaisten lainojen lisääntymisestä.

Pitkäaikaisten lainojen (ml. suojauskustannukset) ja kuntatodistusten suoriteperusteiset korkokulut olivat 13,6 milj. euroa ja efektiivinen keskimääräinen korko 1,68 %. Tuloslaskelman korkokulut yhteensä olivat 16,6 milj. euroa, sisältäen konserniyhtiöiden talletusten korkokulut. Kaupunki on suojannut pitkäaikaisia lainoja korkojen nousulta kiinteäkorkoisten lainojen lisäksi koronvaihtosopimuksilla, joita oli voimassa yhteensä 485 milj. euroa vuoden lopussa. Suojausaste oli vuoden vaihteessa 83 % pitkäai-

kaisissa lainoissa (ml. liikkeelle lasketut kuntatodistukset), minkä johdosta kaupungin korkomenot eivät merkittävästi nouse korkojen noustessa, eivätkä merkittävästi laske korkojen laskiessa. Suojausasteen laskennassa kaikki maturiteetiltaan alle vuoden mittaiset koronvaihtosopimukset ja kuntatodistukset ovat mukana lyhytaikaisessa korkositoumuksessa.

Yhteensä kaikkien solmittujen koronvaihtosopimusten nimellisarvo oli 485 milj. euroa. Suojausasteeseen liittyvien koronvaihtosopimusten käypäarvo oli vuoden lopussa 39,3 milj. euroa (47,7 milj. euroa TP 2023). Vuoden 2024 aikana koronvaihtosopimusten nimellismäärä nousi 50 milj. euroa voimassa olevan koronvaihtosopimuksen pääoman noustessa sekä yhden uuden viiden vuoden pituisen 50 milj. euron koronvaihtosopimuksen solmimisen myötä. Kaikki transaktiot tehtiin suojaustarkoituksessa ja kaupungin suojausasteen pitämiseksi halutulla tasolla.

Pitkäaikainen antolainakanta oli vuoden vaihteessa 551,3 milj. euroa (552,6 milj. euroa TP 2023) eli kaupungin antolainat tytär- ja osakkuusyhtiöille vähenivät nettomääräisesti 1,3 milj. euroa. Kaupungin antolainaus lisääntyi 19,8 milj. euroa ja vähentyi 21,1 milj. euroa vuoden 2024 aikana. Uudet antolainat myönnettiin Oy Turku Energialle (15,0 milj. euroa), TVT Asunnot Oy:lle (3,3 milj. euroa) ja Turun Vapaavarastot Oy:lle (1,5 milj. euroa). Lyhennyksistä suurin (15,4 milj. euroa) tuli TVT Asunnoilta. Muu lyhennykset johtuivat normaalista, velkakirjojen mukaisista lyhennysohjelmista. Lyhytaikainen konsernitiliin liitetty luottolimiittivelka tytäryhtiöille oli 46,2 milj. euroa (73,1 milj. euroa TP 2023) eli lyhytaikainen velka väheni 26,9 milj. euroa. Pitkäaikaisiin antolainoihin on saatu kuntalain mukaiset riittävät ja turvaavat vastavakuudet tai yhtiöt ovat sitoutuneet ne kaupungille vaa-dittaessa toimittamaan.

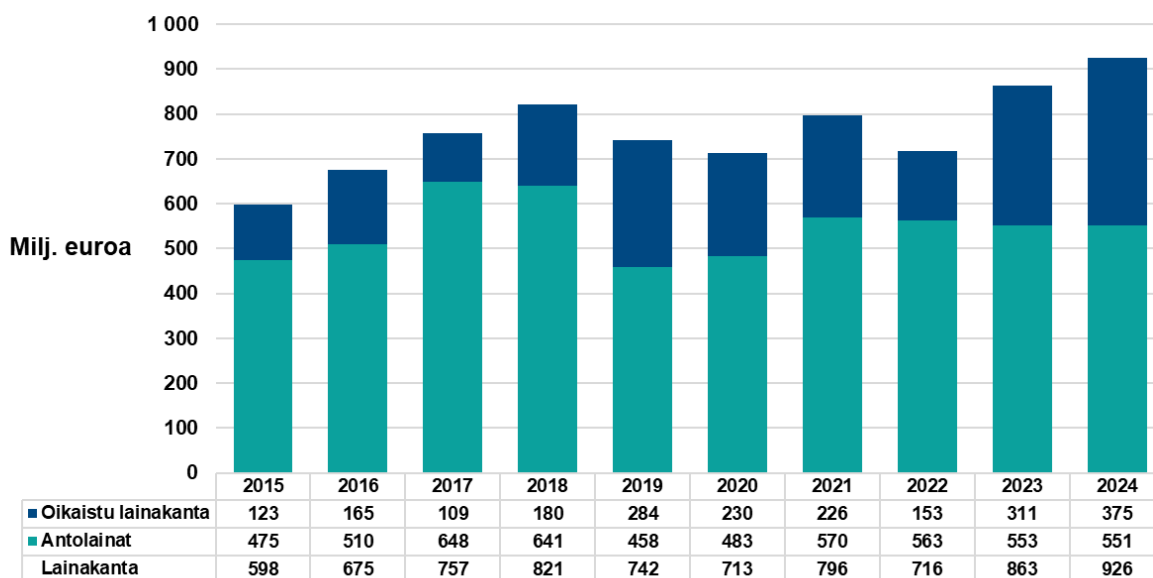
Takausvastuut olivat yhteensä 226,9 milj. euroa eli vähenivät vuoden aikana 10,6 milj. euroa (237,5 milj. euroa TP 2023). Suurimmat takausvastuut ovat Turun Seudun Vesi Oy:lle 84,2 milj. euroa ja Turun Seudun Puhdistamo Oy:lle 70,8 milj. euroa. Takausvastuiden vähennys johtui normaalista lainapääomien lyhennyksistä, joille takaus on alun perin myönnetty. Leasingvastuut vuoden 2024 lopussa olivat yhteensä 55,1 milj. euroa eli vähennystä yhteensä 8,6 milj. euroa. (63,7 milj. euroa TP 2023).

Kaupungin rahastojen tuotto oli hyvä johtuen pääosin hajautettujen osakesijoitusten kehityksestä Euroopassa ja globaalisti sekä korkojen laskujen aiheuttamista emissiovoitoista sekä juoksevista korkotuotoista. Vahinkorahaston kirjanpidollinen pääoma oli vuoden lopussa 58,3 milj. euroa ja tulos 5,2 milj. euroa positiivinen. Kirjanpidollisessa tuloksessa ei huomioida mahdollisia realisoitumattomia arvonnousuja. Vahinkorahaston markkina-arvo oli 62,8 milj. euroa vuoden lopussa. Vahinkorahaston käypä eli markkinatuotto oli 5,7 milj. euroa positiivinen, mikä vastasi 12,1 %:n positiivista vuosituottoa. Lahjoitusrahastojen kirjanpidollinen pääoma olivat 32,1 milj. euroa ja tulos 2,5 milj. euroa positiivinen. Lahjoitusrahastojen markkina-arvo vuoden lopussa oli 35,0 milj. euroa ja markkinatuotto oli 4,1 milj. euroa positiivinen, mikä vastasi noin 12,1 %:n vuosituottoa. Lahjoitusrahastojen tulosta ei yhdistellä kaupungin emon tulokseen.

Vahinkorahaston allokatio vuoden lopussa oli seuraava: osakerahastot ja ETF-sijoitukset 34 % ja korkosijoitukset 66 % rahaston markkina-arvosta. Lahjoitusrahastojen vastaava allokatio oli seuraava: osakerahastot ja ETF-sijoitukset 47 % ja korkosijoitukset 53 % rahaston

markkina-arvosta. Käytännössä molemmissa rahastoissa on luovuttu suorista osakesijoituksista ja siirrytty passiivisten ja kustannustehokkaiden pörssinoteerattujen osakeindeksirahastojen eli ETF käyttöön.

Kaupungin omien ja lahjoitusrahastojen sijoitustoiminnassa noudatetaan kaupunginvaltuuston 18.3.2019 hyväksymiä sijoitustoiminnan periaatteita ja erityisesti rahastojen sijoitustoimintaa ohjaavaa kohtaa 4. Erityiskatteisten rahastojen varojen hoidon periaatteet. Lisäksi kaupunginhallitus hyväksyi vuoden 2023 lopussa lainanosto- ja sijoitussuunnitelman vuodelle 2024, mikä ohjasi tarkemmalla tasolla rahastojen allokatiota ja sijoitusinstrumenttien valintaa. Lähtökohtaisesti kaupungin rahastojen osakeinstrumenttien maksimipaino salkuissa saa olla enintään 50 % rahaston pääomasta. Lisäksi rahastojen sijoitustoiminnan ohjaamista varten on perustettu sijoitustoimikunta, jonka tehtävänä on antaa suosituksia muun muassa rahastojen allokatiosta ja riskiprofilista. Sijoitustoimikunta on kokoontunut säännöllisesti vuoden 2024 aikana.

Taseen analyysi

	2024	2023		2024	2023
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 804 509	1 688 497	OMA PÄÄOMA	855 968	843 402
Aineettomat hyödykkeet	19 977	19 744	Peruspääoma	574 083	574 083
Aineettomat oikeudet	1 778	2 517	Muut omat rahastot	5 235	23
Muut pitkävaikutteiset menot	8 244	11 704	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	276 565	236 788
Ennakkomaksut	9 955	5 523	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	85	32 508
Aineelliset hyödykkeet	951 215	851 372	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET	28 631	27 534
Maa- ja vesialueet	154 008	151 787	VARAUKSET		
Rakennukset	222 875	207 027	Poistoero	25 155	26 858
Kiinteät rakenteet ja laitteet	340 795	327 526	Vapaaehtoiset varaukset	3 475	675
Koneet ja kalusto	10 342	11 101			
Muut aineelliset hyödykkeet	4 073	3 919	PAKOLLISET VARAUKSET	24 733	19 601
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	219 122	150 012	Eläkevaraukset	1 368	1 482
Sijoitukset	833 317	817 382	Muut pakolliset varaukset	23 365	18 119
Osakkeet ja osuudet	281 849	264 640	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	42 352	41 591
Muut lainasaamiset	551 302	552 577	Valtion toimeksiannot	10 256	11 999
Muut saamiset	165	165	Lahjoitusrahastojen pääomat	32 096	29 592
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	40 454	40 713	VIERAS PÄÄOMA	1 061 889	1 006 369
Valtion toimeksiannot	10 256	11 999			
Lahjoitusrahastojen varat	30 198	28 715	Pitkäaikainen	774 644	701 303
VAIHTUVAT VASTAAVAT	168 610	209 286	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	760 650	687 283
Vaihto-omaisuus	1 592	1 394	Saadut ennakot	815	815
Aineet ja tarvikkeet	306	318	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	13 178	13 205
Keskeneräiset tuotteet	1 236	1 059			
Ennakkomaksut	50	17	Lyhytaikainen	287 245	305 066
Saamiset	90 752	122 001	Joukkovelkakirjalainat	30 000	60 000
Pitkäaikaiset saamiset	518	1 492	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	46 633	4 240
Lainasaamiset	175	183	Lainat muilta luotonantajilta	88 583	111 707
Muut saamiset	342	1 309	Saadut ennakot	289	245
Lyhytaikaiset saamiset	90 234	120 508	Ostovelat	61 717	58 337
Myyntisaamiset	12 306	12 060	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	6 946	10 505
Lainasaamiset	46 172	73 146	Siirtovelat	53 077	60 032
Muut saamiset	16 616	17 361			
Siirtosaamiset	15 141	17 942			
Rahoitusarvopaperit	50 245	45 823			
Osakkeet ja osuudet	20 398	22 013			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	29 847	23 810			
Rahat ja pankkisaamiset	26 021	40 068			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 013 573	1 938 497	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 013 573	1 938 497

Taseen tunnusluvut	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	44,0	45,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	134,4	124,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	276 650	269 296
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	1 343	1 334
Lainakanta 31.12. 1000 €	925 866	863 230
Lainakanta 31.12. € / asukas	4 494	4 276
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	1 166 730	1 096 880
Lainat ja vuokravastuut, € / asukas	5 663	5 434
Lainasaamiset 31.12. 1000 €	551 302	552 577
Asukasmäärä	206 035	201 863

* ennakkotieto

Taseen loppusumma oli 2 013,6 milj. euroa tilikauden päättyessä. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli 75,1 milj. euroa (3,9 %).

Pysyvien vastaavien aineelliset hyödykkeet lisääntyivät 99,8 milj. euroa (11,7 %). Kasvuun vaikutti eniten ennakkomaksujen ja keskeneräisten hankintojen 69,1 milj. euron lisääntyminen. Pysyvien vastaavien sijoituksia tehtiin 15,9 milj. euroa edellisvuotta enemmän.

Vaihtuvien vastaavien lyhytaikaiset lainasaamiset olivat 46,2 milj. euroa. Lainasaamiset ovat lyhytaikaiseen konsernitiliin liitettyä luottolimiittivelkaa tytäryhtiöille. Vähennystä edellisvuoteen oli 27,0 milj. euroa (73,1 milj. euroa TP 2023).

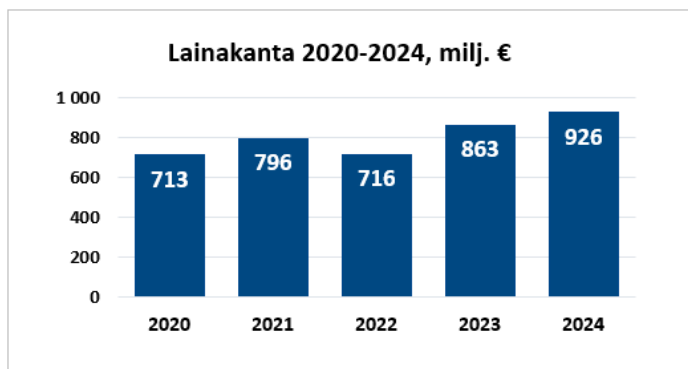
Oman pääoman muissa omissa rahastoissa kasvua oli 5,2 milj. euroa, kun vahinkorahaston tilikauden ylijäämä siirrettiin rahastopääomaan.

Tilikaudella edellisten tilikausien yli- ja alijäämiin sekä edellisen tilikauden yli- ja alijäämään on tehty taannehtivia pääomavastikkeiden ja tapaturmavakuutusmaksujen kirjausvirheiden korjauksia yhteensä 7,3 milj. euroa (2,6 %), joita on selvitetty liitetiedoissa. Kertyneisiin yli-/alijäämiin sisältyy aikaisemmilta tilikausilta poikkeuksellisia kertaluonteisia eriä, joiden vaikutus yhteensä on

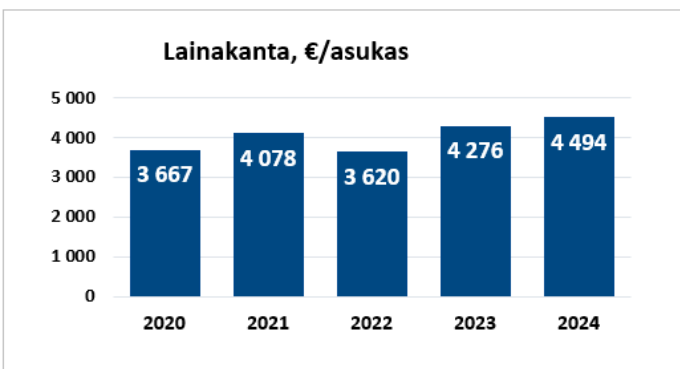
173,8 milj. euroa. Näistä olennaisimmat ovat seuraavat erät: Turun Puhelimen liiketoiminnan myynnistä vuonna 1997 kertyi myyntivoittoa 45,5 milj. euroa. Liittymismaksurahasto lakkautettiin vuonna 2004 ja kertyneet yli-/alijäämät lisääntyivät 13,1 milj. euroa. Vuonna 2008 rahoitusarvopaperimarkkinoiden kriisin takia kirjattiin arvonalennuksia 31,9 milj. euroa vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista. Turku Science Park Oy konsernin fuusion yhteydessä vuonna 2010 pysyvien vastaavien sijoituksista kirjattiin arvonalennusta 14,1 milj. euroa. Turun Sataman liiketoiminnan yhtiöittämisestä saatiin myyntivoittoa 30,9 milj. euroa vuonna 2013. Sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen yhtiöittämisestä vuonna 2015 saatiin myyntivoittoa 87,5 milj. euroa. Turun Vesiliikelaitoksen yhtiöittämisestä vuonna 2017 saatiin myyntivoittoa 23,7 milj. euroa

Vapaaehtoisin varauksiin kirjattiin 2,8 milj. euron investointivaraus Kauppahallin perustusten korjaukseen. Muita pakollisia varauksia kirjattiin 5,2 milj. euroa (29,0 %) edellisvuotta enemmän. Kasvu johtuu mm. oikeudenkäyntivarausten lisääntymisestä.

Omavaraisuusaste 44,0 prosenttia heikkeni 1,0 prosenttiyksiköllä edellisvuodesta (45,0 % TP 2023). Kuntatalouden yleisenä tavoitetasona voidaan pitää 50 prosentin ylittävää tasoa.

Lainakanta vuoden lopussa oli 925,9 milj. euroa ja lisäystä edelliseen vuoteen oli 62,6 milj. euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 4 494 euroa (4 276 euroa TP 2023). Kasvu johtui pitkäaikaisten lainojen lisääntymisestä. Suhteellinen velkaantuneisuus oli 134,4 prosenttia, mikä osuus käyttötuloista (toimintatuloista, verotuloista ja valtionosuuksista) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus heikkeni

9,6 prosenttiyksikköä edellisvuodesta (64,1 prosenttiyksikköä TP 2023). Lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 1 166,7 milj. euroa, jossa lisäystä edelliseen vuoteen on 69,9 milj. euroa (6,4 %). Asukasluvun ennakkotiedon mukaan lainat ja vuokravastuut asukasta kohden olivat 5 663 euroa, jossa lisäystä edelliseen vuoteen on 229 euroa (4,2 %).

5. Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma sisältää vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistuloissa on esitetty rahanlähteinä toimintatuotot ja investointitulot sekä antolainasaamisten vähennykset ja uusien pitkäaikaisten lainojen nostot. Kokonaismenoissa

rahankäyttönä on esitetty toimintakulut ja investointimenot sekä antolainasaamisten lisäykset, pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja lyhytaikaisten lainojen vähennykset.

KOKONAISTULOT JA -MENOT 2024			
TULOT	€	MENOT	€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	226 054 137	Toimintakulut	760 647 543
Verotulot	489 602 881	- Valmistus omaan käyttöön	-1 922 783
Valtionosuudet	73 705 941	Korkokulut	16 632 752
Korkotuotot	23 339 638	Muut rahoituskulut	307 227
Muut rahoitustuotot	29 732 028		
Satunnaiset tuotot	0	Satunnaiset kulut	0
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		Pakollisten varausten muutos	
luovutusvoitot	-28 092 118	- Pakollisten varausten lis. +, väh. -	-5 132 180
		- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
		luovutustappiot	-455 163
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	7 898 036	Investointimenot	182 298 718
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			
luovutustulot	28 676 746		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	21 083 351	Antolainasaamisten lisäykset	19 808 941
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	120 000 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	4 240 216
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	-53 123 241	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	
Kokonaistulot yhteensä	938 877 398	Kokonaismenot yhteensä	976 425 271

Kokonaismenot olivat 37,5 milj. euroa kokonaistuloja suuremmat.

6. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

6.1 Yhdistelmä konsernitiilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Turun kaupungin määräysvaltaan kuuluu 69 tytäryhteisöä, joista 59 on yhdistelty konsernitiilinpäätökseen. Yhdisteltyistä tytäryhteisöistä 3 on säätiöitä ja 28 on asunto- ja kiinteistöyhtiöitä. Osakkuusyhteisöjä on yhdistelty 27 ja kuntayhtymä 1. Yhdistelemättä on jätetty osakkuusyhteisöistä 2 ja kuntayhtymistä 1.

Yksityiskohtainen luettelo konsernitiilinpäätöksen yhdistellyistä tai yhdistelemättä jätetyistä yhteisöistä on kaupungin tiilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa 20.–22. omistukset muissa yhteisöissä.

6.2 Konsernissa tapahtuneet muutokset

Turku Touring Oy purkautui selvitystilamenettelyn jälkeen 22.8.2024. Turun kaupunki omisti yhtiön osakkeista 72,55 %. Green Industry Park Oy purkautui selvitystilamenettelyn jälkeen 8.4.2024. Turun kaupunki omisti yhtiön osakkeista 27,0 %.

Artukaisten harjoitusjäähalli Oy perustettiin 3.6.2024. Yhtiön tarkoitus on rakentaa Impivaaran jäähallin korvaava kahden jääradan harjoitushalli Artukaisiin. Turun kaupunki omistaa koko yhtiön osakekannan.

6.3 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunginvaltuuston 13.12.2021 § 286 hyväksymää konserniohjetta sekä Turun kaupungin omistajapolitiikkaa 2022–2025 koskevaa asiakirjaa (päivitetty 13.2.2023 § 30) on noudatettu vuoden 2024 ajan.

Kaupunkikonsernia johtaa ja ohjaa kaupunginhallitus. Kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii kaupunkikonsernin konserniohjauksen ja -valvonnan täytäntöpanosta sekä niiden toimivuudesta. Konsernijaosto tekee esityksiä omistajapolitiikan linjauksista ja konserniohjauksen periaatteista, tytäryhteisöille ja -säätiöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista sekä muista yhteisöjen sekä säätiöiden toimintaan ja talouteen liittyvistä asioista. Lisäksi konsernijaosto ohjaa, seuraa ja valvoo kaupungin tytäryhteisöjen ja -säätiöiden toimintaa sekä niille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Omistajaohjausjohtaja tukee kansliapäällikköä vastaten osaltaan erityisesti konsernityhteisöjen omistajaohjauksesta ja valvonnasta.

Konsernin tytäryhteisöt on jaettu strategiaan ja operatiivisiin tytäryhteisöihin.

Strategiset yhteisöt vuoden 2024 lopussa ovat:

Tytäryhteisöt

Blue Industry Park Oy
Business Turku Oy
Forum Marinum -säätiö
Kiinteistö Oy Turun Monitoimitilat
Oy Turku Energia - Åbo Energia Ab
Turku City Data Oy

Turun Aikuiskoulutussäätiö
Turun Kaupunginteatteri Oy
Turun ammattikorkeakoulu Oy
Turun Kaupunkiliikenne Oy
Turun Satama Oy
Kuntec Oy
Turun Konservatorio Oy
Turun seudun puhdistamo Oy
Turun Seudun Vesi Oy
Turun Vesihuolto Oy
TVT Asunnot Oy
Turun Ylioppilaskyläsäätiö
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy
Turku 2029 –säätiö sr.
Turun Taiteen talo Oy
Visit Turku Archipelago Oy

Osakkuusyhteisöt

Turun TeknologiaKiinteistöt Oy
Kaarea Oy
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Konsernijaosto nimeää strategisten yhteisöjen hallituksen jäsenet eli toimii hallitusten strategisten yhtiöiden nimitysvaliokuntana. Jaosto myös antaa ennakkoarvioyksensä strategisten yhtiöiden toimitusjohtajien ottamisesta sekä toimitusjohtajasopimuksista. Jaosto ohjaa ja valvoo strategisia tytär- ja osakkuusyhtiöitä. Strategisissa yhteisöissä yhteiskuntapolitiisilla näkemyksillä on merkittävä rooli yhteisön ohjauksessa ja päätöksenteossa. Muut tytäryhteisöt, eli operatiiviset yhteisöt, toteuttavat pääosin saamaansa toiminnallista tehtävää ja

niiden tavoitteena on hoitaa tehtävänsä tehokkaasti ja taloudellisesti.

Valtuuston yhtiöille asettamien toimintaa ja taloutta koskevien tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle kerran talousarviovuoden aikana eli tilanteesta 30.6.2024. Asetettujen tavoitteiden toteutuminen 1.1.–31.12.2024 esitetään kaupungin tilinpäätökseen sisältyvissä yhtiöiden tuloskortissa eli toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisvertailussa.

Kuntalain (410/2015) 48 §:n mukaan kunnan konserniin johtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätty viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta. Konsernijohto vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

Konserniohjauksen järjestäminen

Kaupungin omistajapolitiikka vuosille 2022–2025 hyväksyttiin 14.2.2022 § 24 kaupunginvaltuustossa (päivitys 13.2.2023 § 30) ja noudatettiin vuonna 2024. Kaupunginvaltuuston hyväksymät omistajapolitiittiset linjaukset ovat osa kaupunkistrategiaa. Omistajapolitiikan mukaisesti kaupunkikonsernin keskitetyt tukipalvelut perustuvat toiminnolle, joista saadaan yhteisen käytön kautta synergioita. Tukipalvelut ja niiden käyttö määritellään konserniohjeissa 13.12.2021 § 286, kuten myös konsernijaoston valvontavastuu kaupunkikonserniin kuuluvasta ja muun yhteisön ja säätiön valvontavastuusta.

Strategisten yhteisöjen osalta konsernijaosto valvoo ja ohjaa sitä, että yhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden, kaupunkistrategian sekä omistajapolitiittisten linjausten mukaisesti. Konserniohjeessa todetaan edelleen, että keskitettyjen konsernitoimintojen osalta noudatetaan konsernijohtoon ohjeistusta. Kaupunkikonsernin keskitettyjä yhteisiä tukipalveluja ovat rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuvalmiuden hoito, palvelussuhdeneuvonta, hankinnat, vakuuttaminen, konserniyhtiöiden tuottamat palvelukokonaisuudet ja IT-toiminnot. Konserniyhtiöillä ei ole velvollisuutta

käyttää keskitettyjä IT-palveluita.

Tytäryhteisön hallituksen tulee huolehtia siitä, että yhteisö noudattaa Turun kaupunginvaltuuston päättämiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita sekä soveltuvin osin sopimushallinnan ohjeita. Hallitus ohjaa, tukee ja valvoo yhteisön sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja sopimushallinnan toteuttamista. Riskienhallinta sisältää riskien tunnistamisen, analysoinnin ja priorisoinnin, hallinnan toimenpiteiden määrittelyn ja valvonnan sekä tuloksellisuuden arvioinnin. Strategisilla yhteisöillä tulee olla hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet.

Strategiset yhteisöt raportoivat toimintansa ja taloutensa kehityksestä kaupungin toiminnan ja talouden raportoinnin yhteydessä kaupunginhallituksen konsernijaostolle ja edelleen kaupunginvaltuustolle. Näiden yhteisöjen toiminnasta ja taloudesta raportoidaan vähintään kerran vuodessa tilinpäätöksen lisäksi sekä aina kun yhteisön toimintaan tai talouteen liittyy olennaisia poikkeamia jaoston määrittämiä tavoitteista. Operatiivisten yhteisöjen toiminnan ja talouden raportointi tapahtuu yhteisön valvontavastuuhenkilölle.

Toiminnan ja talouden seurantatiedot raportoidaan kaupunginvaltuustolle kaksi kertaa vuodessa, ajalta 1.1.–30.6.2024 raportointi tapahtui strategisten yhteisöjen osalta 2. osavuositarkastuksen yhteydessä 23.9.2024 § 135.

Vuoden 2024 toimintaan vaikutti edelleen Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset.

Strategisille yhteisöille asetettujen tavoitteiden seurantatiedot esitetään kohdassa Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen/Strategiset yhteisöt.

Tytäryhteisöille annettiin tilikauden aikana konserniohjeita mm. yhtiökokouksia varten sekä yhteisöjen hallituksissa päätettävistä asioista ennakonäkemyksen muodossa. Käytettävissä olevien tietojen mukaan konserniohjeita ja ennakonäkemyksiä on noudatettu.

6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia. Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä,

jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Turun kaupungin konsernijohtoon kuuluvat hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus, konsernijaosto, pormestari ja kansliapäällikkö.

Kuntalain mukaan valtuusto päättää kaupungin strategiasta, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuusto päättää myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kaupunginhallitus huolehtii sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupungin toiminnon on järjestettävä ja johtamistehtävät hoidettava siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sopimushallinta.

Valtuuston hyväksymät omistajapolitiittiset linjaukset ovat osa kaupunkistrategiaa. Omistajapolitiikassa linjataan missä yhteisöissä kaupunki on mukana omistajana ja mitä kaupunki omistajuudellaan tavoittelee.

Hallintosäännön mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii kaupunkikonsernin konserniohjauksen ja -valvonnan täytäntöönpanosta sekä niiden toimivuudesta. Konsernijaosto ohjaa, seuraa ja valvoo kaupungin tytäryhteisöjen ja -säätiöiden toimintaa sekä niille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Kansliapäällikön toimivaltaan omistajaohjausasioissa kuuluu mm. päättää valvontavastuuhenkilöt, joiden tehtävänä on valvoa kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön toimintaa ja taloutta konserniohjeiden mukaisesti.

Konserniohjeiden tavoitteena on kaupunkikonsernin ohjauksen määrämuotoinen yhdenmukaistaminen siten, että konsernia ohjataan yhtenäisillä toimintaperiaatteilla kaupunkikonsernin kokonaisuuden huomioiden. Kaupungin konserniohjeiden mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii kaupunkikonserniin kuuluvan ja muun yhteisön ja säätiön valvontavastuusta. Konsernijaosto ohjaa ja valvoo kaupungin strategisia yhteisöjä sekä kaupungin sidosyksiköinä toimivia yhtiöitä kuten omia toimipaikkojaan.

Tytäryhteisön hallituksen tulee huolehtia konserniohjeen mukaisesti siitä, että yhteisö noudattaa kaupunginvaltuuston päättämiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita. Hallitus ohjaa, tukee ja valvoo yhteisön sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja sopimushallinnan toteuttamista. Strategisilla yhteisöillä tulee olla hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet ja ne tulee toimittaa konsernijohtolle. Yhteisön hallitus käsittelee ja hyväksyy osana tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymistä selonteot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, havaituista puutteista, merkittävimmistä riskeistä ja kehittämistarpeista. Hallituksen tulee raportoida sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehokkuudesta ja toimivuudesta vuosittain konsernijohtolle ja sisäiselle tarkastukselle.

Konserniohjaus on toteutettu käytännössä seuraavasti:

- valvontavastuuhenkilöt huolehtivat keskusteluyhteydestä ja toiminnan seurannasta tytäryhteisöissä
- omistajaohjausyksikkö vastaa osaltaan talouden suunnittelun ja seurannan koordinoinnista sekä konsernijaostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta. Strategisille tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan osavuositapausten ja tilinpäätöksen yhteydessä
- strategisten tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta ja taloudellista asemaa seurataan osavuosikatsauksissa, jotka tuodaan säännöllisin väliajoin kaupunginhallituksen konsernijaoston käsiteltäväksi
- strategisten tytäryhteisöjen yhteiset omistajapolitiittiset linjaukset on määritelty kaupungin omistajapolitiikassa, yhtiöiden toiminnallisten linjausten täytäntöönpanoa seurataan vuosittain toiminnan ja talouden raportoinnin yhteydessä
- omistajan ennakkonäkemyksiä edellytetään mm. yhteisön toimialaan ja liikevaihtoon nähden merkittävistä hankkeista ja muutoksista

Lähtökohtana on, että strategiset tytäryhteisöt ja niiden tytäryhteisöt hyödyntävät ensisijaisesti konsernin omia tukipalveluita ja toissijaisesti konsernin ulkopuolisia palveluntuottajia keskinäisten synergioiden hyödyntämiseksi. Mikäli strateginen tytäryhteisö kilpailuttaa jonkun keskitetyksi määritellyistä tukipalveluista, tulee tytäryhteisön pyytää tarjous konsernin sisäiseltä palveluntuottajalta ennen kuin se hankkii palvelun konsernin ulkopuoliselta taholta. Tytäryhteisöillä ei ole varsinaista sisäistä tarkastusta omana toimintana, mutta konserniohjeen mukaan niiden tulee järjestää toiminnan laajuuden edellyttämä sisäinen valvonta ja tarkastus. Lisäksi tytäryhteisöt voivat hyödyntää sisäisessä tarkastuksessa kaupungin sisäisen tarkastuksen yksikköä. Keskitettyjä yhteisiä palveluita, joissa on pyritty yhtenäisiin linjauksiin, ovat mm. rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuvalmiuden hoito, hankinnat ja vakuuttaminen. Vuoden 2023 aikana käynnistetyt hankintoja ja IT-palveluita koskevat kehityshankkeet on saatettu päätökseen vuoden 2024 aikana. Hankintapalvelut kutsuu säännöllisesti yhtiöiden asiantuntijat kokoukseen, jossa käydään läpi esimerkiksi tulevia kilpailutuksia ja seuraavan vuoden hankintasuunnitelmia. Strategiset yhteisöt ovat pääsääntöisesti irtautuneet kaupungin IT-palvelujen käytöstä vuoden 2024 aikana.

Sidosyksikköjä koskeva lainsäädäntö on uudistumassa. Kaupungin sidosyksikköjen ohjauksessa huomioidaan muuttuvan lainsäädännön asettamat vaatimukset. Sidosyksiköiden tavoitteena on tuottaa kustannustehokkaasti kaupunkikonsernin tarvitsemia palveluita. Tämän takia yhtiöiltä odotetaan maltillista tuottoa, joka käytetään ensisijaisesti yhtiön toiminnan kehittämiseen.

Toimivallan ja vastuun jako konserniohjauksessa on toiminut asianmukaisesti. Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanossa ja nimittämisessä on noudatettu konserniohjeita sekä kuntalain 47 § 2. momentin asettamia vaatimuksia. Yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus on huomioitu, kuten myös sen toiminnan luonne, koko ja kehitysvaihe.

Tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi perustuu samoihin periaatteisiin, aikataulutukseen ja itsearviointeihin kuin emokaupungissa. Yhteisöt laativat selonteot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, havaituista puutteista, merkittävimmistä riskeistä ja kehittämistarpeista itsearviointina pääosin Granite-järjestelmän selontekomoduulilla. Osa strategisista yhteisöistä raportoi keskeisiä riskejään Granite-järjestelmän ERM kokonaisvaltainen riskienhallinta -moduulia käyttäen. Järjestelmään kirjataan keskeisistä riskeistä mm. riskien todennäköisyys ja toteutumisen seuraus sekä riskien hallintakeinot vastuutahoineen ja toteutusaikatauluineen. Myös toteutuneita riskejä kirjataan järjestelmään.

Sisäisen valvonnan selonteon laatiminen on pääsääntöisesti ollut yhteisöjen toimitus-, talous- ja hallintojohtajien vastuulla. Selonteot on viety yhteisöjen hallitukseen hyväksyttäväksi. Laadittu selonteko on hallituskäsittelyn jälkeen toimitettu konsernihallinnon sisäisen tarkastuksen käyttöön. Sisäinen tarkastus sai selonteot vuoden 2024 osalta kaikilta niiltä tytäryhteisöiltä, joilta sitä pyydettiin. Joidenkin tytäryhteisöjen ilmoituksen mukaan sisäisen valvonnan toimivuutta on tarkastettu joiltakin osin myös tilintarkastusyhteisön tai laatujärjestelmän auditoijan toimesta. Tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskevaa muuta laajempaa raportointia ei ole ollut tilikauden aikana.

Itsearviointien perusteella ei ole havaittu merkittäviä puutteita yhteisöjen sisäisen valvonnan asianmukaisuudessa. Itsearvioinneissa esiin nostettuja seikkoja olivat mm. sopimushallintaan liittyvät kehittämistarpeet ja valvonnan kontrollipisteiden täsmentäminen prosessikuvauksiin. Muutamista selonteista puuttui selkeä tieto siitä, onko tilikaudella havaittu keskeisiä sisäisen valvonnan puutteita ja mitkä havaitut puutteet korjaus-

toimenpiteineen ovat. Useat yhteisöt ovat kuitenkin aiempia vuosia laajemmin tunnistanee sisäisen valvonnan kehityskohteita, ja itsearvioinneista käy nyt aiempaa selkeämmin ilmi, että kehittämistoimenpiteitä on järjestelmällisesti ryhdytty toteuttamaan.

Useat strategiset yhteisöt ovat tilikauden 2024 aikana laatineet konserniohjeessa edellytetyt yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ohjeet. Muutamat yhteisöt ovat aloittaneet ohjeiden laatimisen, mutta ne eivät ole vielä valmistuneet. Omissa ohjeissaan yhteisöt huomioivat muun muassa toimialansa erityispiirteet, lainsäädännön vaatimukset sekä konsernin antaman konserni- ym. ohjeistuksen.

Konsernin riskienhallinnan ja seurannan vastuutus on kuvattu kaupungin sisäisessä ohjeistuksessa. Riskienhallinnan asiantuntemusta ja riittävyyttä on pyritty varmistamaan muun muassa ohjeistuksella, erillisellä riskikartoitusohjelmalla sekä säännöllisesti järjestettävillä valmiusharjoituksilla. Kaikki strategiset yhteisöt eivät käytä riskienhallinnan työvälineenä ja raportoinnissa Granite -järjestelmän ERM kokonaisvaltainen riskienhallinta -moduulia. Näin ollen moduulista ei ole suoraan raportoitavissa konsernijohtolle kaikkia kaupunkikonsernin toimintaan liittyviä keskeisiä riskejä hallintakeinoineen. Merkittävimmistä riskeistä on kuitenkin raportoitu tarpeen mukaan ajantasaisesti muulla tavoin. Tytäryhteisöissä ei ole toteutunut sellaisia ennakoimattomia riskejä, joista tulisi ohjeistuksen mukaan raportoida viivytyksettä omistajaohjaukselle. Koska emokaupungilla ei ole ollut virassa olevaa turvallisuus- ja riskienhallintajohtajaa kesä-joulukuun 2024 välisenä aikana, ei yhteisöille ole annettu vuoden 2024 aikana ohjeistusta riskiarviointien päivittämisestä Granite -järjestelmään edellisten tilikausien tapaan.

Konsernivalvonnan osalta ei ole tapahtunut vuonna 2024 merkittäviä muutoksia. Johdon digitaalinen raportointijärjestelmä saatiin täysimääräisesti käyttöön vuonna 2024. Järjestelmää käytetään pääasiallisesti omistajaohjauksen vastuualueella päätösten valmistelun tukena sekä yhteisöjen talouden seurannassa ja valvonnassa. Järjestelmään kerätään yhtiökohtaisesti tiedot tulokorteista, tilinpäätösluvuista, hallituksen kokoonpanosta, yhtiöjärjestyksistä ja osakassopimuksista sekä konsernitilien kehittämisestä kuukausittain.

Tytäryhteisöjen ilmoittajansuojelulain mukaisiin ilmoituskanaviin lähetettyjen ilmoitusten käsittelyprosessista on annettu konserniohje. Ohjeella on pyritty yhdenmukaistamaan toimintatapoja ja raportointia. Muutama tytäryhteisöistä hyödyntää ostopalveluna emokaupungin

käytössä olevaa ilmoituskanavaa. Muut tytäryhteisöt, joilla lain mukaan tulee olla ilmoituskanava, ovat

hankkineet käyttöönsä omat ilmoituskanavat.

6.5 Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	856 730	856 125
Myyntituotot (+)	723 943	726 001
Maksutuotot (+)	29 386	24 059
Tuet ja avustukset (+)	27 004	33 330
Vuokratuotot (+)	46 845	46 392
Muut toimintatuotot (+)	29 552	26 343
Valmisteverastojen muutos	8	0
Valmistus omaan käyttöön (+)	9 255	3 849
Toimintakulut	-1 322 654	-1 309 721
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot (-)	-391 910	-386 205
Henkilösivukulut		
Eläkekulut (-)	-77 865	-76 496
Muut henkilösivukulut (-)	-11 252	-14 989
Palvelujen ostot (-)	-274 472	-256 881
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-344 620	-366 386
Avustukset (-)	-39 374	-41 243
Vuokrakulut (-)	-64 065	-63 046
Muut toimintakulut (-)	-119 097	-104 475
Osuus osakkuusyhtiön voitosta/tappiosta	26 946	5 090
TOIMINTAKATE	-429 714	-444 657
Verotulot	483 318	513 469
Valtionosuudet (+)	140 879	147 463
Rahoitustuotot- ja kulut	-17 146	-10 501
Korkotuotot (+)	8 083	7 181
Muut rahoitustuotot (+)	9 322	8 071
Korkokulut (-)	-33 486	-24 486
Muut rahoituskulut (-)	-1 065	-1 268
VUOSIKATE	177 337	205 773
Poistot ja arvonalentumiset	-143 653	-155 115
Suunnitelman mukaiset poistot (-)	-143 396	-143 432
Omistuksen eliminointierot	1 734	509
Arvonalentumiset	-1 991	-12 191
TILIKAUDEN TULOS	33 684	50 658
Tilinpäätössiirrot	-5 212	0
Tilikauden verot	-3 062	-4 405
Laskennalliset verot	-2 962	-2 421
Vähemmistöosuudet	-813	-1 018
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	21 635	42 814

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	65,2	65,6
Vuosikate/Poistot, %	122,0	132,2
Vuosikate, € / asukas	861	1 019
Asukasmäärä	206 035 *	201 863
*ennakkotieto		

Konsernin tilikauden tuloksen muodostuminen

Edellisen vuoden vertailutietoihin on korjattu emon tapaturmavakuutusmaksujen ja taloudellisen tuen 2023 oikaisut riville muut henkilösivukulut ja rahastoitujen pääomavastikkeiden oikaisut riville muut toimintakulut. Tytäryhtiön poisto-oikaisut on korjattu riveille suunnitelman mukaiset poistot ja vähemmistöosuudet. Oikaisut on selvitetty liitetiedoissa.

Konsernin tilikauden ylijäämää kertyi 21,6 milj. euroa (alijäämä 42,8 milj. euroa TP 2023). Edellisvuotta heikompaan tuloskehitykseen vaikutti eniten emokaupungin ylijäämän heikentyminen. Konsernin tulos muodostui pääosin Turku Energian Oy:n noin 27 milj. euron tulosvaikutuksesta. Yhtiön tulos parani edellisvuodesta lähes 3 milj. euroa, vaikka Turun Seudun Energiantuotanto Oy:n (TSE) viimeisen kivihiiliyksikön pysyvästä sulkemisesta jouluaattona 2024 aiheutui yhtiölle 7,2 milj. euron tulosvaikutteinen kertakustannus, kun kivihiiliyksikön sulkemisesta aiheutuva alaskirjaus laskutettiin osakkailta.

Konsernin vuosikate oli 177,3 milj. euroa (205,8 milj. euroa TP 2023), joka jäi juoksevien menojen jälkeen käytettäväksi konsernin investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate heikkeni edellisvuodesta 28,4 milj. euroa (13,8 %), mikä johtui verojen ja valtionosuuksien vähenemisestä. Konsernin vuosikate asukasta kohden 861 euroa heikkeni edellisestä vuodesta 159 euroa (1 019 euroa TP 2023). Vuoden 2024 asukas-kohtainen euromäärä on laskettu Tilastokeskuksen asukasmäärästä antaman 206 035 ennakkotiedon mukaan. Vuosikatteen osuus poistoista ja arvonalennuksista 122,0 prosenttia oli edellisvuotta heikompi (132,2 prosenttia TP 2023). Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa ne.

Konsernin toimintakate -429,7 milj. euroa parani edellisvuodesta 14,9 milj. euroa eli 3,4 %, mikä johtui osakkuusyhtiöiden voitto-/tappio-osuuksien noin 22 milj. euron kasvusta.

Konsernin toiminnan rahoitus ja investoinnit

Edellisen vuoden vertailulukuihin on korjattu emon tapaturmavakuutusmaksujen ja taloudellisen tuen 2023 oikaisut riveille korottomien velkojen muutokset ja toiminnan rahavirta. Oikaisut on selvitetty liitetiedoissa.

Konsernin investointimenot olivat yhteensä 358,9 milj. euroa (350,5 milj. euroa TP 2023). Konsernin investointimenoista on eliminoitu konsernin sisäisiä eriä 28,0 milj. euroa. Merkittävimmät yhteisöjen erillistilinpäätöksiin sisältyvät investoinnit konsernissa olivat

- Turun kaupunki 187,0 milj. euroa
- TVT Asunnot Oy konserni 83,0 milj. euroa
- Turku Energia Oy konserni 29,3 milj. euroa
- Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy 30,1 milj. euroa
- Turun Vesihuolto Oy 10,9 milj. euroa

TVT Asunnot Oy konsernille valmistui tilikauden 2024 aikana uudiskohteisiin yhteensä 310 asuntoa Kärämäkeen, Hirvensaloon, Varissuolle, Satamaan ja Mäntymäkeen. Vuoden lopussa TVT Asunnoilla oli rakenteilla 736 asuntoa Mäntymäessä, Iso-Heikkilässä, Kärämäessä, Koivulassa, Kaerlassa ja Vähä Heikkilässä. Peruskorjauksia valmistui tilikauden aikana keskustaan ja Vaaiaan yhteensä 102 asuntoon. Vuoden lopussa kesken-eräisiä peruskorjauksia oli yhteensä 410 asunnossa Varissuolla, Lausteella, Ispoisissa ja Kurjenmäessä.

Turku Energia Oy:n investoinnit kohdistuivat pääosin verkostojen siirtokyvyn sekä toimintavarmuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen.

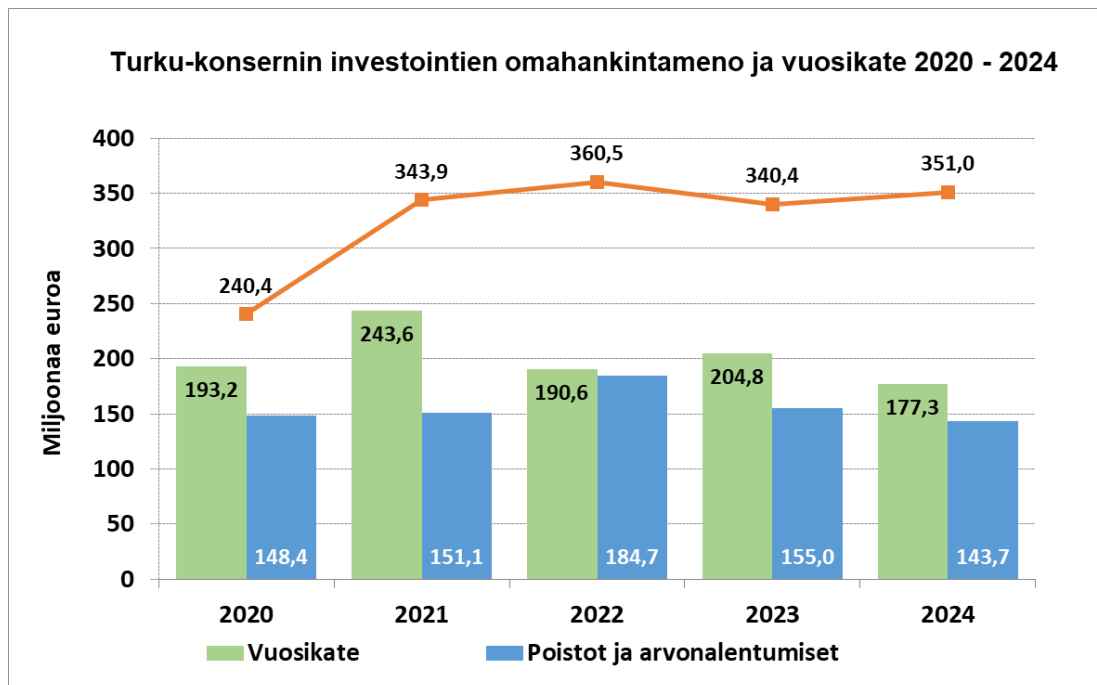
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy (Vaso) investoi tilikauden aikana uudisrakentamiseen ja olemassa olevan kiinteistökannan perusparantamiseen. Vuoden aikana ei valmistunut uudiskohteita. Vuoden lopussa rakenteilla oli 365 asuntoa Turkuun ja Raisioon. Perusparannuksia valmistui neljä: Kaarinassa Beatankuja ja Olavintytär sekä Turussa Ragnarinkivi ja Metsärinne.

Turun Vesihuolto Oy:n merkittävimmät investoinnit kohdistuivat vesijohto- ja viemäriverkoston toimintavarmuuden ylläpitoon sekä verkostojen laajentamiseen.

Turun kaupungin investointeja on selvitetty toimintakertomuksen kohdassa 3.2. Toiminnan rahoitus.

Investointien omahankintameno oli 351,0 milj. euroa ja toiminnan rahavirta 136,9 milj. euroa. Toiminnan raha-

virta ei riittänyt investointien omahankintamenojen kattamiseen. Investointien tulorahoitusprosentti oli 50,5 (60,4 % TP 2023), joten investoinneista jäi rahoitettavaksi pääomarahoituksella 49,5 %.

Omaisuuksien luovutustuloja kertyi 27,0 milj. euroa (42,1 milj. euroa TP 2023). Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta oli 187,1 milj. euroa negatiivinen (-112,7 milj. euroa TP 2023). Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden yhteenlaskettu konsernin toiminnan ja investointien rahavirran kertymä oli -592,1 milj. euroa (-506,2 milj. euroa TP 2023). Kertymä heikkeni edellisvuodesta 85,9 milj. euroa ja investointimenoja on jouduttu kattamaan joko kassavaroja vähentämällä, ottamalla lisää lainaa tai omaisuutta myymällä.

Konsernin pitkäaikaisia lainoja nostettiin tilikauden aikana 233,5 milj. euroa. Eniten lainoja nostivat emo-

kaupunki ja TVT Asunnot Oy. Pitkäaikaisia lainoja vähennettiin 31,6 milj. euroa. Lyhytaikaiset lainat vähenivät 36,0 milj. euroa, mikä johtui pääosin emokaupungin joukkovelkakirjalainojen lyhennyksistä.

Laskennallinen lainanhoitokate oli 3,2 (2,4 TP 2023). Laskennallista lainanhoitokatetta käytetään yhtenä tunnuslukuna kuntalain mukaisessa kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa. Raja-arvona tällöin on 0,8. Kassan riittävyys päivissä oli 31 (35 päivää TP 2023).

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	177 337	205 773
Tilikauden verot	-3 062	-4 405
Tulorahoituksen korjauserät	-37 352	-15 688
	136 922	185 679
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-358 887	-350 508
Rahoitusosuudet investointimenoihin	7 898	10 087
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	27 005	42 057
	-323 983	-298 364
Toiminnan ja investointien rahavirta	-187 061	-112 685
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-100	0
Antolainasaamisten vähennys	426	1 025
	326	1 025
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	233 500	185 405
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-31 597	-73 087
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-35 987	60 130
	165 916	172 448
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	567	54
Muutokset vähemmistön osuudessa	1 550	38
	2 116	92
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	2 100	-901
Vaihto-omaisuuden muutos	93	72
Saamisten muutos	17 241	48 645
Korottomien velkojen muutos	-19 982	-191 168
	-549	-143 351
Rahoituksen rahavirta	167 810	30 215
Rahavarojen muutos	-19 252	-82 470
Rahavarojen muutos	-19 252	-82 470
Rahavarat 31.12.	147 161	166 412
Rahavarat 1.1.	166 412	248 883
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2024	2023
Investointien tulorahoitus, %	50,5	60,4
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	1,0
Lainanhoitokate	3,2	2,4
Kassan riittävyys, pv	31	35
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000 €	-592 060	-506 191

Konsernin rahoitusasema ja sen muutokset

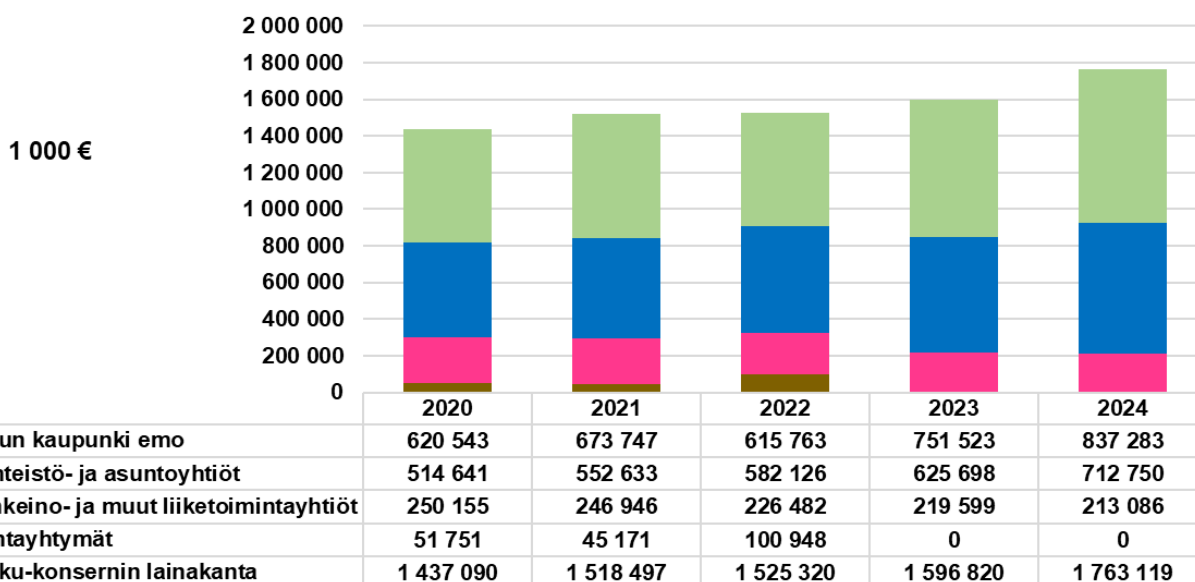
Edellisen vuoden vertailulukuihin on korjattu tytäryhtiön poisto-oikaisut riveille rakennukset, vähemmistöosuudet ja tilikauden ylijäämä ja emon tapaturmavakuutus ja taloudellisen tuen 2023 oikaisut riveille muut velat/liittymismaksut ja tilikauden ylijäämä sekä rahastoitujen pääomavastikkeiden oikaisut tilikauden ja edellisten tilikausien yli -alijäämiin. Oikaisut on selvitetty liitetiedoissa.

Konsernitase 31.12.2024 yhteensä oli 3 506,1 milj. euroa, josta pysyvien vastaavien osuus oli 3 178,6 milj. euroa (2 954,7 milj. euroa TP 2023). Oma pääoma oli

1 231,6 milj. euroa (1 203,5 milj. euroa TP 2023). Lisäystä edelliseen vuoteen oli 28,1 milj. euroa. Konsernin kertynyt ylijäämä oli 542,6 milj. euroa (520,9 milj. euroa TP 2023). Asukasta kohden kertynyt ylijäämä oli 2 633 euroa (2 581 euroa TP 2023), jossa lisäystä oli 53 euroa.

Turku-konsernin lainakanta tilikauden päättyessä oli 1 763,1 milj. euroa (1 596,8 milj. euroa TP 2023). Lainakanta kasvoi 166,3 milj. euroa (kasvu 71,5 milj. euroa TP 2023). Kasvu johtui pääasiassa emokaupungin, TVT Asunnot Oy:n ja Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy:n ja Oy Turku Energia Ab:n lainanoton lisääntymisestä.

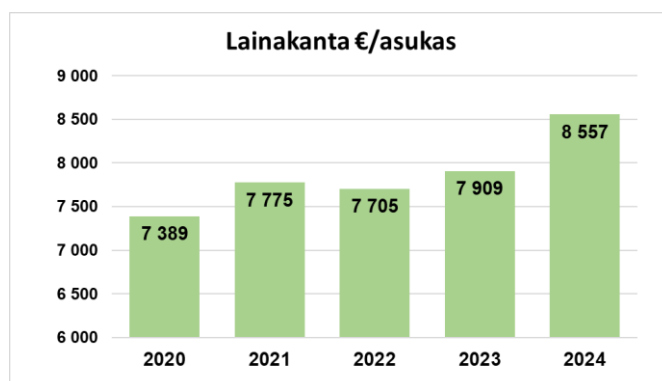
Konsernin lainakanta 1 000 €

Konsernin lainakannasta kohdistuu kiinteistö- ja asunto-liiketoimintaan 40 prosenttia (37 prosenttia TP 2023) ja muuhun elinkeino- ja liiketoimintaan 12 prosenttia (13 prosenttia TP 2023). Turun kaupungin osuus on 47 prosenttia (51 prosenttia TP 2023). Kuntayhtymien osuus lainakannasta on 0 prosenttia vuosina 2023-2024. Turun kaupungin velkaosuuteen sisältyy kaupungin tytäryhteisöille edelleen myönnettyjä antolainoja 550,1 milj. euroa. Konsernin lainasaamiset olivat 28,3 milj. euroa (28,6 milj. euroa TP 2023).

Konsernin lainat asukasta kohden olivat 8 557 euroa (7 910 euroa TP 2023) väestömäärästä vuodelle 2024 annetun ennakkotiedon mukaan.

Asukaskohtaiset lainat kasvoivat 647 euroa edellisvuodesta (201 euroa TP 2023).

Kun kaupungin antolainasaamiaisia vastaava määrä tytäryhteisöille ja kuntayhtymille oikaistaan Turun kaupungin konsernin velkaosuudesta, jää Turun kaupungille konserninelasta noin 287,2 milj. euroa (200,5 milj. euroa TP 2023) ja konsernin tytäryhteisöille 1 475,9 milj. euroa

(1 396,3 milj. euroa TP 2023). Tytäryhteisöjen osuus oikaistusta lainakannasta on kasvanut 79,6 milj. euroa ja kaupungin osuus 86,7 milj. euroa edellisestä vuodesta.

KONSERNITASE					
VASTAAVAA	2024	2023	VASTATTAVAA	2024	2023
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	3 178 610	2 954 717	OMA PÄÄOMA	1 231 612	1 203 536
Aineettomat hyödykkeet	31 042	28 958	Peruspääoma	574 083	574 083
Aineettomat oikeudet	3 333	3 787	Säätiöiden peruspääomat	29 003	29 003
Muut pitkävaikutteiset menot	17 689	19 611	Muut omat rahastot	85 960	79 519
Ennakkomaksut	10 020	5 560	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	520 931	478 117
Aineelliset hyödykkeet	2 877 138	2 681 327	Tilikauden yli-/alijäämä	21 635	42 814
Maa- ja vesialueet	260 502	258 106			
Rakennukset	1 369 817	1 309 646			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	656 304	630 854			
Koneet ja kalusto	69 757	71 246	VÄHEMMISTÖOSUUDET	81 207	78 852
Muut aineelliset hyödykkeet	109 339	112 924			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	411 421	298 552	PAKOLLISET VARAUKSET	25 108	20 058
Sijoitukset	270 429	244 431	Eläkevaraukset	1 368	1 482
Osakkuusyhteisöosuudet	156 236	137 738	Muut pakolliset varaukset	23 740	18 577
Osakkeet ja osuudet	85 571	77 722			
Joukkovelkakirjasaamiset	3 295	3 258			
Muut lainasaamiset	25 005	25 392	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	40 338	40 056
Muut saamiset	322	322	Valtion toimeksiannot	4 148	4 813
			Lahjoitusrahastojen pääomat	32 166	29 662
			Muut toimeksiantojen pääomat	4 025	5 581
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	38 370	40 187			
Valtion toimeksiannot	4 148	4 813	VIERAS PÄÄOMA	2 127 837	1 978 378
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	30 198	28 715			
Muut toimeksiantojen varat	4 025	6 659	Pitkäaikainen	1 726 433	1 582 652
VAIHTUVAT VASTAAVAT	289 122	325 976	Lainat rah. ja vak.laitoksilta	1 622 143	1 472 960
Vaihto-omaisuus	7 241	7 334	Lainat julkisyhteisöiltä	19 213	26 541
Aineet ja tarvikkeet	5 913	6 172	Saadut ennakot	12	3
Keskeneräiset tuotteet	1 250	1 137	Liittymismaksut ja muut velat	54 430	54 595
Valmiit tuotteet	27	8	Siirtovelat	50	0
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	50	17	Laskennalliset verovelat	30 585	28 553
Saamiset	134 721	152 230	Lyhytaikainen	401 404	395 726
Pitkäaikaiset saamiset	2 082	4 024	Joukkovelkakirjalainat	30 000	60 000
Lainasaamiset	1 375	1 383	Lainat rah. ja vak.laitoksilta	85 304	31 373
Laskennalliset verosaamiset	356	691	Lainat julkisyhteisöiltä	6 459	5 805
Muut saamiset	351	1 944	Lainat muilta luotonantajilta	0	141
Siirtosaamiset	0	7	Saadut ennakot	13 855	13 463
Lyhytaikaiset saamiset	132 639	148 205	Ostovelat	91 007	94 568
Myyntisaamiset	82 399	99 708	Liittymismaksut ja muut velat	66 998	72 019
Lainasaamiset	312	225	Siirtovelat	85 925	97 344
Muut saamiset	23 914	21 570	Laskennalliset verovelat	21 856	21 014
Siirtosaamiset	26 014	26 703			
Rahoitusarvopaperit	83 942	78 589			
Osakkeet ja osuudet	26 545	27 987			
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	392	392			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	31 066	25 233			
Muut arvopaperit	25 939	24 977			
Rahat ja pankkisaamiset	63 218	87 823			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 506 102	3 320 880	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 506 102	3 320 880

Konsernitaseen tunnusluvut	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	37,6	38,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	142,7	129,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	542 566	520 931
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 633	2 581
Lainakanta 31.12., 1000 €	1 763 119	1 596 820
Lainakanta 31.12., €/asukas	8 557	7 910
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	2 271 452	2 125 014
Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas	11 025	10 527
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	28 300	28 649
Asukasmäärä	206 035 *	201 863

Konsernin koko vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 2 127,8 milj. euroa (1 978,4 milj. euroa TP 2023). Lisäystä edelliseen vuoteen oli 149,5 milj. euroa. Konsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä oli 2 271,5 milj. euroa (2 125,0 milj. euroa TP 2023) ja asukasta kohden 11 025 euroa (10 527 euroa TP 2023). Asukasta kohden lainat lisääntyivät 498 euroa edellisvuodesta.

Konsernin omavaraisuusaste 37,6 prosenttia (38,8 % TP 2023) heikkeni edellisvuodesta. Tunnusluku mittaa

konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Suhteellinen velkaantuneisuus 142,7 % lisääntyi merkittävästi edellisvuodesta (129,5 % TP 2023). Konsernin käyttötu-loista tarvittaisiin 142,7 % konsernin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

6.6 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen

Ei tiedossa olevia olennaisia muutoksia.

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Ei tiedossa olevia olennaisia tulevia muutoksia.

7. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen 6 393 763,42 euron käsittelystä seuraavaa:

- kertynyttä poistoeroa vähennetään investointivaroilla toteutettujen investointien hankintamenosta tehtyjen suunnitelmapoistojen määrällä, yhteensä 1 702 926,93 euroa,
- Turun Kauppahallin perustusten korjausta varten tehdään 2 800 000,00 euron investointivaraus,
- vahinkorahaston tilikauden ylijäämä 5 212 049,68 euroa siirretään vahinkorahaston taseyksikön pääomariville muut omat rahastot ja
- kaupungin vuoden 2024 ylijäämä 84 640,67 euroa siirretään kaupungin taseen omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämäriiville.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta tilikausilta kertynyttä ylijäämää. Taloussuunnitelmakauden 2024-2027 talouden tasapainottamista on käsitelty kohdassa 1.7.

8. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnan ja talouden seuranta 1.1. – 31.12.2024 -raportissa annetaan kuntalain mukainen selvitys kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Tällä hetkellä voimassa olevan hallintosäännön 80 §:n mukaan kaupunginvaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupungin viranomaisia. Kaupunginhallitus antaa määräykset siitä, miten strategisiin sopimuksiin kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet sitovat kaupungin viranomaisia.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat kaikki toimintasuunnitelmakirjassa olevat lausekkeet ja toimielimen tavoitteet sekä toimintakate, ellei alla toisin ole määrätty.

Toimielinten kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat mukana kaupunginhallituksen ja toimielimen välisissä toimintasuunnitelmissa. Ne toimintasuunnitelman tavoitteet ja kohdat, jotka eivät ole kaupunginvaltuustoon nähden sitovia, ovat kaupunginhallitukseen nähden sitovia tavoitteita tai tiedoksi annettavia tietoja.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita eivät ole kaupunginvaltuuston vahvistaman talousarvion yleisperustelut, toimielimen kokonaiskuva toimialan kehittämisen suunnasta ja palvelun tarvetta tai toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Kaupunginvaltuuston, keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet esitetään palvelukokonaisuuskohtaista toimintasuunnitelmaa suppeammassa muodossa osana kaupungin toimintasuunnitelmaa. Näiden toimielinten kuvaus toiminnasta ja sen kehittämisestä sekä toimintaympäristön muutostekijät eivät ole sitovia tavoitteita.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot ovat nettositovia (toimintakate) ja kohdistettu talousarviossa sovittuihin käyttötarkoituksiin. Toimintakatteen positiivinen poikkeama ei anna toimielimelle oikeutta päättää uusista toiminnoista/käyttötarkoituksista, joista ei ole talousarviossa päätetty.

Nettomäärärahan korottamista tai nettotuloarvion alittamista koskeva muutospäätös on tehtävä valtuustossa riippumatta siitä, aiheutuuko poikkeama arvioitua suuremmista bruttomenoista vai arvioitua pienemmistä bruttotuloista.

Investoinneista kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat talousarviokirjaan merkityt investointimenot, rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja investointiosan määrärahat ovat erikseen sitovia. Määrärahan säästöä käyttötalousosassa ei voi käyttää investointiosan määrärahan ylityksen katteena tai päinvastoin.

Kaupungin tilahankkeiden tarveselvityksissä ja hanke-suunnitelmissa noudatetaan hallintosäännön määräyksiä. Hallintosäännössä on määrätty myös päätösvallasta investoinneissa ja muissa pitkävaikutteisissa menoissa.

Rahoituslaskelmaosan ainoa sitova erä on lainakannan muutos. Kaupungin tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja -menot yhteensä ovat nettositovia eriä.

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Toimintakertomuksen vertailuvuoden lukujen esittämisessä käytetyt lyhenteet:

TP Tilinpäätös
TA Talousarvio
TAM Talousarvio muutoksin

Kaupunginvaltuusto

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	1 072		-1 072	-856	216
TOIMINTAKATE	-1 072		-1 072	-856	216

Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunginreviisori Kari Koivuluhta

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Tarkastuslautakunnan tehtäväkenttään vaikuttavat vaatimukset talouden tasapainottamisesta, tasapainottamista koskevien suunnitelmien sisällön ja toimenpiteiden toteutuksen ja riittävyyden arvioinnin tarve.

Toimintaan vaikuttavat myös kuntakonsernin toiminnan ja palvelutuotannon organisointi, järjestämistapa ja johtaminen sekä näissä tapahtuvat muutokset.

Lisäksi lautakunnan toiminnassa tulee ottaa huomioon kulloinkin voimassa olevien ohjausasiakirjojen rakenne ja sisältö sekä ne muutostekijät, jotka vaikuttavat kaupunkikonsernin ja sen eri osien toimintaan ja tulokseen. Toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvia muutoksia muun muassa lainsäädännöstä sekä lisääntyvästä kuntarajat ylittävästä yhteistyöstä johtuen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Ei olennaisia poikkeamia.

Tarkastuslautakunta jatkoi arviointia ja tarkastusta laaditun arviointisuunnitelman pohjalta.

Kuntalain 121 §:n mukaan "Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta".

Keväällä 2024 tarkastuslautakunta järjesti johdon kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia vuoden 2023 arviointia varten. Tilaisuuksissa kaupungin johdon edustajia kuultiin vuoden 2023 tilinpäätöksestä ja talousarviotavoitteiden toteutumisesta sekä henkilöstötavoitteiden toteutumisesta ja raportoinnista. Tarkastuslautakunnan arviointi Turun kaupungin vesihuollosta käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 15.4.2024. Tarkastuslautakunta hyväksyi vuoden 2023 arviointikertomuksen 22.5.2024. Arviointikertomuksessa 2023 käsiteltiin erityisesti kaupunkikonsernin taloudellista tilaa, myönteistä erityiskohtelua perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa sekä sisäistä valvontaa, riskienhallintaa ja konsernivalvontaa. Kaupunginvaltuusto käsiteli arviointikertomuksen 17.6.2024. Kaupunginhallitus antoi lausunnon vuoden 2023 arviointikertomukseen 7.10.2024. Vuoden 2024 aikana tarkastuslautakunnan edustajat kuulivat arviointia varten yhteensä 45 henkilöä.

Kaupungin tilintarkastaja KPMG Oy Ab on keväällä 2024 tehnyt lakisääteistä vuoteen 2023 kohdistunutta tilintarkastusta. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastustyön etenemisestä. Tilintarkastaja antoi vuotta 2023 koskevan tilintarkastuskertomuksen 25.4.2024. Tilintarkastuskertomus oli valtuuston käsittelyssä 17.6.2024.

Tilintarkastaja antoi 25.4.2024 raportin kaupungin vuoden 2023 tilinpäätöksen tilintarkastuksesta. Tarkastuslautakunta päätti 22.5.2024 lähettää Turun kaupungin tilinpäätöksen 2023 tilintarkastusta koskevan tilintarkastajan raportin kaupunginhallitukselle tiedoksi ja toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus antoi 20.6.2024 selvityksen tilintarkastajan raportin aiheuttamista toimenpiteistä tarkastuslautakunnalle.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-547	0	-547	-471	76
TOIMINTAKATE	-547	0	-547	-471	76

Keskusvaalilautakunta

Tilivelvolliset viranhaltijat: Keskusvaalilautakunnan sihteerit kaupunginjuristi Noora Syysvirta ja juristi Henna Saanakorpi

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Keskusvaalilautakunta on vaalilakiin perustuva lakisääteinen toimielin. Sen toimintaympäristöön vaikuttavat muutokset ovat vaalilaissa (714/1998) ja kuntalaissa (410/2015). Keskusvaalilautakunnan keskeisin tehtävä on järjestää kulloinkin toimitettavat vaalit Turun kaupungissa. Keskusvaalilautakunnan tulee ottaa toiminnassaan huomioon voimassa oleva lainsäädäntö ja oikeusministeriön antamat ohjeistukset vaalijärjestelyihin liittyen.

Vuonna 2024 syntyneet kustannukset vaalijärjestelyistä ovat edeltäviin vuosiin verrattuna korkeammat poikkeuksellisen vaalivuoden vuoksi. Vuonna 2024 toimitettiin presidentinvaali, presidentinvaalin toinen kierros ja europarlamenttivaalit. Lisäksi vuoden 2024 loppupuolella keskusvaalilautakunta aloitti vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien vaalijärjestelyt.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Vuonna 2024 kolmien säännönmukaisten vaalien järjestäminen ja seuraavan vuoden vaalien hankinnat ovat nostaneet edellisiin vuosiin verrattuna vaalijärjestelyistä aiheutuvien kustannusten kokonaismäärää. Lisäksi yleinen hintojen nousu on vaikuttanut erilaisten palvelu- ja tavarahankintojen kustannuksiin.

Oikeusministeriö on suorittanut kunnalle vaalilain 188 §:n mukaisena kertakorvauksena presidentinvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa ministeriön vahvistaman euro määrän jokaiselta vaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	1 097		1 097	1 128	32
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-1 971		-1 971	-1 369	602
TOIMINTAKATE	-874		-874	-241	633

Lisätietoja:

- 2023 Eduskuntavaalit
- 2024 Presidentinvaali ja toinen vaalikierros, sekä europarlamenttivaalit
- 2025 Alue- ja kuntavaalit
- 2026 Vaaliton vuosi, ei säännönmukaisia vaaleja
- 2027 Eduskuntavaalit
- 2028 Vaaliton vuosi, ei säännönmukaisia vaaleja

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Integraatiojohtaja Minna Sartes

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Hyvinvointitietoa analysoidessa on tärkeää muistaa, että suuri osa turkulaisista voi hyvin ja he ovat aktiivisia ja toimeliaita työssä ja vapaa-ajalla ja heillä on opiskelu-, työ- ja toimintakyky kunnossa. Turkulaisten oma kokemus hyvinvoinnista on kuitenkin kehittynyt monilla indikaattoreilla mitattuna kielteiseen suuntaan.

Turun elinvoimaisuutta tukee väestön kasvu, joka on ollut ennätyksellisen voimakasta. Mitä parempi turkulaisten hyvinvointi ja terveys on, sitä parempi mahdollisuus elinvoimaisuudenkin kasvulle on olemassa. Väestön kehityksen jatkuvan nousun myötä vieraskielisten osuus on yhä kasvanut. Yksinasuvien osuus asutuskunnista on yhä kasvussa, ollen Turussa suurinta kuuden suurimman kaupungin joukossa. Myös yhden vanhemman lapsiperheiden osuus on Turussa edelleen ollut kasvussa. Turun pienituloisuusaste on ollut suurempaa verrattuna niin kuutoskaupunkeihin kuin koko valtakunnan tasoon jo pitkään.

Monilla mittareilla arvioituna niin fyysisen kuin psyykkisen terveydentilan arviot ovat olleet laskusuunnassa, kuten koko valtakunnassa. Erityisen paljon on havaittavissa erilaisia mielen hyvinvoinnin haasteita. Eläkkeelle siirtään hieman aiempaa myöhemmin. Kotona asuu valtaosa 75 vuotta täyttäneistä turkulaisista. Asuinalueiden välillä on suuria eroja hyvinvoinnin kokemisessa. Loppuvuonna 2024 saatiin uusia tuloksia turkulaisten aikuisten hyvinvoinnin kehityksestä myös perhemuodon mukaan ja niiden analyysia jatketaan.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Hyvinvointikertomuksessa nostetaan kaupunkilasten terveyteen ja hyvinvointiin peilaten tarttumis-, kehittämis- ja parantamiskohteita. Näitä ovat mm. lasten ja nuorten fyysinen ja henkinen hyvinvointi ja terveys, ympäristön viihtyisyys ja turvallisuus, huolta aiheuttava päihteiden käyttö sekä hyvinvoinnin kokeminen.

Hyvinvoinnin edistämistä toteutettiin laajasti kaikkien palvelukokonaisuuksien ja -alueiden toiminnassa ja niiden välisessä yhteistyössä sekä yhteistyössä muiden tahojen, kanssa. Konsernihallinnon Integraatiotoiminnon hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuualueen teh-

tävä on kaupunkitasoisesti osaltaan koordinoita hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Vastuualueella toteutettiin vuonna 2024 sekä perustoimintaa että useita kehittämishankkeita yhteistyössä mm. kaupungin kärkihankkeiden kanssa ja ulkoisella rahoituksella.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta käsiteli vuonna 2024 uusia tuloksia turkulaisten hyvinvoinnista mm. Terve Suomi ja Moni Suomi -tutkimusten sekä monikulttuurisuuteen liittyvän ICC-indeksin pohjalta.

Lautakunta käsiteli yhdyspintakuvauksia suhteessa Varhan toimintaan. Lisäksi yhteistyötä tehtiin useissa eri yhteistyöryhmissä, järjestöille annettavien avustusten valmistelussa sekä yhteistyöfoorumeissa ja projekteissa. Kuolinpesien säästörahaston ja sosiaalirahaston tuotoilla voitiin jatkaa Varhan lopettamaa avointa päivätoimintaa Ruusukorttelissa ja Lehmusvalkamassa järjestöjen koordinoimana ja toteuttamana.

Toiminnan tavoitteet

Lautakunta on vuoden 2024 toimintasuunnitelmassa asettanut kuusi seurattavaa painopistettä.

1. Segregaation ja sen vaikutusten vähentäminen. Osana kaupunkitasoista segregaatiotyötä lautakunta seuraa erityisesti asunnottomuuden kehitystä sekä päihteiden ja muiden riippuvuuksien tilannetta.
 - Lautakunta hyväksyi kaupunkitasoisen ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön toimintasuunnitelman sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ohjelman.
 - Lautakunnalle tiedotettiin asunnottomuuden kehityksestä ja kaupunginhallituksen hyväksymästä segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimintaohjelmasta.
2. Palautekokonaisuuden kehittäminen, joka on hallintosäännön mukainen lautakunnan tehtäväalue. Kehittämisen aloittamista varten vuonna 2024 tarvitaan tilannekuva mm. palautejärjestelmän käytöstä.
 - Lautakunta käsiteli palautekokonaisuutta ja sen etenemistä laajasti asiakasymmärryksen ja -palautteen näkökulmista.

3. Osallisuuden kokonaisuuden vahvistaminen, jossa lautakunta haluaa nostaa ja vahvistaa yhteisöllisyyden merkitystä sekä vaikuttajaryhmien kuulemista.
 - Vaikuttajaryhmien toimintasuunnitelmat ja määrärahat hyväksyttiin lautakunnassa.
 - Lautakunta hyväksyi asukasbudjetin äänestyksen tuloksen.
 - Lautakunnassa käsiteltiin lisäksi kansalais-paneelia, asukasbudjetin kehittämistä.
4. Järjestöyhteistyö, jossa painopistein ovat sekä lautakunnan avustustoiminnan kriteerien kehittäminen, että avustusyhteistyö Varhan kanssa.
 - Lautakunta kuuli järjestöiltä saadun palautteen avustustoiminnan kehittämiseksi.
 - Lautakunta päätti avustustoiminnan jakopöytäkirjojen päivittämisestä.
 - Lautakunta jakoi toiminta-, kohdennettuja- ja korvausavustuksia yhdistyksille 1,2 milj. euroa.

- Lautakunta päätti kuolinpesien säästörahaston ja sosiaalirahaston tuoton jaosta 325 000 euroa.
5. Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden etenemistä seurattiin lautakunnassa esittelyjen kautta.
 6. Ruoka-apukokonaisuuden koordinaatiota vahvistetaan.
 - Alueellinen kehittämistoiminta eteni (STM rahoitus) ja toimijoiden rooleja selkiytettiin, ja toiminta jatkuu.
 - Hävikkiruokajakelua laajennettiin merkittävästi ja kokeiltiin puistoruokailua kesällä.

Lautakunta seurasi ja edisti osaltaan vuonna 2024 kaikkia painopisteiksi asettamia asioita.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Ei olennaisia poikkeamia.

Toiminnan tavoitteet

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouden/ investointiosaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta	Kustannustason sopeutus (menojen vähennys)	-50 000	Menojen vähennys on huomioitu.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-1 279		-1 279	-1 180	98
TOIMINTAKATE	-1 279		-1 279	-1 180	99

Konsernihallinto

Kaupunginhallitus

Kaupungin yhteiset toiminnot

Tilivelvollinen viranhaltija: Kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Väestön ja työttömyyden kehitys

Turussa asui vuoden 2024 lopussa 206 035 asukasta. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan väestö kasvoi vuoden aikana lähes 4 200 asukkaalla eli 2,1 prosenttia. Väestömäärän kasvu oli suurempi kuin kertaakaan 50 vuoteen, jolta ajalta on saatavilla vertailukelpoista tilastotietoa nykyisellä kuntaluokituksella.

Turun väestönkasvu perustuu muuttovoittoon, sillä luonnollinen väestönkasvu oli negatiivinen: syntyneitä oli 275 vähemmän kuin kuolleita. Kuolleiden enemmisyys oli kuitenkin pienempi kuin vuosina 2022 ja 2023. Vuonna 2024 kaupungissa syntyi 163 lasta enemmän ja kuoli 152 asukasta vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Turku sai muuttovoittoa sekä kotimaasta (1 611 henkilöä) että ulkomailta (2 893 henkilöä). Kotimaan muuttovoitto oli korkeampi kuin kertaakaan noin 30 vuoteen. Ulkomailta saadun muuttovoiton määrä oli tilastohistorian toiseksi suurin, mutta jäi hieman vuoden 2023 tasosta.

Turku sai muuttovoittoa lähes kaikilta Suomen seuduilta – yhteensä 62:sta (69:stä) seudusta. Eniten muuttovoittoa kertyi Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueilta, kun taas suurin muuttotappio suuntautui muille Turun seudun kunnille sekä vähäisemmässä määrin Helsingin seudulle.

Turku saa perinteisesti eniten muuttovoittoa opiskelijoista, mutta lokakuuhun 2024 ulottuvien ennakkotietojen mukaan muuttovoittoa on kertynyt aiempaa laajemmin eri väestöryhmistä. Esimerkiksi alle 18-vuotiaiden ikäryhmässä aiempien vuosien muuttotappio näyttää kääntyvän hienoiseen muuttovoittoon. Yksi muuttoliikkeen keskeisistä tekijöistä on työllisten muuttotase: tammi-lokuussa 2024 Turku sai työllisistä muuttovoittoa 341 henkilöä. Tämä on merkittävä käänne, sillä vuonna 2021 kaupunki kärsi vielä noin 1 100 henkilön työllisten muuttotappion.

Turun väestö monikielistyy vauhdilla. Vuonna 2024 noin 34 000 turkulaista puhui äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Heidän määränsä kasvoi 11 prosenttia edellisestä vuodesta ja 44 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana. Monikielisten osuus turkulaisista oli 16,7

prosenttia, mikä on 1,4 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2023.

Vuoden 2023 lopussa Turussa asui 16 946 lapsiperhettä eli perhettä, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi. Lapsiperheitä oli 36 prosenttia kaikista perheistä, ja niistä 29 prosenttia oli yhden huoltajan perheitä. Noin joka neljäs (25 %) turkulaislapsi puhui äidinkielenään jotain muuta kuin suomea tai ruotsia.

Työllisyyden hoito

Toinen merkittävä lakimuutos on työvoima- ja elinkeinopalvelu-uudistus (jatkossa TE24-uudistus), joka siirtää julkiset työllisyyspalvelut kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 alkaen. Vuonna 2024 valmisteltu TE24-uudistus pyrkii parantamaan työllisyyspalveluja tuomalla ne lähemmäksi työnhakijoita ja työnantajia. Teknologian ja työikäisen väestön muutokset vaikuttavat työmarkkinoihin, ja julkisten työvoimapalvelujen siirto kuntiin mahdollistaa työllisyys-, yritys- ja koulutuspalvelujen yhteensovituksen. Yritys- ja työnantajapalvelujen roolia on vahvistettava ja koulutuspalvelujen tulee tukea työllisyyden hoitoa tehokkaammin.

Turun työttömyys on ollut loivassa laskussa vuosina 2013–2023, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut yli 1 000 hengellä. Vuoden 2023 lopulla ja vuoden 2024 aikana työttömyysaste nousi merkittävästi, erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osalta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvointialueiden perustaminen vuoden 2023 alussa oli merkittävä muutos kaupungin toimintaan ja talouteen. Muutos näkyi vielä vuonna 2024. Yhteistyömuotoja ja -foorumeita rakennettiin vuoden aikana yhteisesti vastuulla olevista tehtävistä, kuten ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö, vastuu työvoiman ulkopuolella olevien kotoittamisesta sekä kaavoitukseen ja tiloihin liittyvissä asioissa.

Sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistukseen liittyvässä lainsäädännössä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä hyvinvointialueen että kunnan tehtävä. Niillä on yhteinen vastuu alueen asukkaiden hyvinvoinnista. Yhteistyötä ja yhdyspintoja hyvinvointialueen (Varha) kanssa on tiivistetty ja vahvistettu. Hyvinvointia ja terveyden

edistämistä tehdään Turussa kaikissa palvelukokonaisuuksissa ja -alueilla. Konsernihallinnon integraatiotoiminnossa on Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastualue. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta jatkoi toimintaansa.

Hyvinvointikertomuksessa kuvataan kaupunkilasten hyvinvoinnin tilannekuva ja siihen peilaten tarvittavia toimenpiteitä. Näitä ovat mm. lasten ja nuorten fyysinen ja henkinen hyvinvointi ja terveys, ympäristön viihtyisyys ja turvallisuus, huolta aiheuttava päihteiden käyttö, sekä hyvinvoinnin kokeminen.

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä maahanmuuttajapalveluiden vastuu siirtyi Varhaan, mutta kaupunki säilytti vastuun niiden maahanmuuttajien integroinnista, jotka eivät kuulu työvoimaan, sekä kiintiöpakolaisten vastaanotosta. Maahanmuuttajapalveluiden kehittäminen oli vuonna 2024 osana TE2024-uudistuksen valmistelua.

Turvallisuus

Turvallisuuden nykytilaa kuvaava ennalta-arvaamaton epävakaus ei ole uusi ilmiö, mutta Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja muut globaalit kriisit sekä lisääntyvä idän ja lännen välinen vastakkainasettelu ovat heikentäneet turvallisuus- ja toimintaympäristöä entisestään. Erityisesti Venäjän ja Kiinan Suomeen kohdistama vaikuttamis- ja tiedustelutoiminta aiheuttaa tunnistamattomien riskien lisääntymistä.

Muuttuva turvallisuustilanne, ja erityisesti sen muutosnopeus, sekä toimintaympäristön kompleksisuus vaikuttavat yleiseen turvallisuuden tunteeseen ja kokemukseen. Myös huoli toimeentulosta ja taloudellisesta turvallisuudesta on kasvanut. Ratkaisevaa on yksilöiden ja yhteisöjen jatkuva fyysinen ja henkinen valmius ja kyky kohdata normaalista poikkeavia tilanteita, kestää niiden aiheuttamat paineet ja selviytyä niiden vaikutuksilta.

Julkishallintoon kohdistuu myös lisääntyneitä kyberriskejä. Turun kaupunki kuitenkin pystyi välttämään tästä johtuneet merkittävät riskit. Niitä pienennettiin mm. sillä, että kaupungin käyttämässä M365 pilvipalvelussa, sekä tietokoneiden suojauksessa otettiin käyttöön paremmat uudet tietoturvaominaisuudet. Monivaiheinen tunnistus on käytössä Turun kaupungin henkilöstöllä ja oppilailla. Kaupunki on varautunut myös palvelunestohyökkäyksien varalta.

Rikollisuuskehityksessä puolestaan korostuu nuorten väkivalta- ja ryöstörikollisuus, huumausaineiden lisääntyminen sekä kokonaan tai osin tietoverkossa toteutetun ja rajat ylittävän rikollisuuden kasvaminen, koveneminen ja monimuotoistuminen. Järjestäytynyt rikollisuus on kasvanut ja kansainvälistynyt.

Vihreä siirtymä

Turku on yksi aktiivisimmista ja tunnetuimmista ilmasto-yhteistyötä tekevista kaupungeista maailmassa. Kaupunki vahvistaa edelleen omia toimiaan ja alueen vihreää siirtymää tukevia kansainvälisiä yhteistyöprojekteja ja hankkeita, hyödyntäen Euroopan 100 fiksun ja hiilineutraalin kaupungin mission sekä globaalin "Urban Transitions" -mission ja kansallisen Decarbonized Cities -ohjelman luomia mahdollisuuksia.

Kaupunkistrategian mukaisesti Turku pyrkii olemaan johtava luontokaupunki, ja tätä tavoitetta toteutetaan koko kaupunkikonsernissa tiiviissä yhteistyössä alueen korkeakoulujen, yritysten ja yhteisöjen sekä kansallisten ja kansainvälisten verkostojen ja kumppaneiden kanssa.

Ilmasto-, luonto- ja kiertotalousinvestointien edellytyksiä vahvistetaan ottamalla EU:n Vihreän rahoituksen taksonomia kattavasti käyttöön palvelukokonaisuuksissa ja konserniyhteisöissä. Lisäksi kaupunkikonsernin luontotoimia tehostetaan ja alueen yrityksiä ja muita kumppaneita kannustetaan aktiivisesti mukaan yhteisiin tavoitteisiin ja toimiin. Globaalilla tasolla Turku vahvistaa rooliaan ICLEI:n ilmasto-, kiertotalous- ja luontotyön yhteisessä kehittämisessä ja ohjaamisessa, mahdollisuuksien mukaan myös järjestön korkeimmalla tasolla.

Henkilöstö

Uuden Turun toiminta- ja johtamismalli, sitä tukevan organisaation muodostuminen sekä julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden siirtyminen valtiolta kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 alkaen ovat olleet muutoksia, joilla on ollut oleellista vaikutusta koko organisaatioon.

Lisäksi haastava kuntatalouden tilanne on osaltaan vaikuttanut henkilöstöön monin tavoin. Kaupunginhallitus teki 18.11.2024 § 366 periaatepäätöksen työvoiman vähentämistoimenpiteiden käyttöönotosta ja päätöksen mukaisesti pysyvien henkilöstösäästöjen saavuttamiseksi aloitettiin yhteistoimintaneuvottelut. Haastavassa tilanteessa on tärkeää, että työnantaja pystyy tarjoamaan riittävästi tukea niin irtisanomisuhan alla oleville työntekijöille kuin jäljelle jäävälle henkilöstölle.

Organisaatiossa tarvittavan osaamisen ja kyvykkyyksien tunnistaminen ja kehittäminen haastava taloustilanne huomioiden tulee olemaan lähitulevaisuuden haasteena. Taloudellisia resursseja on välttämätön priorisoida ja keskiöön nousee muun muassa teknologian tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Konsernihallinnon kehittämisen lähtökohtana on keväällä 2022 hyväksytty kaupunkistrategia ja syksyllä 2021 hyväksytty pormestariohjelma.

Kaupunkistrategian painopisteet ovat:

Kestävä tulevaisuus

Toimimme kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti kaikessa. Turku uudistuu ja kasvaa niin, että luomme hyvinvointia nykyisille ja tuleville asukkaille luontoa kunnioittaen.

Sujuvaa arkea

Kaupunkilainen tai matkailija löytää häntä kiinnostavat palvelut helposti ja oikeaan aikaan. Turkulaiset kokevat, että he ovat tärkeitä. Erilaiset palvelut ohjaavat kaupunkilaisia kohti heidän tavoitteitaan – vaikkapa uuden opiskelu- tai työpaikan löytämistä. Ketään ei jätetä yksin, arki on sujuvaa ja vaivatonta.

Hyvinvoivat asukkaat

Kuuntelemme ja kohtaamme nykyisiä ja tulevia kaupunkilaisia sekä tarjoamme aitoja keinoja osallistua ja vaikuttaa palveluihin ja päätöksentekoon. Osallisuuden keinoja kehitetään jatkuvasti ja niitä ovat esimerkiksi asukasbudjetti, kansalaisraadit tai lapsivaikutusten arviointi. Hyvinvointialue ja kolmas sektori ovat tärkeitä yhteistyökumppaneitamme.

Elinvoimainen ja kasvava kaupunki

Turun menestys perustuu yhteistyölle. Koulutuksen, tutkimuksen ja yritystoiminnan avulla luomme menestyvää elinkeinotoimintaa, työllisyyttä sekä hyvinvointia. Työttömyysasteemme on maan suurten kaupunkien keskiarvoa matalampi, ja taloutta hoidetaan harkiten ja sääntillisesti. Tavoitteenamme on, että Turku ja Turun seutu kasvavat vähintään samaa vauhtia muiden suurten kaupunkiseutujen kanssa.

Luontokaupunki Turku

Turku on vuonna 2030 yksi maailman johtavista ilmasto- ja luontokaupungeista. Olemme hyvässä vauhdissa kohti tilannetta, jossa elämme tasapainossa maapallon kantokyvyn kanssa ja jossa jätettä ja hukkaa ei synny.

Laadukasta koulutusta

Tarjoamme laadukkaan ja houkuttelevan kasvatuksen ja koulutuksen polun varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin. Haluamme, että turkulaiset koululaiset voivat olla maailman onnellisimpia. Turvallinen varhaiskasvatus, laadukas perusopetus, vahva yleissivistävä lukiokoulutus, työelämän tarpeisiin vastaava ammatillinen koulutus

sekä huippuluokan monipuolinen korkeakoulutus houkuttelevat lapsiperheitä ja nuoria Turkuun ja mahdollistavat kaikkien turkulaisten ja Turkuun muuttavien kasvun, oppimisen ja osaamisen kehittymisen.

Aktiivinen kulttuurikaupunki

Olemme pohjoismaiden pääkaupunkien vertaisena tunnettu kulttuuri-, liikunta-, tapahtuma- ja matkailukaupunki. Yhdessä kaupunkilaisten kanssa laadittu kulttuurilupaus ohjaa tietä tulevaisuuteen.

Kansainvälinen Turku

Ajamme omia tavoitteitamme suoran kansainvälisen työn avulla. Näitä tavoitteita ovat esimerkiksi Turun tunnettuuden lisääminen ja imagon vahvistaminen, aktiivisuus ilmastotyössä, merkittävien tapahtumien järjestäminen, sekä edunvalvonta meille tärkeissä asioissa, kuten kestävässä kaupunkikehityksessä, liikenteessä, kulttuurissa ja koulutuksessa.

Sosiaali- ja terveystalouden siirryttyä hyvinvointialueen vastuulle vuoden 2023 alusta, kaupunki on käynnistänyt oman toimintansa kehittämishankkeen. Uusi Turku –nimellä oleva kehittämishanke jatkuu ensi vuoden aikana. Tämän valtuustokauden loppuun mennessä luodaan pohjaa mm. ikäkausien ja muiden poikkialaisten teemojen ja ilmiöiden johtamiselle. Toiminnan kehittämisen näkökulmina on kolme pääteemaa: hyvinvointi, elinvoimaa ja rakennettu ympäristö.

Kaupungin kärkihankkeet

Pormestariohjelmaan nostettiin yhteensä viisi kärkihanke: Tiedepuiston kärkihankke, Keskustan kehittämisen kärkihankke, Osaamisen kärkihankke, Kulttuurin kärkihankke sekä Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihankke.

Kärkihankkeet on raportoitu erillisessä dokumentissa.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Kaupunginhallituksen toimiin (Kaupungin yhteiset toiminnot, Konsernihallinto ja Elinvoiman palvelukokonaisuus) alitti sille vuoden 2024 talousarviossa sitovaksi määritetyn nettomenoja kuvaavan toimintakatteen 5,6 milj. eurolla (TAM -39,4 milj. euroa). Toimintatuotot toteutuivat 9,8 milj. euroa talousarviota (TAM 207,2 milj. euroa) suurempana ja toimintakulut 4,4 milj. euroa talousarviota suurempana (TAM 246,6 milj. euroa). Toimintakatteen alituksesta Konsernihallinnon kokonaisuuden osuus oli 4,5 milj. euroa (TAM -14,6 milj. euroa) ja Elinvoiman palvelukokonaisuuden osuus 4,1 milj. euroa (TAM -36,1 milj. euroa). Kaupungin yhteisten toimintojen osalta toimintakate ylitettiin 3,1 milj. eurolla (TAM 11,2 milj. euroa).

Kaupungin yhteisten toimintojen osalta merkittävimmät poikkeamat toimintakatteeseen muodostuivat kaupunkitasoisista eristä (-4,5 milj. euroa) ja omaisuudenhallinnasta (+1,3 milj. euroa). Kaupunkitasoisten erien osalta merkittävimmät poikkeamat talousarvioon muodostuivat tulojen osalta 2 milj. euroa arvoitua suuremmista kotouttamislain kuntakorvauksista (TA24 2 milj. euroa). Menojen osalta merkittävin poikkeama muodostui muihin toimintakuluihin sisältyvästä keskeneräisiä oikeudenkäyntejä koskevasta pakollisesta 4 milj. euron varauksesta, mihin ei ollut talousarviossa varauduttu. Lisäksi kaupunkitasoisten erien toimintamenoja kasvattivat työmarkkinatuen kuntaosuusmaksut, jotka ylittivät talousarvion 0,9 milj. eurolla (TA24 20 milj. euroa). Työterveysmenot alittivat talousarviossa arvioidun tason 0,5 milj. eurolla (TAM24 4,5 milj. euroa). Kaupungin yhteisiin toimintoihin talousarviossa sisältyneet menot vähentävät sopeutus-toimenpiteet eivät realisoituneet kaupungin yhteisten kokonaisuudessa, minkä vuoksi toteuma on näiden osalta (TAM24 1,95 milj. euroa) talousarviota heikompi.

Omaisuudenhallinnan toimintakate toteutui 1,3 milj. euroa talousarviota (TAM24 36,6 milj. euroa) parempana. Toimintatuottoja kertyi 2,4 milj. euroa muutettua talousarviota (TAM24 39,9 milj. euroa) enemmän, mikä johtuu merkittävimmin maaomaisuuden ja rakennuskohteiden luovutusvoittojen alkuperäistä tuloarviota suuremmasta toteumasta. Kiinteän omaisuuden kohteita, joissa esisopimuksen mukainen lunastus oli mahdollista tehdä vuoden 2026 loppuun mennessä, ei ollut mukana alkuperäisessä vuoden 2024 tuloarviovaihtoehdossa. Lisäksi myytjen kohteiden hankintameno oli arvioitua pienempi, mikä vaikutti luovutusvoiton osuuden kasvuun. Toimintamenot toteutuivat 1,1 milj. euroa talousarviota (TAM24 3,3 milj. euroa) suurempina. Palveluiden ostoissa pilaantuneiden maa-alueiden puhdistuskustannukset ylittyivät 0,6 milj. euroa talousarvioon verrattuna. Muissa toimintakuluissa kiinteän omaisuuden ja osakkeiden luovutustappioiden toteutuma oli 0,4 milj. euroa, mihin ei ollut erikseen varattu talousarviomäärärahaa.

Elinvoiman palvelukokonaisuuden toimintatuotot toteutuivat 1,2 milj. euroa talousarviota (TAM24 5,1 milj. euroa) suurempina. Toimintamenot toteutuivat talousarviota (TAM -41,1 milj. euroa) 2,9 milj. euroa pienempinä. Nettomenot toteutuivat 4,1 milj. euroa talousarviossa (TAM24 -36,1 milj. euroa) arvioitua pienempinä. Edelliseen tilikauteen nähden nettomenot kasvoivat 2 milj. euroa, mitä selittää olennaisesti vuonna 2024 järjestetty Tall Ship Races -tapahtuma. Toimintatuotot ylittyivät, koska työllisyysalueen valmistelua koskevaa laskutusta ei ollut huomioitu talousarvion tuloarvioissa. Toimintamenot toteutuivat talousarviossa arvioitua pienempinä henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen osalta.

Henkilöstökulut alittivat talousarvion 0,5 milj. eurolla. Kaupunginhallitus teki 18.11.2024 § 366 periaatepäätöksen työvoiman vähentämistoimenpiteiden käyttöön-otosta ja päätöksen mukaisesti pysyvien henkilöstösäästöjen saavuttamiseksi aloitettiin yhteistoimintaneuvottelut. Edellä mainitulla oli vaikutusta suunniteltuihin rekrytointeihin. Lisäksi työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistuksen edellyttämän projektiorganisaation muodostuminen täsmäntyi suunnittelun edettyä.

Palvelujen ostot alittivat talousarvioissa arvioidun tason Vihreän siirtymän (-0,2 milj. euroa), Kärkihankkeiden (-0,8 milj. euroa), Tapahtumapalveluiden (-1,0 milj. euroa) ja Työllisyyspalveluiden vastuualueilla (-1,1 milj. euroa). Työllisyyspalveluiden nettomenot toteutuivat kokonaisuudessaan 0,9 milj. euroa alle talousarviossa arvioidun tason.

Konsernihallinnon kokonaisuuden osalta olennaisimmat poikkeamat talousarvioon muodostuivat Tietohallinnosta, Tilapalveluista ja henkilöstön käytöstä. Toimintatuotot toteutuivat 4,5 milj. euroa talousarviota (TAM24 152,0 milj. euroa) suurempina. Toimintamenot toteutuivat liki talousarvion (TAM24 166,7 milj. euroa) mukaisesti ja toimintakate (nettomenot) alitti talousarvion (TAM24 -14,6 milj. euroa) 4,5 milj. eurolla.

Tietohallinnon nettomenot toteutuivat 2,3 milj. euroa talousarviossa arvioitua pienempinä. Tulot ylittivät talousarviossa arvioidun tason noin 0,3 milj. eurolla. Tuloja muodostui arvioitua enemmän, koska Varha käytti palveluita koko vuoden ajan. Kustannusten alittumista tilikaudella 2024 selittävät muun muassa DigiOnen käyttöönoton viivästyminen, pienemmät lisäsäästöt muissa sovelluskuluissa sekä laitteiden elinkaarien pidentämisestä saavutettavat säästöt leasingmaksuissa.

Tilapalveluiden nettomenot toteutuivat 0,8 milj. euroa talousarviossa (TAM24 33,1 milj. euroa) arvioitua suurempina. Ulkoiset tulot toteutuivat 5,3 milj. euroa talousarviota suurempina. Ylityksestä 3,8 milj. osuus muodostuu laskutuksesta Kiinteistö Oy Nunnankadulta. Tilapalvelujen toimintamenot toteutuivat noin 7 milj. euroa talousarviota suurempina ja merkittävimmin talousarvion ylittivät palvelujen ostot (6,7 milj. euroa). Edelliseen tilikauteen nähden Tilapalveluiden toimintakulut laskivat 0,9 milj. eurolla. Kustannuksia kasvattivat mm. kiinteistöjenhoidon indeksikorotukset ja kilpailutuksen myötä tulleet korotukset (0,7 milj. euroa), kiinteistöjenhoidon lisätyöt ja lisätilojen kiinteistöjenhoito (1,5 milj. euroa), siivousten palvelusopimusten indeksikorotukset (0,5 milj. euroa) sekä rakentamis- ja kunnossapitotyöt sisäilma-, vesivahinko-, ym. korjauksissa. Lisäksi toimintamenoja kasvattivat Kiinteistö Oy Nunnankatuun liittyvät kustannukset (3,8 milj. euroa). Vuokra- ja vastikemenot toteutuivat talousarviossa arvioitua pienempinä, koska Koy Turun Nunnankadulle, Koy Turun kaupunginteatterille ja Koy

Turun Monitoimitiloille vuoden 2024 aikana suoritettujen vastikkeiden (4,1 milj. euroa) käsiteltiin tilinpäätöksessä osakkeiden hankintamenon lisäyksenä eikä toimintakuluina, kuten talousarviossa ja tilikauden 2024 osavuosi- katsauksissa oli oletettu.

Palvelujen ostoissa saavutettiin säästöä talousarvioon nähden yhteisten palvelujen muiden vastualueiden (-0,7 milj. euroa) ja edelleen kohdistettavien määrärahojen osalta (-0,7 milj. euroa).

Konsernihallinnon työvoiman käyttö oli alle suunnitellun ja henkilöstökulut toteutuivat konsernihallinnossa 2,6 milj. euroa talousarviota pienempinä. Suurin poikkeama (1,9 milj. euroa) muodostui entisen projektitoimiston kustannuspaikalta (KAOPA projektitoimisto ja projektit) johtuen mm. kasvatuksen ja opetuksen projektien oletettua hitaammasta käynnistymisestä, suppeammista mahdollisuuksista valtionavustusjärjestelmärahoitusten

(VA) osalta sekä projektien sijoittumisesta suoraan palvelukokonaisuuteen, mikä näkyy myös henkilötyövuosien alituksessa konsernihallinnon osalta.

Seuraavalla tilikaudella 2025 kaupunginhallituksen toimielimen kokonaisuudet jatkavat osaltaan edelleen kaupunkitasoista talouden sopeutustyötä. Vuoden 2024 talousarvioon sisältyi kaupungin sopeutusohjelman mukaisia kh, Konsernihallinto –kokonaisuudelle osoitettuja säästötavoitteita 6,1 milj. euroa. Elinvoiman palvelukokonaisuudelle oli kohdennettu vuoden 2024 talousarvioon 0,85 milj. euron nettomenojen vähennystavoite. Vuosi 2024 oli viimeinen vuosi, kun talousarvion kaupunginvaltuuston nähden sitova taso (toimintakate) sisälsi myös kaupungin keskitetyt sisäiset erät (mm. tilavuokrat). Vuodesta 2025 alkaen toimielinten talousarviot ovat kaupunginvaltuuston nähden sitovia ulkoisten erien osalta. Uudistus parantaa talouden seurannan läpinäkyvyyttä sekä keskittää huomion kaupungin talouden kannalta olennaisempaan suuntaan.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Edunvalvonta

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
1	Lääkekehityskeskusten saaminen Turkuun vahvistamaan lääke- ja diagnostiikka-alan kehittymistä Suomen yhdeksi talouden kivijalaksi.	Tavoite toteutunut.	
2	Saaristomeren suojelun toteuttaminen ja siihen riittävän rahoituksen saaminen, jotta maailman herkimmän, kauneimman ja saastuneimman saariston tila paranee ja jotta se säilyy myös tulevien sukupolvien ilona ja vahvistaa alueemme luonnon monimuotoisuutta.	Saaristomerohjelman riittävän rahoituksen tason puolesta vaikuttaminen kehys- ja talousarvioprosessissa jatkuu vuonna 2024. Tuetaan ELY-keskusta ja Varsinais-Suomen liittoa siirtymisessä käytännön toimenpiteisiin vesiensuojelussa.	Etenee suunnitelman mukaisesti. Saaristomero-ohjelman alueellinen yhteistyöryhmä jatkoi toimintaansa, ja valtakunnallinen Saaristomero-seurantaryhmä järjestäytyi siten, että sen ensimmäinen virallinen kokous pidetään maaliskuussa 2025. Turun kaupunki on edustettuna molemmissa ryhmissä. Pilottilaueilla toteutettavat toimenpiteet etenevät suunnitellusti, ja alueellinen edunvalvonta monikanavaisen ja vaikuttavan rahoituksen turvaamiseksi on käynnissä. Valtiontalouden tarkastusvirasto julkaisi syksyllä 2024 tarkastuskertomuksen, joka käsittelee vesien- ja merenhoidon ohjausta, rahoitusta ja tuloksellisuutta maatalouden ravinnekuorituksen vähentämisessä. Raportin keskeinen havainto oli, että ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö eivät ole ohjauksellaan riittävästi varmistaneet, että valtion rahoitus maatalouden ravinnekuorituksen vähentämiseen on tuloksellista. Tästä syystä vaikuttavan ja systemaattisen rahoituksen varmistaminen säilyy Saaristomeren edunvalvonnan keskeisenä painopisteenä. EU-komission uuden kauden myötä edunvalvonnan painopiste on

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			siirtynyt entistä vahvemmin EU-vai- kuttamiseen. Työ EU:n uuden CAP- kauden ja siihen liittyvän rahoituk- sen suuntaamiseksi Saaristomeren tilan parantamiseen on käynnistynyt. Turun ja Varsinais-Suomen Eu- rooppa-toimisto on tavannut euro- parlamentaarikkoja sekä olennaisia eurooppalaisia yhteistyötahoja. Li- säksi Turku on liittynyt osaksi BSAG:n CAP-keskustelualoitever- kostoa, joka edistää kokonaiskestä- vämpää EU:n maatalouspolitiikkaa.
3	Tunnin junan toteuttaminen ja investoin- tipäätös uudelle ratayhteydelle siten, että junayhteys on otettavissa käyttöön 2030	Tunnin juna -investoinnin toteutuminen pyritään varmistamaan vaikuttamalla yhteistyössä muiden yhteysvälin kun- tien kanssa valtioon riittävän rahoituk- sen varmistamiseksi sekä tarvittavien toimenpiteiden käynnistämiseksi.	Petteri Orpon hallitusohjelmassa lin- jattiin Turun ja Helsingin välisen no- pean raideyhteyden toteuttamisesta ja osoitettiin siihen 460 miljoonan euron rahoitus osana hallituksen in- vestointiohjelmalla. Kuntaneuvottelut valtion ja osakkaana hankeyhtiössä olevien kuntien kesken ovat käyn- nissä aiesopimuksessa kesällä 2024 linjatun mukaisesti. Länsirata-hanke sai kesällä 2024 Verkojen Eu- rooppa -ohjelmassa positiivisen han- kearvion, mutta ei saanut haettua CEF-rahoitusta. Rahoituskilpailussa hanke jäi ilman tukea erityisesti sen kypsyysasteen vuoksi. Hankkeen suunnitelmat ja lupaprosessit eivät olleet vielä riittävän pitkällä. Euroo- pan komissio totesi kuitenkin arvi- oinnissaan, että CEF-tuki hankkeelle olisi perusteltu, koska se vahvistaisi hankkeen taloudellista kestävyyttä. Lisäksi komission mukaan Länsirata on kokonaistaloudellisesti kannat- tava ja luo nettopositiivisia sosioeko- nomisia vaikutuksia. EU-vai- kuttamisen osalta EU:n strategisen liikenne- rahoituksen varmistaminen myös tu- levaisuudessa on keskeinen teema, erityisesti EU:n uuden monivuotisen rahoituskehityksen (MMF) neuvotte- luissa.

Teema: Hiilineutraali ja resurssiviisas Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoit- teet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päättöksenteossa.	Ilmastosuunnitelmaa (päivitetty kv 16.5.2022 § 103) toteutetaan koko kau- punkikonsernissa ja siinä asetetut tavoit- teet huomioidaan edelleen tehostetusti valmisteltavissa maankäytön, energian, rakentamisen ja liikkumisen suunnitel- missa ja toimenpiteissä. Investointien valmistelussa käytetään kattavasti EU:n Vihreän rahoituksen taksonomiaa, erityi- sesti ilmastonmuutoksen hillinnän ja so- peutumisen kriteerejä.	Ilmastosuunnitelman tavoitteita on toteutettu onnistuneesti maankäy- tön, energian, rakentamisen ja liik- kumisen suunnitelmissa ja toimen- piteissä. Investointien valmistelussa käytetään kattavasti, vuoden 2025 talousarviosta alkaen koskien paitsi kaikkia peruskaupungin myös kon- serniyhteisöjen yli miljoonan euron arvoisia investointeja, EU:n Vihreän rahoituksen taksonomiaa. Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa ja rakentamisen hiilivaikutuksen oh- jausmekanismia toteuttava rakenta- misen hiiliraja-arvo hyväksyttiin val- tuustossa (vuoden 2025 puolella) osana rakennusjärjestystä.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
5	Edistetään siirtymää kohti kiertotaloutta ja laaditaan toimenpideohjelma sen tueksi.	Kiertotalouden tiekarttaa (kh 22.11.2021 § 518) toteutetaan koko konsernissa ja resurssiviisautta edistetään laajassa yhteistyössä alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Kiertotalousratkaisulla tavoitellaan vaikuttavuutta ilmastonmuutoksen hillintään, luonnon monimuotoisuuteen sekä alueen vetovoimaan ja kilpailukykyyn. Turun roolia kiertotalouden kansainvälisessä yhteistyössä vahvistetaan erityisesti osallistumalla vahvasti ICLEI-verkoston työhön ja ohjaukseen.	Kiertotalouden tiekartan toteuttamisen ja siihen liittyvä yhteistyö ovat edenneet tavoitteen mukaisesti. Syksyllä 2020 aloitetut Wisefood sekä Creative Circular Cities -hankkeet ovat osaltaan vauhdittaneet työtä. Tiedepuiston alueen kiertotaloustiekartta on teemaryhmien toimeenpanovaiheessa ja Turun sitoumus Suomen kansalliseen kiertotalouden toimintaohjelmaan "Green Deal" on valmistelussa (teemana rakentaminen).
6	Selvitetään päästöbudjetointia tavoitellen sen ottamista osaksi talousarvioprosessia.	Ilmastoperusteet tuodaan edelleen tehostetusti valmisteltaviin maankäytön, energian, rakentamisen ja liikkumisen suunnitelmiin, investointeihin ja esityksiin/päätöksiin hyödyntäen ilmastobudjetointia ja soveltamalla EU:n Vihreän rahoituksen taksonomiaa. Ilmastobudjetoinnin jatkuvan kehittämisen edellytykset turvataan.	Ilmastobudjetointi on toteutunut peruskaupungin osalta osana vuoden 2024 talousarviota sekä vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026–2028 taloussuunnitelman valmistelua sekä peruskaupungissa että konserniyhteisöissä. Euroopan Unionin Kestävän rahoituksen taksonomian soveltamista on syvennetty ja ilmastotarkastelua laajennettu myös taksonomia-arvioinnin ulkopuolelle jääviin investointeihin. Valtuustokauden aikana kehitetty ilmastobudjetoinnin malli on vakiinutettu osaksi jatkuvaa talouden ja toiminnan johtamista. Ilmastomission osana olemme aktiivisesti mukana Capital Hub -toiminnassa, jossa yhteistyössä EIP:n ja muiden rahoittajien kanssa kartoitetaan Turun ilmastovaikuttavia investointeja Vihreää rahoitusta varten.
7	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä koskien Turun hiilineutraalisuus 2029 -ohjelmaa. Päivitetään toimenpideohjelma huomioiden, että suhteellisesti suurin päästövähennystavoite kohdistuu tulevalla kaudella liikenteeseen.	Ilmastosuunnitelmaa toteutetaan koko konsernin toimesta kaupunginhallituksen ja -valtuuston seurannassa. Kansalaisten, yritysten, yhteisöjen ja kehityskumppanien osallistumista vahvistetaan. Ilmastobudjetti on hyvin toimiva kiinteä osa talouden ja toiminnan ohjausta ja EU:n Vihreän rahoituksen taksonomiaa sovelletaan kattavasti konsernin ilmastoinvestointien ilmasto-, luonto- ja kiertotalousvaikuttavuuden arviointiin ja vahvistamiseen.	Ilmastosuunnitelman (kv 16.5.2022 § 103) toimeenpanoa on jatkettu vahvasti koko konsernissa sekä yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa. Euroopan Komission hyväksyttyä Turun ilmastokaupunkisopimuksen aiemmin tänä vuonna, on painopiste siirtynyt toimeenpanoon. Sopimukseen liittyi touku-kuussa 16 uutta merkittävää alueellista kumppania ja kumppanuuden laajentaminen edelleen valmisteltiin (toteutuu 6.2.2025). Keskusteluita yhteisistä hankkeista sekä rahoitusmahdollisuuksista on vauhditettu ja uudelle missiohankkeelle yhdessä Nantesin kaupungin kanssa haettiin ja saatiin rahoitus. Sopimuksessa ovat toimillaan ja/tai sitoumuksillaan mukana myös Euroopan Komissio, Suomen valtio, sekä nyt yhteensä 38 alueellista kumppania (6.2.2025 alkaen 46). Ilmastosuunnitelman tilanteesta raportoitiin kaupunginvaltuustolle 13.5. (Ilmastoraportti 2023).
8	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi (LUMO-ohjelma). Asetetaan valmistelun pohjalta luontotavoite.	Luonnon monimuotoisuutta vahvistavia toimenpiteitä toteutetaan koko konsernissa sekä vahvistuvassa yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa niin, että luonnon monimuotoisuus ja ekologinen ver-	Luonnon monimuotoisuuden ja kaupunkiluonnon toimenpiteisiin, luontotekoihin, on osallistettu yrityksiä, yhteisöjä ja kansalaisia ja monet Turun alueen yritykset ja yhteisöt ovatkin käynnistäneet omia luonto-toimiaan. Keskusteluita luonnon ja

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		kosto Turun alueella vahvistuu. Edistymistä seurataan, uusia toimenpiteitä luodaan jatkuvasti ja toteutuksesta viestitään aktiivisesti ja osallistavasti.	talouden yhteyksistä sekä luontotoimien talousohjauksesta on vahvistettu yhteistyössä verrokkikaupunkien ja asiantuntijakumppaneiden kanssa ja pormestari osallistui kymmenen suurimman kaupungin yhteiseen luontojulkilausumaan. Osallistuimme myös luontotaseen määrittelyn pilottihankkeeseen ja käynnistimme yhteistyössä alueen yritysten kanssa uuden MOSAIK-luontohankkeen, jossa yritykset toteuttavat useita suojelutoimia osaksi laajempaa ekologista verkostoa. Laajan sidosryhmiä ja kumppaneita osallistavan luontotavoitteen valmistelu jatkuu.

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
10	Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla terveitä ja turvallisia. Päivitetään koulu- ja päiväkotiverkko vastaamaan asuinalueiden tarpeita ja laaditaan korjaus- ja uudisrakentamissuunnitelma väistöilatarpeineen. Vahvistetaan tilojen käyttöä koulun ulkopuolella.	Palveluverkkosuunnittelun prosessin ja sitä tukevia työkaluja kehitetään integraatiotoiminnossa. Palveluverkkosuunnittelussa priorisoidaan koulu- ja päiväkotiverkon tarkastelua ja konkreettisia muutos- ja päivitystarpeita saatetaan päätöksentekoon tarpeen mukaan. Tilastrategiaa lähdetään vaiheittain viemään käytäntöön.	Koulu- ja päiväkotiverkon uudistuksiin tähtääviä suunnitelmia ja hankkeita on edistetty. Turun varhaiskasvatusverkko-suunnitelma (keskusta-alue) hyväksytty päätöksenteossa, Paattisten alueen kokonaisuus ja alueellisen nuorisotyön palveluverkkosuunnitelma tehty. Tilastrategia valmistelu ja koulu alustana pilottien suunnittelu edennyt.
11	Kaupunkilaisten valinnanvapautta lisätään.	Palvelustrategian rooli osana strategiahierarkiaa tarkentuu ja strategiaa konketisoidaan.	Ehdotus palvelustrategiaksi valmistui loppuvuonna 2024 ja etenee päätöksentekoon alkuvuonna 2025 ja toimeenpannaan osana palvelukokonaisuuksien suunnitelmia sekä uuden valtuustokauden ohjelmarakennetta.
12	Laaditaan palvelustrategia, jossa määritellään millaista laatua palveluilta, odotetaan ja mitkä tuottamisen tavat voivat olla mahdollisia.	Palvelustrategian rooli osana strategiahierarkiaa tarkentuu ja strategiaa konketisoidaan.	Ehdotus palvelustrategiaksi valmistui loppuvuonna 2024 ja etenee päätöksentekoon alkuvuonna 2025 ja toimeenpannaan osana palvelukokonaisuuksien suunnitelmia sekä uuden valtuustokauden ohjelmarakennetta.
13	Selvitetään mahdollisuudet koota ruotsinkieliset palvelut yhteen kokonaisuuteen.	Tavoite toteutunut. Liittyi sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintaan ja toteutui osana Varhan käynnistymistä.	
14	Yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa luodaan kokonaisvaltainen hyvinvoinnin edistämisen toimintamalli vuoden 2023 alkuun mennessä.	Toimintamallin kehitystyötä jatketaan yhteistyössä järjestöjen ja Varhan yhteistyössä.	Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa jatkuu mm. testamenttirahojen ja hyte-avustusten päivitettyillä kriteereillä sekä yhdessä Varhan kanssa. Yhdyspintakuvaukset laadittu varhan kanssa sisältäen järjestötoiminnan näkökulman. Järjestöjen palkkatukimallin ja tilastrategian kehittäminen käynnissä.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
38	Edistetään hyvää tiedolla johtamisen kulttuuria. Perustetaan yhteistyössä alueen yliopistojen kanssa arviointipaneeli arvioimaan kärkihankkeiden toimenpideohjelmia, toteutumista ja vaikuttavuutta.	Vakiinnutetaan tiedolla johtamisen rakenteet. Kehitetään samalla mittareita tuloksellisen toiminnan seuraamiseen. Johtoryhmät työskentelevät jatkuvasti paremman tiedon varassa.	Tavoitteen toteutus aloitettu ja ensimmäiset kokeilut tehty. Kärkihankkeiden toimintaa ja vaikutettavuutta ja johtamisen rakenteet on arvioitu johtamismallin mukaisesti. Turun yliopiston ja Åbo Akademin tutkijoiden kanssa on arviointimalli toteutettu ja

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			arvioinnin työpaja järjestetään 26 helmikuuta 2025.
39	Luodaan Turkuun asiointitili, jota kautta on helppo hoitaa asioita sujuvasti ajasta ja paikasta riippumatta. Hyödynnetään digitaalisuutta ja dataa myös osana kaavoitusta, luvitusta, katujen ja katuverkon kunnossapitoa ja opastuksia.	Organisoidutaan projektiin ja vaiheistetaan työ: tehdään esiselvitys ja varmistetaan koko organisaation sitoutuminen ja päätös kaupunkitason asiointitiliin. Tehdään hankinnat. Suunnitellaan toteutus tietosuoja- ja turva huomioiden ja tehdään ensimmäinen versio sisältäen mm. seuraavia kyvykkyksiä; rekisteröityminen eri tavoilla; anonyymi, kevyt ja vahva tunnistautuminen). Henkilön / yrityksen perustietojen haku, omadata periaatteet: rikastetut perustiedot). Valitaan ensimmäiset asiointitilille tulevat palvelut.	Työ etenee suunnitellulla tavalla. Vaatimusmäärittely meneillään ja päättyy 25.2.2025. Vaatimusmäärittelyssä mukana ulkopuolinen konsultti ja laajasti Turun kaupungin asiantuntijoita. Vaatimusten täsmennyttä valmistellaan kilpailutusdokumentit.
40	Rakennuttamisessa siirrytään malliin, jossa rakennuttaminen ja uusien kaupungin tilojen omistaminen siirretään perustettavaan tai olemassa olevaan yhtiöön. Yhtiö ottaa vastuulleen myös kiinteistöjen ylläpidon.	Uusien tilojen omistaminen voidaan kesittää tarkoitusta varten perustettuun Koy Turun Monitoimitiloihin. Rakennuttamista varten perustetaan erillinen sidosyksikkönä toimiva osakeyhtiö tilapalveluiden laatiman vaihtoehtoselvityksen jälkeen.	Kaupunginhallitus on päättänyt, että uudisrakennushankkeet toteuttaa lähtökohtaisesti Koy Turun Monitoimitilat ja toteutus vahvistetaan kunkin hankesuunnitelman hyväksymispäätöksen yhteydessä. Yhtiö on nimetty strategiseksi yhteisöksi, sen hallitus on aloittanut toimintansa ja toimitusjohtajan rekrytointi on käynnissä.
41	Resursoidaan ja vakiinnutetaan asukaiden osallisuuteen liittyviä toimintamalleja, kuten kansalaispaneelit. Asukasbudjetoinnin osuutta kasvatetaan. Huolehditaan erityisesti nuorten osallisuudesta.	Kansalaispaneelin pilotointi. Asukasbudjetissa ehdota-vaihe ja kohteiden päätökset.	Vuonna 2024 toteutettu kaksi kansalaispaneelia ja tuotokset viety osaksi toiminnan suunnittelua. Asukasbudjetin toteutukset valmisteltu ja toteutuvat vuonna 2025. Toteutettu EVA-koulutusarja ja valmisteltu Turun toimintamalli.
42	Varmistetaan, että ikäkaarimallin mukainen palveluajattelu tulee osaksi toimintaa.	Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden pilotoinnin myötä (2024) valmistellaan muiden ikäryhmien sekä ilmiöiden edistämisen toimintamalleja.	Yhteisvaikuttava segregaaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin työstäminen on käynnistetty. Muut ikäryhmät tulevat agendalle myöhemmin.
43	Seurataan johtamisjärjestelmän muutoksen vaikutuksia ja onnistumista säännöllisesti valtuustokauden aikana ja asetetaan muutokselle tarkempia osatavoitteita.	Uusi Turku toimintamallin toiminta- ja johtamismallin kokonaisuuden sekä lasten ja nuorten pilotin etenemistä seurataan puolivuositain. Tehdään tarvittavat muutokset.	Uuden Turun periaatelinjaukset valtuustokaudelle 2025–2028 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.12.2024. Kaupunginvaltuusto hyväksyi periaatelinjausten mukaisen hallintosäännön 27.1.2025.
44	Tavoitteena on, että Turku on vetovoimainen työnantaja. Henkilöstön osaamista arvostetaan ja kannustetaan ja tuetaan oman osaamisen kehittämiseen. Panostetaan henkilöstön hyvinvointiin.	Kunta 10 -tulosten sekä omien kyselyiden pohjalta tuetaan työhyvinvointitoimia kaupunkitasoisesti sekä palvelualueilla niin, että tavoite ”työ lisää hyvinvointia” on elävä kirjaus. Osaamisen kehittämisessä ensisijaiset välineet ovat päivitetty koulutussuunnitelma ja tavoite- ja kehityskeskustelu, jossa tavoitteet tekemiseksi ja osaamisen kehittämiselle sidotaan kaupungin strategiaan tavoitteisiin.	Jokaisen palvelukokonaisuuden kanssa käyty yhteinen tavoite- ja tukineuvottelu, jossa käyty läpi työhyvinvoinnin välikyselyn pohjalta esille nousseet tarpeet. Kunta10-kysely toteutettu syksyllä 2024. Päivitetty koulutussuunnitelma on käyty läpi ja osaamisen kehittämisen toimenpiteitä on peilattu siihen. Tavoite- ja kehityskeskustelukierros on viety läpi tarvittavine tukitoimineen. Uusi työhyvinvoinnin Pulssi-mittari on käytössä.
45	Toiminnan kantavana periaatteena on asukas- ja asiakaslähtöisyys, jonka tuloksena turkulaisten ja Turussa toimivien tulee saada parempaa palvelua nopeammin.	Ihmiskeskeistä toimintatapaa kehitetään edelleen. Integraatiotoiminnon kehittämisprojekteissa vahvistetaan kaupunkitasoisia yhteisiä palvelujen- ja palveluverkkojenhallinnan, asiakasohjauksen, asiakkuuksien ja asiointien hallinnan sekä toiminnanohjauksen prosessien ja linjausten toteutumista.	Kaupunkitasoiset ydinprosessit etenevät kehittämissankkeissa mm.: lasten ja nuorten asiakasohjaus, yleinen asiakasohjaus, yritysasiakkuuksien hallinta, tarvelähtöinen palveluverkkosuunnittelu, tilastrategia, yhteisvaikuttava toiminnanohjaus ja verkkopalvelu-uudistus.
46	Toteutetaan omistajapolitiikan linjauksia määrätietoisesti ja loogisesti siten,	Yhtiöt harjoittavat toimintaansa omistajapolitiikan periaatelinjausten mukaisesti ja raportoivat toimenpiteistä ensisijaisesti toiminnan- ja talouden raportoinnin	1–12/2024 Jatkuva tavoite.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
	että yhtiöt voivat toimia tehokkaasti valitulla toimintatavalla toimintaympäristön haasteet huomioiden.	yhteydessä. Omistajan käsittelyä vaativat linjaukset valmistellaan erikseen kaupungin toimivaltaisen toimielimen päätettäväksi ja huomioidaan samalla toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset.	

Teema: Kansainvälisyys ja verkostot – Turku, kokoaan suurempi maailmalla

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
48	Huolehditaan kansainvälisen koulun jatkosta ja siirrosta keskustan lähistölle (esimerkiksi Itäharjulle).	Kansainvälisen koulun toteutussuunnitelu käynnistyy hyväksytyn hankesuunnitelman pohjalta.	Kansainvälisen koulun hanke etenee suunnitellusti ja aikataulussa.
49	Toimitaan aktiivisesti sellaisissa kansainvälisissä verkostoissa, jotka tukevat Turun omien tavoitteiden saavuttamista.	Toiminta aktiivista kansainvälisissä verkostoissa kuten ICLEI, Eurocities, UBC, Scandria alliance, IASP. Toteutetaan kehittämisohjelmaa UNESCO Creative cities of Gastronomy. Toteutetaan toimenpideohjelmaa Cities changing diabetes -verkostossa.	Kaupungin osallistuminen eri verkostoissa arvioidaan 2025 kevään aikana.
50	Turku on kansainvälinen kaupunki ja toivotamme kaikki uudet asukkaat tervetulleiksi. Huolehditaan uusien maahanmuuttajataustaisten turkulaisten kotoutumisesta kotouttamisohjelman mukaisesti.	Päivitetty kotouttamisohjelma hyväksyttiin kesäkuussa. Kotouttamisohjelman toimeenpano on aloitettu useimpien tavoitteiden kohdalla. Niiden toteuttamista ohjaa maahanmuuton johtoryhmä.	Kotouttamisohjelma on toteutunut pääsääntöisesti. Loppuvuodesta tehtiin kotoutumisohjelman mukainen dokumentti, jossa kuvataan kotoutumista edistävät palvelut. Tällä varmistetaan sujuvat kotoutumispolut.

Teema: Kestävän Kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavotuksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden	Vision hyväksymisen jälkeen laaditaan toteuttamisohjelma.	Visio Turun Merikaupungista on valmistunut ja kaupunginhallitus päättänyt vision ohjausvaikutuksesta sekä sen jatkotoimenpiteistä.
56	Varmistetaan, että Turussa toteutuu alueittain asumisen monipuolisuus. Puretaan aktiivisesti segregatiota asunto- ja maapolitiikalla.	Elinvoiman palvelualueella vahvistetaan asuntopolitiikan resurssia. AMO-periaatteiden mukaisten toimenpiteiden edistäminen jatkuu eri palvelualueiden ja kärkihankkeiden kautta.	Turun asuntopoliittisen ohjelman tarveselvitystyö jatkuu ja ensimmäistä versiota esitellään helmikuun 2025 aikana laajemmin.

Teema: Korkeakouluyhteistyö, yritykset ja työllisyys – Onnistuva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
58	Hankintaperiaatteiden päivittämisen yhteydessä varmistetaan, että pk-yrityksillä on mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.	Vastuullinen hankkija -koulutuksen avulla varmistetaan, että Turun kaupunki ottaa huomioon hankintastrategiaan kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet mm. terveen kilpailun edistämiseksi. Koulutukseen osallistuneiden määrää seurataan.	Vastuullinen hankkija -koulutus on käynnissä. Koulutuksen avulla varmistetaan, että Turun kaupunki ottaa huomioon hankintastrategiaan kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet mm. terveen kilpailun edistämiseksi. Koulutukseen osallistuneiden määrää seurataan.
59	Resursoidaan työllisyyskokeilu ja asetetaan vaikeimmin työllistyville selkeä työllistymistavoite.	Vaikeimmin työllistettyjen kohdalla käynnistetty oman toiminnan rinnalla os-topalvelu ja yhteistyö yksityisten toimijoiden kanssa. Tuloksia vertailla ovk 3/4.	Työnlöytäjäpalvelu ja rekrytointipalkkiokokeilu eivät saavuttaneet niille asetettuja tavoitteita. Työllisyystilanteen heikkeneminen erityisesti vuoden 2024 jälkimmäisellä puolella hankaloitti entisestään heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä.
60	Tehdään päätöksenteon yhteydessä yritysvaikutusten arviointi, kun asia koskettaa elinkeinoelämää. Kaikessa valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan	Ensimmäisen luukun periaatteen laajennus toteutetaan koulutuspalveluihin ja maankäyttöön sekä lupapalveluihin. CRM käyttö vakinaistetaan ja sen käyttöä edellytetään asiakastyössä. Asiakaspalautetta mitataan ja seurataan	Toimenpiteiden toteutus käynnissä. TE muutosprosessin myötä moni toimenpide aikataulutettu.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
	asiakslähtöisyys. Selkeytetään kaupunkioorganisaation vastuut ns. yhden luukun periaatteen mukaisesti.	kuukausittain. TE-palvelumallissa integroidaan yritys- ja työllisyyspalvelut yhteen.	
61	Turulle yhteistyö on tärkeää ja asemamme alueen yhteiset isot elinkeinopolitiikan tavoitteet yhdessä eri toimijoiden kanssa.	Varmistetaan lahjoitusprofessuurien jatkoa. Toteutetaan kansainvälinen kiihdyttämö Kestävän kehityksen teemalla kohteena meriklusteri. Tarkastellaan elinkeinopolitiikan painopisteet vastamaan tulevaisuudentarpeita yhdessä korkeakoulujen, elinkeinoelämän ja Turku Science Parkin kanssa. Painotetaan kärkialojen yritysten osaajatarpeita tukien Kansainvälisten osaajien työllistymistä ja työelämävalmiuksien parantamista toiminnassa.	Innovaatioympäristöanalyysi valmistunut syksyllä 2024. Käyty läpi sidosryhmien kanssa ja dokumenttia hyödynnetty jatkokehittämisessä laajasti.
62	Vaikutetaan aktiivisesti osaavan työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistämiseen.	Toteutetaan Allianssimallin mukaisia toimenpiteitä yhdessä valtion kanssa. Painopisteet valitaan yhdessä yritysten ja korkeakoulujen sekä valtion kanssa. Vakiinnutetaan ja resursoidaan riittävälle tasolle International House Turku –palvelumalli. Kotoutumisen palvelumallit integroidaan osana TE-uudistusta. Parannetaan yritysten halukkuutta ja kyvykkyyttä rekrytoida kansainvälisiä osaajia.	Allianssimallin kokonaisuus on konkretisoitu teemakohtaisiin työryhmiin, jotka suunnittelevat toiminnan sisältöjä yhteistyössä aktiivisesti. Ryhmiä on esimerkiksi työllisyyden, varhaiskasvatuksen ja kansainvälisen osaamisen teemoissa.
63	Valmistellaan uusi työllisyyden hanke varmistamaan, että Turku hyödyntää työllisyyden kokeilua tuloksekkaasti ja valmistautuu työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun siirtoon vuonna 2024.	Työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistuksen toimeenpano Turun työllisyysalueella ja Turun kaupunkioorganisaatiossa. Tehtävänä uudistuksen toteutus varmistaen lakisääteisten työvoimapalvelujen hallittu siirto sekä palvelujen uudistaminen tavalla, joka parantaa osaavan työvoiman saatavuutta ja kohtaantoa.	Työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistus ja sen osana Turun työllisyysalueen valmistelutyö saatiin toteutettua vuoden 2024 loppuun mennessä suunnitellusti.
64	Vaikutamme aktiivisesti osaavan työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistämiseen alueen yritysten osaamistarpeisiin vastaamisen varmistamiseksi.	Toimeenpannaan kansainvälisen osaamisen palvelukokonaisuutta ja pyritään hankkimaan ulkoista rahoitusta sen toteutukseen. Keskitetään yrityspalvelujen kehittämiseen, korkeakouluopiskelijoiden työelämäyhteyksien parantamiseen, puoliso-ohjelman ja valmennusohjelman vakiinnuttamiseen ja International House Turun asettautumispalvelujen resurssien vakiinnuttamiseen. Vahvistetaan yhteistyötä työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistuksen kokonaisuuteen kv-työnvälityksen ja rekrytoinnin palvelumallien kehittämisen osalta. Vakiinnutetaan ja resursoidaan riittävälle tasolle International House Turku –palvelumalli. Kotoutumisen palvelumallit kuvataan ja integroidaan osana TE-uudistusta.	KV-osaamisen palvelukokonaisuus siirtynyt suunnitellusti osaksi Turun työllisyysalueen kv-rekrytoinnin ja työnvälityksen palveluja. Tätä valmistelua tehtiin loppuvuosi 2024.

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
65	Tiedepuiston kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Tiedepuiston kiertotalouden tiekartan mukaisten toimenpiteiden valmistelu ja toteutus. Kupittaan kärjen kumppanuushankkeen allianssin tuki ja resurssointi kaupungin ja Turun Teknologia ja Tiedepuisto osakeyhtiön välisen sopimuksen mukaisesti. Sisällöllisten foorumeiden toiminnan käynnistäminen ja toiminnan toteutus.	Tiedepuiston kiertotalouden tiekartan toimeenpano käynnissä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa, toiminnan resurssointi Circular Tiedepuisto hankkeella. Kupittaan kärjen kumppanuushankkeen tuki TTT Oy:n ja kaupungin palvelusopimuksen mukaisesti, allianssi kehitysvaiheessa. Taito-kampuksen käyttöönoton aikataulua siirretty vuodella. Tiedepuiston vision tiimoilta käynnistetty yhteistyö alueen ydintoimi-

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			joiden kanssa ja ensimmäiset toimenpiteet käynnissä markkinoinnin ja viestinnän kokonaisuudessa. Sisällöllisten foorumien valmistelu ja kehittämishankkeiden valmistelu jatkuu toimintaa.
66	Keskustan kehittämisen kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Kärkihankkeilla oma toimintasuunnitelmansa, jonka mukaisesti edetään. 2024 harkitaan Keskustan kehittämisen toimenpiteiden ohjelmallistamista. Samalla kärkihankkeen eli palvelualueilla toteutettavat toimenpiteet kuvataan entistä vahvemmin yhtenä ymmärrettävänä kokonaisuutena. (Sisältäen investoinnit, kaavoitushankkeet, kumppanuudet, suunnitelmat ja erilaiset ulkoisen rahoituksen hankkeet, joilla kärkihanketta edistetään.)	Keskustan kehittäminen jatkunut suunnitelmien mukaisesti kaikilla toimintasuunnitelman osa-alueilla: Kaupallinen keskusta, Vanhakau-punki, Linnaniemi ja merellinen Turku, Aninkainen ja matkakeskus, kestävä keskustaliikkuminen sekä ympärivuotinen elävyys.
67	Osaamisen kärkihanke, Valmistellaan uusi Osaamisen kärkihanke, jonka tavoitteena on Turun seudun alueellisen kilpailukyvyyn vahvistaminen pitkäjänteisesti osaamiseen ja tutkimukseen panostamalla sekä vastaaminen megatrendeihin kuten digitalisaatioon, kaupungistumiseen sekä ilmastomuutokseen.	Osaamisen kärkihankkeen kokonaisuus on jaettu kolmeen tavoitekokonaisuuteen. Kunkin alle on projektoitu toimenpiteitä ja nimetty vastuuhenkilöt. Toimeenpano etenee hyvin ja suunnitellusti.	Osaamisen kärkihankkeen kolme toimenpidekokonaisuutta etenivät suunnitellusti. Jatkuvan oppimisen kokonaisuus integroidaan perustointaan vuoden 2025 aikana. KV-osaamisen kokonaisuus siirtyy osaksi työllisyysalueen toimintaa. Maan paras oppimispolku -osa Osaava ja oppiva Turku -kokonaisuutta, saadaan päätökseen suunnitellusti keväällä 2025. Selvitys- ja kehitystyö sen ympärillä oli käynnissä koko vuoden 2024.
68	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuin-alueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke, Kärkihankkeen alla toteutetaan yksinäisyyden vähentämisen ja mielenterveyden tukemisen toimenpideohjelmat valtuustokaudelle. Varmistetaan, että kotouttamis- ja syrjäytymisen ehkäisyn ohjelmilla on oikeat mittarit ohjelman tulokselliseksi toteuttamiseksi.	Laaja-alainen, horisontaalinen ja aktiivinen yhteistyö kärkihankkeen ja kaupungin pysyväistoimintojen kanssa luo pohjan toimintojen kiinnittymiseen organisaatioon. Toimenpideohjelmien ja mittareiden vaikuttavuutta seurataan aktiivisesti, osana luotavan taktisen toimintatason ohjausjärjestelmää. Työn johtamisessa korostuu jaetun johtamisen malli ja sitä tehdään yhdessä integraatiotoimintojen, LaNu-muutoshankkeen, maahanmuuttopalveluiden kanssa.	Toimenpiteet ovat juurruttamisvaiheessa. Kärkihankkeen yhteistyö palvelualueiden kanssa on ollut tiivistä ja sekä tavoitteita että toimia on tarkasteltu osana palvelualueiden omia kehittämis- ja tavoitekokonaisuuksia.
69	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuin-alueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke, Lähiöiden kehittämisen ensisijaiseksi tavoitteeksi vahvistetaan segregaatian vähentäminen. Vahvistetaan kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja osallistumista kaupungin kehittämiseen.	Integraatiotoiminto vastaa segregaatioilmiön omistajuudesta ja ohjauksesta. Kärkihanke tukee työtä yhteisen suunnittelun ja sille annettujen tehtävien osalta. Kärkihankkeen aluetyön keskeiseksi tehtäväksi muodostuu segregaatiotyön kokonaisuus ja kaupungin eri toimijoiden tukeminen tässä työssä. Kärkihanke on mukana asukkaiden osallistamisessa järjestöyhteistyön, pormestarit kylässä -konseptin kehittämisessä ja asukasosalisuutta lisäävien toimenpiteiden kehittämisen kautta.	Kärkihanke on aktiivisesti mukana ohjaamassa ja tukemassa segregaatian ja segregaatian vaikutusten vähentämiseen tähtäviä toimia. Kaupunkitasoinen segregaatian toimintamalli antaa tuleville vuosille selkeän toimintapolun ja raamit. Kärkihankkeen tekemä pohjatyö alueellisen eriytymisen selvityksen ja lähiövision osalta tukee jatkossa tehtävää työtä segregaatian vastaisessa taistelussa.
70	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuin-alueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke, Asetetaan liikkumisen toimenpideohjelman tavoitteet yhdessä seurojen ja järjestöjen kanssa. Ohjelmaan yhdistetään kaikkien lasten harrastamismahdollisuuden tavoite ja seurojen avustusten uudistaminen lajien välisen, sukupuolten-, ja alueiden tasa-arvon turvaamiseksi.	Tuetaan liikkumisen toimenpideohjelmaa yhteistyöllä ja toimenpiteiden yhteen kokoamisella osana LaNu-muutoshankkeen kokonaisuutta. Seurojen kanssa tehtävää alueellista yhteistyötä vahvistetaan seuratapaamisten ja foorumeiden myötä synnytetyn rakenteen sekä teemakohtaisten painopisteiden kautta. Liikuntapalveluiden avustusrakenteen kokonaisuudistuksen (1.1.2025-) keskeisenä tavoitteena on	Yhteisöllisyyden kärkihankkeen Liikkuvan Turun hankeosion tavoitteet ovat edenneet osana liikuntapalveluiden omia tavoitteita ja kärkihankkeen yhteistyön / pormestariohjelman tavoitteistoa. Liikkumisen toimenpideohjelmassa näkyy laaja yhdyspintatyö ja pitkäaikainen kehittämistyö, joiden kautta toimenpiteitä on vastuutahoilla koottu yhteen. Jatkossa työtä tehdään myös tiiviissä yhteistyössä LaNu-muutoshankkeen

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon parempi toteutuminen lasten ja nuorten harrastamisen kokonaisuudessa.	kanssa ja harrastamisen asiantuntijaverkoston kanssa. Seurojen kanssa tehtävää alueellista yhteistyötä vahvistetaan seurataapaamisten ja foorumeiden myötä synnytetyn rakenteen sekä teemakohtaisten painopisteiden kautta. Liikuntapalveluiden avustujajärjestelmän kokonaisuudistuksen (1.1.2025-) keskeisenä tavoitteena on yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon parempi toteutuminen lasten ja nuorten harrastamisen kokonaisuudessa.
71	Kulttuurin kärkihanke; Valmistellaan uusi kulttuurin ja laajemmin hyvinvoinnin edistämiseen liittyvä kärkihanke, jonka toteuttamisen tueksi laaditaan toimenpideohjelma valtuustokaudelle.	Kulttuurihyvinvoinnin palvelutarpeen selvityksen pohjalta laaditaan ikä- ja kohde-ryhmäkohtainen suunnitelma palveluiden kehittämisestä ja käynnistetään siihen liittyvästi toimenpiteitä. Kulttuuriin liittyvien rannekeiden ja korttien kokonaisuutta selkiytetään. Kulttuurin kutsuvieras -toimintamalli (kulttuurilähete 2.0) pilotoidaan, arvioidaan ja tehdään sille jatkosuunnitelma. Kulttuurin saavutettavuutta ja esteettömyyttä sekä asukkaiden osallisuutta edistetään (esim. purku- taideprojekti). Kulttuuria ja taidetta tuodaan kaupunkitilaan, myös lähiöihin. Vahvistetaan kestäväää kulttuuria. Edistetään Linnanniemen, Turun ensimmäisen taidekaupunginosan, kehittämiskonseptia ja taideohjelmaa. Toteutetaan kulttuurirannan konseptointityö ja viedään päätöksentekoon. Itäisen Rantakadun taide-elementtien toteutussuunnittelu käynnistetään.	Työ etenee suunnitelmien mukaisesti: Uudet toimintamallit (Kulttuurin Välitila, pop up taiteen ohjelma-haku, Kulttuurin kutsuvieras ja kirjastoautokiertue ovat onnistuneesti vakiinnutettu osaksi perustoimintaa. Kulttuurihyvinvointituotteiden kehittämistoimenpiteet eli yhtenäistäminen, uudelleenbrändäyksen ja etsivän kulttuurityön malli on luotu ja jatkosuunnitelmat laadittu. Kulttuurin kutsuvieras pilotoitu ja nyt vakiintunut Varhan neuvolan perheohjaukseen ja kulttuuripalveluihin. Kulttuurin työpaja/verstastilojen avaamiselle ja uudenalaiselle käytölle luotu toimintamallia yhdessä palvelualueiden kanssa. Saavutettavuutta, esteettömyyttä ja asukkaiden osallisuutta palveluissa ja kaupungin toimipisteissä edistetty. Toteutettu useita taideprojekteja kaupunkitilaan, myös asuinalueille. Kulttuuri tiiviisti mukana aluetyön, alueolo-huoneiden ja segregaaation ehkäisyyn yhteistyössä. Kestävyyden teema vahvasti esillä toimenpiteissä ja verkostotyössä. Koulutuskokonaisuuksia, verkostoitumis- ja alojen törmäyttämisen tilaisuuksia toteutettu laajassa yhteistyössä. Toimijoiden työllisyyttä edistävä kulttuuripankin laajentumisprojekti sekä liiketoimintaosaamista ja johtamista tukeva Kulttuurikummit–sparraustoiminnan kehittäminen käynnissä. Linnanniemen taiteen kokonaisuudelle laadittu kokonaisaikataulu ja projekteja käynnistetty. Kulttuurirannan konseptiluonnos valmis ja toimenpiteitä valmisteltu. Kulttuurirannan yhteistyöverkosto -hankkeeseen saatu EAKR-rahoitusta. Itäisen Rantakadun taide-elementtien luonnokset valmistuneet.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
72	Matkailun toiminnossa tavoitellaan laajempaa seudullista yhteistyötä ja tavoitteet ja rakenteet kytketään aiempaa paremmin kansalliseen Visit Finland –kokonaisuuteen.	Visit Turku Archipelago Oyn strategian mukaisesti toteutetaan markkinointia niin kansallisesti kuin kansainvälisesti, toteutetaan incoming-toimintaa kumppanuusmallilla ja toteutetaan matkailun toimijoiden digitaalinen alusta.	Visit Turku Archipelago Oyn toimintaa rakentuu toiminta suunnitelmien mukaisesti yhdessä Naantalin ja Päräisten kaupunkien kanssa.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
73	Tavoitellaan, että kiinnostavia, vahvoja tapahtumia niin kulttuurin, urheilun kuin tieteen aloilla on ympäri vuoden.	Otetaan käyttöön ympärivuotisuutta edistävä tapahtumien ja vetovoimateemojen vuosikello. Vahvistetaan ympäri- vuotisuutta erityisesti syksyllä ja tal- vella, ja pyritään varmistamaan useam- man tapahtuman toistuminen vuosittain. Pyritään käyttämään kaupunkia laajasti tapahtumatilana. Tuetaan Ratapiha-ko- konaisuuden toteutumista. Otetaan käyttöön uusi tapahtuma- ja harrasteka- lenteri. Edistetään strategisten vetovoi- mateemojen mukaisia suur tapahtumia, joilla on merkittäviä matkailu-, imago- ja aluetalousvaikutuksia.	Uusi loppuasiakkaita, tapahtuman järjestäjiä sekä muita palveluntuotta- jia palveleva tapahtumakalenteri on otettu käyttöön ja sen käyttäjämää- rät ovat vahvassa kasvussa. Kau- punkialuetta käytettiin poikkeukselli- sen laajasti tapahtumaympäristönä. Visit Turku Archipelago oy on orga- nisoitunut ja käynnistännyt uudelleen kongressi- ja yritystapahtumia edis- tävän palvelun keskeisenä tavoit- teena kasvattaa ympärivuotista vii- koille kohdentuvaa tapahtumatoimin- taa. Tapahtumastrategian mukai- sesti on saatu ydinkesäsesongin ul- kopuolelle merkittäviä ja uusia ta- pahtuma-avauksia.
74	Turku panostaa matkailun kehittämi- seen voimakkaasti ja siinä onnistu- miseksi houkuttelee alan toimijoita yh- teen. Lentoaseman ja satamatoiminto- jen kilpailukyvyistä tulee huolehtia. Kan- sainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä ta- voitteista.	Otetaan käyttöön ympärivuotisuutta edistävä tapahtumien ja vetovoimatee- mojen vuosikello. Vahvistetaan ympäri- vuotisuutta erityisesti syksyllä ja tal- vella, ja pyritään varmistamaan useam- man tapahtuman toistuminen vuosittain. Pyritään käyttämään kaupunkia laajasti tapahtumatilana. Tuetaan Ratapiha-ko- konaisuuden toteutumista. Otetaan käyttöön uusi tapahtuma- ja harrasteka- lenteri. Edistetään strategisten vetovoi- mateemojen mukaisia suur tapahtumia, joilla on merkittäviä matkailu-, imago- ja aluetalousvaikutuksia.	Ratapihan hankkeen suunnittelu ja valmistelu etenee ja Fugan rakenta- minen käynnissä. Uusi tapahtuma- strategia, -kalenteri ja -vuosikello on otettu käyttöön ja ne palvelevat alu- een yrityksiä, tapahtuman loppu- asiakkaita ja tapahtuman järjestäjiä. Tapahtumien matkailutulon ja mui- den talousvaikutusten mittaaminen on pilotoitu ja jatkuvassa käytössä li- säten tiedolla johtamista tärkeänä tapahtumatoiminnan osana.

Teema: Turun talousraami 2021–2025 – Vahvana 2030-luvulle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
79	Investointien tehokas ajallinen ja talou- dellinen hallinta sekä osaava ja huolelli- nen rakennuttaminen ovat avainase- massa, jotta investointeja voidaan to- teuttaa kestävästi.	Laaditaan investointikokonaisuuden kannattavuuslaskelmat pormestariohjel- massa linjattujen periaatteiden mukai- sesti ja tehdään tarvittavat päätökset in- vestointien aikatauluttamisesta.	Infrainvestointiohjelma TA2025 on valmistelu siten, että se sisältää tulo- arviot, jotka perustuvat kaavakohtai- siin tuloarvioihin ja aikatauluihin. Inf- rainvestointien priorisoinneissa on hyödynnetty tuloarvioita.
83	Kaupungin taloutta ja hallintoa sopeute- taan uudistusta vastaavien siirtyvien tehtävien verran (sote-uudistus).	Tehtäväjärjestelyt saatetaan loppuun 2024 aikana.	Suunnitellut tehtäväjärjestelyt on to- teutettu ja henkilöstömäärää supis- tettu vakanssien vapautuessa. Muo- dostettu tietohallinnon vastuualue eri yksiköistä, kehittämispalvelujen si- sällä yhdistetty hankekehitysyksikkö ja projektitoimisto. Lisäksi tietopal- velu siirretty osaksi kehittämispalve- luita. Yleishallinnossa toteutettu pie- nempiä muutostarjoustyöjää.
84	Talouden kestävä perusura	Kaupunki on laatinut vuoden 2023 ai- kana sopeuttamistoimenpiteitä, joilla py- ritään tasapainottamaan kaupungin ta- loudellista asemaa. Toimenpiteiden täy- täntöönpano käynnistetään välittömästi niiden hyväksymisen jälkeen. Tilannear- viointia tehdään osana talouden suun- nittelu ja seurantaprosessia vuoden 2024 aikana.	Hyväksytyt sopeuttamistoimenpi- teiden täytäntöönpano on käynnissä. Vuoden 2024 aikana valmisteltiin uusia kaupungin taloudellista ase- maa parantavia toimenpiteitä ja kau- pungin valtuusto päätti niistä osana vuoden 2025 talousarviopäätöstä. Toimenpiteillä pyritään erityisesti hii- litsemään toimintamenojen kehi- tystä, mutta sopeutusta tehdään myös lisäämällä tuloja.
85	Valmistautuminen sote-uudistuksen vaikutuksiin kaupunkitaloudessa	Soteuudistuksen seurauksena kaupun- gin tuloarvioitusta leikattiin merkittävästi. Lopulliset siirtolaskelmat ja taloudelliset vaikutukset selviävät vasta marras- kuussa 2023. Kaupungin tukipalvelujen	Vuonna 2022 yksilöitiin välittömät vaikutukset. Vuoden 2023 osalta on havaittu tarpeita vielä eräiden it-pal- velujen osalta. Toimintamalli näiden osalta on sovittu yhteistyössä Var- han kanssa. Joidenkin toimintojen

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		skaalaaminen vastaamaan Uutta Turku ei ole onnistunut täysimääräisesti vuoden 2023 aikana ja työtä tulee jatkaa vuonna 2024.	osalta on jouduttu toteamaan, että kustannusten siirtäminen tai skaalaaminen ei onnistu täysimääräisesti suunnitellulla tavalla. Henkilöstösuunnitelmalla on merkittävin vaikutus.
86	Turku tavoittelee työttömyysasteen laskua 11,2 prosenttiin.	Asiakasohjausta palveluista työhön tehostetaan, palkkatukimahdollisuuksien hyödyntäminen uuden palkkatukilain puitteissa, yhteistyön tehostaminen Varhan ja kolmannen sektorin kanssa, työnantajayhteistyön tehostaminen ja aktiivinen viestintä ja markkinointi.	Palkkatukityöllistämistä kaupungille hyödynnettiin uusien sopimusten painottuessa alkuvuoteen, jotta kustannuksia ei siirtyisi vuodelle 2025. Painotuksessa huomioitiin myös uusi palkkatukilainsäädäntö, jonka myötä 1.9. jälkeen alkaneet uudet sopimukset eivät kerrytä työssä-oloa. Verkostosuunnitelma on tehty vuodelle 2025, ja verkostoyhteistyötä on tehty mm. Varhan kanssa työllisyyden hoidon verkoston kautta. Kolmannen sektorin kanssa tehtiin yhteistyötä verkostoitumis- ja palkkatukitapahtumien avulla. Aktiivisen viestinnän ja markkinoinnin työkaluina ovat olleet lehdistöartikkelit, mainokset ja suora asiakasviestintä. Muutokset työllisyystilanteessa seuraavat muiden suurten kaupunkien trendejä.
87	Menettelytapa yllättävässä negatiivisessa poikkeustilanteessa	Talousennuste laaditaan osavuositaksusten yhteydessä ja talouteen liittyviä riskejä arvioidaan osana jatkuvaa toimintaa.	Talousennuste laadittiin jokaisen osavuositaksauksen yhteydessä, minkä lisäksi tammikuussa 2025 laadittiin tilinpäätösennuste. Talouteen liittyviä riskejä arvioitiin osana jatkuvaa toimintaa. Epätasapainoon aiheuttaviin tekijöihin puututtiin tilikauden aikana erityisesti kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuudessa. Vuoden 2024 aikana taloudellinen asema kohentui odotettua voimakkaammin eikä päädytty yllättävään negatiiviseen poikkeustilanteeseen.
88	Velkakatto	Talousennuste laaditaan osavuositaksusten yhteydessä ja talouteen liittyviä riskejä arvioidaan osana jatkuvaa toimintaa.	Talousennuste laadittiin jokaisen osavuositaksauksen yhteydessä, minkä lisäksi tammikuussa 2025 laadittiin tilinpäätösennuste. Talouteen liittyviä riskejä arvioitiin osana jatkuvaa toimintaa. Epätasapainoon aiheuttaviin tekijöihin puututtiin tilikauden aikana erityisesti kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuudessa. Vuoden 2024 aikana kaupungin rahoitustarve oli oletettua pienempi erityisesti siirtyneiden investointien seurauksena ja velkaantuminen pysyi asetetun velkakaton raameissa.
89	Verolinjaus	Kaupungin talouden tasapainoa käsitellään säännöllisesti osana talouden suunnittelua. Samassa yhteydessä arvioidaan tarvittavat toimenpiteet verorahoituksen osalta.	Kaupungin talouden tasapainoa käsiteltiin osana talouden suunnittelua. Samassa yhteydessä arvioitiin tarvittavat toimenpiteet ja kaupunginvaltuusto päätti osana talousarviopäätöstä korottaa tuloveroprosenttia 0,2 prosenttiyksiköllä (6,9 -> 7,1).

Talousarviolausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunginhallitus	Tuemme henkilöstön jaksamista. Tavoitteenamme on vähentää edelleen sairauspäiviä ja muita työhön liittyviä poissaoloja, kuten työkyvyttömyyseläkkeitä.	Työhyvinvoinnin tiimin toimesta on vuonna 2024 tuettu henkilöstön työkykyä ja työhyvinvointia sekä ehkäisty sairauspoissaoloja seuraavin keinoin: 134 käynnistettyä työyhteisöihin kohdentuvaa interventiota, 30 hoidettua Pyydä apua -pyyntöä, 39 Auntie-palvelun piiriin ohjaamista, 25 uutta sovitteluprosessia. Edelleen käynnissä aktiivinen tuki n. 140 työkykyprosessiin ja säännöllinen verkostotyöskentely työterveyshuollon kanssa.
Kaupunginhallitus	Edistämme hyvää tiedolla johtamisen kulttuuria. Perustamme yhteistyössä Turun yliopiston kuntatalouden professuurin kanssa arviointipaneelin arvioimaan kuntatalouden tilaa, sopeuttamistoimia ja kaupungin rahoituspohjan vahvistamista.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Valmistelu sekä yliopistojen että kaupungin tutkimusohjelman johtajan kanssa käynnissä. Tavoite valmistuu helmikuussa 2025.
Kaupunginhallitus	Vakiinnutamme tiedolla johtamisen rakenteet ja uudistamme niitä siten, että otamme käyttöön mm. suoritteisiin perustuvaa työn mittaamista, käyttöasteiden seurantaa ja suoritepohjaisia mittareita palveluille (hinta/asiakas).	Tiedolla johtamisen rakenteita on vahvistettu sekä talouspalvelujen että integraatiotoiminnon toimesta. Työ on painottunut erityisesti kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuteen. Varhaiskasvatuksessa on kehitetty palvelutuotannon mittareita (mm. käyttöasteet) johtamisen tueksi. Perusopetuksessa on tehty tuotepohjaista (mm. oppilaskohtainen kustannus) kehitystyötä.
Kaupunginhallitus	Kehitämme raportointia päätöksentekoon mittareiden kautta ja määrittelemme erikseen kasvatuksen ja opetuksen laatu- ja palvelutasolle mittarit.	Lasten ja nuorten hyvinvointimittaristo on valmistunut.
Kaupunginhallitus	Kehitämme yhdessä muiden suurten kaupunkien kanssa mittariston kotoutumistoimien onnistumisen mittaamiseksi.	Tiedolla johtamisen ja tiedonkeruun yhteistyötä kuuden suurimman kaupungin kesken jatketaan. Kehalla on valtakunnallisena tehtävänä laatia mittaristo kotoutumisen edistämiseksi.
Kaupunginhallitus	Varmistamme, että kotouttamistyö ja maahanmuuttopalvelut toimivat saumattomasti osana kaupungin muuta toimintaa, etteivät ne jää irrallisiksi muusta palvelutuotannosta.	Työ toteutuu osana TE2024 ja Koto2024 uudistamistyötä. Yhteensovittamistyö jatkuu vuonna 2025.
Kaupunginhallitus	Päättämme palvelustrategiasta vuoden 2024 loppuun menneessä.	Ehdotus palvelustrategiaksi (periaatteet ja perustelut sekä lupaukset) valmistui vietäväksi päätöksentekoon alkuvuonna 2025.
Kaupunginhallitus	Huolehdimme, että päiväkotien ja koulujen investointihankkeet etenevät aikataulussa.	Toteutuneet pääsääntöisesti aikataulun mukaisesti siltä osin, kun se toteutusorganisaation toimesta ollut mahdollista.
Kaupunginhallitus	Teemme päätöksen rakennuttamisen mallista kevään 2024 aikana.	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Toimintansa aloittanut KOY Turun monitoimitilat toteuttaa jatkossa uudiskohteet ja kaupunki saneerauskohteet.
Kaupunginhallitus	Kehitämme lakisääteisiä virka- ja päivystysaikana järjestettäviä pieneläinlääkäripalveluita siten, että uudelleen järjestämisellä varmistamme palveluiden riittävän saavutettavuuden. Eläinlääkäripalveluita kehitämme yhdessä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Varmistamme, että perustoimenpiteet (kuten sektio, rokotukset, sirutus, terveydentilan arviointi, pienet kliiniset toimenpiteet ja erityisesti eutanasia) ovat kotitalouksien saavutettavissa kohtuullisella vasteajalla ja hinnalla. Näin varmistamme, ettei eläinsuojelun tila heikkene.	Eläinlääkäripäivystys on kilpailutettu ja päätöksestä on valittu markkinaoikeuteen. Markkinaoikeuden päätöstä odotetaan kevään 2025 aikana. Kilpailun voittaneen tahon kanssa on tehty väliaikainen sopimus siihen saakka, kunnes päätös on lainvoimainen. Löytöeläinpalvelun kilpailutus on valmistelussa ja asia ratkeaa kevään 2025 aikana.
Kaupunginhallitus	Päättämme vuoden 2024 aikana Historian ja tulevaisuuden museon rakennuttamisen ja toiminnan siirrostä 2029 säätiön vastuulle, sekä muutamme säätiön pysyväksi.	Historian- ja tulevaisuuden museon valmisteluvastuu on siirretty kulttuurijohtaja Anu Laitilalle. Museon organisoitumismalleista laaditaan ulkopuolinen selvitys vuoden 2024 loppuun mennessä. Samassa yhteydessä linjataan 2029 Säätiön rooli museon rakennuttamisen ja toiminnan vastuissa.
Kaupunginhallitus	Käymme kaikki kaupungin myöntämät avustukset huolella läpi ja täsmennämme avustusperiaatteet. Tavoittelemme avustusmäärärahojen parempaa vaikuttavuutta ja kohdennusta. Selvitämme samassa yhteydessä Keskiakamarkkinoiden konseptin uudistamista ja laajentamista.	Lautakunnan päättämiä periaatteita ja laatukriteerejä noudatetaan 1.1.2025 lukien. Periaatteiden ja laatukriteerien toimivuutta päätöksenteon tukena arvioidaan keväällä 2025.

Toimielin	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunginhallitus	Käynnistämme kevään 2024 aikana valmistelun tulevan valtuustokauden uudistuksista, pormestari-mallin mahdollisista täsmennyksistä ja tarkastelemme myös, miten vähennämme lautakuntien ja muiden luottamustoimielinten määrää ja niiden toiminnasta syntyviä kustannuksia seuraavan vaalikauden alusta alkaen. Työn pohjana tulee olla talven aikana valmistuva pormestari-mallin väliarviointi.	Uuden Turun periaatelinjaukset valtuustokaudelle 2025–2028 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.12.2024. Kaupunginvaltuusto hyväksyi periaatelinjausten mukaisen hallintosäännön 27.1.2025.
Kaupunginhallitus	Vahvistamme kansainvälisten opiskelijoiden asettamista alueelle yhdessä yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa. Osana sitä tavoittelemme, että kaupungin korkeakouluharjoittelijoista vähintään 30 % olisi kansainvälisiä opiskelijoita.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti.
Kaupunginhallitus	Asetamme tavoitteen hyte-kertoimen korottamiseksi. Tavoittelemme parannusta tulosindikaattoreihin, jotta saisimme nostettua hytekerrointa eli hyte-valtionosuuden lisäosaa. Luomme yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisen toimintamallin vuoden 2024 aikana.	Hyte-kertoimen tiedonkeruuprosessi päivitetty ja palvelualueiden kanssa työskennellään hyte-kertoimen arvojen nostamiseksi. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa jatkuu mm. testamenttirahojen ja hyte-avustusten päivitettyillä kriteereillä sekä yhdessä Varhan kanssa sisältäen järjestötoiminnan näkökulman. Järjestöjen palkkatukimallin ja tilastrategian kehittäminen käynnissä.
Kaupunginhallitus	Jatkamme kaupungin uimarantojen ja uimamahdollisuuksien kartoittamista.	Kaarle Knuutinpojan rannasta, Sortamäen rannasta ja Ruissalon Kansanpuiston rannasta on työstetty hankekortteja loppuvuonna 2024.
Kaupunginhallitus	Turku Energian osalta laadimme pitkän aikavälin suunnitelma omistajastrategiasta vuoden 2024 aikana.	Yhtiön pitkän aikavälin liiketoimintasuunnitelmat ovat valmistuneet. Omistajan linjaukset valmistellaan osana omistajapolitiikkaa syksyllä 2025.
Kaupunginhallitus	Tiivistämme seudullista yhteistyötä erityisesti koko kaupunkiseudun asukkaita palvelevassa liikunta- ja paikkarakentamisessa, sekä opetuksen palveluverkon suunnittelussa.	Seudullinen selvitys ei valmistunut FCG:ltä vuoden 2024 aikana.
Kaupunginhallitus	Ehdotamme seutuhallitukselle seudullisen liikunta- ja paikkaverkon suunnittelun käynnistämistä.	Seudullinen selvitys ei valmistunut FCG:ltä vuoden 2024 aikana. Selvitystyö on käynnistetty vuonna 2024 ja jatkuu vuoden 2025 puolella yhteistyömahdollisuudesta uuden uimahallin rakentamiseksi.
Kaupunginhallitus	Jatkamme ruoka-avun toimintamallin kehittämistä yhdessä Varhan ja kolmannen sektorin kanssa	Hävikkiruokajakelua on laajennettu ja kokemukset kesän puistoruokailusta sekä KivaLoma-toiminnan laajemmista välipaloista olivat positiivisia. STM-rahoitteinen alueellinen kehittämistoiminta on edennyt hyvin, uuden toimintakauden 2025–2026 rahoitus on haettu ja toiminta jatkuu 2025. Uusi ruoka-avun asetus mahdollistaa pitkäjänteisemmän toiminnan.
Kaupunginhallitus	Lasten ja nuorten muutoshankkeen yhteydessä arvioitava yhteisötuen vaikuttavuus ja tehokkuus ja luodaan jatkoon toimintamalli, jolla yhteisöllistä tukea tarjotaan vaikuttavasti.	Etenee suunnitelman mukaisesti: lasten ja nuorten muutoshankkeessa edistetään alueellisesti yhteisöllisyyttä ja yhteisövaikuttavuutta Koulu alustana -kehittämisen kautta. Syksyn 2024 aikana selkiytyi pilotti-alueet / -koulut. Luvuvuoden pilottikoulut ovat Pansion koulu, Lausteen koulu sekä Paattisten koulu. Suikkilan koulun osalta päätettiin siirtää kehittämistä seuraaville vuosille, koska uudessa koulussa on oma kehittäminen ja käynnistyminen vaiheessa. Halisten osalta pilotoidaan päiväkodin tilaa. Pansiossa ja Lausteella Koulu alustana -mallissa mukana on useampia järjestöjä ja yhteisöllisyyden tukeminen on keskiössä. Pansiossa lähdetään rakentamaan systemisesti yhteisövaikuttavuuden toimintamallia yhdessä Varhan ja järjestöjen kanssa. Paattisilla on tarve saada nopeasti toimintaa erityisesti alakouluikäisille nuorille, koska aluetalolla toimintaa ei voida enää tammikuun 2025 järjestää.

Sopeuttamisohjelmatyön toimenpiteet

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouden/ investointiosaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Kehityskiinteistöistä luopumisen nopeuttaminen (pysyvien vastaavien tulot)	2 200 000	Vuoden 2024 alkuperäinen myyntitulotavoite ylittyi 8,4 milj. euroa.
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Kehityskiinteistöistä luopumisen nopeuttaminen, myyntivoitto (tulojen lisääminen)	2 000 000	Vuoden 2024 alkuperäinen myyntivoittotavoite ylittyi 9,6 milj. euroa.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kehittäminen ja digitalisaatio; ICT investointibudjetin supistaminen (tietohallinto) (investointimenot)	-2 000 000	Vuosi 2024: 14280 budjetoitu arvo 6 milj. euroa.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Maapohjan kiinteistöveron saattaminen oikealle tasolle (menojen lisäys)	25 000	Toimenpiteeseen liittyvää työtä on tehty aiemmin, mutta varmistetaan tarkoituksenmukainen toimintatapa jatkuvan palvelun osalta. Huomioitava myös kansallisesti valmistelussa oleva kiinteistöverouudistus ja mahdollisesti sen seurauksena syntyvät toimenpidetarpeet.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Henkilöstö; Ostopalveluista sopeutus (menojen vähennys)	-350 000	TTH ostojen rationalisointi aloitettu ohjeistuksella, tavoitesäästö 200 000, joka vaatii sairaanhoidon kustannusten rajoittamista; Turku johtaa- koulutuksen option käyttämättä jättämäinen (85 000), Pomo Päivän kustannuksista 15 000.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Henkilöstön eläköitymissuunnitelma (menojen vähennys)	-330 000	Osana henkilöstösuunnitteluprosessia ja htv- karsintaa. Tapahtuu hr:n tuke- mana palvelualueilla. Eläköitymiset tapahtuvat viiveellä, eläköitymisennuste on laskennallinen, ei todellinen eläköitymisaikea.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kehittäminen ja digitalisaatio; Digitalisaatiohankkeiden tuottavuuslisäys (menojen vähennys)	-250 000	Tietohallinnon kehittämisen säästöt vuodelle 2024 säädetty kokonaisuudessaan.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kehittäminen ja digitalisaatio; Lisenssi- ja ylläpitomaksujen vähennys palvelualueilla (menojen vähennys)	-500 000	Säästötavoite toteutuu.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kehittäminen ja digitalisaatio; Sisäisten kehittämissuunnitelmien karsinta (menojen vähennys)	-1 000 000	Palvelukokonaisuuksien tilannetta käyty läpi ja selvittely jatkuu. Sopeuttamisohjelman v 2024 tavoitteet ja kaantuvat kahdelle vuodelle. Ennakoidaan 400 000 € säästöä v 2024. Loput v 2025.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kehittäminen ja digitalisaatio; Työajan seurannan uudistaminen kaupunkitasolla (menojen vähennys)	-200 000	Uusi työajan seurannan työkalu otettu käyttöön. Projektityöajan seurannan käyttöönotto aloitettu tammi- kuussa 2025. Valmis vuoden 2025 aikana.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Henkilöstö; Koulutuskorvausten lisääminen (tulojen lisäys)	130 000	Ohjeistusta ja tarkistusta koulutusten tallentamiseen on lisätty, koulutuskalenterin kautta tallennus otettu käyttöön, DW-raportin opastus, korvaukset vuoden

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			viiveellä. Vuoden 23 to- teuma on pienempi kuin 22, koska henkilöstö, josta ker- tyy on pienentynyt, mutta toteuma / htv on kasvanut.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Henkilöstö; Työmarkkinatuen hyödyntäminen (tulo- jen lisäys)	150 000	Tuotannon uudistukseen valmistautuminen vuoden lopussa tarkoitti tulostavoit- teen jäämättä täyttymättä.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Henkilöstö; Ulkoisen rahoituksen lisääminen mm. hankerahoituksen, työmarkkinatuen ja koulutuskor- vausten hyödyntäminen entistä tehokkaammin (tulo- jen lisäys)	250 000	Päällekkäinen jo kirjatun koulutuskorvauslisäystavoit- teen kanssa, samoin han- kerahoituksen lisääminen on jo Kehittämispalveluissa. Toimenpiteen tilalla sopeu- tetaan henkilöstösidonnai- sista eristä, vaikutus 80€/HTV, toteutuu vasta 2025.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kehittäminen ja digitalisaatio; Valtion rahoituksen ja hankerahoituksen rahoitusosuuksien kotiuttaminen kaupunkitasolla (tulojen lisäys)	1 000 000	Hankkeita käyty läpi ja ra- portointi tehostettu. Tavoite toteutunut.
Koko kaupunki	Kehittäminen ja digitalisaatio; ICT investointibudjetin supistaminen (tietohallinto) (poistojen vähennys)	-400 000	Laskennallinen. Investointi- budjetin tasomuutoksen vä- lillinen vaikutus.

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Talouspalvelujen palveluostojen vähentäminen (menojen vähennys)	-350 000	Käydään läpi ulkoisen pal- veluntuottajan hinnoittelu- malli sekä tehtäväjako. Jat- kuvien palvelujen osalta saavutettiin n. 200.000 eu- ron sopeutus. Tavoitteen- seen nähden jäänyt vajaus katettiin muilla toimenpi- teillä.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Hankesuunnitteluohjeen tarkistaminen siten, että kohdejohtamisyksikkö tekee arvoltaan alle 100.000 euron työt (investointimenot)	2 200 000	Hankesuunnitteluohje päivi- tetty valtuuston päätöksellä 22.1.2024. Hallintosääntö on päivitetty tarvittavin osin.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Hankesuunnitteluohjeen tarkistaminen siten, että kohdejohtamisyksikkö tekee arvoltaan alle 100.000 euron työt (menojen vähennys)	-2 200 000	Hankesuunnitteluohje päivi- tetty valtuuston päätöksellä 22.1.2024. Hallintosääntö on päivitetty tarvittavin osin.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Henkilöstöpalvelujen palveluostojen vähentäminen (menojen vähennys)	-300 000	Mm. Sarastian ostopalve- luista on säästetty seuraa- vin toimenpitein: Palkkapro- sessit on kuvattu ja pois- tettu palkkaproessin turhia välivaiheita, automatisoitu palkkaprosesseja, otettu muutamia työvaiheita/tarkis- tuspisteitä tehtäväksi Turun päässä, vähennetty ei kriitti- siä kehitysmuutoksia sekä lisätty sisäistä viestintää ja koulutusta virheiden vähen- tämiseksi ja koulutukseksi. Säästö palkkapalveluiden

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			osalta 102 000 talousarvi- oon nähden.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Matkailuneuvonnan lakkauttaminen (menojen vä- hennys)	-100 000	Toimenpide ei tule toteutu- maan vuonna 2024. Kus- tannukset ovat lähinnä hen- kilöstökustannuksia. Jonkin verran säästöä on syntynyt siitä, kun aukioloaikoja on supistettu, ei ole tuntityöntek- ijöitä.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Skanssin Monitorin lakkauttaminen (menojen vähen- nys)	-200 000	Skanssin Monitorin toiminta on päätynyt vuoden 2023 lopussa.
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Selvitetään TVT:n edellytykset tulouttaa kaupungille osinkoja siten, että sillä ei ole vaikutusta vuokrata- soon (rahoitustuottojen lisäys)	600 000	Selvitys on laadittu ja käsi- telty tilinpäätöksen yhtey- dessä.
Kaupunginhallitus, omaisuuden hallinta	Tonttien myynti TVT:lle (tulojen lisäys, käyttötalous)	500 000	Myyntipäätös TVT:lle (1,2 milj. euroa) hyväksytty kau- punginhallituksessa 20.5.2024.
Kaupunginhallitus, omaisuuden hallinta	Tonttien myynti TVT:lle (pysyvien vastaavien luovu- tustulojen lisäys, investointiosa)	500 000	Myyntipäätös TVT:lle (1,2 milj. euroa) hyväksytty kau- punginhallituksessa 20.5.2024.
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Pyydetään verottajalta ennakonäkemys antolai- nauksen korkomarginaalin ylärajasta (rahoitustuotto- jen lisäys)	2 000 000	Valmistelussa päädyttiin sii- hen, että ennakonäke- mystä ei ole tässä vai- heessa tarkoituksenmu- kaista pyytää. Viiveen seu- rauksena toteutettiin muita toimenpiteitä, joilla kyettiin osittain saavuttamaan ase- tettu tavoite. Valmistelu jat- kuu vuoden 2025 aikana.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kustannustason sopeutus, edelleen kohdistettavat (menojen vähennys)	-200 000	Menojen vähennys huomi- oitu.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kustannustason sopeutus/tarveharkinta, integraatio- toiminto (menojen vähennys)	-70 000	Menojen vähennys huomi- oitu.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kustannustason sopeutus/tarvehankinta, yhteiset palvelut (menojen vähennys)	-376 000	Tavoite on toteutunut.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Servicedeskin aukioloajan lyhentäminen 8.00–16.00 (menojen vähennys)	-60 000	Irtisanottu alkuvuodesta 2024. Säästötavoite 60.000 € saavutettu.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Kustannusten sopeutus, johdon tuki (menojen vä- hennys)	-10 000	Sisäisen tarkastuksen yksi- kössä yksi henkilö (sisäinen tarkastaja) vanhempainva- paalla runsaat kolme kuu- kautta loppuvuodesta (elo- kuu-marraskuu yhteensä 95 päivää) joten palkkamenot pienentyvät sen verran että päästään tavoitteeseen.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Turkupostin ilmestymiskertojen vähentäminen (menojen vähennys)	-100 000	Konseptointityö valmistuu syksyllä 2024, ensimmäi- nen uudenlainen Turkuposti ilmestyy alkuvuonna 2025. Säästötavoite 100 000 eu- roa toteutuu.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Ulkoisen hankerahoituksen lisäys (tulojen lisäys)	1 500 000	Hankevalmistelu onnistunut ja ulkoista rahoitusta saatu enemmän kuin tavoitettiin.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Omarahoitussäästöt (oma henkilöstö, flat rate) (tulo- jen lisäys)	40 000	Huomioitu hankkeiden flat rate- ja muussa budjetoin- nissa. Toteutuu suunnitel- lusti.

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Henkilötyövuosien / henkilöstökulujen vähennys (menojen vähennys)	-699 000	Tavoite on toteutunut.
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Henkilöstösidonnaisten erien vähennys (menojen vähennys)	-99 000	Tavoite on toteutunut.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kaupunginhallitus yhteensä

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	200 378	6 779	207 157	217 001	9 844
Valmistus omaan käyttöön				100	100
Toimintamenot	-251 731	5 156	-246 576	-250 968	-4 392
TOIMINTAKATE	-51 353	11 935	-39 419	-33 867	5 551

Investointiosa sitovuustaso brutto	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	-263 300	59 231	-204 069	-177 612	26 457
Rahoitusosuudet	11 785		11 785	7 557	-4 228
Luovutustulot	19 700	6 500	26 200	28 677	2 477
NETTO	-231 815	65 731	-166 084	-141 378	24 706

Kh, Konsernihallinto

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	152 112		152 112	156 634	4 522
Valmistus omaan käyttöön				61	61
Toimintamenot	-167 254	551	-166 703	-166 783	-81
TOIMINTAKATE	-15 142	551	-14 591	-10 089	4 502

Investointiosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	-6 242		-6 242	-5 662	580
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-6 242		-6 242	-5 662	580

Kh, Elinvoiman palvelukokonaisuus

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	5 050		5 050	6 254	1 204
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-40 642	-481	-41 123	-38 206	2 917
TOIMINTAKATE	-35 592	-481	-36 073	-31 952	4 121

Kh, Kaupungin yhteiset toiminnot

(sisältää kaupungin yhteisiä menoja sekä maa-, tila- ja infraomaisuuteen liittyvät menot ja tulot)

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	43 215	6 779	49 995	54 113	4 118
Valmistus omaan käyttöön				39	39
Toimintamenot	-43 835	5 085	-38 750	-45 979	-7 229
TOIMINTAKATE	-620	11 865	11 245	8 173	-3 072

Investointiosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	-257 058	59 231	-197 827	-171 950	25 877
Rahoitusosuudet	11 785		11 785	7 557	-4 228
Luovutustulot	19 700	6 500	26 200	28 677	2 477
NETTO	-225 573	65 731	-159 842	-135 716	24 126

Elinvoiman palvelukokonaisuus

Kaupunginhallitus

Tilivelvollinen viranhaltija: Elinvoimajohtaja Vesa Palander

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Yrityspalvelut

Talouden kriisi haastaa talouskasvuun liittyviä toimenpiteitä, vaikkakin vuoden lopun tilastot luovat toivoa vuodelle 2025. Globaali kilpailu osaaajista pitää huolen siitä, että resursseja tulee suunnata kasvun tukemiseen, yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantamiseen ja TKI-toiminnan lisäämiseen. Turun korkeakoulut jatkavat kasvuaan tuoden koko ajan uusia osaaajia kaupunkiin ja yritysten käyttöön. Kansainväliset osaaajat ovat lisäksi kasvattaneet alueemme merkitystä porttina länteen. Huolta kannetaan niin kaupungin taloudesta kuin yritysten tilanteesta. Erityisesti rakennusteollisuutta pyritään viemään kriisin yli investointiasteen korkeudella.

Ilmastokriisi ja luontokato sekä luonnonvarojen ylikulutus ovat kansainvälisellä tasolla saavutetuista sopimuksista sekä puhtaiden kestävien ratkaisujen, innovaatiotoiminnan ja vihreän rahoituksen vahvistumisesta huolimatta edelleen pahentuneet ja vaikuttavat voimakkaasti Turun alueen ja Suomen kehityksen edellytyksiin. Venäjän jatkama hyökkäyssota on muuttanut Euroopan kehitysnäkymiä aiheuttaen merkittäviä turvallisuusuhkia ja energiahaasteita. Turussa jo tehdyillä ilmasto- ja energiatoimilla on ollut alueen kestävyys lisäävää vaikutusta, mikä on osaltaan auttanut kriisitilanteessa selviämistä. Energiauudistusta on myös jatkettu vahvasti. Turku on jo vähentänyt alueensa kasvihuonekaasupäästöjä 75 prosentilla vuoden 1990 tasosta ja saavutettu taso on Suomen kunnista alhaisimpia myös asukaskohtaisesti laskettuna. Vihreään siirtymään kohdistuvat politiikkatoimet ja rahoitus ovat vahvistuneet sekä Euroopassa että Suomessa ja uudet innovaatiot luovat jatkuvasti uusia mahdollisuuksia kestäviin ratkaisuihin.

Tapahtumapalvelut

Tapahtumatoiminta ja tapahtumamatkailu on palautunut koronapandemian jälkeen sitä edeltäneelle tasolle sekä jollain osa-alueilla jopa kasvanut.

Kaikki kaupungit ovat kirjanneet strategisiksi tavoitteiksi sekä matkailun ja erityisesti kansainvälisen matkailijoiden ympärivuotisen kasvun sekä profiloitumisen vetovoimaisina, houkuttelevina tapahtuma- ja elämyskaupunkina. Kilpailu kaupunkien ja alueiden välillä kiristyy. Lisäksi kilpailu kuluttajien mielenkiinnosta ja vapaa-ajasta

kiristyy entisestään. Kiristyvään kilpailuun on vastattava oikein kohdennetuilla investoinneilla, paremmalla yhteistyöllä ja uusilla palveluinnovaatioilla.

Työllisyyspalvelut

Työttömyystilanne on suhdanneherkkä ja vaihtelee laajasta työttömyydestä työvoimapulaan. Molempia ilmiöitä esiintyy samanaikaisesti; osaavasta työvoimasta on pulaa mm. työväestön ikääntymisen seurauksena sekä uusilla ja kehittyvillä aloilla, esimerkiksi tekniikan alalla ja terveyspalveluita tarjoavissa organisaatioissa. Kohtaanto-ongelman vähentämiseksi tarvitaan räätälöityjä palveluita ja monipuolisia keinoja, kuten koulutusta, työnhakupalveluita, henkilökohtaista ohjausta ja ennen kaikkea toimivaa yhteistyötä työnantajien kanssa.

Työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistus

Osaavan työvoiman saatavuus on kriittistä yritysten toimintaedellytysten ja kasvumahdollisuuksien kannalta. Sillä on suora yhteys yritysten investointihalukkuuteen sekä kaupungin vetovoimaan sijoittajien ja uusien osaaajien silmissä. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen edellyttää nykyistä parempaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa. Onnistumisen edellytyksenä on saumaton työllisyyspalvelujen, osaamis- ja koulutuspalvelujen sekä yrityspalveluiden yhteistoiminta. Turku tarvitsee myös lisää työvoiman maahanmuuttoa. Tavoitteena on, että turkulaiset työllistyvät potentiaalisia mukaisesti mahdollisimman korkean tuottavuuden työpaikkoihin ja kaupunkilaisten osaaminen kehitty toimialojen ja työmarkkinoiden muutoksessa. Työnantajat voivat luottaa siihen, että osaaajia ja tukea osaaajien löytämiseen on tarjolla nyt ja tulevaisuudessa.

Teknologian, työn sekä työikäisen väestön määrälliset ja rakenteelliset muutokset vaikuttavat työmarkkinoiden toimintaan ja sitä kautta jo lähiajan työllisyys- ja yrityspalvelutarpeisiin. Lakisääteisten julkisten työvoimapalvelujen siirto kuntiin yhdessä kotoutumislain kokonaisuudistuksen kanssa mahdollistaa työllisyys-, yritys- ja koulutuspalvelujen yhteensovituksen uudeksi vaikuttavaksi elinvoimapalvelukokonaisuudeksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siirtymien vauhdittamiseen ylitarjonta aloilta työvoimapula-aloille sekä kasvavaan maahanmuuttoon. Kohtaannon parantamiseksi ja työllistymisen nopeuttamiseksi yritys- ja työnantajapalvelujen roolia julkisissa

työvoimapalveluissa on vahvistettava nykyisestä. Jatkossa myös koulutuspalvelujen pitää tukea työllisyyden hoitoa entistä tehokkaammin.

Yritysasiakkuuksien hallinnan kehittämishanke

Kehitämme Turun kaupungin yrityspalveluita entistä asiakaslähtöisemmiksi ja läpinäkyvämmiksi. Uusi toimintamalli otetaan käyttöön vaiheittain vuoden 2025 loppuun mennessä. Tavoitteena on luoda yhden luukun palvelukokemus, jolla tuetaan yrityksiä saamaan selkeää ja ajantasaista tukea aloitteidensa läpiviemiseksi. Haluamme pitää Turun vetovoimaisena toimipaikkana yrityksille jatkossakin. Siksi meidän on tunnistettava nykyisten asiakkaidemme tarpeet ja vastattava niihin sujuvalla palvelukokemuksella, joka rakentaa pitkäkestoista luottamusta kaupunkia kohtaan. Pilotissa olevaa mallia laajennetaan useiden yksikköjen käyttöön vuoden 2025 aikana.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Kaupungin kasvu perustuu elinvoimaisiin ja kasvaviin yrityksiin. Rakennamme yrityksillemme ja uusille yrityksille maailman parasta toimintaympäristöä. Palvelemme heitä ensimmäisen luukun periaatteella, joka kattaa työllisyys- ja kasvupalvelut, rakennusluvut ja maankäytön, koulutuspalvelut sekä tapahtumapalvelut luvituksineen. Saa-vutettavuutemme parantaminen on lähivuosien aikaa ja resursseja vaativa kohde. Tunnin junan valmistuminen ja siihen tiiviisti kytkeytyvät Kupittaa kärki ja Ratapihanhanke toteutetaan erityistavoitteena varmistaa ns. Genesis –konseptin saaminen Turkuun ensimmäisenä maailmassa. Lentoliikenteen kehittäminen 1–2 uudella yhteydellä varmistetaan huomioiden kuitenkin alan kalustoon liittyvä kapasiteettiongelma, joka jatkuu vielä ainakin vuoden 2025 ajan. Laivaliikenteen pitkän aikavälin kilpailukyky varmistetaan Ferry-terminaalin ja satama-alueen vision pohjalta. Linnakaupungin merkitys uutena vetovoimatekijänä korostuu ensimmäisenä osana merellisen Turun visiota.

Yritysten, korkeakoulujen ja kaupungin välistä yhteistyötä kehitetään edelleen. Strategisilla kumppanuuksilla ja yhteisellä strategialla varmistamme kasvun. Kansainvälisten osaajien kiinnittyminen alueelle on yhteinen päämäärämme, jossa kehitämme sekä Opiskelijakaupunki Turku-yhteistyötä että International House Turku palvelualueutta. T&K-panostusta alueelle lisäämme niin tekoälykeskuksen, Campus-yhteistyön, lahjoitusprofessuurien, ekosysteemisopimuksen kuin kiihdyttämön kautta.

Vihreä siirtymä

Turku on kokoluokassaan yksi aktiivisimmista ja tunnetuimmista ilmastoyhteistyötä tekevista kaupungeista

maailmassa. Turun omia toimia ja alueen vihreää siirtymää tukevaa kansainvälistä yhteistyötä, yhteiskehittämistä ja hankkeita vahvistetaan edelleen pyrkien hyödyntämään myös Euroopan 100 fiksun ja hiilineutraalin kaupungin mission luomia mahdollisuuksia sekä globaalia ”Urban Transitions” -missiota ja kansallista Decarbonized Cities –ohjelmaa. Kaupunkistrategian mukaista johtavan luontokaupungin tavoitetta toteutetaan koko kaupunkikonsernissa ja vahvassa vuorovaikutuksessa alueen korkeakoulujen, yritysten ja yhteisöjen sekä kansallisen tason ja kansainvälisten verkostojen ja kumppaneiden kanssa. Ilmasto-, luonto- ja kiertotalousinvestointien edellytyksiä vahvistetaan viemällä EU:n Vihreän rahoituksen taksonomian käyttö kattavasti läpi palvelukokonaisuuksissa sekä konserniyhteisöissä.

Kaupunkikonsernin luontotoimia tehostetaan ja alueen yrityksiä ja muita kumppaneita kannustetaan aktiivisesti mukaan yhteisiin tavoitteisiin ja toimiin. Ilmastojohtamisen edellytyksiä vahvistetaan luomalla ja jakamalla tilannekuvaa uusien digitaalisten ratkaisujen avulla. Globaalilla tasolla vahvistetaan Turun roolia ICLEI:n ilmasto-, kiertotalous- ja luontotyön yhteisessä kehittämisessä ja ohjaamisessa, mahdollisuuksien mukaan edelleen myös järjestön korkeimmalla tasolla.

Tapahtumapalvelut

Kansliapäällikön johdolla suurtapahtumatoimintaa ohjaa suurtapahtumaryhmä. Uuden tapahtumastrategian mukaisesti tapahtumapalvelut ovat edistäneet tapahtumien ympärivuotisuutta ja positiivisia aluetaloudellisia ja matkailuvaikutuksia.

Tapahtumatoiminnassa on toteutettu tapahtumastrategiaprosessi yhdessä sidosryhmien kanssa. Tapahtumastrategian mukaisesti on eri teemojen ja tapahtuma-alueiden kanssa toteutettu yhteisten toimintasuunnitelmien ensimmäinen vaihe. Osana prosessia kootaan arvioinnin ja tiedolla johtamisen konsepti. Käytännön toimina ovat mm. tapahtumakalenterin käyttöönotto ja asiakaskokemusta vahvistavat toimenpiteet.

Merellisyyden, kulttuurin ja historian sekä ruoan teemoista koottujen ohjelmien toteuttamista on jatkettu. Viikkeen tapahtumavuoden suurtapahtumien kärki oli Tall Ships Race 2024 heinäkuussa, jonka matkailutulo alueelle oli 27 milj. euroa.

Työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistus

Työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistuksen tavoitteena on työllisyys-, yritys- ja koulutuspalvelujen yhteensovitus tavalla, joka parantaa osaavan työvoiman saatavuutta ja kohtaantoa. Lisäksi uudistuksen tehtävänä on kuntien **Turvallisuus**.

Turvallisuuden nykytilaa kuvaava ennalta-arvaamaton epävakaus ei ole uusi ilmiö, mutta Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja muut globaalit kriisit sekä lisääntyvä idän ja lännen välinen vastakkainasettelu ovat heikentäneet turvallisuus- ja toimintaympäristöä entisestään. Erityisesti Venäjän ja Kiinan Suomeen kohdistama vaikuttamis- ja tiedustelutoiminta aiheuttaa tunnistamattomien riskien lisääntymistä.

Muuttuva turvallisuustilanne, ja erityisesti sen muutosnopeus, sekä toimintaympäristön kompleksisuus vaikuttavat yleiseen turvallisuuden tunteeseen ja kokemukseen. Myös huoli toimeentulosta ja taloudellisesta turvallisuudesta on kasvanut. Ratkaisevaa on yksilöiden ja yhteisöjen jatkuva fyysinen ja henkinen valmius ja kyky kohdata normaalista poikkeavia tilanteita, kestää niiden aiheuttamat paineet ja selviytyä niiden vaikutuksilta.

Julkishallintoon kohdistuu myös lisääntyneitä kyberriskejä. Turun kaupunki kuitenkin pystyi välttämään tästä johtuneet merkittävät riskit. Niitä pienennettiin mm. sillä, että kaupungin käyttämässä M365 pilvipalvelussa, sekä tietokoneiden suojauksessa otettiin käyttöön paremmat uudet tietoturvaominaisuudet. Monivaiheinen tunnistus on käytössä Turun kaupungin henkilöstöllä ja oppilailla. Kaupunki on varautunut myös palvelunestohyökkäyksien varalta.

Rikollisuuskehityksessä puolestaan korostuu nuorten väkivalta- ja ryöstörikollisuus, huumausaineiden lisääntyminen sekä kokonaan tai osin tietoverkossa toteutetun ja rajat ylittävän rikollisuuden kasvaminen, koveneminen ja monimuotoistuminen. Järjestäytynyt rikollisuus on kasvanut ja kansainvälistynyt.

Järjestämisvastuulle 1.1.2025 siirtyvien lakisääteisten työvoimapalvelujen hallittu siirto ja näiden palvelujen kustannusvaikuttavuuden ja tehokkuuden lisääminen.

Yritysasiakkuuksien hallinnan kehittämishanke

Yritysasiakkuuksien ja asiointien yhteisen kaupunkitasoisen toimintamallin vaiheittain käyttöönotto. Ensimmäinen versio ja sitä tukeva järjestelmäratkaisu valmis 2024.

Henkilöstö

Henkilöstöstrategia on yksi kaupungin strategisista ohjausasiakirjoista, joka tukee koko kaupungin strategian ja vision toteuttamista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.4.2022 henkilöstöstrategian vuosille 2022–2025. Henkilöstöstrategian visiona on: Turku on vetovoimainen työnantaja. Visiota toteutetaan henkilöstöstrategiassa kolmen painopisteen kautta (työ lisää hyvinvointia, osaaminen ja uudistuminen sekä parempi johtaminen). Toimintaympäristön muuttuessa lähitulevaisuudessa keskitytään erityisesti siihen, että jokaisen perustehtävä on selkeä ja merkityksellinen, tavoitteellisuus säilytetään muutoksessa ja johtaminen koetaan oikeudenmukaiseksi.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Elinvoiman palvelukokonaisuuden toimintatuotot toteutuivat 1,2 milj. euroa talousarviota (TAM24 5,1 milj. euroa) suurempina. Toimintamenot toteutuivat talousarviota (TAM -41,1 milj. euroa) 2,9 milj. euroa pienempinä. Nettomenot toteutuivat 4,1 milj. euroa talousarviossa (TAM24 -36,1 milj. euroa) arvioitua pienempinä. Edelliseen tilikauteen nähden nettomenot kasvoivat 2 milj. euroa, mitä selittää olennaisesti vuonna 2024 järjestetty Tall Ship Races -tapahtuma. Toimintatuotot ylittyivät, koska työllisyysalueen valmistelua koskevaa laskutusta ei ollut huomioitu talousarvion tuloarvioissa. Toimintamenot toteutuivat talousarviossa arvioitua pienempinä henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen osalta.

Henkilöstökulut alittivat talousarvion 0,5 milj. eurolla. Kaupunginhallitus teki 18.11.2024 § 366 periaatepäätöksen työvoiman vähentämistoimenpiteiden käyttöönotosta ja päätöksen mukaisesti pysyvien henkilöstösäästöjen saavuttamiseksi aloitettiin yhteistoimintaneuvottelut. Edellä mainitulla oli vaikutusta suunniteltuihin rekrytointeihin. Lisäksi työllisyys- ja yrityspalvelu-uudistuksen edellyttämän projektiorganisaation muodostuminen täsmentyi suunnittelun edettyä.

Palvelujen ostot alittivat talousarvioissa arvioidun tason Vihreän siirtymän (-0,2 milj. euroa), Kärkihankkeiden (-0,8 milj. euroa), Tapahtumapalveluiden (-1,0 milj. euroa) ja Työllisyyspalveluiden vastuualueilla (-1,1 milj. euroa). Työllisyyspalveluiden nettomenot toteutuivat kokonaisuudessaan 0,9 milj. euroa alle talousarviossa arvioidun tason.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Kestävän kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavotuksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden.	Merikeskuksen monialaista kehittämis-toimintaa jatketaan suunnitelman mukaisesti ja mahdollistetaan aiempaa paremmin merelliset elämykset ja palvelut kaupungin keskustassa.	Visio, joka nimettiin Turun merikau-punki –visioksi, on valmistunut osa-puolten osallistamisella ja julkistettu laajasti. Merikaupungin toteuttamis-ohjelman valmistelu on käynnistetty. Yleiskaavan päivitys visioalueen osalta valmistelussa.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
73	Tavoitellaan, että kiinnostavia, vahvoja tapahtumia niin kulttuurin, urheilun kuin tieteiden aloilla on ympäri vuoden.	Laaditaan tapahtumastrategia yhdessä laajan yhteistyöverkoston kanssa ja määritetään tapahtumatoiminnan arvioinnin ja tiedolla johtamisen malli. Ympärivuotista matkailua vahvistavaa tapahtumatoimintaa edistetään yhdessä avaintoimijoiden kanssa. Uudistettua tapahtumakalenteria pilotoidaan. Vuoden 2024 kärkitapahtumana on Tall Ships Race heinäkuussa.	Tapahtumastrategia on valmistunut ja toimintaa ohjataan sen sekä matkailuvaikutusten arvioinnin perusteella.
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhteen. Lentoaseman ja satamatoimintojen kilpailukykyä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.	Visit Turku Archipelago Oyn strategian mukaisesti toteutetaan markkinointia niin kansallisesti kuin kansainvälisesti, toteutetaan incoming-toimintaa kumppanuusmallilla ja toteutetaan matkailun toimijoiden digitaalinen alusta.	Visit Turku Archipelago Oy:n strategian toteutus on toimeenpanossa ja etenee erinomaisesti.

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou-teen/ investointi-osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunginhallitus, elinvoima	Kärkihankkeet, kustannusten sopeutus (menojen vähennys)	-100 000	Menojen vähennys huomioitu.
Kaupunginhallitus, elinvoima	Henkilötyövuosien / henkilöstökulujen vähennys (menojen vähennys)	-185 000	Menojen vähennys huomioitu.
Kaupunginhallitus, elinvoima	Tapahtumapalvelut, kustannustason sopeutus (menojen vähennys)	-250 000	Huomioitu määrärahojen käyttösuunnitelmissa.
Kaupunginhallitus, elinvoima	Strateginen maankäyttö, liikkuminen, asuntopoliittikka, kustannustason sopeutus (menojen vähennys)	-50 000	Vähennys huomioitu.
Kaupunginhallitus, elinvoima	Henkilöstösidonnaisten erien vähennys (menojen vähennys)	-125 000	Vastuualue tarkastelee henkilöstön koulutus-, matkus-tus-, ym. kulujen käyttöä annettujen ohjeiden mukaisesti.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kh, Elinvoiman palvelukokonaisuus yhteensä

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	5 050		5 050	6 254	1 204
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-40 642	-481	-41 123	-38 206	2 917
TOIMINTAKATE	-35 592	-481	-36 073	-31 952	4 121

Kh, Elinvoima

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	700		700	3 080	2 379
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-21 954	-37	-21 991	-21 190	801
TOIMINTAKATE	-21 253	-37	-21 290	-18 110	3 181

Työllisyyspalvelut

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	4 350		4 350	3 174	-1 176
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-18 688	-444	-19 132	-17 016	2 116
TOIMINTAKATE	-14 338	-444	-14 782	-13 842	940

Työllisyyspalvelut

Kaupunginhallitus

Tilivelvollinen viranhaltija: työllisyysjohtaja Riitta Uitto

Tilivelvolliset viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Voimakkaasta kausivaihtelusta huolimatta työttömyys on Turussa ollut aikavälillä 2013–2023 loivassa laskussa koronapandemian aiheuttamasta äkillisestä työttömyyden kasvusta huolimatta. Hyvästä pitkän aikavälin kehityskulusta poiketen ajanjaksolla 2013–2023 pitkäaikais-työttömien määrä on lisääntynyt yli 1 000 hengellä. Vuoden 2023 lopulta alkanut negatiivinen kehitys kiihtyi vuoden 2024 aikana ja työttömyysaste nousi voimakkaasti vuoden loppua kohden. Etenkin nuorten ja pitkäaikais-työttömien määrä nousi huomattavasti.

Turun väestörakenteen kehitys ei aiheuttanut yllätyksiä. Turun työikäisen väestön kasvu perustuu edelleen maahanmuuttoon.

Vuoden 2024 aikana TE24-uudistuksen valmistelu saatettiin loppuun. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka tukee työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta ja alueen elinkeinoelämän tarpeita. Työllisyys- ja yrittäjyyspalveluiden siirto valtiolta kunnille tuo palvelut lähemmäksi työnhakija- ja työnantaja-asiakkaita. Kunnilla ja alueilla on hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten

työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja, jolloin pystytään huomioimaan paikalliset tilanteet niin työttömyyden hoidossa kuin työvoimapulan ratkaisemisessa.

TE24-uudistukseen liittyvä kannustava rahoitusmalli lisää olennaisesti kuntien taloudellista vastuuta työttömyysturvasta. Muutos kasvattaa kuntien suhdanneriippuvuutta merkittävästi. Työttömyyden alenemisen positiiviset talousvaikutukset näkyvät kaupungilla jatkossa työttömyysturvan kuntaosuuksien pienenemisen lisäksi asiakkaiden palveluprosessien kulujen vähenemisenä sekä kasvavina verotuloina. Uudistettu rahoitusmalli tekee näin työllisyydenhoidossa onnistumisen yhdeksi kuntatalouden avainkysymyksistä.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Työllisyyspalveluiden nettomenot toteutuivat kokonaisuudessaan 0,9 milj. euroa alle talousarviossa arvioidun tason (-14,8 milj. euroa). Toimintatuottoja kertyi 1,2 milj. euroa alle talousarvion (TAM24 4,4 milj. euroa), koska valtion palkkatukea kohdistui vuodelle 2024 arvioitua vähemmän. Toimintakulut alittivat talousarvion 2,1 milj. eurolla (TAM24 19,1 milj. euroa), koska ostopalveluiden hyödyntäminen jäi merkittävästi talousarviota matalammalle tasolle. Useasta palvelusta ei saatu hyväksyttävää tarjousta, ja esimerkiksi Työnlöytäjäpalvelu ei saavuttanut asetettua tavoitetta.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Työllisyyspalvelut

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	4 350		4 350	3 174	-1 176
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-18 688	-444	-19 132	-17 016	2 116
TOIMINTAKATE	-14 338	-444	-14 782	-13 842	940

Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Kasvatus- ja opetusjohtaja Timo Jalonen

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Toimintaympäristön keskeisiä muutoksia vuonna 2024 ovat olleet palvelujen kysynnän kasvu ja perustoiminnan muuttuminen entistä monikulttuurisemmaksi. Palvelukysyntä kasvoi tehtyjen lisättyjen aloituspaikkapäätösten perusteella voimakkaasti lukiokoulutuksessa. Vilkaan maahanmuuton seurauksena palvelukysyntä kasvoi perusopetuksessa. Viimeistenkin koronarajoitusten poistuttua myös opistotoiminnan palvelukysyntä kasvoi voimakkaasti. Sen sijaan varhaiskasvatuksessa palvelukysyntä pysyi aiempien vuosien tasolla ja ammatillisen koulutuksen osalta hieman väheni.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuudessa varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa monikielisten oppilaiden ja opiskelijoiden määrän kasvu oli huomattava. Tämä muutos on pitänyt ottaa huomioon palveluja suunniteltaessa.

Vuoden 2024 aikana on hyväksytty useita suuria rakennushankkeita varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Peruskoulujen osalta oppilasmäärä väistötiloissa saavutti keväällä maksimin ja jo syyskaudella tilanne kääntyi parempaan suuntaan.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen onnistui hyvin. Palvelukokonaisuudesta riippumattomien uudisrakentamishankkeiden osalta oli havaittavissa tiettyjä viiveitä.

Taloudellisten tavoitteiden osalta toimintatuotot ylittyivät noin 4,4 miljoonaa euroa. Myyntitulot ylittivät talousarvion kaikkiaan 3,0 miljoonaa euroa. Myös palvelukokonaisuuden saamat tuet ja avustukset ylittyivät 1,6 miljoonaa euroa.

Menot ylittyivät kaikkiaan 6,4 miljoonaa euroa. Saatua tukia ja avustuksia käytettiin henkilöstön palkkaamiseen, joten suurin osa 2,6 miljoonan ylityksestä voitiin kattaa tuista ja avustuksista saaduista rahoista. Palvelujen ostot ylittivät talousarvionsa 2,8 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen tekijä oli palvelusetelimenot, jotka ylittivät talousarvion 1,3 miljoonaa euroa. Myös kotikuntakorvausmenot ylittyivät huomattavasti erityisesti siksi, että peruskouluikäisiä on sijoitettuna muualle kuin Turkuun. Tilapäistiloista johtuneet tilavuokrat ylittivät myös 1,0 miljoonaa euroa.

Kasvatuksen ja opetuksen talousarvion ulkopuolelta on todettava, että kasvatuksesta ja opetuksesta johtuvat valtionosuudet olivat merkittävässä kasvussa ja valtionosuustulot ylittivät myös talousarvion, koska perusopetuksen valmistava opetus maahanmuuton ja lukiokoulutus lisääntyneen oppilaaksioton vuoksi ovat olleet kasvussa. Valtionosuuksien kasvu kattoi hyvin kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden talousarviolityksen.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
23	Laajennetaan peruskoulun erikoisluokkatoimintaa. Lisätään kielipainotteisen varhaiskasvatuksen tarjontaa.	Toteutuksen ja vaikuttavuuden seuranta ja vaikuttavuus.	Peruskoulun erikoisluokkatoimintaa arvioitiin uudestaan 2/2024. Rieskalähteen koulun liikuntalinja aloittaa toimintansa 8/2025. Kielipainotteisen varhaiskasvatuksen tarjonnan lisääminen eteni kansainvälisen koulun varhaiskasvatusta koskevan suunnitelman osalta. Varhaiskasvatuksessa kehitettiin lisäksi yhteistyötä Turun yliopiston kanssa, jolloin yliopiston opiskelijat pitävät esiopetusryhmissä kielisuihkutusta; espanja, saksa ja ranska.
24	Selvitetään varhaiskasvatushenkilöstön mahdollisuudet täydennyskoulutukseen.	Tuetaan varhaiskasvatushenkilöstön osallistumista täydennyskoulutukseen.	Turku oli mukana kuuden suurimman kaupungin yhteisessä kehittämiskokonaisuudessa henkilöstön saatavuuden lisäämiseksi. Paikallisella tasolla yhteistyötä tehtiin Turun yliopiston ja Turun ammattikorkeakoulun kanssa henkilöstön täydennyskoulutusten järjestämiseksi.
25	Turku on Suomen paras toisen asteen kouluttaja. Jokainen nuori valmistuu vähintään 2. asteen tutkintoon. Selvitetään lukiokoulutuksen laajentamista, jotta entistä useammalla turkulaisnuorella on mahdollisuus lukio-opintoihin Turussa.	Taito-kampuksen suunnittelu on käynnissä. Säännöllinen, kerran vuodessa syyslukukaudella tehtävä vakiokysely kouluille huolta-aiheuttavista oppilaista. Lukiokoulutuksen aloituspaikkojen määrän kasvattaminen 100:lla, tavoitekeskiarvoraja 7,6. Toisen asteen läpäisyn seuranta.	Taito-kampuksen suunnittelu eteni valtuuston kokouksessa 8/2024 tehdyn päätöksen mukaisesti. Rakentaminen käynnistyy vuoden 2025 aikana. Tilannetta huolta-aiheuttavista oppilaista seurataan säännöllisesti. Turun lukioiden aloituspaikkoja lisättiin kevään yhteishaussa kuudella-kymmenellä aloituspaikalla. Tämän ansiosta edellisten vuosien korkeat sisään pääsykeskiarvot laskivat aavistuksen toivotulla tavalla. Toisen asteen läpäisyä seurataan säännöllisesti osana oppivelvollisuuden toteutumista.
26	Työskennellään tinkimättä turvallisen koulunkäynnin eteen mm. ehkäisten koulukiusaamista ja -väkivaltaa.	Koulukohtaisten suunnitelmien seuranta. Uusien, tarvittavien toimintamallien suunnittelu ja käynnistäminen.	Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintamalleja sekä malleja ehkäistä kiusaamista, syrjintää, häirintää ja väkivaltaista käytöstä kehitettiin ja otettiin käyttöön kaikilla kouluasteilla ja varhaiskasvatuksessa. Lisäksi vahvistettiin kasvatus-, opetus- ja ohjaushenkilöstön turvallisuusosaamista sekä koulujen ja oppilaitosten turvallisuuskulttuuria mm. toteuttamalla Mapa-koulutusta sekä käynnistämällä Lasten ja nuorten turvallisuustiimin pilotointi.
27	Vahvistetaan oppilaiden oppimisen tukea ja oppilashuoltoa. Huolehditaan ns. positiivisen diskriminaation rahoituksesta tavoitellen jatko-opinnot mahdollistavan kielitaidon oppimista kaikille. Vahvistetaan vanhempien ja oppilaiden osallisuutta koulupolkuun.	Oppimisen tuen ja oppilashuollon vahvistaminen monialalaisen yhteistyön ja koulutuksen keinoin. Jatketaan positiivisen erityiskohtelun rahoituksella tehtävien toimien toteuttamista.	Toisen asteen oppimisen tuen ja ohjauksen strategia hyväksyttiin lautakunnassa 2/2024. Kasvatuksen ja opetuksen opiskeluhoolltosuunnitelma hyväksyttiin lautakunnassa 6/2024. Käynnistettiin toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseksi. Perusopetuksen positiivisen erityiskohtelun rahoitusmallin uudistus toimeenpantiin lautakunnan päätöksen 6/2024 mukaisesti.

Talousarviolausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2024
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Elämänsä alussa olevat turkulaiset ovat uuden Turun ytimessä. Lasten ja nuorten tarpeiden ymmärtäminen ja huomioiminen on meille entistä tärkeämpää ja siksi uudistamme palveluitamme. Viemme päätökseen työn lasten ja nuorten palveluiden toimintamallien sekä johtamisen uudistamiseksi vuoden 2024 aikana. Näin arjen tarpeet tulevat kaupungissa entistä paremmin kuulluksi. Arvioimme vuoden 2024 aikana Lasten ja nuorten yhteisvaikuttavan johtamisen mallin toimivuuden ja linjaamme Lasten ja nuorten palveluiden toimintamallin, rakenteiden ja johtamisjärjestelmän uudistamisen periaatteet.	Etenee suunnitelman mukaisesti: Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus ja siihen liittyvä yhteisvaikuttavan johtamisen kehittäminen tunnistetaan osana kaupungin vuosijohtamisen prosessia. Palvelualuejohtajista koostuva Lasten ja nuorten ydinryhmä on vakiinnuttanut paikkansa yhteisvaikuttavan ja yhteensovittavan johtamisen kehittämisen foorumina. Päätös lasten ja nuorten hyvinvointiverkoston jatkamisesta alueellisena ekosysteeminä on tehty. Kaupungin oma lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen ensimmäinen versio valmistui vuonna 2024 ja se hyväksytään Kulttuuri- ja nuorisolautakunnassa lokakuussa 2024. Joulukuussa 2024 päätettiin uusi lautakuntarakenne, jossa tulee olemaan 1.6.2025 alkaen suomen- ja ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta. Lisäksi vuoden 2025 alussa päätettiin uudesta organisaatiosta. Uutena palvelukokonaisuutena organisaatioon tulee Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus 1.6.2025 alkaen.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Kehitämme kasvatuksen ja opetuksen tilojen hallintaa tehokkaan tilojen käytön varmistamiseksi.	Työ on käynnissä Koulut alustana -projektissa. Uusien päiväkotitilojen myötä on luovuttu joistakin epätarkoituksenmukaisista tiloista. Tilakonseptointi on edennyt merkittävästi vuoden 2024 aikana. Varhaiskasvatuksen osalta tilakonseptointi on valmis päätöksentekoon.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Suunniteltaessa yksiköitä, jossa toimii sekä ruotsin- että suomenkielisiä ryhmiä varmistamme, että molemmat kieliryhmät ovat tasapainoisesti edustettuna suunnittelussa.	Ruotsin- ja suomenkielisen ympärivuorokautisen varhaiskasvatuksen toimintoja järjestettiin rinnakkain Kaskenmäen päiväkodissa (Akselintien väistötilla) elokuusta alkaen lautakunnan päätöksen 4/2024 mukaisesti. Palveluverkkosuunnittelussa on huomioitu, että ruotsin- ja suomenkielistä toimintaa voisi olla rinnakkain samoissa päiväkodeissa. Päätös tehtiin valtuuston kokouksessa 4/2024. Härkätien/Oxvägenin päiväkodista tehtiin rakentamispäätös.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Vähennämme segregaatoin vaikutuksia vahvistamalla varhaiskasvatuksessa olevien monikielisten lasten suomen kielen taitoa. Varhaiskasvatuksessa olevien monikielisten lasten suomen kielen osaamista vahvistamme lisäämällä varhaiskasvatuksessa olevan henkilöstön kielitietoisuutta sekä henkilöstön suomenkielen osaamista koulutuksen ja ohjauksen keinoin.	Varhaiskasvatuksen henkilöstön kielitietoisuutta sekä suomen kielen osaamista vahvistettiin järjestämällä koulutuksia. Tavoitteena oli, että henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla.

Sopeuttamisohjelmatyön toimenpiteet

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouteen/ investointiosa- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Henkilöstö; Työssäolopäivien lisääminen (menojen vähennys)	-200 000	Poissaolot ja sijaisten käyttö on vähentynyt.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Kasvatuksen ja opetuksen yksikkökustannusten tavoitteellistaminen verrokin edullisimpaan (menojen vähennys)	-1 000 000	Tavoite toteutui kesäkuun loppuun mennessä.

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouteen/ investointiosa- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Työväenopiston kurssimaksujen lisääminen maksuja korottamalla (tulojen lisäys)	90 000	Kurssimaksuja korotetaan pääasiassa syyslukukaudesta 2024 alkaen. Lyhytkurssien maksuja

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttö- louteen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			korotettiin jo tammikuusta 2024 alkaen. Syynä kasvaneet opiskelijamäärät ja korotetut kurssimaksut.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Arbiksen kurssimaksujen lisääminen maksuja korottamalla (tulojen lisäys)	10 000	Kurssimaksut on korotettu jo ja korotetaan vielä vuoden aikana. Realistinen tavoite.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen vähentäminen päiväkotien käyttöasteita nostamalla (menojen vähennys)	-1 200 000	Käyttöaste on nostettu keväällä. Positiivinen trendi (LK) Tehokkaampi täyttöaste lisää omalta osaltaan käyttöastetta. Kiinnitetään huomioita tarkemmin lakisääteiseen suhdeluukuun ja arvioidaan sen perustella todellinen tarve sijaisiin. Loma-aikojen tehokas suunnittelu.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Varhaiskasvatuksen vuokratyövoiman oston vähentäminen (menojen vähennys)	-200 000	Ruotsinkielisissä että suomen kielissä palveluissa tarkka ohjeistus ja seuranta koskien vuokratyövoiman käyttöä. Kiinnitetään huomioita tarkemmin lakisääteiseen suhdeluukuun ja arvioidaan sen perustella todellinen tarve sijaisiin.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Perusopetuksen henkilöstökulujen vähentäminen siten, että se huomioi koulujen nykyisen tilanteen ja tarpeet yhteisölliseen tukeen (menojen vähennys)	-900 000	Perusopetuksen oppilasmäärä on edelleen ripeästi kasvava maahanmuuton vuoksi. Tavoitteen toteuttaminen saattaa olla vaikea. Toimintakauden tilanne 2024–2025 vielä avoin. Erityislapsien määrä noussut ruotsinkielisellä puolella. Tavoitteen toteuttaminen erittäin vaikea saavuttaa sen takia.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Lukiokoulutuksen henkilöstökulujen vähentäminen, lukiokohtaiset budjetit (menojen vähennys)	-200 000	Lukiokoulutuksen aloituspaikkamäärää on päätetty kasvattaa elokuusta lukien: Luostarivuoren Lyseon lukio +30, Puolalanmäen lukio +10, Turun klassillinen lukio +10 ja Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukio +10 aloituspaikkaa lisää. Aloituspajat on päätetty kasvattaa myös Katedralskolassa. Opiskelijamäärä lisääntynyt ja henkilöstökulujen vähentäminen Katedralskolassa on hyvin vaikea tavoite saavuttaa.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Ammatillisen koulutuksen henkilöstökulujen vähentäminen siten, että sopeutus ei saa kohdistua nuorten koulutukseen (menojen vähennys)	-250 000	Nuorten koulutuksen yhteishaun 2024 mukaisesti otetaan kaikki suunnitellut aloituspaikat täyteen. Nuorten koulutusten tunti-resursseja ei ole vähennetty. Tällä hetkellä

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttö- louteen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			henkilöstökulut menevät budjetoidun mukaisesti ja siinä on sisällä sopeutus. Tarkkailemme tilannetta kaikkien yksiköiden osalta kuukausittain.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Ammatillisen koulutuksen asiantuntijapalveluiden ostojen vähentäminen (menojen vähennys)	-20 000	Luovutaan ulkopuolisen (ajo-opetus) palveluntuottajan sopimuksesta.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Ammatillisen koulutuksen kalusto-ostojen vähentäminen (menojen vähennys)	-50 000	Sopeutus toteutuu alkupe- räiseen suunnitelmaan, mutta muutos investointi- kirjauksissa palvelualu- eella tuo lisämenoja 390 000 €. Tätä menoa pyri- tään pienentämään käyttö- taloudessa tämän vuoden aikana.
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Ammatillisen koulutuksen aineiden ja tarvikkeiden ostojen vähentäminen (menojen vähennys)	-80 000	Työaineista ja työväli- neistä opetuksessa pyri- tään säästämään mutta lii- ketoimintaan liittyvät elin- tarvikkeet esim. ylittävät budjetin.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Käyttötalouso- sastoimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	22 439		22 439	26 868	4 429
Valmistus omaan käyttöön				30	30
Toimintamenot	-397 715	-11 680	-409 395	-415 790	-6 395
TOIMINTAKATE	-375 276	-11 680	-386 956	-388 892	-1 936

Investointiosa sistovuustaso brutto	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	-5 880		-5 880	-2 884	2 996
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-5 880		-5 880	-2 884	2 996

Kulttuurin palvelukokonaisuus

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Kulttuurijohtaja Anu Laitila

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Kulttuurin palvelukokonaisuudessa toteutettiin kaksi isoa organisaatiomuutosta. Vuoden aikana museopalvelut ja- koutuivat Turun kaupunginmuseoksi sekä WAM Turun kaupungin taidemuseoksi. Muutoksesta johtuen useat vapaana olevat vakanssit jätettiin väliaikaisesti täyttämättä, jotta ne ovat käytettävissä uudessa tilanteessa 2025. Lisäksi muodostettiin kulttuurin edistämisen vastualue, joka jatkossa työskentelee johdonmukaisesti avustuksiin ja kumppanuuksiin, kulttuurin saavutettavuuteen sekä lastenkulttuuriin liittyvien tavoitteiden hyväksi.

Musiikkitalo Fuugan valmistuminen 2026 vaikuttaa keskeisesti paitsi Turun filharmonisen orkesterin, myös kaupunginteatterin työhön. Fuuga tulee tarkoittamaan suurta toiminnallista muutosta molemmille. Lisäksi TFO on tehnyt merkittävää yleisötyötä Turun eri alueilla mm. lapsiryhmille ja ikäihmisille. Museon organisaatiomuutoksessa on osaltaan valmistauduttu WAM:n avautumiseen uudelleen syksyllä 2026.

Kirjaston työhön vaikuttaa vahvimmin käyttäjäkunnan moninaisuus, lukutaidon heikkeneminen sekä valtakunnalliseen E-kirjastoon liittyminen. Kirjastopalveluissa on pyritty vastaamaan aiempaa vahvemmin asiakkaiden monikielisyyteen sekä lasten ja nuorten lukutaidon edistämiseen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Kulttuuripalvelujen toimintakate oli 1 milj. euroa suunniteltua parempi. Kulttuuripalveluiden säännölliset palkat alittivat talousarvion 0,7 milj. eurolla. Organisaatiomuutoksen takia kaikkia museopalveluiden avoimia vakansseja ei täytetty eikä palkattu sijaisia kaikille vakansseille. Lisäksi kausityövoiman palkkausta vähennettiin.

Rakennusten ja huoneistojen sisäiset vuokrat alittivat 0,2 milj. eurolla. Keskitettyihin sisäisiin eriin varattiin Wäinö Aaltosen museon osalta koko vuoden vuokrat. Alkaneen peruskorjauksen takia säästy 6 kuukauden vuokra. Vastaavasti Runosmäen kirjaston muutto uudistiloihin lisäsi sisäisiä vuokratustannuksia.

Historian ja tulevaisuuden museo -hanke ja kaunistamisrahaston tuottojen käyttö selittävät palveluostojen ylitystä. Orkesterin ja museon lipunmyyntituotot olivat 0,4 milj. euroa suunniteltua paremmat. Lipunmyyntitulojen kasvun aiheutti hinnankorotukset ja orkesterin kasvanut kävijämäärä. Museopalveluiden kävijämäärät laskivat edellisestä vuodesta, mihin pääsyyinä olivat Biologisen museon ja Wäinö Aaltosen museon poikkeukselliset kiinniotot remonttien takia. Vaikutukset maksaneiden kävijöiden määrään jäivät kuitenkin odotettua vähäisemmiksi.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Hiilineutraali ja resurssiviisas Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
7	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä koskien Turun hiilineutraalisuus 2029 -ohjelmaa. Päivitetään toimenpideohjelma huomioiden, että suhteellisesti suurin päästövähennystavoite kohdistuu tulevalla kaudella liikenteeseen.	Kirjastopalvelut: Kestävän kehityksen edistäminen, osallistuminen Kestävä kehitys Lounais-Suomen kirjastoissa -projektiin.	Kestävä kehitys Lounais-Suomen kirjastoissa -projektissa on päättynyt, kirjastolle laadittiin kestävyyslupaukset, joiden toteutumisista seurataan vuosittain. Toteutettiin kestävää kehitystä -tukeva somemarkkinointikampanja ja toteutettiin teemaan liittyviä tapahtumia. Ilmastotekona hankittiin asiakkaille lainattavia kestokasseja tavoitteena vähentää myytävien kasien määrää.

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
18	Tavoitteena on, että jokaisella turkulaisella on mahdollisuus osallistua ja tehdä sekä kokea kulttuuria iästä tai elämäntilanteesta riippumatta.	Laaja-alaisesti eri kohderyhmille suunnatut sisällöt, esim. Elämyspolku-toiminnan laajeneminen 5- ja 6-vuotiaille (Pikkuväen taidepolku). Uusien ja pandemian aikana ”kadonneiden” yleisöjen tavoittaminen: ”ei-kävijä”-tutkimustiedon hyödyntäminen eri yleisöryhmien tavoittamiseksi (mm. Kaikkien museo- ja Moninainen kirjasto -hankkeet sekä Turun Filharmonisen orkesterin kausikorttiasiakkaiden lisääminen). Kirjastopalvelut: Asiakaspalvelun kehittäminen -projektin vakiinnuttaminen ja toimintamallin toteuttaminen, käyttäjäkoulutukset toisen asteen oppilaille (sisältäen S2-oppilaat). Museopalvelut: kokoelmakeskuksen kehittäminen.	Kirjasto: Asiakaspalvelun toimintamalli käytössä ja kehittämiskohteena olivat käyttäjäkoulutukset. Faksista Jodeliin -projekti päättyi ja sen aikana luotiin uusia toimintamalleja sekä materiaalipankki toisen asteen opiskelijoille suunnatuista palveluista. Pikkuväen taidepolun toiminta on vakiintunut osaksi perustoimintaa – kokonaisuudet 5- ja 6-vuotiaille. S2-ryhmien koordinaatioon rekrytoitiin työntekijä ja toiminta organisoitiin uudelleen. Kulttuurin kärkihanke ja kulttuurin palvelukokonaisuus: Kärkihankkeen ja Varhan yhteiskehittämä ja pilotoima kulttuurin kutsuvieras -toimintamalli vakiintunut Varhan neuvolan perheohjaukseen ja kulttuuripalveluihin (sisällöt palvelualueen tuotantoa). Saavutettavuutta, esteettömyyttä ja asukkaiden osallisuutta palveluissa ja kaupungin toimipisteissä edistetty. Alueille tuotu kulttuuria ja taidetta teos- ja ohjelmahakujen sekä uusien toimintamallien kautta, esim. kirjastootokiertueella. Kulttuuri tiiviisti mukana aluetyön, alueolohuoneiden ja segregaatoin ehkäisyn yhteistyössä.
19	Perustetaan Turkuun Taiteiden talo – konsepti.	Taiteen talo -konsepti on vahvistettu ja peruskorjaukset ovat käynnistyneet. Toiminta vakiintuu ja tilojen käyttöaste nousee. Wäinö Aaltosen museo on avannut Taiteen talolle gallerian oman peruskorjauksensa ajaksi.	Peruskorjauksen toinen vaihe on saatu päätökseen. Kino Kilta ja Kilta Galleria, joka on myös WAM:n väistötila, ovat toiminnassa. Taiteen talon alue on kehittynyt lupaavasti, ja alueelle on avautunut mm. kaksi uutta galleriaa.
21	Kulttuuri on osa hyvää elämänlaatua ja jatkuvaa oppimista, ja kulttuurilla on erityinen merkitys hyvinvoinnin edistämässä ja yksinäisyyden torjumisessa	Kirjastopalvelut: kansallisen lukutaitostrategian paikallinen toteuttaminen, monikielisten asukkaiden tavoittaminen palveluiden pariin. Museopalvelut: Kaikkien museo -hankkeen tulosten valmistuminen ja jatkotoimenpiteiden määrittely.	Kirjasto: Osallistuttu lukutaitostrategian laatimiseen. Monikielisille asukkaalle suunnattuja tapahtumia ovat olleet suomen kielen keskustelukerho, selkolukupiiri, kielikahvila ja toteutettu 5 Satakielikuuauksen tapahtumaa. Kotoutumiskoulutukseen liittyviin kirjastokäynteihin (Kirjasto tutuksi) osallistui 505 henkilöä, lisäksi kirjasto oli mukana tuottamassa kielikoulutusta ukrainalaisille 52 kertaa. Museo: Kaikkien museo -projektin tulokset on otettu käyttöön (viestintä; maksuttomat perjantai-iltapäivät keran kuussa). Kulttuurin työpaja/verstastilojen avaamiselle ja uudelleenlaistolle luotu toimintamallia kärkihankkeen koordinoimana ja yhdessä palvelualueen kanssa. Kulttuurihyvinvointituotteiden kehittämistoimenpiteet eli yhtenäistäminen, uudelleenbrändäyksen ja etsivän kulttuuriyön malli luotu ja jatkosuunnitelmat laadittu.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
22	Turkulaiset taiteilijat ovat kulttuurikaupungin vahvuus ja luovien alojen merkitys kasvaa myös taloudellisessa mielessä koko ajan.	Vahvistetaan taiteilijoiden toiminta- ja työllisyysedellytyksiä sekä lisätään kentän näkyvyyttä ja roolia kulttuurikaupungin tekijänä. Toteutetaan taiteilijan työnkuvan laajentamisen kokeiluja. Edistetään kulttuurilaitosten tilojen avaamista kentän toimijoille; Kulttuurin välitilat -toimintamallia jatkokehitetään, toteutetaan toinen pilottikiertus ja edistetään mallin juurtumista perustyöhön. Mahdollistetaan erilaisin alustoin kulttuurin esiintuonti (esim. pop-up-Turku, kirjastoauto-kiertue). Toteutetaan erilaisia yhteisfoorumia ja osaamisen lisäämisen toimenpiteitä taiteen, kulttuurin ja luovien alojen tekijöille. Seurataan kansallista luovien alojen kasvustrategiatyötä.	Työ etenee suunnitelmien mukaisesti: Uudet toimintamallit (Kulttuurin Välitila, pop up taiteen ohjelmahaku, Kulttuurin kutsuvieras ja kirjastoauto-kiertue ovat onnistuneesti vakiinnutettu osaksi perustoimintaa. Kulttuuri ja taidekentän työtä tuotu näkyväksi taide- ja ohjelmahauin, viestinnän keinoin ja kaupunkitilaan toteutetuin taideprojektein. Toimijoiden työllisyyttä edistävä kulttuuripankin laajentumisprojekti sekä liiketoimintaosaamista ja johtamista tukeva Kulttuurikummit-sparraustoiminnan kehittäminen käynnissä. Kulttuurin työpaja/verstastilojen avaamiselle ja uudelleenlaistelle käytölle luotu toimintamallia yhdessä palvelualueiden kanssa. Koulutuskokonaisuuksia, verkostoitumis- ja alojen törmäyttämisen tilaisuuksia toteutettu laajassa yhteistyössä luovien alojen toimijoille. Linnanniemen taidekoordinaattori aloittanut työssään ja alueen taiteen kokonaisuudelle laadittu kokonaisaika- ja projekti- ja käynnistetty. Kulttuurirannan konseptiluonnos valmis ja toimenpiteitä valmisteltu. Kulttuurirannan yhteistyöverkosto -hankkeeseen saatu EAKR-rahoitusta. Kestävä kehitys ja kiertotalous laajasti ja läpileikkaavasti esillä vuoden 2024 kärkihankkeen toimenpiteissä. Creative Circular Cities ulkoisen rahoituksen hankkeessa edistetty teemaa kulttuurin ja luovien alojen avulla.
36	Taide, kulttuuri ja luovat alat vahvistavat hyvinvointia sekä alueen elinvoimaa.	Museopalvelut: Historian ja tulevaisuuden museon arkkitehtuurikilpailun voittajan valinta sekä hallintomallin määrittely, Biologisen museon uudistaminen, Wäinö Aaltosen museon peruskorjaus ja laajennus. Turun Filharmoninen orkesteri: Musiikkitalo Fuugaan siirtymisen valmistelu sekä toimintakonseptin kehittäminen, laaja-alaisesti erilaisille kohderyhmille suunnatun kansainvälisen tason konserttitoiminnan tuottaminen ja ylläpitäminen.	Museo: Historian ja tulevaisuuden museon arkkitehtuurikilpailu on päätynyt ja voittaja julkistettu. Hallintomallin vaihtoehtojen kuvaukset on tehty. WAMin peruskorjaus on käynnistynyt. Biologinen museo on avattu uudistuneena 22.5.2024. TFO: Musiikkitalo Fuugaan siirtymisen valmistelu- ja suunnittelutyötä tehdään yhteistyössä talon operaattorin kanssa. TFO on tuottanut laaja-alaisesti erilaisille kohderyhmille suunnattua kansainvälisen tason konserttitoimintaa.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
47	Koronan aikana olemme osoittaneet olemamme tarvittaessa nopea ja ketterä toimija	Kirjastopalvelut: kuntien yhteinen e-kirjasto-projekti, kelluvan kokoelman hallintatyökalun käyttöönotto. Museopalvelut: verkkokaupan käyttöönotto, opasvarausjärjestelmän käyttöönotto. Turun Filharmoninen orkesteri: digitaalisilla palveluilla turvataan alueellisia	Kirjasto: E-kirjaston käyttöönotto oli 23.4., kelluvan kokoelman hallintajärjestelmän käyttöönotto oli kesäkuussa aikataulun mukaisesti. Museo: Verkkokauppaohjelma on otettu käyttöön ja pääsylippujen myynti verkkokaupassa on aloitettu. Opasvarausjärjestelmä on käytössä. TFO: digitaalisilla palveluilla turvataan alueellisia kulttuuripalveluita,

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		kulttuuripalveluita sekä ihmisten osallisuutta ja osallistumista, verkkokonserttien toteutus.	kulttuurin saavutettavuutta sekä ihmisten osallisuutta ja osallistumista. Orkesteri on toteuttanut säännöllisiä liveverkkolähetyksiä, ylläpitänyt digitaalisten konserttien verkkokirjastoa, tuottanut uusia yleisötyökonserttitalenteita (mm. Pekka ja susi -lastenkonsertti sekä ikäihmisille suunnattu Saanko luvan?-viihdekonsertti) sekä kuratoinut syyskauden aikana vanhoista arkistotallenteistaan säännöllisesti sosiaalisessa mediassa jaettavia konserttiklippejä.

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
71	Kulttuurin kärkihanke; Valmistellaan uusi kulttuurin ja laajemmin hyvinvoinnin edistämiseen liittyvä kärkihanke, jonka toteuttamisen tueksi laaditaan toimenpideohjelma valtuustokaudelle.	Kulttuurihyvinvoinnin palvelutarpeen selvityksen pohjalta laaditaan ikä- ja kohderyhmäkohtainen suunnitelma palveluiden kehittämisestä ja käynnistään siihen liittyvästi toimenpiteitä. Kulttuuriin liittyvien rannekeiden ja korttien kokonaisuutta selkiytetään. Kulttuurin kutsuvieras -toimintamalli (kulttuurilähete 2.0) pilotoidaan, arvioidaan ja tehdään sille jatkosuunnitelma. Kulttuurin saavutettavuutta ja esteettömyyttä sekä asukkaiden osallisuutta edistetään (esim. purkutaideprojekti). Kulttuuria ja taidetta tuodaan kaupunkitilaan, myös lähiöihin. Vahvistetaan kestäväää kulttuuria. Edistetään Linnanniemen, Turun ensimmäisen taidekaupunginosan, kehittämiskonseptia ja taideohjelmaa. Toteutetaan kulttuurirannan konseptointityö ja viedään päätöksentekoon. Itäisen Rantakadun taide-elementtien toteutus suunnittelu käynnistetään.	Työ etenee suunnitelmien mukaisesti: Uudet toimintamallit (Kulttuurin Väli-tila, pop up taiteen ohjelmahaku, Kulttuurin kutsuvieras ja kirjastoauto-kiertue ovat onnistuneesti vakiinnutettu osaksi perustoimintaa. Kulttuurihyvinvointituotteiden kehittämistoimenpiteet eli yhtenäistäminen, uudelleenbrändäyksen ja etsivän kulttuurityön malli on luotu ja jatkosuunnitelmat laadittu. Kulttuurin kutsuvieras pilotoitu ja nyt vakiintunut Varhan neuvolan perheohjaukseen ja kulttuuripalveluihin. Kulttuurin työ-paja/verstastilojen avaamiselle ja uudenalaiselle käytölle luotu toimintamallia yhdessä palvelualueiden kanssa. Saavutettavuutta, esteettömyyttä ja asukkaiden osallisuutta palveluissa ja kaupungin toimipisteissä edistetty. Toteutettu useita taideprojekteja kaupunkitilaan, myös asuinalueille. Kulttuuri tiiviisti mukana aluetyön, alueolohuoneiden ja segregaaation ehkäisyn yhteistyössä. Kestävyyden teema vahvasti esillä toimenpiteissä ja verkostotyössä. Koulutuskokonaisuuksia, verkostoitumis- ja alojen törmäyttämisen tilaisuuksia toteutettu laajassa yhteistyössä. Toimijoiden työllisyyttä edistävää kulttuuripankin laajentumisprojekti sekä liiketoimintaosaamista ja johtamista tukeva Kulttuurikummit-sparraustoiminnan kehittäminen käynnissä. Linnanniemen taiteen kokonaisuudelle laadittu kokonaisai-kataulu ja projekteja käynnistetty. Kulttuurirannan konseptiluonnos valmis ja sen toimenpiteitä valmisteltu. Kulttuurirannan yhteistyöverkosto -hankkeeseen saatu EAKR-rahoitusta. Itäisen Rantakadun taide-elementtien luonnokset valmistuneet.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
75	Kaupungin 800-vuotisjuhlavuosi 2029 on alusta koko vuoden kestäväälle tapahtumalle ja sille asetetaan selkeät tavoitteet.	Kehitetään juhlavuoden tapahtumakonsepti. Toteutetaan arkkitehtikilpailun pohjalta allianssimalliin siirtyminen. Lisätään kansainvälistä näkyvyyttä investointien houkuttelemiseksi kulttuurikohteisiin.	Turku 800 -juhlavuoden hankejohtaja on aloittanut. Juhlavuoden suunnittelu, sidosryhmien osallistaminen sekä konseptointi ovat alkaneet. Historian ja tulevaisuuden museon hallintomalleja sekä konseptia työstettiin syksyn 2024 aikana.
76	Kulttuuri on merkittävä osa kiinnostavaa ja vetovoimaista Turku.	Museopalvelut: Historian ja tulevaisuuden museon arkkitehtuurikilpailun voittajan valinta sekä hallintomallin määrittely, Biologisen museon uudistaminen, Wäinö Aaltosen museon peruskorjaus ja laajennus. Turun Filharmoninen orkesteri: Musiikkitalo Fuugaan siirtymisen valmistelu sekä toimintakonseptin kehittäminen, laaja-alaisesti erilaisille kohderyhmille suunnatun kansainvälisen tason konserttitoiminnan tuottaminen ja ylläpitäminen.	Museopalvelut: Historian ja tulevaisuuden arkkitehtuurikilpailun voittaja on valittu. Museon organisaatiomallin vaihtoehdot on kuvattu, mutta päätöstä mallista ei ole vielä tehty. TFO: Musiikkitalo Fuugaan siirtymisen valmistelu- ja suunnittelutyötä tehdään talon operaattorin kanssa. TFO on tuottanut laaja-alaisesti erilaisille kohderyhmille suunnattua kansainvälisen tason konserttitoimintaa.

Sopeuttamisohjelmatyön toimenpiteet

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouteen/ investointiosaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Henkilöstön eläköitymissuunnitelma (menojen vähennys)	-120 000	Museon ja kirjaston osalta suunnitelma olemassa. Nuorisopalveluiden osuus 40.000 alustava suunnitelma olemassa.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Kaupunginteatterin avustuksen tarkistaminen (menojen vähennys)	-200 000	On tarkistettu avustuspäätöksen yhteydessä 12/2023.

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouteen/ investointiosaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Aktivointimallista luopuminen (menojen vähennys)	-30 000	On luovuttu, rahoituspäätöksen saaneet hankkeet viedään loppuun.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, kirjasto	Kirjaston tilapäisen henkilökunnan vähentäminen (menojen vähennys)	-40 000	Htv:n määrä on vähentynyt ja henkilöstökulut ovat toteutuneet budjetoitua vähemmän.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, orkesteri	Sijaisten ja lisätyövoiman käytön vähentäminen konserttiviikoilla (menojen vähennys)	-20 000	Sijaisten ja tilapäisen työvoiman käyttö on vähentynyt TP23 tasoon nähden n. 23 000 €
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, orkesteri	Markkinoinnin kustannusten vähentäminen (menojen vähennys)	-15 000	Kustannusten vähennys viety talousarvioon, ja toteuma alittaa TA-tason n. 30 t€.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, orkesteri	Taiteilijapalkkioiden pienentäminen (menojen vähennys)	-10 000	Vaikka taiteilijapalkkioiden taso on yleisesti noussut, toteuma on TP23 tasoon nähden n. 35 t€ pienempi.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, orkesteri	Soitinhuoltojen siirtäminen (menojen vähennys)	-3 000	Toteuma on hieman TP23-tasoa alhaisempi, mutta ylittää talousarvion merkittävästi. Ei ole mahdollinen sopeuttamiskohde.

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, orkesteri	Narikkamaksujen lisääminen konserttitalon lipunhin- toihin (tulojen lisäys)	5 000	Toimenpide tehty. Ko. tulo on osa konserttitalon tuot- toja. Talon tuotot ylittävät talousarviotason n. 20 t€, mutta jäävät TP23-tasosta n. 28 t€.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, museopalvelut	Tilapäisen henkilöstön vähentäminen (menojen vä- hennys)	-89 000	Tavoite käytännössä toteu- tunut. Säästö -86.780.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, museopalvelut	Viestintä ja markkinointi (menojen vähennys)	-26 000	Markkinointimenot ylittyivät hieman (3263), mutta koko- naisuutena museopalvelui- den tulos oli reilusti enna- koitua parempi henkilöstö- kulusäästöjen ja odotettua parempien maksutuottojen takia.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, museopalvelut	Henkilöstön matka- ja majoituskulut (menojen vä- hennys)	-20 000	Matkakustannuksista ei tul- lut säästöjä, mutta kokonai- suutena museopalveluiden tulos oli reilusti ennakoitua parempi henkilöstöku- lusäästöjen ja odotettua pa- rempien maksutuottojen ta- kia.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, museopalvelut	Aineet, tarvikkeet ja tavarat (menojen vähennys)	-64 000	Tavoite toteutui ja säästöta- voite ylitettiin (-79,601).
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, museopalvelut	Henkilökohtaisen vakanssin poistuminen (menojen vähennys)	-33 000	Eläkepäätös on tehty 20.12.2024 ja vakanssinhal- tijan työeläke alkaa 1.4.2025.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, museopalvelut	Tilanvuokrauksen tulojen kasvattaminen (tulojen li- säys)	20 000	Erinomaisen loppuvuoden ansioista tavoite saavutettiin ja ylitettiin (32,105).

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	5 732		5 732	6 312	580
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	51 981	-223	-52 204	-51 708	496
TOIMINTAKATE	-46 249	-223	-46 472	-45 396	1 077

Investointiosa sitovuustaso brutto	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	-982		-982	-768	214
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-982		-982	-768	214

Kulttuuripalvelut

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	5 061		5 061	5 729	668
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	42 567	-127	-42 693	-42 399	295
TOIMINTAKATE	-37 505	-127	-37 632	-36 669	963

Investointiosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	-982		-982	-719	263
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-982		-982	-719	263

Nuorisopalvelut

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	671		671	583	-88
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	9 415	-96	-9 511	-9 309	202
TOIMINTAKATE	-8 744	-96	-8 840	-8 726	114

Investointiosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot				-49	-49
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO				-49	-49

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Nuorisopalvelujohtaja Annina Lehtiö-Vainio

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Nuorisotyö2025-organisaatiouudistuksen kehittämistyö eteni. Kehittämistyön tavoitteena on luoda yhteinen näkemys nuorisotyön tulevaisuudesta uudessa palvelukokonaisuudessa, joka käynnistyy kesällä 2025. Alueellisen nuorisotyön palveluverkkouudistus eteni päätöksen tekoon vuodenvaihteessa ja siihen liittyvät yt-kuulemiset toteutettiin alueellisen nuorisotyön vastuualueella. Seikkailupuiston siirto Kulttuurin palvelualueelle toteutui 1.1.2025 alkaen. Osana Nuorisotyö25-työskentelyä tavoitteena kohdentaa nuorisotyön kohderyhmä nuoriin. Lasten kulttuuripalvelujen ollessa samassa organisaatiossa kuin muutkin kulttuuripalvelut, vahvistaa se lasten kulttuurin asemaa.

Yökahvilatoiminnan käynnistäminen Vimmassa tavoitti säännöllisesti viikonloppuiltoina (pe+la) 50–80 nuorta per ilta, tarjoten turvallisen kohtaamispaikan nuorille. Paattisten aluetalon sisäilmaongelmat vaikeuttivat alueellisen toiminnan toteutusta pohjoisella alueella. Työpajatoiminnan rahoitusmuutokset aluehallintoviraston (AVI) linjausten vuoksi siirsivät toiminnan painopistettä kohti työkokeiluja ja palkkatukityötä, kun kuntouttavan työtoiminnan sopimus Varhan kanssa päättyi vuoden lopussa.

AVI:n avustusten avulla käynnistyivät Ympäristöystävällisempi nuorisotyö -hanke sekä Nuorten alueellisen kuulemisen kehittämishanke, jotka edistävät ilmasto- ja ympäristövastuullisuutta sekä nuorten osallisuutta.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Työpajatoiminnan rahoituksen väheneminen 50 000 euroa verrattuna ennakkoarvioon vaikutti toiminnan toteutukseen. Perusteena oli AVI:n linjausten muutokset. Etsivän nuorisotyön avustus pieneni ennalta arvioituun 54 000 euroa. Uutena avustuksena Ympäristöystävällisempi nuorisotyö -hankkeelle myönnettiin avustusta 35 000 euroa.

Leiri- ja retkitoiminnan tulot jäivät alhaisiksi paikallisen sopimuksen puuttumisen vuoksi, jonka neuvottelut jatkuivat vuonna 2025. Seikkailupuiston Vihreän talon remontin viivästyminen vähensi suunniteltuja tuloja ja rajoitti toiminnan täysimääräistä toteuttamista. Suunniteltu tuotemyynnin kehittämiseen kohdistettu panostus siirtyi vuoteen 2025, mikä viivästytti taloudellisten tavoitteiden saavuttamista tältä osin.

Loppuvuonna käynnistetty kaupunkitason yt-prosessi esti avoimien vakanssien täyttämisen loppuvuotena, mikä aiheutti resurssipulaa, mutta samalla vähensi henkilöstökuluja.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
16	Edistetään nuorisotyön ja kolmannen sektorin yhteistoimintaa ja vuoropuhelua, jotta kolmas sektori olisi aktiivisesti edistämässä nuorten oloja koronasta toipumisessa.	Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden muutoshankkeen yhteisvaikuttavan johtamisen kehittäminen niin, että myös kolmannen sektorin toimijat ovat aktiivisessa roolissa palveluiden tuottamisessa ja palvelut löydettävissä yhteisestä palveluiden hallinnan järjestelmästä.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti: Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöjen kanssa laaditaan kumppanuussopimus vuoden 2024 aikana. Liikuntajärjestöjen kanssa kumppanuus on vahvaa ja kehittyy vuonna 2025 käyttöönotettavan harrastekortin käytön myötä.
16	Edistetään nuorisotyön ja kolmannen sektorin yhteistoimintaa ja vuoropuhelua, jotta kolmas sektori olisi aktiivisesti edistämässä nuorten oloja koronasta toipumisessa.	- Nuorisopalvelut osana kaupunkitason järjestötoiminnan kehittämistä on mukana järjestöfoorumeissa sekä eri nuorten verkostoissa, jonka lisäksi yhteydenpitoa parannetaan erityisesti nuorisojärjestöihin. - Nuorten juhlapäivien jalkautumisia jatketaan nuorisopalveluiden, järjestöjen sekä muiden viranomaisten	STEA-rahoitteinen Auralan Setlementin poikien talo käynnistyi Vimmassa, kumppanuussopimuksia runsaasti eri järjestöjen kanssa mm. Maarian kylätalo, Paattisten aluetalo, skeittihalli Cube. Järjestöjä ja osallistettiin aktiivisesti palveluverkkotyön kuulemistilaisuuksia.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		kanssa. (Vappu, koulun päätös+ aloitus) Vimman uutta toimintakonseptia seurataan käynnistymisvaiheen ja jälkeen huomiota kiinnitetään mm. viestintään järjestöille tilojen hyödyntämismahdollisuuksista.	Nuorisojärjestöille suunnatun uutiskirjeen päivitys.
18	Tavoitteena on, että jokaisella turkulaisella on mahdollisuus osallistua ja tehdä sekä kokea kulttuuria iästä tai elämäntilanteesta riippumatta.	Nuorisopalvelut: Keskeistä on nuorten harrastamisen ja omaehtoisen tekemisen vahvistaminen, sosiaalinen vahvistaminen ja hyvinvoinnin edistäminen kulttuurin ja taiteen menetelmin. Lasten kulttuurikeskus Seikkailupuisto on mukana uudistuneessa Elämyspolku -toimintamallissa ja Kulttuurin Kutsuvieras -pilotissa. Vimma sekä bändi- ja musiikkitoiminta on osana AmisMOK-tarjontaa. Nuorisopalvelujen harrastusryhmätoiminnot ovat helposti saavutettavia, maksutonta toimintaa on lisätty ja edelleen tarve lisätä.	Toteutuu suunnitelman mukaisesti: vuoden 2024 aikana rakennetaan harrastamisen Turun mallia ja Harrastamisen Suomen mallia, jolla harrastekorttimalli saadaan käyttöön vuoden 2025 alusta. Harrastekorttiin kytketään liikunnan lisäksi myös mahdollisuuksien mukaan kulttuurin harrastamisen mahdollisuuksia. Nuorisopalvelut tarjoaa niin alueellisesti kuin myös keskitetysti (Vimma, bändi- ja musiikkitoiminta, Cube) harrastamisen mahdollisuuksia helposti saavutettavina ja pääosin maksuttomina palveluina. Palveluiden tuottamisessa kuullaan nuoria aktiivisesti. Nuoret ovat olleet myös mukana tuottamassa sisältöjä ja tapahtumia. Nuorten omaehtoisia harrasteryhmiä tuetaan mm. mahdollistamalla maksuttomia ja turvallisia tiloja. Nupa on ollut mukana AmisMok palveluntarjoajana. Lisäksi tavoitteen toteutumista on edistänyt Koulu alustana -toimintamallin pilotointi ja käyttöönotto.
21	Kulttuuri on osa hyvää elämänlaatua ja jatkuvaa oppimista, ja kulttuurilla on erityinen merkitys hyvinvoinnin edistämässä ja yksinäisyyden torjumisessa	Nuorisopalvelut: Kulttuurisen nuorisotyön asiakkaita ovat eri-ikäiset nuoret sekä lapset ja lapsiperheet, tavoitteena on mahdollistaa taiteen, luovuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia. Lastenkulttuuritoiminnalla ja kulttuurisella nuorisotyöllä on vahva ennaltaehkäisevän työn rooli, ja palveluilla tavoitetaan myös tuen tarpeessa olevia lapsia, nuoria ja perheitä. Tapahtuma- ja esitystoiminnoissa sekä taide- ja musiikkitoiminnan kautta on mahdollisuus vaikuttaa lasten ja nuorten asenteisiin, puuttua erilaisiin ilmiöihin ja ylläpitää positiivista tulevaisuuskuva.	Etenee suunnitelman mukaisesti: Nuorisopalvelut vahvemmin mukana kaupunkitasoisessa harrastamisen koordinoinnissa. Kulttuurisessa nuorisotyössä ja myös muissa nupan harrastuksissa on toteutettu toimintaa ja palvelua nuorten hyvinvointia edistävästi. Monissa toiminnoissa on tunnistettu lisääntynyt nuorten pahoinvointi ja tuen tarpeen kasvu. Taide- ja kulttuuriohjaustyötä tekeillä kohtaa mistaito ja nuorisotyöllinen osaaminen tärkeää. Moniammatillista yhteistyötä eri tahojen kanssa tulisi edelleen lisätä ja harrastamis- ja kulttuuripalveluja kehittää enemmän yhteisvaikuttavasti. Vapaa-ajan taide- ja kulttuuritekemisellä kyettään edistämään nuorten hyvinvointia. Toimivalla viestinnällä ja tutustuttamalla nuoret palveluun tehdään omaehtoinen palveluun tuleminen helpommaksi ja saadaan nuoret mukaan kehittämään palveluja. Myös erilaisille ryhmille kuten Valmo-opetus ja erityisen tuen koulujen ryhmille on tuotettu palveluja. Lasten kulttuurikeskus Seikkailupuiston siirtyi 1.1.25 kulttuurin palvelukokonaisuuteen.
27	Vahvistetaan oppilaiden oppimisen tukea ja oppilashuoltoa. Huolehditaan ns. positiivisen diskriminaation rahoituksesta tavoitellen jatko-opinnot mahdollistavan kielitaidon oppimista kaikille.	Tuetaan ja edistetään osana lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden muutos-hanketta Maan paras oppimispolku -toiteutumista (Osaamisen kärkihankke). Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden	Maan paras oppimispolku -kehittäminen toteutuu osana Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden muutos-hanketta suunnitellulla tavalla. Opetus- ja ohjaushenkilöstön

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
	Vahvistetaan vanhempien ja oppilaiden osallisuutta koulupolkuun	Lanu-ydinryhmä ohjaa ja yhteissuunnittelee toimenpiteitä, joilla vahvistetaan oppilaiden oppimisen tukea moniammatillisena yhteistyönä sekä päättää kehittämisen painopisteistä. Yhdessä kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa toteutetaan kotien ja huoltajien osallisuutta tukevia toimenpiteitä hyödyn-tään esim. koulujen pihoja (Yhteisöllisyyden kärkihanke).	osallistamisfoorumit toteutuvat perusopetuksen ja varhaiskasvatuk-sen osalta keväällä 2024, toisen as-teen osalta toteutus oli syksyllä 2024. Lasten ja nuorten ydinryhmä on päättänyt kehittämispainopis-teiksi "Kaikki mukaan" sekä "Tilojen monikäyttöisyyden". Nämä paino-pisteet pitävät sisällään kehittämis-hankkeita, joilla toteutetaan oppilai-den tukea ja yhteisöllisyyden kas-vua moniammatillisena yhteistyönä.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
42	Varmistetaan, että ikäkaarimallin mukai-nen palveluajattelu tulee osaksi toimin-taa.	Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden muutoshanke on käynnissä ja toi-mintamallit yhteisvaikuttavan johtami-sen, resurssisuunnittelun sekä palvelu-tarjonnan ovat mallinnettu.	Etenee suunnitelman mukaisesti: yh-teisvaikuttava palvelutuotannon, joh-tamisen ja resurssien suunnittelun toimintamalli on osana vuosijohta-mista. Yhteisvaikuttava toiminta-suunnitelmapohja on hyväksytty ja sitä pilotoidaan osana vuoden 2025 suunnittelua.
47	Koronan aikana olemme osoittaneet olevamme tarvittaessa nopea ja ketterä toimija	Nuorisopalvelut: Nuorisopalveluissa on aloittamassa digitaaliseen nuorisotyöhön keskittyvä työntekijä, jonka tavoit-teena on saada kehitettyjä digitaalisen tavoittavuuden ja työn muotoja alueelli-sessä nuorisotyössä. Vuoden 2024 ta-voitteena on saada valmisteltua siirty-mää digitaaliseen nuorisokorttiin. Huo-mioidaan käynnissä olevat kaupunkita-soiset ratkaisumahdollisuudet, mm. har-rastekortin kehittäminen.	• Digitaaliseen nuorisotyöhön keskittyvä nuorisotyöntekijä on aloittanut tehtävässään alueelli-sessä nuorisotyössä. Digitaali-sen nuorisotyön mallin luominen on käynnistetty. • Alueellisessa nuorisotyössä on tehty mm. digitaalisen nuoriso-työn pilotointia eri nuorisoti-loissa Turku Minecraft pelin kautta. Osana palveluverkkouu-distusta luonnosteltu mallia, jossa yksi nuorisotaloista keskit-tyisi digitaaliseen nuorisotyö-hön, pelitoimintaan ja sosiaali-sen median sisällöntuotantoon. • Digitaalisen nuorisokortin muo-toa rakennetaan yhdessä kau-punkitasoisen asiakastilin kehit-tämisen kanssa. • Nuorisopalvelut mukana kau-punkitason nuorten asiakasoh-jauksen kehittämisessä, jossa yhtenä osana sähköinen palve-luohjaustyökalu.

Talousarviolausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2024
Kulttuuri- ja nuori-solautakunta, nuorisopalvelut	Elämänsä alussa olevat turkulaiset ovat uuden Tu-run ytimessä. Lasten ja nuorten tarpeiden ymmärtä-minen ja huomioiminen on meille entistä tärkeäm-pää ja siksi uudistamme palveluitamme. Viemme päätökseen työn lasten ja nuorten palveluiden toi-mintamallien sekä johtamisen uudistamiseksi vuo-den 2024 aikana. Näin arjen tarpeet tulevat kaupun-gissa entistä paremmin kuulluiksi. Arvioimme vuo-den 2024 aikana Lasten ja nuorten yhteisvaikutta-van johtamisen mallin toimivuuden ja linjaamme Lasten ja nuorten palveluiden toimintamallin, raken-teiden ja johtamisjärjestelmän uudistamisen periaat-teet.	Etenee suunnitelman mukaisesti: Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus ja siihen liittyvä yhteisvaikutta-van johtamisen kehittäminen tunnistetaan osana kaupungin vuosijohtamisen prosessia. Palvelu-aluejohtajista koostuva Lasten ja nuorten ydinryhmä on vakiinnuttanut paikkansa yhteisvaikuttavan ja yh-teensovittavan johtamisen kehittämisen foorumina. Päätös lasten ja nuorten hyvinvointiverkoston jatka-misesta alueellisena ekosysteeminä on tehty. Kau-pungin oma lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitel-man ja -kertomuksen ensimmäinen versio valmistui vuonna 2024 ja se hyväksytään Kulttuuri- ja nuori-solautakunnassa lokakuussa 2024. Joulukuussa 2024 päätettiin uusi lautakuntarakenne, jossa tulee

Toimielin	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2024
		olemaan 1.6.2025 alkaen suomen- ja ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta. Lisäksi vuoden 2025 alussa päätettiin uudesta organisaatiosta. Uutena palvelukokonaisuutena organisaatioon tulee Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus 1.6.2025 alkaen.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, nuorisopalvelut	Käynnistämme nuorten Yökahvilan toiminnan ja arvioimme kokeilun vaikuttavuuden joulukuun 2024 loppuun mennessä.	Yökahvilan toiminta on käynnistynyt ja tavoittanut nuoria 50–80 per ilta. Yhteistyö järjestöjen kanssa on sujunut hyvin. Toiminnan jatkoa arvioitiin kehittämisspäivissä ja ohjausryhmän kokouksissa vuoden aikana. Koska toiminta on saavuttanut erinomaisesti nuoria ja vaikuttanut myös rauhoittavasti keskustan yrityksiin, sopimus vuoden 2025 toteutuksesta solmittiin järjestöjen kanssa marraskuussa 2024.

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouteen/ investointiosaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, nuorisopalvelut	Henkilöstökulujen tarkistus, huomioitu henkilöstön vaihtuvuuden ja poissaolojen vaikutus (menojen vähennys)	-265 000	Huomioitu menojen vähenyksenä. Osana henkilöstösuunnitteluprosessia. Tapahtuu hr:n tukemana nuorisopalveluissa.
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, nuorisopalvelut	Nuorten kesätyörahat, tarkistus soteuudistuksen jälkeen (osa siirtynyt VARHAN alle) (menojen vähennys)	-70 000	Huomioitu menojen vähenyksenä.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-392		-392	-386	6
TOIMINTAKATE	-392		-392	-386	6

Nuorisopalvelut

Käyttötalousosa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	671		671	583	-88
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-9 415	-96	-9 511	-9 309	202
TOIMINTAKATE	-8 744	-96	-8 840	-8 726	114

Liikunnan palvelukokonaisuus

Liikuntalautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Liikuntapalvelujohtaja Markus Kalmari

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Osana Liikkuvaa Turkuä otettiin onnistuneesti käyttöön (1.1.2024) uudistettu liikuntapalveluiden omatoimituotteiden hinnasto, jonka pääpaino on neljän kuukauden kausituotteissa. Tämä näkyi myös merkittävänä tulotavoitteen ylityksenä. Kaupungin kasvu ja toteutetut liikuntarannekekampanjat vaikuttivat positiivisesti ennätysmyyntitulokseen. Vuonna 2024 seurannan piirissä olevien liikuntapaikkojen kävijämäärä oli 1 799 966, joka on n. 17 % suurempi vuoteen 2023 verrattuna. Erityisesti uimalaitoksissa tilastoitiin ennätyselliset 935 510 käyntiä.

Liikuntapalveluiden osallistujamäärien kasvua (erityisesti ikääntyneet) ovat vauhdittaneet laajentunut palvelutarjonta, sekä tehokkaat viestinnälliset toimet. liikunta- ja urheiluseurojen harrastajamäärien kasvu. Liikuntapalveluiden palvelukykyä on tehostettu jatkuvalla palveluiden kehittämisellä (myös ulkoisen rahoituksen turvin) ja Yhteisöllinen Turku -kärkihankkeeseen sisältyvillä Liikkuva Turku -toimilla.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Liikuntapalvelujen toimintakate oli 0,3 milj. euroa suunniteltua parempi. Toimintakulut toteutuivat suunnitellusti. Sisäisten menojen kasvu katettiin ulkoisia menoja vähentämällä (0,5 milj. euroa). Suurin ulkoisten menojen vähennys kohdistui ulkoliikuntapaikkojen ylläpitoon noin 0,3 milj. euroa. Kävijämäärät ja myyntitavoitteet ylittyivät suunnitellusta. Kasvaneet maksutuotot ja vuokratuotot ylittivät suunnitellun 0,3 milj. eurolla.

Syksyn keskivaiheilla tulotavoite näytti hieman alittuvan, sekä sisäiset menot osoittivat ennakoitua suurempaa kasvua. Tästä johtuen hillittiin ulkoisia menoja talouden tasapainottamiseksi. Tulotavoitteen ylittyminen tuli osin yllätyksenä vuoden viimeisten kuukausien myynnin toteutuessa reilusti yli tavoitteiden. Loppuvuonna talvilii-kuntakauden siirtyessä myöhemmäksi, kuntalaiset liikkuvat aktiivisesti sisäliikuntatiloissa, joka osittain selittää korkeaa myyntiä.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
15	Leikkipaikkojen yhteyteen suunnitellaan aikuisten lähiliikuntaa tukevia toimintoja. Liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan ikäihmisten liikkumisen tarpeet.	Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan laajasti ikäihmisten liikkumisen tarpeet. Yhteistyössä liikuntapalveluiden ja kunnossapidon kanssa kehitetään leikkipaikkoja kaikenikäisten kohtaamispaikaksi. Skills garden -konseptin mukaista leikin ja liikunnan yhdistävää konseptia suunnitellaan kolmeen eri kohteeseen.	Vuoden 2024 aikana valmistui koulun leikkipaikan peruskorjaukset (Civiksen, Annanpuiston, Härkähaan, Piirtäjänpuiston, Leikkimäen ja Pertunpuiston leikkipaikat) sekä Suulikentän leikkipaikan varustevaihdot. Mannerheimipuiston ja Pakkarinpuiston peruskorjaukset ovat käynnissä.
17	Kouluihin toteutetaan luontaiseen liikkumiseen innostavia kokeiluja, joiden suunnittelussa kuunnellaan lapsia ja nuoria.	Lasten ja nuorten liikuntapalvelutuotteiden ja harrastamisen Turun mallin kehittämistä jatketaan toiminta- ja hanke-suunnitelmien mukaisesti. Koulut toteutavat vuosittain Liikkuva koulu -nykytilan arvioinnit sekä koulukohtaiset toimintasuunnitelmat oppilaiden liikkeen lisäämiseksi liikuntapalveluiden ja kasvatuksen- ja opetuksen palvelukokonaisuuden tuella. Arvioinnit käsitellään ja niiden pohjalta muodostetaan kaupunkitasoiset yhteiset tavoitteet sekä luodaan koulu-kohtaiset toimintasuunnitelmat Liikkuva	Harrastamisen Turun malli 4 -hankkeen (käynnistyi 1.8.2024) liikunnallisia koulukerhoja (1–9 lk.) toteutui yhteensä 55 kpl, yhteensä 22 eri koulussa ja 30 yksikössä (7 769 käyntikertaa). Koulu Personal Trainer -ryhmiä (7–9 lk.) toteutui 17 kpl (75 aktiivista osallistujaa). Harrastamattomien oppilaiden tavoittamiseksi etsivä harrastustoiminta toteutui tämän syyslukukauden osalta 27 eri koulussa ja 36 yksikössä yhteensä 33 yhdysopettajan ja kolmen

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		koulu -toiminnalle. Toimintasuunnitelmien toimeenpanossa osallistetaan lapsia ja nuoria.	hankkeelle palkatun harrastusohjaajan toimesta. Suurten kaupunkien yhteisessä Harrastamisen Suomen mallin kehittämishankkeessa uudenlaisen Boosti-edun käyttöä tukevan harrastuspolun visio saatu valmiiksi. Hankkeessa toteutettu loppuseminaari, jossa esiteltä tuloksia muillekin suurille kaupungeille. Suomi Liikkeelle -hanke "Pulssihetkiä perusopetukseen" on jatkunut toimintasuunnitelman mukaisesti, sisältäen mm. toiminnallisia välitunteja SPIN- ja välkis oppilaiden ohjaamina, liikkuva koulu vuosikellojen rakentamista, MOVE-koulutuksia, koulusparrauksia koulujen aktivoimiseksi, liikuntavälineiden tilauksia hankintasuunnitelman mukaisesti, liikunnallisen joulukalenterin sekä taukoliikuntahetkien käyttöönottoa (sis. videomateriaalin valmistelun).
20	Valtuuston hyväksyttäväksi tuodaan liikuntaverkkoselvitys.	Kaupunginvaltuusto hyväksyi liikuntapaikkaverkon kehittämistä ohjaavat "Turku liikuttaa kaikkia" -linjaukset, jotka perustuvat Liikuntapaikkaverkon päivityssuunnitelmaan. Liikuntapaikkaverkkoa kehitetään kaupunginhallituksen toimeenpanopäätöksen mukaisesti. Kehittämislinjauksiin sisältyvää liikunnan avustajajärjestelmä- ja kunnallisten liikuntatilojen hinnoittelumallin uudistuksen käyttöönottoa valmistellaan ja uudistus otetaan käyttöön vuonna 2025.	Liikuntapaikkaverkon kehittämislinjausten toimeenpanopäätös 2 vietään kaupunginhallitukselle keväällä 2025. Harrastekortin sähköisen järjestelmän käyttöönottoa viimeistely ja testattu (käyttöönotto 16.1.2025). Seuroja hyväksytty Boosti-edun harrastustoimijoiksi n. 50. Vähävaaraisten erillisen tukimallin periaatteet hyväksytty liikuntalautakunnassa 3.12.2024. Suomen Valmentajien ja seuraverkoston kanssa rakennettavaan mentorointiverkostoon rekrytoitu (41) mentoria. Viestintää toteutettu kotitalouksille (Boosti-edun kirje) sekä seuroille ja järjestöille (Teams-klinikat). Suomi Liikkeelle -innovaatiohankkeen projektipäällikkö aloittaa 1.1.2025. Novo Nordisk yhteistyöhankkeessa järjestetty ensimmäinen Boosti-harrastuspäivä Pansiossa (kävijöitä 101).
37	Liikunnan tulee olla osa lasten päivää myös kouluissa. Koulujen opetustilojen, pihojen ja koulumatkojen tulee innostaa luontaiseen liikkumiseen	Koulut toteuttavat vuosittain Liikkuva koulu -nykytilan arvioinnit sekä koulu-kohtaiset toimintasuunnitelmat oppilaiden liikkeen lisäämiseksi liikuntapalveluiden ja kasvatuksen- ja opetuksen palvelukokonaisuuden tuella. Arvioinnit käsitellään ja niiden pohjalta muodostetaan kaupunkitasoiset yhteiset tavoitteet sekä luodaan koulu-kohtaiset toimintasuunnitelmat Liikkuva koulu -toiminnalle. Toimintasuunnitelmien toimeenpanossa osallistetaan lapsia ja nuoria. Koulujen pihojen viihtyisyyttä ja aktivointia selvitetään lasten ja nuorten muutoshankkeen koordinoimana. Lisäksi peruskorjattavien ja uusien koulujen ja päiväkotien piha-alueita kehitetään kaikkia kuntalaisia liikuttavina kokonaisuuksina osana lähiliikuntapaikkaverkoston kehittämistä.	Suomi Liikkeelle -hanke "Pulssihetkiä perusopetukseen" on jatkunut toimintasuunnitelman mukaisesti, sisältäen mm. toiminnallisia välitunteja SPIN- ja välkis oppilaiden ohjaamina, liikkuva koulu vuosikellojen rakentamista, MOVE-koulutuksia, koulusparrauksia koulujen aktivoimiseksi, liikuntavälineiden tilauksia hankintasuunnitelman mukaisesti, liikunnallisen joulukalenterin sekä taukoliikuntahetkien käyttöönottoa (sis. videomateriaalin valmistelun). Scale-up-hankkeessa jatkettiin koulujen ja päiväkotien pyöränvarausjärjestelmän käyttöönottoa. Syksyllä suunniteltiin ja toteutettiin myös uu-

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		Lasten koulumatkapyyöräilyä sekä pyöräilytaitojen kehittämistä tuetaan Scale Up -hankkeessa.	denlaisia kestävän liikkumisen ko-keiluja Pääskyvuoren alueella: 1. Pyörätaaelementtien tuominen kou-lureitille, 2. pyörien lainaaminen lap-sille vapaa-ajalle (lapset, joilla ei ol-lut pyörää tai eivät osanneet pyö-räillä) sekä 3. kävelevän ja pyöräile-vän koulubussin toteuttaminen yh-teisöllisenä toimenpiteenä verkkosi-vupohjaisen alustan kautta.

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
70	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuin-alueiden tasapainoisen kehityksen kär-kihanke, Asetetaan liikkumisen toimen-pideohjelman tavoitteet yhdessä seuro-jen ja järjestöjen kanssa. Ohjelmaan yh-distetään kaikkien lasten harrastamis-mahdollisuuden tavoite ja seurojen avustusten uudistaminen lajien välisen-, sukupuolten-, ja alueiden tasa-arvon turvaamiseksi.	Tuetaan liikkumisen toimenpideohjel-maa yhteistyöllä ja toimenpiteiden yh-teen kokoamisella osana LaNu-muutos-hankkeen kokonaisuutta. Seurojen kanssa tehtävää alueellista yhteistyötä vahvistetaan seurataapaamisten ja fooru-meiden myötä synnytetyn rakenteen sekä teemakohtaisten painopisteiden kautta. Liikuntapalveluiden avustusjär-jestelmän kokonaisuudistuksen (1.1.2025-) keskeisenä tavoitteena on yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon pa-rempi toteutuminen lasten ja nuorten harrastamisen kokonaisuudessa.	Lasten ja nuorten perhetapahtu-missa 115 kävijää, päiväkotivierai-luissa 275 kävijää, nuorten harras-teliikuntaryhmissä 12 kävijää / kerta. Harrastusetsivä -pilotin kautta harrastuksiin ohjautui 27 lasta. Har-rastamattomille nuorille järjestettiin harrasteryhmiä (12), joissa oli syk-syn aikana 9 kävijää/kerta. Varhais-kasvatukselle on kehitetty motorisia taitoja kehittävää toimintamallia, mitä pilotoitiin syksyllä (käyntikerrat 950). Työikäisten osalta liikuntaneuvon-nan prosessin päättäneitä asiak-kaita (55) ja uusia prosessin aloitta-neita (87). Elintapaohjaus -liikunta-neuvonnan palveluketjun pilotin kautta ensimmäisiä asiakkaita oh-jautunut liikuntaneuvontaan. Työ-ikäisten liikuntapalveluvision mukai-sen tuotteen kehittämistyötä on jat-kettu toteuttamalla laaja asiakasky-sely (n=500). Liikunnan elinvoima-ohjelman sisällön valmisteltua jat-kettu osana CFBH -verkostoa. Yri-tysyhteistyö (liikunnan puheeksi ot-taminen ja palveluohjaus) lääkäri-keskusten kanssa käynnistynyt. Liiku lähellä -toiminnan juurrutta-miseksi uusi -toimintatönni avustus myönnettiin 9 yhdistykselle toimin-nan järjestämiseen vuonna 2025. Toiminnassa liikkuu vuonna 2024 arviolta 1 000–1 200 eri ikäihmistä (käyntikertoja 19 000). + 75 voima-ja tasapainoharjoittelun tehoryhmät saavuttivat tavoitteet osallistuja-määrissä (460 hlöä). Kaikki kaupun-gin senioreille tarjoamat palvelut ko-koava Senioriopas työstettiin paino-valmiiksi. Harrastekortin sähköisen järjestel-män käyttöönottoa viimeistely ja testattu (käyttöönotto 16.1.2025). Seuroja hyväksytty Boostii-edun harrastustoimijoiksi n. 50. Vähäva-raisten erillisen tukimallin periaat-teet hyväksytty liikuntalautakun-nassa 3.12.2024. Suomen Valmen-

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			tajien ja seuraverkoston kanssa rakennettavaan mentorointiverkoston rekrytoitu (41) mentoria. Vies-tintää toteutettu kotitalouksille (Boosti-edun kirje) sekä seuroille ja järjestöille (Teams-klinikat). Suomi Liikkeelle -innovaatiohankkeen projektipäällikkö aloittaa 1.1.2025. Novo Nordisk yhteistyöhankeessa järjestetty ensimmäinen Boostii-har-rastuspäivä Pansiossa (kävijöitä 101).

Sopeuttamishjelmatyön toimenpiteet

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalous-teen/ investointi-osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikuntalautakunta	Henkilöstön eläköitymissuunnitelma (menojen vä-hennys)	-50 000	Henkilöstökulujen vähennys on toteutunut suunnitellusti.

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalous-teen/ investointi-osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikuntalautakunta	Liikuntapalvelutoimintojen uudelleen järjestely ja toi-mintakauden tarkastaminen (menojen vähennys)	-15 000	Toimintaa on toteutettu uu-delleen järjestelyn ja toimin-tavolyymien lyhentämisen mukaisesti.
Liikuntalautakunta	Kausiluonteisten palveluiden supistaminen toiminta-aikoja tarkistamalla ja sääolosuhteet sekä kävijä-määrät huomioiden (Kupittaa ja Samppalinnan maauimalat) (menojen vähennys)	-30 000	Samppalinnan maauimala suljettiin syksyllä kaksi viik-koa aikaisemmin kuin aikai-sempina vuosina, mikä vä-hensi menoja suunnitellusti.
Liikuntalautakunta	Alueurakka sisältöjen tarkistaminen ja määrämuu-tokset lisätöiden osalta (menojen vähennys)	-20 000	On toteutunut suunnitellusti.
Liikuntalautakunta	Aine- ja tarvikehankintojen supistaminen (menojen vähennys)	-30 000	Aine- ja tarvikehankintoja tehty hyvin harkitusti, joten menot ovat vähentyneet suunnitellusti.
Liikuntalautakunta	Avustusmuotojen supistaminen (menojen vähennys)	-37 000	Vuoden alusta tapahtuma-avustus jäänyt Liikltk:n vah-vistamana pois, liikunta-paikkarakentamisen avus-tukselle ei määrärahoja vuodelle 2024.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Liikuntalautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	5 606		5 606	6 088	482
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	28 802	-67	-28 869	-29 049	-180
TOIMINTAKATE	-23 196	-67	-23 263	-22 961	302

Investointiosa sitovuustaso brutto	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	500		-500	-334	166
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-500		-500	-334	166

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Kaupunkiympäristölautakunta

Rakennus- ja lupalautakunta

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Kaupunkiympäristöjohtaja Christina Hovi

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Turku kasvaa edelleen voimakkaasti. Väestönkasvu jatkui vahvana myös vuonna 2024. Turussa oli ennakkotietojen mukaan vuoden 2024 lopussa 206 035 asukasta, 4 170 asukasta (2,1 %) enemmän kuin vuoden 2023 lopulla. Väestöennusteen mukaan Turku kasvaa noin 40 000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä.

Rakentaminen on hiipunut myös Turussa, vaikka rakennustyömaita on aloitettu muuhun maahan verrattuna keskimääräistä enemmän. Vuonna 2024 valmistui 2 175 asuntoa, laskua noin 18 % verrattuna viime vuoteen ja 33 % verrattuna rakentamisen huippuvuoteen 2022. Vuonna 2024 aloitettiin 1 402 asunnon rakentaminen, mikä on 2 % enemmän kuin 2023, mutta 58 % vähemmän kuin 2022. Rakennuslupia myönnettiin vuonna 2024 1 158 kpl, 7 % vähemmän kuin 2023 ja 32 % vähemmän kuin 2022.

Rakentamislain muutokset hyväksyttiin 2024 lopulla ja laki tuli voimaan vuoden 2025 alusta. Uusi laki tuo mm. helpotusta lupakäytäntöihin ja alentaa lupakynnystä. Uusi laki korostaa myös rakentajan vastuuta lopputuloksesta.

Maan hallitus on päättänyt lopettaa uusien asumisoikeusasuntojen rahoittamisen vuoden 2025 loppuun mennessä. Valmisteilla uusi välimalli.

Globaalin turvallisuustilanteen vuoksi valtakunnallisen sijaintitietopalvelun käyttöönnotosta on luovuttu.

Useita lakiuudistuksia on valmisteilla, jotka tulevat vaikuttamaan merkittävästi toimintaympäristöön tulevina vuosina. Mm. mikroliikkumisen lainsäädäntö tuonee toivottua toimivaltaa kunnille toimilupajärjestelmän muodossa. Esitetyssä muodossa lunastuslain uudistus vaikeuttaisi vapaaehtoisia kauppoja ja lisäisi lunastusmenettelyjä, jolloin kaava-alueiden toteutuminen hidastuisi. Lisäksi maanhankintamenojen kasvuun tulee varautua tulevina vuosina.

Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion välinen MAL-sopimus vuosille 2024–2035 on allekirjoitettu. Sopimuksen toimenpiteet luovat edellytyksiä seudullisesti tarvetta

vastaavalle monipuoliselle asuntotonttitarjonnalle ja asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön paremmalle yhteensovittamiselle.

Sopimuksessa on Turun MAL-kaupunkiseudun kannalta merkittäviä taloudellisia kokonaisuuksia.

Föliissä tehtiin 26,6 miljoonaa matkaa vuonna 2024, mikä on 5 % eli 1,25 miljoonaa matkaa enemmän kuin edellisenä vuotena. Matkamäärä ylitti koronaa edeltäneen ajan (vuosi 2019) matkamäärän 1,3 prosentilla. Joukkoliikenteen matkamäärän myönteinen kehitys antaa hyvän pohjan heinäkuussa 2025 aloittavalle runkolinjastouudistukselle. Jalankulun ja pyöräilyn liikennemäärä on kasvanut ja autoliikenteen liikennemäärä on laskenut vuodesta 2023. Turun kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma (SUMP) sisältää priorisoidut toimet kestävän liikkumisen edistämiseksi tuleville vuosille.

Itämerihaasteen uusi toimintakausi on käynnistynyt (vuodet 2024–2028).

Merikaupunkivisio luo pohjaa pitkäaikaiselle merelliselle kaupunkikehitykselle.

Kaupungin kasvaessa ja kehittyessä toimintaympäristö tulee laajenemaan tuntuvasti, joka vaikuttaa kunnossapidettävän alueen laajuuteen ja kustannuksiin.

Palveluverkkosuunnitelmien valmistuminen avaa mahdollisuuden toteuttaa pitkään odottamassa olleita palvelutiloja. Kaupungin oman taseen asemesta uudishankkeet toteutetaan kaupungin tytäryhtiön, Kiinteistö Oy Turun Monitoimitilojen taseeseen.

Vuonna 2024 talonrakennusalan kustannukset pysyivät Tilastokeskuksen mukaan keskimäärin ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Työpanosten kustannukset nousivat, mutta vastaavasti tarvikepanosten ja palveluiden kustannukset laskivat. Eniten kustannukset laskivat betonielementeissä (-7,5 %) ja teräsrakenteissa (-7,0 %). Maanrakennusalan kustannukset nousivat tilastokeskuksen mukaan keskimäärin 0,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Työvoimakustannukset ja konepalvelut nousivat, mutta materiaalikustannukset laskivat. Materiaaleissa

erityisesti metallituotteiden kustannuksissa oli suurta las-
kua (-6,1 %).

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden tilinpäätök-
sen toimintakate vuonna 2024 oli -38,8 milj. euroa (TAM
-47,8 milj. euroa), mikä tarkoittaa 9,0 milj. euroa toimin-
takatetta parempaa tulosta. Kaupunkiympäristön toimin-
tatuotot olivat 90,9 milj. euroa ja ylitystä talousarvioon
nähdessä oli 3,1 milj. euroa (TA 87,8 milj. euroa). Valmistus
omaan käyttöön toteutui talousarvion mukaan ollen 1,8
milj. euroa (TA 1,9). Kaupunkiympäristön toimintamenot
olivat 131,5 milj. euroa ja alittivat talousarvion 6,0 milj.
eurolla (TAM 137,5 milj. euroa).

Palvelualuekohtaisesti talous toteutui vuonna 2024 seu-
raavasti:

- Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus: Tuotot ylittyivät 2,4 milj. euroa ja kulut alittuivat 1,0 milj. euroa. Nettovaikutus +3,5 milj. euroa. Tuottojen kasvussa merkittävimpana tekijänä oli vuokra-
tuottojen toteutuminen 1,8 milj. euroa talousar-
viota suurempana (TA 27,6 milj. euroa) Poik-
keama koostuu eri tekijöistä. Olemassa olevien
sopimusten laatiminen, lisäksi on tehty taanneh-
tivasti kertakorvaussopimuksia esim. rasitesopi-
muksia. Kuluja vähensivät palvelujen ostot, jotka
alittivat talousarvion 1,7 milj. eurolla (TAM 4,3
milj. euroa). Tämä johtui raitiotien yleissuunnitte-
lukulujen toteutumisesta 0,35 milj. euroa alle ta-
lousarvion (TA 0,45 milj. euroa), purkutyökustan-
nuksia jäi toteutumatta 0,7 milj. euroa alle talous-
arvion (TA 1,0 milj. euroa) ja lisäksi palvelujen
ostoja on vähentänyt kertaluontoinen sopimus-
korvaus 0,7 milj. euroa, joka on kirjattu muihin
toimintakuluihin,
- Kaupunkirakentaminen: Tuotot ylittyivät 0,1 milj.
euroa ja kulut alittuivat 0,5 milj. euroa. Valmistus
omaan käyttöön -kirjaus toteutui talousarvion
mukaan. Tuottojen ylitys johtui puukauppatulo-
jen, lämmityslaskutuksen ja lumenkaatolasku-
tuksen talousarviota suuremmasta määrästä (yli-
tys yht. 0,5 milj. euroa). Infran kunnossapidon
menot ylittyivät n. 0,7 milj. euroa (TAM 28,9 milj.
euroa). Perustuotteet ylittyivät 0,9 milj. euroa,
erillistuotteet alittuivat 0,4 milj. euroa, erityistuot-
teet ylittyivät 0,2 milj. euroa,
- Paikkatieto ja kaupunkimittaus: Tuotot alittuivat
0,1 milj. euroa ja kulut alittuivat 0,4 milj. euroa,
nettovaikutus +0,3 milj. euroa. Kulujen alituksen
suurin syy johtui suunniteltua vähäisemmistä
palvelujen ostoista,

- Luvat ja valvonta: Tuotot alittuivat 0,1 milj. euroa
ja kulut 0,5 milj. euroa. Nettovaikutus -0,3 milj.
euroa. Pysäköintimaksutulot alittuivat 0,4 milj.
euroa (TA 5,2 milj. euroa), koska uusien pysä-
köintialueiden toteutus viivästyi ja kaikkia suun-
niteltuja alueita ei toteutettu. Pysäköinninvalvon-
nan tulot ylittyivät 0,7 milj. euroa (TA 2,6 milj. eu-
roa). Rakennusvalvonnan tulot alittuivat 0,6 milj.
euroa (TA 3,8 milj. euroa) ja kulut 0,2 milj. euroa
(TA 2,8 milj. euroa). Ympäristöterveydenhuollon
tulot toteutuivat talousarvion mukaan ja toiminta-
kulut alittuivat 0,4 milj. euroa ja ympäristönsuo-
jelu tulot alittuivat 0,1 milj. euroa ja kulut alittui-
vat 0,2 milj. euroa,
- Liikkipalvelut/ Kaupunkiliikunnan ratkai-
sut: Tuotot toteutuivat talousarvion mukaan (TA
1,2 milj. euroa), kulut alittuivat 0,4 milj. euroa
(TAM 2,0 milj. euroa), nettovaikutus +0,4 milj.
euroa. Kulujen alituksen suurin syy oli hankkei-
siin liittyvien henkilöstökulujen ja ostojen toteutu-
minen alle talousarvion,
- Liikkipalvelut/ Seudullinen joukkoliikenne:
Tuotot ylittyivät 1,3 milj. euroa (TA 40,3 milj. eu-
roa) ja kulut alittuivat 2,3 milj. euroa (TAM 66,7
milj. euroa). Nettovaikutus +3,5 milj. euroa. Tu-
run nettoluku liikennöinnin osalta (Turku) alittui
+2,4 milj. euroa. Liikennöinnin menot Turun
osalta alittuivat 1,7 milj. euroa ja tulot ylittyivät
0,8 milj. euroa. Ilmastoperusteinen tuki oli pie-
nempi kuin vuoden 2024 talousarviota laaditta-
essa oli tiedossa, johtuen uudesta MAL-sopi-
muksesta. Kela-tuetut matkat alittuivat koko lau-
takunnan osalta 0,3 milj. euroa, ja
- Palvelukokonaisuuden yhteiset toiminnot: Tuotot
alittuivat noin 0,5 milj. euroa ja kulut alittuivat 0,9
milj. euroa (TAM - 7,7 milj. euroa), nettovaikutus
+0,4 milj. euroa. Merkittävin osuus toimintakulu-
jen alituksesta (0,5 milj. euroa) johtuu henkilös-
tökuluissa (työnantajamaksut ja lomapalkkakajak-
sotus) syntyneistä säästöistä. Tilavuokrat toteu-
tuivat 0,4 milj. euroa alle talousarvion.

Omaisuuksien myyntivoitot ja saadut korvaukset sekä in-
vestointiosan toteutuminen (Kh/Yhteiset, Omaisuuden-
hallinta ja kaupunkiympäristön investointihankkeet)

- Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tu-
losyksikölle on varattu investointiosaan ja käyttö-
talousosaan talousarviomäärärahat (1602
KH/Maaomaisuus, 1603 KH/Tilaomaisuus, 1604
KH/Infraomaisuus) investointiohjelmien ja kiin-
teän omaisuuden myyntitavoitteiden toteutusta
varten. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus
vastaa edellä mainittujen kokonaisuuksien

toteutuksesta ja raportoinnista.

- Käyttötalousosa: Kaupunginvaltuuston päätöksellä korotettiin luovutusvoittojen (TAM 24,5 milj. euroa) tuloarvioita 6,5 milj. eurolla (kv 16.12.2024 § 193). Muutettu euromääräinen nettotavoite ylitettiin 1,9 milj. eurolla (Kh TAM 39,9 milj. euroa). Kaupunkiympäristölle asetettu alkuperäinen euromääräinen nettotavoite ylitettiin 7,4 milj. eurolla (Kh TA 30,1 milj. euroa). Toimintatuotot ylittyivät 8,4 milj. euroa. Maaomaisuuden ja rakennuskohteiden luovutusvoitot toteutuivat 9,6 milj. euroa alkuperäistä tavoitetta suurempana. Kiinteän omaisuuden kohteita, joissa esisopimuksen mukainen lunastus oli mahdollista tehdä vuoden 2026 loppuun mennessä, ei ollut mukana alkuperäisessä vuoden 2024 tuloarvion tavoitteessa, ja lisäksi myytyjen kohteiden hankintameno on ollut arvioitua pienempi, mikä on vaikuttanut luovutusvoiton osuuden kasvuun. Maankäyttösopimustuloja kirjattiin 13,6 milj. euroa, mikä alitti 1,4 milj. euroa tavoitteeseen verrattuna. Uusissa maankäyttösopimuskorvaustuloista 25 % saadaan kuuden kuukauden kuluttua asemakaavan saatua lainvoiman. Loppusopimuskorvaus maksetaan vaiheittain rakennushankkeen edetessä, kuitenkin siten, että koko sopimuskorvaus tulee olla maksettu viimeistään 9 vuoden kuluttua. Vanhoja maankäyttösopimuksia on edelleen noin 20 kappaletta, joissa ei ole 9 vuoden takarajaa. Sopimuskorvausten erääntymistä ei pysty tarkalleen ennustamaan, koska se on riippuvainen rakennushankkeiden käynnistymisestä. Ruoppausmassojen vastaanottomaksut ylittyivät 0,2 milj. euroa tavoitteeseen verrattuna. Toimintakulut ylittyivät 1,0 milj. eurolla johtuen pilaantuneiden maa-alueiden puhdistuskustannusten ylittymisestä 0,6 milj. eurolla ja kiinteän omaisuuden luovutustappiosta 0,4 milj. euroa.
- Investointiosa: Vuonna 2024 on toteutunut yhteensä 64 maaomaisuuden ja rakennuskohteiden kauppaa. Maaomaisuuden myyntikohteita oli 59, joista 12 tonttikohdetta oli uudistuotantoa ja 47 vuokratonttien omaksi lunastamisia tai lisäaluekauppoja. Omaisuuden myynneistä saadut investointitulojen toteutuma ylittivät alkuperäisen

tavoitteen 8,4 milj. euroa (Kh TA 19,7 milj. euroa). Kaupunginvaltuuston päätöksellä korotettiin luovutustulojen tuloarvioita 6,5 milj. eurolla (TAM 26,2 milj. euroa).

- Investointihankkeiden rahoitusosuuksien toteutuma 7,6 milj. euroa alitti tavoitteen 4,2 milj. euroa (Kh TA 11,8 milj. euroa) johtuen rahoitusosuuksien jaksotuksesta seuraavalle tilikaudelle. Euroopan Unionin CEF Liikenne -rahoitustukea kirjattiin Turun ratapihat ja Kupittaaan kaksoisraide -hankkeelle vuonna 2024 yhteensä 3,0 milj. euroa. Traficomien kävelyn ja pyöräilyn investointitukea kirjattiin yhteensä 3,2 milj. euroa, josta merkittävimmät tukikohteet olivat Rautistulan kevyenliikenteen silta ja Itäisen Rantakadun nykyisen jalankulku- ja pyöräväylän laadun parantaminen. Aran infra-avustusta kaava-alueiden kunnallistekniikan rakentamiseen kirjattiin yhteensä 0,3 milj. euroa ja aluehallintoviraston avustusta ulkoliikuntapaikkahankkeille yhteensä 1,0 milj. euroa.
- Tilainvestointimenojen toteutuma 61,3 milj. euroa (TP2023 45,5 milj. euroa). Tilainvestointiohjelman alkuperäiseen talousarvioon määrärahamuutoksia tehtiin vuonna 2024 yhteensä 20,2 milj. euroa (TAM 59,9 milj. euroa). Ylitys muutettuun talousarvioon 1,4 milj. euroa.
- Infrainvestointimenojen toteutuma 92,4 milj. euroa (TP2023 64,7 milj. euroa). Infrainvestointiohjelman alkuperäiseen talousarvioon määrärahamuutoksia tehtiin vuonna 2024 yhteensä 39,0 milj. euroa (TAM 119,4 milj. euroa). Alitus muutettuun talousarvioon 27,0 milj. euroa.
- Maanhankinnan investointimenojen toteutuma 2,2 milj. euroa (TP2023 51,4 milj. euroa). Alitus talousarvioon 1,3 milj. euroa (TA 3,5 milj. euroa).
- Kaupunkiympäristön kehittämishankkeisiin varastusta määrärahasta käytettiin yhteensä 0,1 milj. euroa tietojärjestelmien ja toiminnan kehittämiseen (TAM 0,6 milj. euroa). Joukkoliikenteen investointien toteutuma oli 0,6 milj. euroa (TA 0,7 milj. euroa). Joukkoliikenteen maksu- ja informaatiojärjestelmän rahoitusosuus oli 0,3 milj. euroa (TA 0,2 milj. euroa).

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Edunvalvonta

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
2	Saaristomeren suojelun toteuttaminen ja siihen riittävän rahoituksen saaminen, jotta maailman herkimmän, kauneimman ja saastuneimman saariston tila paranee ja jotta se säilyy myös tulevien sukupolvien ilona ja vahvistaa alueemme luonnon monimuotoisuutta.	Jatkamme vuonna 2007 Helsingin kaupungin kanssa perustettua kansainvälistä Itämerihaastetta, jonka tavoite on sitouttaa kaupunkia, kuntia, yrityksiä, yhdistyksiä ja muita organisaatioita vapaaehtoisin Itämeren suojelutoimenpiteisiin. Vuoden 2023 lopulla hyväksyttiin neljäs toimenpideohjelma vuosille 2024–2028 ja toteutamme ohjelmassa päätettyjä toimenpiteitä läheisessä yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa.	Etenee suunnitelman mukaan. Ohjelman mukaisista toimenpiteistä on aloitettu 17/25 ja valmiiksi on tullut 1 toimenpide. Haasteen mukaisen sitoumuksen päivitti 56 eri toimijaa (sitoumuksissa yhteensä 400 toimenpidettä). Vuoden 2024 aikana on tehty muun muassa seuraavia toimenpiteitä: Turun rannikkovesien vedenlaatua on selvitetty Coastrider-menetelmällä. eDNA-menetelmällä on selvitetty purojen ja Illoistenjärven eläinlajistoa. Maatalousmaan vuokratriteerit tarkistettiin huomioidaan vesiensuojelu nykyistä paremmin (ns. kasvukunto-sopimus) ja haastettiin muut Saaristokunnat tekemään samoin. Vuosi sisälsi myös useita järjestettyjä tapahtumia, kuten Itämeripäivä (Forum Marinum), Minun mereni -dokumentti (Finnkino) ja Itämeri terveeksi -keskustelutilaisuus.
3	Tunnin junan toteuttaminen ja investointipäätös uudelle ratayhteydelle siten, että junayhteys on otettavissa käyttöön 2030	Tunnin junan edellyttämä KUTU-hanke on käynnissä. Ratasillat ja muut sillat toteutuvat vuoden 2024 aikana. Myös ratapihan työt ovat käynnissä. Tunnin junan edellyttämän Vaalan eritasoristeyksen kaavan hyväksyminen.	KUTU-hanke on käynnissä ja ratasillat ja muut sillat ovat toteutuneet tavoitteen mukaisesti. Ratapihalla työt ovat käynnissä ja Vaalan eritasoristeyksen kaava on hyväksytty.

Teema: Hiilineutraali Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Maankäytössä panostetaan hiilineutraalin kaupunkialueen saavuttamiseen vuoteen 2029 mennessä, mikä edellyttää energiatehokasta ja kestäviin liikkumismuotoihin kannustavaa yhdyskuntarakenteen kehitystä. Rakentamista ohjataan kestäväälle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Tavoitteena on, että tiivistyville kestävä kasvun vyöhykkeelle sijoittuu asemakaavoitettavasta asuinrakennusoikeudesta vähintään 85 %. Tie- ja katuliikenteen osalta tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen puolittaminen vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä ja lisätä kestävien kulkutapojen kulkumuoto-osuutta 66 %:n tasolle vuoteen 2030 mennessä. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä parantavien infratoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus etenevät resurssien ja määrärahojen puitteissa.	Rakentamista ohjattu kestäväälle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Asemakaavoitetusta rakennusoikeudesta tälle vyöhykkeelle sijoittuu 82 %:ia. Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä pyritään hillitsemään sekä liikennettä vähentävin että sähköautoilua edistävin keinoin. Kulkumuotojakaamaa parannetaan sekä kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita kehittämällä että joukkoliikenteen edellytyksiä parantamalla. Vuoden aikana on laadittu kestävä kaupunkiliikkuksen suunnitelma (SUMP), joka sisältää toimenpiteitä edellä olevien tavoitteiden edistämiseksi.
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Sähköbussiliikenteen osuutta kasvatetaan koko ajan kilpailutusten painotusten kautta. Yli puolet kilometreistä ajetaan sähköllä. Joukkoliikenteen käyttö kasvaa mm. yrityspalvelujen tuotteistamisen myötä ja koska joukkoliikenteen käyttöä helpotetaan määrätietoisesti. Lippujen hinnat pidetään houkuttelevina. Kaupunkipyöräjärjestelmä vastaa	Sähköbussiliikenteen osuus kasvoi kilpailutusten myötä. Yrityspalvelut tuotteistettiin ja niiden aktiivinen myynti on käynnistynyt. Hinnankorotuksia ei tehty kuluvana vuonna. Förlärit eli Turun kaupunkipyörät täydensivät hyvin joukkoliikenteen palveluja osana kestävää liikkumista. Pyörillä ajettiin kauden aikana

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		pyörämäärältään ja kautensa pituudelta asukkaiden tarpeisiin. Toteutetaan sähkönlatauspisteiden yleissuunnitelmaa.	ennätysmäärä matkoja, yhteensä noin 425000 matkaa. Lisäystä edellisvuoteen oli 16 %, vaikka kausi päättyi noin kaksi kuukautta aiemmin kuin edellisenä vuotena (kausi 2024 kesti 1.4.–31.10.).
8	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi (LUMO-ohjelma). Asetetaan valmistelun pohjalta luontotavoite.	LUMOn keskeiset toimenpiteet vuonna 2024 ovat luonnonhoitotoimenpiteiden lisääminen Turun arvokkailla luontotyypeillä, uuselinympäristöjen luominen paikallisella lajistolla sekä LUMO-ohjelman internetsivujen perustaminen. Yhteensä toimenpiteitä on 33 kpl.	Lumo-ohjelman mukainen kaupungin luonnonsuojeluohjelman valmistelu aloitettiin vuoden 2024 aikana. Uusia ketokohteita on raivattu 4 kpl ja 15 kedon hoitoa on jatkettu. Metsäisiä pähkinäpensas- ja jalopuumetsiköitä on hoidettu 16 kohteessa. Niitettäviä kohteita on toteutettu yhteensä viidessä kohteessa. Vieraslajitorjuntaa on tehty Lumo-ohjelman kohteiden osalta yhteensä 3,5 ha:n alueella komealupiinin ja jättipalsamin torjunnassa. Kuninkojalta ennallistettiin/kunnostettiin 12 koski- tai virtapaikkaa. Lisäksi Mälikkälän metsästä tukittiin oja vesitalouden palauttamiseksi ja Kuninkojan virtaaman tasaamiseksi 7 kohteelta. Juurilasisiiven elinolosuhteita parannettiin Pahanien alueella ja lisäksi metsäverkoston yhteyksiä parannettiin istutuksin kuudessa eri kohteessa. Luontotyyppiselvityksiä on tehty kahdella alueella sekä osana kaikkia kaavoituksen luontoselvityksiä. Jaatinen hoitosuunnitelman valmistelu on aloitettu.
9	Perustetaan Mälikkälän-Kuninkojan alueelle uusi luonnonsuojelualue.	Mälikkälä-Kuninkojan luonnonsuojelualueen perustamisesta on tehty päätös vuonna 2023.	Tavoite on toteutunut. Luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 2023.

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
10	Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla terveitä ja turvallisia. Päivitetään koulu- ja päiväkotiverkko vastaamaan asuinalueiden tarpeita ja laaditaan korjaus- ja uudisrakentamissuunnitelma väistötilatarpeineen. Vahvistetaan tilojen käyttöä koulun ulkopuolella.	Kaavoitus- ja hankesuunnitteluprosessien limittäminen. Kaavoituksessa priorisoidaan koulu- ja päiväkotihankkeita. Karhunaukion yhtenäiskoulun, Linna-kaupungin (Vaasanpuisto) ja Pansion monitoimitalon sekä Jäkärlän koulun (Arkeologinkatu) kaavojen hyväksyminen. Uudisrakennusten ja peruskorjauksen rakennuttaminen tilaohjelman mukaisesti.	Kaavoitus- ja hankesuunnitteluprosessin limittäminen on käynnissä useissa eri hankkeissa. Uudisrakennuksia ja peruskorjauksia rakennutetaan tilainvestointiohjelman mukaisesti.
15	Leikkipaikkojen yhteyteen suunnitellaan aikuisten lähiliikuntaa tukevia toimintoja. Liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan ikäihmisten liikkumisen tarpeet.	Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan laajasti ikäihmisten liikkumisen tarpeet. Yhteistyössä liikuntapalveluiden ja kunnossapidon kanssa kehitetään leikkipaikkoja kaikenikäisten kohtaamispaikaksi. Skills garden -konseptin mukaista leikin ja liikunnan yhdistävää konseptia suunnitellaan kolmeen eri kohteeseen.	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Vuoden 2024 aikana on toteutettu tai toteutumassa mm. Mannerheimipuisto, Annanpuisto, Pertunpuisto, Civiksen leikkipaikka, Pakkaripuisto, Härkähaan ja Piirtäjänpuiston leikkipaikat. Myös Koinen-tän leikkipaikka
37	Liikunnan tulee olla osa lasten päivää myös kouluissa. Koulujen opetustilojen, pihojen ja koulumatkojen tulee innostaa luontaiseen liikkumiseen	Kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelma (SUMP) valmistuu vuonna 2024. Kestävään liikkumiseen kannustavaa ympäristöä toteutetaan SUMP:in pohjalta ja kannustetaan näin luontaiseen liikkumiseen.	Kaupunginvaltuusto hyväksyi Kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelman (SUMP) 16.12.2024 § 189. Suunnitelmaan sisältyvien karkitöiden (11 kpl) toteuttamisesta päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä niiltä osin, kun toimet eivät vaadi erillisiä toteuttamispäätöksiä,

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			ja suunnitelmaan sisältyvistä jatko-toimenpiteistä tehdään perusteelliset selvitykset vaikutusarvioineen ennen erillistä päätöksentekoa ja toimenpiteiden mahdollista myöhempää käyttöönottoa.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
39	Luodaan Turkuun asiointitili, jota kautta on helppo hoitaa asioita sujuvasti ajasta ja paikasta riippumatta. Hyödynnetään digitaalisuutta ja dataa myös osana kaavoitusta, luvitusta, katujen ja katuverkon kunnossapitoa ja opastuksia.	Rakennusvalvonnan sähköistä järjestelmää (ePermit) kehitetään edelleen yhdessä muiden Trimble-kuntien kanssa. Lisäksi rakennusvalvonnassa selvitetään mahdollisuutta chatin/botin käyttöönottoon asiakasneuvonnassa. Jatketaan tietomallien käyttöönoton valmistelua rakennusvalvonnassa.	IT:n hankintaprosessin viivästyimestä johtuen tavoite botin testauksen aloittamiseen on tällä hetkellä maaliskuu/25 ja käyttöönottoon huhtikuu/25. Bottikehityksen laajentaminen puunkaato-ohjeistuksen ulkopuolelle odottaa näitä tavoiteaika- tauluja. Valtakunnalliseen tietomallikehitykseen osallistuminen.
45	Toiminnan kantavana periaatteena on asukas- ja asiakaslähtöisyys, jonka tuloksena turkulaisten ja Turussa toimivien tulee saada parempaa palvelua nopeammin.	Kaupunkiympäristön asiakaspalvelua kehitetään muuttuneiden tarpeiden pohjalta. Föli seuraa asiakastytyvääsyyttä ja on juuri toteuttanut kuluttajatutkimuksen, jonka tuloksia käytetään asukkaiden ja yritysten saaman palvelun parantamiseen. Kaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa toimintaa kehitetään asiakastytyvääsyysskyselyiden perusteella. Kaupunkiympäristön kunnossapidossa toimintaa kehitetään palautteiden pohjalta.	Toimenpide on käynnissä. Kaavoituksen ja rakennusvalvonnan asiakastytyvääsyyden seurantakysely toteutettiin loppuvuodesta.

Teema: Kestävän kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
51	Kaupunkia tiivistetään täydennysrakentamalla hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle, huomioidaan lähiluonnon ja viheralueiden merkitys ja tarkastellaan palveluverkkoa uudet asuinalueet huomioiden. Lisätään erityisesti hoidettavilla alueilla olevien pientalo- ja kerrostalotonttien tarjontaa ja laaditaan koko kaupungin kattava täydennysrakennusselvitys.	Otetaan raitiotiehanke huomioon kaikessa maankäytön ja palveluverkon kehittämisessä. Kasvatetaan kaava- ja tonttivarantoa. Kaavoituksen tavoitteet kerrosalan lisäykselle vuonna 2024 ovat asuinpienalojen osalta 40 000 kem2, kerrostalojen osalta 135 000 kem2 ja työpaikkatonttien osalta 64 000 kem2. Pientalokaavoituksen lisäämisellä tavoitellaan seudullisen asunto- ja maapoliittisen ohjelman mukaisesti kolmen vuoden varantoa tulevina vuosina. Pientalotonttien tarjontaa parannetaan aktiivisesti täydennysrakentamisselvityksen mukaisilla toimenpiteillä ja lisäksi erillisillä kaavahankkeilla erityisesti Hirvensalossa, Skanssissa, Yli-Maariassa ja Jäkärlässä.	Raitiotiehanke on huomioitu maankäytön meneillään olevissa suunnitelmissa. Kaava- ja tonttivarannon kasvattaminen on jäänyt osittain tavoitteesta muutamien keskeisten kaavojen hidastumisen takia. Kaikkiin rakennusoikeutta on hyväksytyissä kaavoissa syntynyt 173.738 k-m2, josta asuinkeuhkaloille 106.700 k-m2, pientaloille 31.475 k-m2 ja yritystoimintaan 25.563 k-m2. Pientalotonttien tarjontaa on kasvatettu sekä täydennysrakentamisselvityksen hankkeiden että erillisten aluehankkeiden kautta.
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikkuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikenne- muodoilla.	Runkolinjasto alkaa 1.7.2025. Sekä liikennöinnin että asiakasinformaation kehittäminen tähtää runkolinjaston hyvään käyttöönottoon. Fölin CRM:ää kehitetään. Palvelukartan liikkumisenäkymää kehitetään edelleen. Matkaketjuihin tullaan tekemään myös yrityskokeiluja osana Scale-up-hanketta. Pyritään myös toteuttamaan liityntäpysäköintikokeilu. Toteutetaan liikkumisen ohjauksen keinoin tuuppauksia ja tapahtumien liikkumisenohjaukskokeiluja osana Scale-up-hanketta. Lisätään skuaattien pysäköinti-paikkoja ja huolehditaan, että föllarit vastaavat kysyntään keskustan alueella erinomaisesti.	Runkolinjasto käynnistyy 1.7.2025. CRM on edelleen käytössä. Palvelukartan kehitys jatkuu. Föli-kortin lainausmahdollisuus kirjastoista on vakiopalveluna useassa kirjaston palvelupisteessä. Scale-Upin myötä on tehty liityntäpysäköinti- ja tapahtumapysäköintikokeiluja. Skuaattiyhteistyötä on selkeytetty ja Fölläreiden asemia lisätty edelleen.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikkuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikenne-muodoilla.	Keskustan liikennesuunnitelma valmis-tellaan päätöksentekoon.	Keskustan liikennesuunnitelman laa-timinen on käynnissä ja työ valmis-tuu syksyllä 2025. Keväällä 2025 suunnitelmaa esitellään päätöksen-tekijöille ja vuorovaikutus rakennetun ympäristön foorumin ja yrittäjien kanssa käynnistetään.
53	Huomioimme kaupungin rakentami-ssa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihty-vyyttä.	Toteutamme energiatehokkaita ja turval-lisesti käytettäviä toimitiloja ja yleisiä alu-eita esimerkiksi valaistuksen, esteettä-myyden ja osallistamisen keinoin. Koulu-jen ja päiväkotien ja koululaisreittien kun-nossapitoa on hoitoluokituksessa priori-soitu korkealle tasolle.	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Esim. uusien toimitilojen korkeat RT-luokitukset edellyttävät energiate-hokkaita ratkaisuja. Ulkovalaisimia vaihdetaan edelleen LED-valonläh-teisiin. Lauhdelämmön hyödyntämi-nen on toteutumassa Kupittaalla useassa kohteessa, jolla tulee ole-maan merkittävää energian säästöä. Uusi Parkin kenttä tarkastellaan energiatehokkuusperiaatteella. Kau-pungin toimitilojen aurinkoenergia-ratkaisut ovat laajasti käytössä ja tu-levien saneerausten ja myös uusien toimitilojen kohdalla ja niitä tullaan ottamaan käyttöön.
53	Huomioimme kaupungin rakentami-ssa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihty-vyyttä.	Toteutetaan kaupungin hyväksytyn lii-kenneturvallisuussuunnitelman mukaista toimenpideohjelmia sekä keskustan lii-kenneturvallisuussuunnitelmaa.	Jalkautustyö on tehty vuoden 2024 aikana; joryt ja henkilöstö. Liikenne-turvallisuusryhmän ja SUMP:n työ-ryhmät ovat yhdistetty liikkumisen työryhmäksi. Liikkumisen työryhmä on kokoontunut ensimmäisen kerran tammikuussa 2025. Kokoonpano viedään kansliapäällikön päätettä-väksi keväällä 2025, kunhan jäsenet varahenkilöineen selviävät.
53	Huomioimme kaupungin rakentami-ssa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihty-vyyttä.	Muodostetaan sähköpotkulautojen oh-jeistuksen päivityspaketti talvikauden ai-kana seuraavan sesongin alkua varten yhteistyössä operaattoreiden kanssa. Sähköpotkulautojen turvallisuustilan-netta parannetaan siten, että potkulauto-jen merkittävät pysäköintipaikkoja lisätään edelleen, rekrytoidaan jälleen pysäköinti-partio kesäksi, ja päivitetään sähköpot-kulautojen sääntöjä. Valtion ja muiden kaupunkien kanssa jatketaan yhteistyötä ja pyritään saamaan mikroliikkumisen asioissa toimivaltaa kaupungeille.	Skuutilainsäädäntö tulee esityksenä eduskunnalle maaliskuussa 2025, joka tuo toimivaltaa kunnille toimilu-pajärjestelmän muodossa.
54	Annetaan palvelulupaus kumppa-nuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurs-sit ovat riittävät.	Edistetään kaupunginhallituksen helmi-kuussa 2023 hyväksymiä kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteitä. Kaavoitus-aloitteet käsitellään 3 kk:n kuluessa aloit-teen saapumisesta. Merkittävien asema-kaavojen mediaani aloituksesta asema-kaavan hyväksymiseen on enintään 24 kk ja aloitteen jättämisestä kaavan käyn-nistymiseen kuluva odotusaikaa lyhen-netään kohti 2 vuotta. Vaikutuksiltaan vä-häinen asemakaava käynnistetään 6 kk kuluessa myönteisestä esiselvityspää-töksestä. Vaikutuksiltaan merkittävien asemakaavojen läpimenoajan mediaani aloituksesta asemakaavan hyväksymi-seen on jatkossa enintään 36 kk (XL) ja 24 kk (L), vaikutuksiltaan ei-merkittävien (M) enintään 18 kk ja vaikutuksiltaan vä-häisten (S) asemakaavojen enintään 12 kk. Kaavahankkeista vähintään 40 %:ia valmistellaan kumppanuus/konsultti-työnä.	Kaavoituksen sujuvoittamistoimenpi-teitä edistetty aktiivisesti ja sovitut rekrytoinnit saatu tehtyä. Esiselvityk-set laadittu tavoitteen mukaisesti ja vähäiset asemakaavat käynnistetty 2,8 kk:n kuluessa esiselvityspää-töksestä. Isompien kaavojen läpimeno-aikoja pyritään aktiivisesti saamaan tavoitteen mukaisiksi. Kasvaneiden resurssien myötä kaavan käynnisty-misen kuluva odotusaikaa on pys-tytty lyhentämään kohti tavoitetta. Kaavahankkeista on valmisteltu kumppanuus/konsulttityönä noin nel-jännes.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
54	Annetaan palvelulupaus kumppanuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resursit ovat riittävät.	Valmistaudutaan vuonna 2025 voimaan tulevaan rakentamislakiin uudistamalla kaupungin sisäistä säännöstöä sekä rakennusjärjestystä. Rakennusvalvonnan kaikkien lupahakemusten käsittelyaika-tavoite vuodelle 2024 on 30 vrk.	Rakennusjärjestyksen uusiminen eteni lähes suunnitelman mukaan, vaikka uudesta rakennusjärjestyksestä päätettiin kaupunginvaltuustossa vasta 01/2025. Lainsäädännön muutokset viivästyttivät valmistelua. Uusi rakennusjärjestys tulee voimaan 1.3.2025. Rakennusvalvonnan kaikkien lupahakemusten käsittelyaika on 56 vrk (12/24).
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavoituksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden.	Yleiskaavan päivittäminen Länsi-Turun alueelle käynnistetään visiotyön pohjalta.	Merellisen Länsi-Turun visio on hyväksytty kesäkuussa 2024. Yleiskaavan päivitystyö käynnistyy keväällä 2025.
56	Varmistetaan, että Turussa toteutuu alueittain asumisen monipuolisuus. Puretaan aktiivisesti segregatiota asunto- ja maapolitiikalla.	Asunto- ja maapolitiisten periaatteiden mukaan huolehditaan vähintään kahden makuuhuoneiden asuntojen määrän toteutumisesta uusien rakennushankkeiden yhteydessä. Uusissa asemakaavoissa edellytetään vähintään 20 %:ia ARA:n korkotuettua tuotantoa. Lisäksi pyritään vähentämään kaupungin toimenpitein tuetun vuokra-asumisen osuutta alueilla, joilla määrä ylittää 15 %:ia koko suuralueen asutokannasta. Konserniyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) osoitetaan rakennusoikeutta vuosittain n. 30 000 k-m2.	Perheasuntomääräys on asetettu uusissa kaavoissa ja rakennusjärjestyksessä. ARA-tuotantoa edellytetään tontinluovutuksissa sekä maankäyttösovimuksissa, niillä alueilla, joilla tuettua vuokra-asumista ei ole yli 15 %:ia. Konserniyhtiöille on luovutettu rakennusoikeutta 23.700 k-m2.
57	Toteutamme muutosta kulkutapajakaumaan toteuttamalla pyöriteitä, lisäämällä kävelyn houkuttelevuutta ja aloittamalla runkobussijärjestelmän toteutuksen.	Toteutetaan bussien runkolinjaston vaatimat pysäkkijärjestelyt ennen sen käyttöönottoa 1.7.2025. Suunnittelemme ja toteutamme investointiohjelman mukaiset kävelyn ja oleilun alueet sekä pyörätiet. Parannamme pyöräilyolosuhteita kunnossapidon keinoin.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Runkolinjaston edellyttämät pysäkkijärjestelyt on suurelta osin suunniteltu ja rakentaminen on osittain käynnissä. Korkean kunnossapidon laatutason pyöräiteitä on käytössä yhteensä noin 70 km. Kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelmahankkeista on toteutettu mm. Raunistulan pyörätiesilta, Inspektorinkatu, Hämeentulli ja Itäinen rantakatu sekä Auvaismäentien jalankulun ja pyöräilyn väylä.

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
65	Tiedepuiston kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Tiedepuiston kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2024 hyväksytään Kupittaan kärjen asemakaava ja allianssi-hankkeeseen liittyvät infran ja Taitokampuksen hankesuunnitelmat. Lisäksi edistetään Tiedepuiston muita kaava-hankkeita. Fölin kehälinja on tärkeä osa Kupittaan kärkihankkeen onnistumista. Kehälinjaa valmistellaan vuonna 2024 ja se aloittaa 1.7.2025.	Kupittaan kärjen asemakaavaehdotus ja Voimakadun asemakaavaehdotus on ollut kesällä 2024 nähtävillä ja lausunnoilla, mutta joudutaan muutoksien takia asettamaan uudestaan nähtäville keväällä 2025. Itäharjun liittymän kaavan päivitetyt tavoitteet on hyväksytty. Taitokampuksen hankesuunnitelma on hyväksytty elokuussa valtuustossa ja infran hankesuunnitelman valmistelu on käynnissä. Kehälinjaan liittyvät vaihtopysäkkijärjestelyt Tiedepuistossa etenevät runkolinjan käyttöönoton edellyttämän aikataulun puitteissa.
66	Keskustan kehittämisen kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Keskustan kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Keskustan kehittämisen toimenpiteitä toteutetaan myös kiinteistökehitys-, kaavoitus ja investointiohjelmien	Toimenpidesuunnitelman toteutus on käynnissä. Kauppahallin korttelin asemakaavoituksen edistäminen on odottanut kauppahallin hankesuunnitelman hyväksymistä. Kaavoitusta

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		mukaan. Fuugan rakennustyöt ovat käynnissä. Ferry Terminalin ja Linnan- niemen hankkeiden edistäminen sekä uuden satamaraiteen suunnittelun käyn- nistäminen, mikäli raide saadaan MAL- hankkeeksi. Kauppahallin korttelin ja Aninkaisten konserttitalon asemakaavo- jen hyväksyminen. Matkakeskuksen ja Eerikinkatu 32–34 korttelin kehittämiskil- pailut. Itäisen Rantakadun rantamuurien ja Aurajoen rantaväylän (Agricolankatu- Tehtaankatu) rakentaminen käynnistyy. Pyöräilyn laatukäytävien toteuttaminen jatkuu.	edistetään muuttuneiden suunnitel- mien pohjalta. Aninkaisten konsertti- talon asemakaavaehdotus on ase- tettu nähtäville 2.12.2024, kaavaa valmistellaan yhteistyössä kilpailun voittaneen tahon kanssa. Uuden sa- tamaraitteen suunnittelua edistetään yhdessä Väylän kanssa osana MAL- sopimusta. Aurajoen rantaväylän hankesuunnitelman päivitys on työn alla.
69	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuin- alueiden tasapainoisen kehityksen kär- kihanke, Lähiöiden kehittämisen ensisi- jaiseksi tavoitteeksi vahvistetaan segre- gaation vähentäminen. Vahvistetaan kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja osal- listumista kaupungin kehittämiseen.	Asuinalueiden tasapainoista kehittä- mistä toteutetaan asunto- ja maapoliti- ikan periaatteiden sekä kaavoitus-, kiin- teistökehitys- ja investointiohjelmien mu- kaisesti. Mm. Hepokullan ja Runosmäen täydennysrakentamiseen tähtäävä kaa- voitus käynnistyy, Skanssin ja Koroisten alueiden kaavoitus etenee sekä Kura- lassa, Luolavuoressa, Petreliuksessa ja Uittamolla valmisteilla olevien kaavojen hyväksyminen. Karhunaukion yhteiskou- lun ja Pansio-Pernon monitoimitalon sekä raitiotien edellyttämien kaavojen hyväksyminen Varissuon linjalla. Kesällä 2025 käynnistyvän runkolinjastouudis- tuksen edellyttämien pysäkkien rakenta- minen. Asukasviihtyvyyttä parannetaan investointiohjelman mukaisesti. Kaupun- kiympäristön kunnossapito toteuttaa osallisuuden keinoin erilaisia yhteisalli- syyttä parantavia toimia.	Toimenpiteiden toteutus on käyn- nissä. Runosmäen täydennysraken- tamiseen tähtäävä kaavoitus on työn alla ja Viiripuiston rivitalotontti on luovutettu kiinteistökehittäjälle. Karhunaukion yhtenäiskoulun kaava on hyväksytty valtuustossa, mutta siitä on valitettu hallinto-oikeuteen. Raitiotien edellyttämät asemakaa- vanmuutokset ovat valmisteilla. Lä- hes kaikki bussien runkolinjastouu- distuksen edellyttämien pysäkkien katu- ja liikenteenohjaussuunnitel- mista on hyväksytty ja niiden raken- taminen on käynnistynyt.
71	Kulttuurin kärkihanke. Valmistellaan uusi kulttuurin ja laajemmin hyvinvoin- nin edistämiseen liittyvä kärkihanke, jonka toteuttamisen tueksi laaditaan toi- menpideohjelma valtuustokaudelle.	Kulttuuria ja taidetta tuodaan kaupunkiti- laan, myös lähiöihin. Toteutetaan, kehi- tetään ja juurrutetaan Kulttuurin välitilat - toimintamallia. Runosmäessä toteute- taan Turun ensimmäinen purkutaidepro- jekti. Linnanniemen, Turun ensimmäisen taidekaupunginosan, kehittämiskonsep- tia ja taideohjelmaa. Toteutetaan kult- tuurirannan konseptointityö ja viedään päättöksentekoon. Itäisen Rantakadun taide-elementtien toteutussuunnittelu käynnistetään.	Uusia toimintamalleja, kuten tilapal- veluiden kanssa yhteistoteutettu Kulttuurin Välitilat, on onnistuneesti vakiinnutettu osaksi perustoimintaa. Malli jatkuu kulttuurin edistämisen yksikössä. Taide- ja ohjelmahakujen sekä taideprojektien kautta kulttuu- ria ja taidetta tuotu kaupunkitilaan, myös asuinalueille. Linnanniemen taiteen kokonaisuudelle laadittu ko- konaisaika- ja projekti käyn- nistetty. Edistetty Turun Sataman pysyvää taidehanketta. Kulttuuriran- nan konseptiluonnos valmis ja toi- menpiteitä valmisteltu. Kulttuuriran- nan yhteistyöverkosto -hankkee- seen saatu EAKR-rahoitusta. Itäisen Rantakadun taide-elementtien luon- nokset valmistuneet. Kestävä kehi- tys ja kiertotalous laajasti ja läpileik- kaavasti esillä toiminnassa.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhteen. Lentoaseman ja satamatoimintojen kilpailukykyä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.	Satamaterminaalihankkeeseen liittyvät katusuunnitelmat valmistuvat. Satamaraiteen toteuttamisen edistäminen yhteistyössä valtion kanssa. Edistetään tunnin junan toteuttamista tarvittavin maankäytön toimenpitein. Saatetaan KUTU-hanke loppuun. Raitiotien suunnittelua edistetään.	Katusuunnitelmat pääosin valmistuneet ja hyväksytyt. Satamaraiteen toteuttamisesta saavutettu neuvotelutulos osana MAL-sopimusneuvotteluja. Tunnin junaan liittyvä Vaalan eritasoristeyksen kaavaehdotus on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 27.5.2024. KUTU-hanke etenee aikataulussa ja Raitiotien toteutussuunnittelu käynnistynyt Raitiotieyhdistiön toimesta.

Teema: Turun talousraami 2021–2025 – Vahvana 2030-luvulle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
78	Raitiotien kustannus- ja kannattavuusarvion pohjalta tehdään päätökset kaupunkikehityksen kannalta merkittävästä joukkoliikennetarkistuksesta.	Raitiotien edellyttämien asemakaavanmuutoksien edistäminen. Hankeyhtiö edistää hyväksyttyjen yleissuunnitelmien pohjalta toteutussuunnitelmia erikseen päätettävän hankintamallin pohjalta.	Littoistientien asemakaava hyväksytty Kaupunginvaltuustossa 17.6.2024. Raitiotien varikon ja vanhan rautatieaseman ympäristön asemakaavat etenevät. Vaasanpuiston kaavaluonnos on valmisteilla. Kupittaan kärjen asemakaava on ollut nähtävillä ja lausunnoilla 17.06.2024-16.08.2024. Voimakadun asemakaava on ollut nähtävillä ja lausunnoilla. Suurpääkatu-Karvataskunkatu asemakaava sekä Tullin ympäristön asemakaava on käynnistetty syksyllä 2024.
79	Investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen ovat avainasemassa, jotta investointeja voidaan toteuttaa kestävästi.	Prodigialin vaihe 1 on valmistunut ja osallistutaan hankkeen toiseen vaiheeseen. IHKU-projekti kehittyy edelleen ja kaupunkirakentaminen on edelleen mukana projektin kehitystyössä.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti.
80	Rakennamme uuden konserttitalon aikataulussa, joka mahdollistaa orkesterin siirtymisen suoraan uusiin tiloihin, tavoitteena vuosi 2025.	Hanke on siirtynyt toteutusvaiheeseen. Fuugan rakennustyöt ovat käynnissä.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Musiikkitalo Fuuga on käyttöön otettavissa syksyllä 2026.
81	Toteutamme Kupittaan kansihankkeen mahdollistamaan tiedepuiston kärkihanke ja luomaan uuden yhdistetyn Kupittaa-Itäharjun kaupunginosan vahvan joukkoliikenteen- ja työpaikkakeskittymän äärelle. Toteutamme TAITO-kampuksen.	Vuonna 2024 hyväksytään Kupittaan kärjen asemakaava ja allianssihankkeen liittyvät infran ja Taito-kampuksen hankesuunnitelmat. Lisäksi edistetään Tiedepuiston muita kaavahankkeita.	Kupittaan kärjen asemakaavaehdotus ja Voimakadun asemakaavaehdotus joudutaan muutoksien takia asettamaan uudestaan nähtäville. Itäharjun liittymän kaavan tavoitteet on hyväksytty. Taito-kampuksen hankesuunnitelma on hyväksytty elokuussa valtuustossa ja infran hankesuunnitelman valmistelu on käynnissä.
82	Turku tavoittelee tulopohjan vahvistamiseksi merkittävää lisärakentamista.	Kaupungin käytöstä poistuvia rakennuksia ja maa-alueita kehitetään erilaisilla kiinteistökehityshankkeilla erillisen kiinteistökehitysohjelman mukaisesti. Vuonna 2024 maanmyynnistä tavoitellaan tuloja 17,0 milj. euroa ja myyntivoittoa 15,5 milj. euroa. Yksityisen omistamia maita kehitetään kaavoituksen kautta. Vuonna 2023 maankäytösopimusten tulotavoite on 5,0 milj. euroa.	Edistynyt laaditun kiinteistökehitysohjelman mukaisesti ja tarkennettuja myyntitulotavoitteita paremmin. Myyntivoittotavoite on toteutunut 9,6 milj. euroa parempana ja maankäytösopimustulotavoitteesta jäätin 1,4 milj. euroa. (myyntivoittotavoite 18 milj. euroa ja maankäytösopimustulotavoite 15 milj. euroa).

Talousarviolausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunkiympäristölautakunta	Sujuvoitamme ja nopeutamme kaavoitusprosesseja edelleen. Tavoittelemme kaavoituksella tuottavia investointeja ja priorisoimme voimakkaasti niitä hankkeita, joiden arvioidaan lähtevän käyntiin nopealla aikataululla.	Kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteitä edistetty aktiivisesti ja sovitut rekrytoinnit saatu tehtyä. Kaavoitusohjelmassa priorisoitu erityisesti nopeasti käynnistyviä hankkeita.
Kaupunkiympäristölautakunta	Käynnistämme Linnanniemen alueen aluekehityskumppanin hankinnan valmistelun.	Valmistelu käynnistetty konsulttiselvityksellä, jossa selvitetty kokonaisuuden taloudellisia toteuttamisedellytyksiä sekä vaihtoehtoisia etenemismalleja ja potentiaalisia aluekehityskumppaneita. Selvityksen perusteella yhtä aluekehityskumppania ei ole löydetävissä, vaan aluetta on syytä kehittää pienempinä osa-alueina, joihin haetaan kumppania. Tämä edellyttää myös kaavaluonnoksen tarkistamista taloudellisten edellytysten parantamiseksi.
Kaupunkiympäristölautakunta	Selvitämme järkevän mekanismin rakentamisen hiilijalanjäljen vähentämiseksi ja päätämme sen käytönotosta.	Rakentamisen hiilijalanjäljen ohjauksen valmistelu on edennyt hyvin ja eri vaihtoehtoja on käyty läpi (esim. kaavamääräykset, tontinluovutusehdot, rakennusjärjestys) työtä varten perustettujen projekti- ja ohjausryhmien sekä asiantuntijaselvitystyön voimin.
Kaupunkiympäristölautakunta	Selvitämme edelleen rakennetun ympäristön osalta mahdollisuuksia tarkastella laatutasoa edelleen mm. materiaaalivalinnoissa.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Mm. Raitiotien suunnitteluperusteissa.
Kaupunkiympäristölautakunta	Koordinoimme katutöiden toteutuksia entistä paremmin ja vältämme siten turhien kustannusten syntymistä ja turhan työn tekemistä. Keräämme tietoa suunnittelusta ja käynnistyvistä hankkeista systemaattisemmin ja johdamme työtä tiedolla. Merkittävät infrarakentamisen aikataulumuutokset hankkeiden edetessä saamme tiedoksi asianomaiseen toimielimeen.	Toteutuu tavoitteen mukaisesti. Infran hankkeita on otettu käyttöön uusia tapoja tuottaa hankkeita suunnittelusta toteutukseen ja organisaatiota on kehitetty lisäämällä ja fokuoimalla vastuualueita. Tiedonvirtausta ja tiedolla johtamista on edistetty uusien tiedonhallintaohjelmia käyttöönottamalla (Infrakit). Siirrytävistä hankkeista on raportoitu systemaattisesti osavuosikatsausten yhteydessä.

Sopeuttamisohjelmatyön toimenpiteet

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouteen/ investointiosa- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunkiympäristölautakunta	Henkilöstön eläköitymissuunnitelma (menojen vähennys)	-200 000	Eläköitymisten mahdollistamaa htv-vähennystä seurataan tiiviisti osana henkilöstösuunnittelua. Eläköitymisennuste on laskennallinen, eläköitymiset tapahtuvat viiveellä.
Kaupunkiympäristölautakunta	Kehittäminen ja digitalisaatio; Valtion rahoituksen ja hankerahoituksen rahoitusosuuksien kotiuttaminen palkkaamalla talousasiantuntija (palkka katetaan hankerahalla) (tulojen lisääminen)	500 000	Hankkeita käyty läpi ja raportointi tehostettu. Tavoite toteutunut.

Muut talouteen kohdistuvat muutokset

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalouteen/ investointiosa- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunkiympäristölautakunta	Pysyvä tulonlisäys taksojen korotus - ajoneuvosiirrot, kaivu- ja aitaamisluvut, lumensiirto, asukaspysäköinti, kaupunkipyörät (tulojen lisäys)	468 000	Siirrettyjen ajoneuvojen määrä laski arvioidusta. Taksan korotuksen myötä taksan tuotto nousi 51 000 euroa. Kaivu- ja aitaamislupamaksuja on korotettu 1.1.2024 lukien (kylk 28.11.2023 § 406). Lumen vastaanottomaksuja on korotettu

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
			1.1.2024 lukien (kylk 21.11.2023 § 395). Kaivu- ja aitaamislupatoiminto on siirretty vuoden 2024 aikana luvat ja valvonta -palvelualueelle, jonne toiminnasta aiheutuvat tulot kohdistuvat vuoden 2025 alusta alkaen. Föllärien hinnankorotus toteutettu suunnitellusti, vaikutusarvio 40.000 euroa v. 2024 (alv 0). Asukaspysäköintihinta nostettu 1.1.2024 alkaen, vaikutus 20.000 euroa (alv 0). Asukaspysäköintitaksia ja yrittäjäpysäköintihintoja nostettu 1.7.2024 alkaen, vaikutus tälle vuodelle 50.000 e (alv 0) ja jatkossa vuositasolla 90.000 e (alv 0).
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluontoinen menojen vähennys – kohdentamaton kehittämismääräraha (menojen vähennys)	-60 000	Menojen vähennys huomioidu.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen henkilöstösidonnaisten menojen vähennys - koulutus, matka, majoitus ja ravitsemus (menojen vähennys)	-50 000	Henkilöstösidonnaisia eräiä on onnistuttu vähentämään edelliseen vuoteen verrattuna, mutta tavoitteesta jäätettiin hieman.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä maanvuokratulojen lisäys (tulojen lisäys)	300 000	Toteutunut suunnitellusti.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä kunnossapitomenojen vähennys - Halisten padon siirto TSV:lle (menojen vähennys)	-100 000	Neuvottelut ovat siirtyneet vuodelle 2025.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä palkkakustannusten kohdentaminen käyttötaloudesta investointeihin (menojen vähennys)	-300 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä ICT-menojen vähennys - Fore-sovelluksen käyttö loppuu 31.12.2023 (menojen vähennys)	-25 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä kunnossapitomenojen vähennys - Yleisten WC:den maksullisuuden ja korjausten vähenemisen netto (menojen vähennys)	-40 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä kunnossapitomenojen vähennys - pakkaavien roskien käyttöönotto, tyhjennyskertojen vähennys (menojen vähennys)	-100 000	Pakkaavien roskien hankinnan keskeytys (kylk 27.2.2024) ja uudelleen käynnistys. Uusi kilpailutus on tehty vuoden 2024 loppuun mennessä, joten säästöt eivät tule kohdistumaan kuluvaan vuoteen.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen menojen vähennys - Talvipyöräilyn tehoreittisuunnitelman laajennuksen (12 km, 60.000e/talvikausi) lykkääminen vuodelle eteenpäin (menojen vähennys)	-15 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen menojen vähennys - Ympäristönsuojelun hulevesiseurannan palveluostojen vähennys (menojen vähennys)	-20 000	Hulevesiseurannan osalta säästö toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen menojen vähennys - Ympäristönsuojelun lumotoimenpiteiden palveluostojen vähennys (menojen vähennys)	-10 000	Lumon toimenpiteiden toteutuksen osalta säästö toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä palveluostojen vähennys - pysäköinnin kolikkomaksamisesta luopuminen, kuljetuskustannusten säästö (menojen vähennys)	-10 000	Säästötavoite on toteutunut.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluontoinen myyntitulojen lisäys - Ajoneuvosiirtojen ja varaston huutokauppamyynit (tulojen lisäys)	30 000	Tavoitetta ei saavutettu, sillä huutokaupoilla saatiin tuloja 22,996 euroa.

Lautakunta	Lauseke	Vaikutus käyttötalou- teen/ investointi- osaan, € Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Turun kaupunkiseu- dun joukkoliikenne- lautakunta	Pysyvä myyntitulojen lisäys - Fölin matkustajamää- rän ja lipputulojen lisäys (tulojen lisäys)	936 000	Matkamäärä on ylittynyt 1 %:lla verrattuna 2019 vuo- teen. Lipputulotavoite ylitet- tiin.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen menojen vähennys - Suunnitellun kolmannen vesibussin aloituksen siirto (menojen vä- hennys)	-65 000	Kolmannen vesibussin käyt- tönotosta on luovuttu kau- pungin säästöohjelman ta- kia.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluontoinen tulojen lisäys - metsänhoitosuunni- telman mukaiset lisähakkuut, puun myynti (tulojen li- säys)	100 000	Tavoite toteutui.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Pysyvä henkilöstökulujen vähennys (menojen vä- hennys)	-299 000	Menojen vähennys huomi- oitu.
Kaupunkiympäristö- lautakunta	Kertaluonteinen henkilöstökulujen vähennys (meno- jen vähennys)	-853 000	Huomiodaan henkilöstö- suunnitelmassa.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kaupunkiympäristölautakunta

Käyttötalouso- sita vuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	47 063		47 063	48 954	1 891
Valmistus omaan käyttöön	1 910		1 910	1 793	-117
Toimintamenot	-69 399	-901	-70 301	-66 618	3 683
TOIMINTAKATE	-20 426	-901	-21 328	-15 871	5 457

Investointiosa sitovuustaso brutto	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	-1 028	428	-600	-53	547
Rahoitusosuudet	228	-228	0		0
Luovutustulot					
NETTO	-800	200	-600	-53	547

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Käyttötalouso- sita vuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	429		429	343	-86
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-429		-429	-360	69
TOIMINTAKATE	0		-0	-17	-17

Rakennus- ja lupalautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-109		-109	-95	14
TOIMINTAKATE	-109		-109	-95	14

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatulot	39 363	936	40 299	41 561	1 262
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-66 659		-66 659	-64 385	2 273
TOIMINTAKATE	-27 296	936	-26 360	-22 824	3 535

Investointiosa sitovuustaso brutto	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot	-700		-700	-647	53
Rahoitusosuudet	250		250	341	91
Luovutustulot	0				
NETTO	-450		-450	-307	143

Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602, 16020 ja Kh/Infraomaisuus 1604, 16040, 16041, 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Pysyvien vastaavien luovutustuloista saatavat myyntivoitot (Kh/maaomaisuus, Kh/tilaomaisuus)	18 000	6 500	24 500	27 650	12,9
Maankäyttösopimuskorvaukset (Kh/maaomaisuus)	15 000		15 000	13 584	-9,4
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/maaomaisuus)	3 000		3 000	3 398	13,3
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/Infraomaisuus) *sis. Teräskatu-Sammonkatu-Voimakatu (2,7 M€ pakollinen varaus)	300		300	487	62,2
Ruoppausmassojen vastaanottomaksut (Kh/infraomaisuus)	430		430	613	42,5
Ruoppausmassojen vastaanottomaksuja vastaavat kulut (Kh/infraomaisuus)	50		50	26	-48,5

Infrainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Infraomaisuus 1604), 1 000 €

Tunnusluku	Kustannusarvio muutoksin	Poikkeama %	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Strategiset kärkihankkeet, kh	418 659	2,7	90 070	24 800	65 270	48 092	-26,3
Kiinteistökehitys, kh	163 355	-1,0	43 267	14 200	29 067	22 758	-21,7
Toimintoja tukevat, kh	15 177	0,0	2 750		2 750	2 903	5,6
Korjausvelkaa alentavat, kh	28 825	8,4	13 765		13 765	11 722	-14,8
Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantavat, kh	22 656	1,4	3 700		3 700	2 494	-32,6
Asukasviihtyisyyttä parantavat, kh	16 217	6,7	4 560		4 560	3 761	-17,5
Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh	2 042	25,0	250		250	257	2,7
Yhteensä	667 311	2,1	158 362	39 000	119 362	92 404	-22,6

Tilainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Tilaomaisuus 1603), 1 000 €

Tunnusluku	Kustannusarvio muutoksin	Poikkeama %	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Nimetyt investointihankkeet > 1 M€, kh	396 704	-16,6	67 974	20 231	47 743	52 657	10,3
Energiatehokkuusinvestoinnit, kh	735	0,0	1 000		1 000	277	-72,3
Pienet hankkeet < 3 M€, kh	15 857	1,9	11 200		11 200	8 402	-25,0
Yhteensä	413 295	-15,9	80 174	20 231	59 943	61 335	2,3

Kiinteän omaisuuden hankinnat (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Maaomaisuus, kh	3 500		3 500	2 242	-35,9

Pysyvien vastaavien luovutustulot (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset 2024	Talousarvio muutoksineen 2024	Toteutuma 31.12.2024	Poikkeama %
Maanmyyntitulot, kh (sis. rakennukset ja maaomaisuuden)	19 700		26 200	28 069	6,7

Blue Industry Park Oy

Toimitusjohtaja: Tero Lahti

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Vuosi 2024 oli meille merkittävä käännekohta. Vuoden alussa lähtötilanne oli haastava, mutta määrätietoisilla toimilla ja strategisilla päätöksillä saavutimme ensimmäistä kertaa yhtiön historiassa positiivisen kassan tilin päätöksessä.

Kassavirran hallinta ja talouden tervehdyttäminen ovat olleet keskeisiä tavoitteita. Olemme onnistuneet varmistamaan tasaisen kassavirran lyhyellä aikavälillä ja luo-
neet vankan perustan kestäväälle kasvulle. Operatiivisten kulujen optimointi ja tehokkuuden parantaminen ovat tukenet tätä kehitystä.

Maa-alueiden käyttöasteen kasvattaminen on ollut yksi vuoden suurimmista onnistumisista ja myös tavoitteista. Yard Parkin "käyttöaste" on noussut 100 %:iin ja Merilinjän käyttöaste on nyt 45 % – mukaan lukien omakehitteinen hanke. Tämä osoittaa markkinoiden luottamusta ja sen, että tarjoamamme ratkaisut vastaavat kysyntään. Erityisesti omakehitteinen hanke on yksi lupaavimmista uusista liiketoimintamahdollisuuksista – sen onnistuminen voi tuplata yhtiön liikevaihdon ja vahvistaa asemaamme entisestään.

Lisäksi merkittävässä roolissa on tekeillä oleva iso hankekehityssopimus. Tämä tarjoaa mahdollisuuden noin 50 000 m² hankekokonaisuuteen, mikä on yksi suurimmista kehityssopimuksista yhtiön lyhyessä historiassa. Sen vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen ja tukevat kasvustrategiaamme merkittävällä tavalla.

Yksi vuoden tärkeimmistä edistysaskelista on ollut tunnettuuden kasvu. Viestintää ja markkinointia on kehitetty aktiivisesti, mikä on johtanut huomattavaan näkyvyyden

lisääntymiseen ja vahvistanut yrityksen asemaa alan toimijoiden keskuudessa. Asiakaspalautteet ovat olleet poikkeuksellisen positiivisia, mikä kertoo siitä, että toimintamme koetaan asiakaslähtöiseksi, ketteräksi ja luotettavaksi.

Näkymät vuodelle 2025

Vuosi 2025 tarjoaa meille mahdollisuuden hyödyntää saavutettuja etuja ja viedä liiketoimintaa entistä pidemmälle. Taloudellisen vakauden vahvistaminen, uusien hankkeiden toteuttaminen ja toimintamallien kehittämisen ovat keskeisiä tavoitteita.

Omakehitteisen hankkeen onnistuminen on yksi tulevan vuoden tärkeimmistä kasvutekijöistä. Lisäksi iso hankekehityssopimus ja sen tarjoama 50 000 m² kokonaisuus ovat keskiössä tulevaisuuden kehityksessä. Nämä projektit tuovat merkittäviä mahdollisuuksia yhtiölle ja vahvistavat asemaamme markkinassa.

Keskitymme edelleen maa-alueiden tehokkaaseen käyttöön, uusien liiketoimintamallien kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen jatkuu, ja tavoitteena on kasvattaa tunnettuuttamme entisestään sekä vahvistaa asemaamme strategisena toimijana. Haluamme rakentaa pitkäjänteisiä kumppanuuksia ja hyödyntää uusia mahdollisuuksia, jotka tukevat yhtiön kasvua ja kannattavuutta.

Vuoden 2024 saavutukset osoittavat, että oikeilla päätöksillä ja vahvalla toimeenpanolla voidaan saavuttaa merkittäviä tuloksia. Nyt on aika hyödyntää tämä kehitys ja viedä yhtiö seuraavalle tasolle.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Rakennettavissa olevien tonttien saatavuus Merilinja sekä Yard Park kaava-alueilla

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Valmiit tontit Merilinja (max. 11)	8	8	9	9
Valmiit tontit Yard Park (max. 6)	4	6	6	6

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiili-neutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai b) työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Päästötön työmaa	0	1	3	0

Selitys poikkeamista: Ei toteutus päätöstä luovutetusta tontista. Sopimuksen mukaan 2 vuoden aikana aloitus.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Business Turku Oy

Toimitusjohtaja: Tom Palenius

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Business Turku Oy on voittoa tavoittelematon Turun kaupungin sidosyksikköasemassa toimiva Turun seutukunnan kehitysyhtiö, jonka tavoitteena on kasvattaa seudun elinvoimaa ja houkuttelevuutta. Toimintamme tuloksena alueelle

- syntyy elinvoimaisia, kasvavia ja työllistäviä uusia yrityksiä,
- kehittyy uutta liiketoimintaa ja lisääntyvää kilpailukykyä olemassa oleviin yrityksiin,
- sijoittautuu uusia elinvoimaisia ja työllistäviä yrityksiä, sekä
- virtaa rahoitusta tukemaan TKI- ja yritystoiminnan kehittymistä.

Marraskuussa 2023 lanseerattua brändiuudistusta seuraten yhtiön nimeksi rekisteröitiin 16.2.2024 Business Turku Oy Ab. Yhtiön ja sen asiakkaiden toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten myötä tunnistettiin tarve uudistumiselle, jolla tavoiteltiin parempaa tehokkuutta, vaikuttavuutta sekä ennakointi- ja reagoitokykyä. Yhtiön organisaatio virtaviivaistettiin ja toimintamalli uudistettiin keväällä käydyissä muutosneuvotteluissa, joiden myötä päädyttiin myös mm. 13 henkilön vähennyksiin. Kiinteitä kustannuksia karsittiin mm. uusien toimitilojen käyttöönotolla, mikä toi yhtiötä ja sen palveluja myös näkyville ja lähemmäs asiakasta. Tytäryhtiö Turun Seudun Kehitys Oy:n kautta toteutettujen seutukuntapalveluiden rakenne uudistettiin vuoden 2024 aikana, ja vuoden päättyessä ammatinharjoittajien ja muiden ainoastaan itsensä työllistävien yrittäjien palvelut siirtyivät kuntien toteutettavaksi.

Business Turku -konserni keskittyy muutosten myötä kasvuyritysten ja -aihioiden elinkaaren yli ulottuviin palveluihin sekä invest in -työhön, eli alueelle sijoittautuvien yritysten ja pääomasijoitusten houkutteluun. Pääavoitteeksi asetettiin TKI-investointien kaksinkertaistaminen vuoteen 2030 mennessä, mikä huomioidaan kaikissa palveluissamme. Toimintaamme ohjaa visio Turusta ja Turun seutukunnasta Suomen parhaana paikkana yritykselle syntyä, kasvaa ja kehittyä. Vihreä siirtymä, digitalisaatio sekä terveys ja hyvinvointi ovat keskeiset kehittämisteemamme, jotka palvelevat laajasti alueen yrityskantaa ja rajapintainnovaatioiden syntyä.

Erittäin merkittävä saavutus vuoden 2024 aikana oli vetäilytoiminnan verkoston aktivointi ja Naantaliin sijoittunut Green North Energyn vihreän ammoniakkin tuotantolaitoksen noin 600 milj. euron investointi, jota edistettiin vahvasti Business Turun operoiman Green Industry Park -konseptin kautta. Merkittävistä toiminnan ja organisaation rakenteellisista muutoksista huolimatta operatiivinen toiminta pystyttiin pitämään erittäin hyvällä tasolla - yrityskentän palveluissa onnistuttiin uusien asiakasyritysten tavoittamisessa ja asetettu tavoite ylittyi noin kaksinkertaiseksi. Myös muut yrityspalveluiden vuositavoitteet pääosin saavutettiin tai ylitettiin, ja asiakaspalautteen mittarin NPS:n tavoitetaso 70 ylittyi (83).

Yhtiön talous oli voitollinen, jonka taustalla merkittävimpinä tekijöinä ennakoimattomat korkotuotot sekä verottajan syksyn 2021 verotarkastuksen pohjalta tekemästä ALV-päätöksestä langetetun sanktion palautus.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Toimintaympäristön kehittyminen (mittaristoa tarkennettu 2024 alkaen)

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Alueelle sijoittuneet uudet suuryritykset			1	
Alueelle sijoittuneet pk-yritykset			15	13
Alueelle BTku:n tuella saatava ulkoisen rahoituksen määrä, milj. euroa	47	35	60	25

Selitys poikkeamista: Invest in -prosessia on tehostettu ja alueelle sijoittuneiden pk-yritysten määrä on lähes tavoitteessa. Uudessa sales funnel -mallissa on vuoden aikana ollut 247 ensikontaktia, joista 68 on johtanut jatkotoimenpiteisiin. Ulkoisen rahoituksen määrän poikkeamaa selittää yhden merkittävän investoinnin viivästyminen (CH Bioforce 50 milj. euroa).

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Hiilijalanjälkemme - oman toimintamme hiilijalanjälki, tavoite pienentää 10 % edellisestä vuodesta, %	ei mitattu		100	71
Hiilikädenjälkemme - seutukunnan hiilijalanjäljen pienenemistä edistävä osuus toiminnastamme, %	ei mitattu		25	15

Selitys poikkeamista: Merkittävimmät tekijät hiilijalanjäljen pienenemisessä ovat toimitilojen pieneneminen sekä matkustuksen väheneminen

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiöllä ei ole suunnitelmissa mitään merkittäviä investointeja	-		-	

Selitys poikkeamista: -

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Forum Marinum -säätö

Toimitusjohtaja: Ulla Teräs

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Forum Marinum onnistui toiminnallisissa tavoitteissaan vuonna 2024 yli odotusten. Vuosi oli kolmas peräkkäinen kävijäennätysvuosi Merikeskukselle. Museokäyntien määrässä Forum Marinum nousi ensimmäistä kertaa Turun suosituimmaksi kohteeksi (106 418 maksettua ja 32 760 ilmaista museokäyntiä). Merimonsterit-näyttely houkutteli erityisesti perheiden kohderyhmää. Alueen kokonaiskävijämäärään vaikuttivat lisäksi erittäin onnistuneet tapahtumat, suurimpina heinäkuun Tall Ships Races ja joulukuun Valon polku.

Forum Marinumin uusi kokonaiskonsepti valmistui ja antaa suuntaviivat tulevien vuosien kehittämiselle, jossa Forum Marinum uudistuu kokonaiseksi merelliseksi kortteliksi, joka palvelee monipuolisesti niin matkailijoita kuin asukkaitakin. Kesäkauden kokeilut ja kehittämistoimet piha-alueella ja tapahtumissa Suomen Joutsenella tähtäsivät sekä sisältöjen että kumppanuuksien kehittämiseen.

Strategisista hankkeista Suomen Joutsenen mittava, viisivuotinen peruskunnostushanke pääsi kunnolla käyntiin ja on sujunut suunnitelmien mukaisesti. Museoalus Sigynin säätien hallinnoima Sigynin tulevaisuuksia kartoittava selvityshanke oli käynnissä vuoden aikana ja liittyi kiinteästi myös Forum Marinumin kehittämiseen. Uutena rahoituksena saatiin Museovirastolta innovatiivinen avustus merilukutaidon valtakunnallisen toimintamallin kehittämiseen.

Hyvien omien palvelutuottojen ja pääsylippumyynnin ansiosta säätien taloutta saatiin kohti tasapainoa alijäämäisten vuosien jälkeen, vaikka loppuvuosi oli kokoustilavuokrauksen osalta selvästi edellistä vuotta hiljaisempi. Vuosi toi tullessaan edelleen synkistävät näkymät yleishyödyllisen toiminnan julkisen tuen kehitykseen. Säätien talouteen vaikuttaa paitsi kulttuurin ja museoiden rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset myös heijastusvaikutuksena esim. avolaitostyömaiden rahoituksen leikkaaminen.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Säätien suosio ja houkuttelevuus paikallisena ja valtakunnallisena matkailukohteena

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Alueen kävijämäärä/vuosi, henkilöä	212 000	239 000	230 000	323 724
Oman tuoton osuus kaikista tuotoista, %	39	39	39	49
Pääsylipputulot, 1 000 euroa	365	409	400	426
Yhteistoimintasopimus Turun kaupungin kanssa 1 000 euroa (Kh 22.11.2021 § 524)	589	589	589	589

Selitys poikkeamista: Alueen kävijämäärään on laskettu museokäyntien lisäksi tapahtumissa, ravintolassa ja merikeskuksen muissa palveluissa vierailleet. Oman tuoton osuutta lisäsi hyvien omien palvelutuottojen lisäksi sopimuksiin perustuvat tuotot kuten Suomen Joutsenen peruskunnostus ja Rikosseuraamuslaitoksen avolaitostyömaa.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kehitetään toimintaa systemaattisesti kohti hiilineutraalia yhdessä muiden museoiden ja matkailutoimialan kanssa		Toteutui suunnitellusti	Ympäristöjärjestelmän käyttöönotto alkaa	Toteutui suunnitellusti

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen ja säästöt käyttötaloudessa		Toteutui osittain	Kaukokylmä ja aurinkopaneelit Kruununmakasiinin katolle	Toteutui osittain

Selitys poikkeamista: Vuonna 2023 suunnitellut energiatehokkuusinvestoinnit (lämmönvaihtimet, Linnanpuomin aurinkovoimala, kaukokylmä) saatettiin loppuun alkuvuoden aikana. Kruununmakasiinin aurinkopaneelien toteutukseen ei ollut resursseja, minkä vuoksi se siirrettiin Kruununmakasiinin kunnostuksen yhteydessä toteutettavaksi tulevaisuudessa.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaarea Oy

Toimitusjohtaja: Miika Markkanen

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Yhtiö ylsi liikevaihtotavoitteeseen tilikauden aikana, ja erityisesti kiinteistöpalveluiden liiketoiminta kasvoi tilikaudella. Tilikauden aikana yhtiö ei yltänyt tulostavoitteeseensa, johon merkittävimmin vaikutti vuotta 2023

koskeva mutta vuonna 2024 suoritettu Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelusopimusten hinnoitteluperiaatteiden mukainen hyvitys (1,56 milj. euroa). Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Kaupungin määräämisten puitesopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiö saa uutta liikevaihtoa uusista asiakkaista. Liikevaihto, 1 000 euroa	37 014	69 288	63 424	69 769
Liikevoitto on maltillinen. Liikevoitto, 1 000 euroa	948	3 868	1 578	1 373

Selitys poikkeamista: Yhtiö ylsi liikevaihtotavoitteeseen tilikauden aikana, ja erityisesti kiinteistöpalveluiden liiketoiminta kasvoi tilikaudella toteutuen merkittävästi yli budjetoidun vähimmäisostovelvoitteen.

Tilikauden aikana yhtiö ei yltänyt tulostavoitteeseensa, johon merkittävimmin vaikutti vuotta 2023 koskeva mutta vuonna 2024 suoritettu Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelusopimusten hinnoitteluperiaatteiden mukainen hyvitys (1,56 milj. euroa).

Yhtiö teki tilikauden aikana kaksi liiketoimintakauppaa:

Lamminniemen ruoka- ja puhtauspalveluihin liittyvän liiketoiminnan luovutus 1.5.2024 Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta yhtiölle, jonka yhteydessä siirtyi 7 henkilöä yhtiön palvelukseen; sekä

Peimarin ravintokeskuksen ruokapalveluihin liittyvän liiketoiminnan luovutus 1.11.2024 Arkea Oy:ltä yhtiölle, jonka yhteydessä siirtyi 11 henkilöä yhtiön palvelukseen.

Kaupungin ostaman kouluruokailun hinnoittelu ja vertailu muihin suuriin kaupunkeihin.

Vertailuluvut ovat kuntien tuottamia lukuja opetushallitukselle. Yhtiöllä ei ole tietoa lukujen laskentaperusteista tai niiden vertailtavuudesta. Yhtiö on tulostilauksessa ilmoittanut tilanteen tilinpäätöshetkellä 31.12.2024 perustuen toteutuneisiin määrisiin ajalta 1–12/2024 perusopetuksen oppilaslounaiden osalta.

Laskennallinen ruokailun hinta euroa/oppilas/päivä	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Espoon kaupunki	1,87					
Helsingin kaupunki	2,41					
Oulun kaupunki	2,01					
Tampereen kaupunki	2,88					
Turun kaupunki	2,47	2,38	2,46			
Vantaan kaupunki	1,78					

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiön liikkumisratkaisuja kehitetään hiilineutraalimmiksi		Liikkumisratkaisuille on laadittu arviointi ja toimenpidesuunnitelma hiilineutraaliuden saavuttamiseksi	Liikkumisratkaisuille laaditun toimenpidesuunnitelman toteutus	Toimenpidesuunnitelmaa on toteutettu
Yhtiö käyttää uusiutuvaa, vähähiilistä ja biopohjaista polttoaineita		Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä	Käyttöä on jatkettu
Sähköisten ajoneuvojen osuus kaikista ajoneuvoista, %		13		16

Selitys poikkeamista: Liikkumisratkaisujen hiilineutraalius ei toteutunut vuoden 2024 loppuun mennessä. Autokantaa uusitaan hiilineutraaleilla vaihtoehtoilla, mikäli niitä on saatavilla. Polttomootorikäyttöisissä autoissa käytetään uusiutuvaa, vähähiilistä ja biopohjaista polttoainetta. Henkilöstöä opastetaan ekologiseen liikkumiseen huomioiden mm. ajotavat ja tyhjäkäynnin välttäminen.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Veden kulutuksen vähentäminen		Korvausinvestoinneilla on päästy vähemmän kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla on päästy vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin
Ilmastomuutoksen hillintä		Korvausinvestoinneilla on päästy vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla on päästy vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin
Hiilijalanjäljen pienentäminen. Toteutetaan konsernin tavoitteita tukevaa päästövähennys-suunnitelmaa.		Toimintaa on kehitetty toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Toimintaa on kehitetty toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta

Selitys poikkeamista: Ei poikkeamia raportin laatimishetkellä. Korvausinvestointien kilpailuttamiskriteereissä huomioidaan ympäristönäkökohdat.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Tehdyt toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta (TP 2024):

Yhtiö käyttää tuotantoajoneuvoissa uusiutuvaa biodieseliä, jolloin kierrätetään maapallolla olemassa olevaa hiilidioksidia, ja jonka myötä ei tuoteta lisää hiilidioksidia.

Pidempiaikaisten työkohteiden jätehuolto toteutetaan suoraan kohteeseen toimitetuilla kannellisilla vaihtolavoilla työssä syntyvien lajikkeiden mukaisesti. Pienet erät kuljetetaan Kaurakadun tai Fiskarsinkadun lajittelualueille.

Yhtiö on liittynyt Portaat luomuun-ohjelmaan ja käytetään luomuna rasvatonta maitoa ja hiutaleita sekä pienissä määrissä muita luomutuotteita. Luomun käyttö on portaalla 3 eli luomua käytetään 5–10 %.

Turun kouluissa ja päiväkodeissa sekaruokalistan aterian hiilidioksidipäästöjen keskiarvoa on saatu laskettua 1,4 kilosta 1 kiloon CO₂.

Täyssähköautoja on 16 % kalustosta ja ajatut kilometrit 15 % kokonaiskilometreistä.

Kaurakadun sekä Fiskarsinkadun lajittelualueilla kerätään erillisiin vaihtolavoihin ja keräysastioihin seuraavia lajikkeita; Puupuhdas ja –sekalainen, metalli/sekapelti, saniteettiposliini, pakkausmuovi ja –kartonki, toimisto- ja tietoturvapaperi sekä polttokelpoinen-, rakennus- ja ongelmajäte. Eri lajikkeiden oikeanlaiseen hyödyntämiseen tai jatkokäsittelyyn yhtiöllä on yhteistyösopimus jätealan toimijan kanssa.

Korvausinvestointien kilpailuttamiskriteereissä huomioidaan ympäristönäkökohdat. Puhtauspalveluissa käytössä laikat, jotka vähentävät veden käyttöä ja työ voidaan suorittaa ilman kemikaaleja. Kierrätysmateriaalista tehtyjen siivousvälineiden ja -tekstiilien käyttöä lisätään edelleen.

Kiertonetissä myydään tarpeettomia ajoneuvoja, koneita ja laitteita sekä tarvikkeita kuukausittain. Tarvikehankintoja on myös tehty käytettyinä.

Kiillon pesuainepakkausten kierrättäminen on vakiintunut toimintatapa Kantasairaalan potilaskeittiössä. Myös puhtauspalveluissa käytössä paikallinen pesuainepullojen kierrätys.

Ruokahävikin kirjaamiseen on otettu käyttöön yhtenäiset kirjausmallit kaikissa ruokapalvelun toimipaikoissa. Keittiöissä myydään ylijäämäruokaa ruokailun jälkeen ja hävikkiruokaa lahjoitetaan yhteistyötahoille, joista uusimpana yhteistyötä tehdään Punaisen Ristin kanssa.

Kiertotalouskeskittymä käynnistetty Kaurakadulle Tilapalvelukeskuksen hallinnoimaan kiinteistöön. Varastokirjanpitoon on luotu Excel-pohjainen seuranta, jota ylläpidetään Kaarean kiinteistöpalveluiden toimesta. Yli vuoden varastoidut tuotteet pyritään myymään Kiertonetissä tai lahjoitetaan kierrätyskeskuksille. Jatkokäyttöön kelpaamattomat tuotteet lajitellaan laadun mukaisille kierrätyslavoille.

Yhtiö on liittynyt mukaan Turun kaupungin ilmastokeskusteluun. Loppuvuodesta 2024 yhtiö aloitti projektin Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän rakentamiseksi.

Kuntec Oy

Toimitusjohtaja: Harri Kaunisto

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Päättäneellä tilikaudella yhtiö toimi Turun kaupungin ja Turun Vesihuolto Oy:n Inhouse-yhtiönä ja toimitti katu- ja viheralueiden ylläpitoa sekä pienimuotoista katu- ja

viherrakentamista. Liiketoiminta oli kaudella voitollista ja yhtiö kirjasi tilikauden voitoksi 804 061,29 euroa. Liikevaihtoa kertyi 9 260 482,78 euroa.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Omistajien puitesopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto pysyy alle 5 % ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikevaihto, 1 000 euroa	8 201	9 712	9 200	9 260
Liikevaihto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen, %	-14,9	18,4	2,2	-4,6
Liikevoitto, 1 000 euroa	463	1 400	184	809

Selitys poikkeamista: Tulostaso ylitti odotukset, jonka vuoksi seuraavan kauden hinnoittelua päästiin pienentämään.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Käytettävien polttoaineiden muuttaminen uusiutuviksi polttoaineiksi, %		0	90	97
Sähkökäyttöisen kaluston ja ilmastoystävällisen materiaalin osuuden kasvattaminen, %		0,5	5	5

Selitys poikkeamista: Uusiutuvat polttoaineet ovat pääosin käytössä. Sähkökäyttöiset pienkoneet ovat pääosin käytössä. Hiilineutraalia kalustoa otetaan käyttöön sitä mukaa, kun markkina sitä meille mahdollistaa. Tämänhetkisen arviomme mukaan saamme muutettua kalustomme, työmaamme ja liikkumisratkaisumme kokonaan hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Vähäpäästöisemmän (päästöluokitus) kaluston hankinnat, 1 000 euroa		0	600	1 042

Selitys poikkeamista: Kaluston hankinnat kaudelta 2023 siirtyi koronan vuoksi kaudelle 2024.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (konserni) - kaupungin omistus 22,46 %

Toimitusjohtaja: Jukka Heikkilä

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Vuosi 2024 toteutui yhtiön strategian tavoitteita toteuttaen ja yhtiön hallituksen hyväksymän toimintasuunnitelman mukaisesti. Asetetut tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti hyvin niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti.

Keskeiset toiminnalliset tapahtumat

Vuosi 2024 toteutui toiminnallisesti suunnitellusti. Päivittäisen palvelutuotannon ohella edettiin lukuisissa kehitysprojekteissa, joilla parannetaan niin palveluja kuin lisätään yhtiön sisäistä toimintavarmuutta.

Yhtiö laati kestävyysohjelman, joka ohjaa vastuullisuustyötä ympäristöön, sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja hyvään hallintotapaan liittyvissä asioissa (ESG). Ohjelman tavoitteena on varmistaa, että yhtiön toiminta on kestävä - vähentäen negatiivisia ja lisäten positiivisia vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan.

Ympäristökasvatus ja jäteneuvonta

Neuvonnan vuoden teemana oli Mitä jätteille tapahtuu. Teema näkyi muun muassa messuilla ja kuntatapahtumissa. Kotisivuilla oli myös teemaan liittyvä kilpailu, johon kannustettiin osallistumaan kaikilla lajitteluasemilla. Lisäksi Korvenmäessä järjestettiin kesäkuussa Mitä jätteille tapahtuu-tapahtuma, joka sai runsaasti kiitosta tapahtumaan osallistuneilta.

Valtakunnallisella hävikkiviikolla syyskuussa järjestettiin hävikkikiertue, jonka aikana ympäristöneuvojat pysähtyivät toimialueensa kunnissa keskeisillä paikoilla ja jakoivat vinkkejä ruokahävikin vähentämisestä. Turussa, Salossa ja Uudessakaupungissa järjestettiin myös hävikki-ruokakursseja yhteistyössä Maa- ja kotitalousnaisten kanssa. Ruokahävikistä oli tietoa myös asukkaille jaettavassa kalenterissa.

Vuoden aikana neuvonta järjesti myös kompostointi-iltoja, Lounavoiman yleiskierroksia ja oli mukana tekstiilien kierrätysmyymälä Lempparin synttäriviikolla.

Kotisivuilla oleva Jätteiden ABC-jäteopas uudistettiin käyttäjäystävällisemmäksi syksyn aikana. Sivuston rakennetta selkeytettiin, lajitteluohjeiden löytymistä helpotettiin ja palveluun lisättiin uusia sanoja. Lisäksi yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun kanssa jäteoppaaseen lisättiin jätkeohjeita vinkkejä jätteen määrän vähentämisestä.

Jätteen keräys ja kuljetus

Jätelakiuudistuksen toimeenpanoa jatkettiin biojätteen keräyksen laajentamisella. Vuoden 2024 aikana alkoi yhteensä 18 uutta kuljetusurakkaa, joista suurin osa oli biojätteen keräystä. Lisäksi julkaistiin kolme hankintailmoitusta, jotka olivat monilokeroastioiden tyhjennykset, nostopurusteen astioiden pesut, sekä vaihtolava – ja puristintyhjennysurakka. Edellä mainittuihin kilpailutuksiin

liittyen pidettiin kolme markkinavuoropuhelua. LSJH:n suorittamat kiinteistökeräyksen astiatyhjennysten määrä lisääntyi vuoden 2024 aikana noin 530 000 tyhjennyksellä.

Elokuussa astui voimaan päivitetty jätehuoltomääräykset, jossa LSJH:n vapaaehtoinen astiapalvelu muuttui astiapalveluvuorotteeksi. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että LSJH:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa LSJH toimittaa jäteastiat niille kiinteistöille, joilla käytetään käsin siirrettäviä 140–660 litran jäteastioita. Kiinteistöillä käytössä olevat kiinteistön omat jäteastiat korvataan LSJH:n toimittamilla jäteastioilla, kun ne ovat huonokuntoisuuden vuoksi käyttöön sopimattomia tai mikäli jäteastia ei sovellu alueen jätteenkeräysjärjestelmään. LSJH:n toimesta toimitettiin vuonna 2024 yhteensä 8025 jäteastiaa alueen kiinteistöille.

Ekopisteitä parannettiin tuomalla lasi- ja metalliastioiden lisäksi muovi- ja kartonkiastiat lähes kaikkiin mantereiden ekopisteisiin. Neljään saaristokohteeseen muovi- ja kartonkikeräystä varten asennettiin puristimet. Samalla päivitettiin ekopisteiden kyltit uusiin piktogram- kylteihin kaikkiin pisteisiin, ulkosaaristoa lukuun ottamatta, jossa kylttiuudistus tehdään myöhemmin.

Aluekeräyspisteiden osalta aloitettiin kokeiluna lasi- ja metallipakkausten keräys neljässä venesataman yhteydessä olevassa pisteessä. Kaiken kaikkiaan sekajätteen määrä väheni aluekeräyspisteissä 11 %. Pidäs Saaristo Siistinä ja LSJH:n yhteisissä ulkosaariston aluekeräyspisteissä sekajätteen määrä pysyi ennallaan.

LSJH:n korttelikeräykseen liittyi vuoden 2024 aikana 14 uutta kiinteistöä. Korttelikeräyksen piirissä on nyt yhteensä 68 kiinteistöä.

LSJH tyhjensi yhteensä 14 235 lietesäiliötä vuoden 2024 aikana, mikä on reilu 4000 enemmän kuin edeltävänä vuotena. Kaikissa LSJH:n kilpailuttamissa lietetyhjennysurakoissa veloitettiin ekotyhjennyskaluston käyttöönottoa, mikäli se soveltuu urakka-alueeseen. Lietetaksan rakennetta muutettiin niin, että tyhjennyshinta on selkeämpi asiakkaalle.

Naantalissa, Marttilassa ja Pöytyällä siirryttiin LSJH:n lietetyhjennyksiin.

Selvityspyyntökirjeitä alueen jätevesijärjestelmistä lähti yhteensä n. 15 000 kpl, suurin osa näistä meni Saloon. Kevään aikana pidettiin markkinavuoropuhelut ja kilpailutettiin neljä uutta urakka-aluetta, mihin kuului Turku, Aura, Lieto, Kaarina, Paimio ja Sauvo.

LSJH:n monikanavaisen asiakaspalveluun oli vuoden 2024 yhteydenottoja yhteensä 90 510 kpl. Niistä suurin osa oli sähköposteja ja puheluita. Asiakasyhteydenottojen asiakastytytyväisyyden keskiarvo oli 4,59/5.

Jätteen vastaanotto ja käsittely

Lajitteluasemilla vuosi 2024 oli jälleen kerran ennätysellisen vilkas. Vastaanottopaikoissa tehtiin kaikkien aikojen kävijäennätys. Asiointikertoja kirjattiin vastaanottopesteissä yhteensä 340 975 kappaletta. Kasvua edelliseen vuoteen kertyi 11,5 %.

Korppoon lajitteluaseman ja Paraisten kaupungin jätevedenpuhdistamon yhteyteen rakennetut kiinteiden jätteiden siirtokuormausasema sekä saostus- ja umpisäiliölietteiden vastaanottoasema otettiin käyttöön keväällä 2024.

Topinpuiston lajitteluasemahankkeessa kilpailutettiin v. 2024 projektinjohtokonsultti ja siirryttiin hankesuunnitteluvaiheeseen. Hankesuunnittelun jälkeen projektissa alkaa varsinainen toteutussuunnittelu.

Topinojan ja Rauhalan jätekeskuksissa rakennettiin kaatopaikan tiiviitä pintaeristerakenteita sekä Korvenmäen jätekeskuksessa kallioseinämän pystyeristerakenteiden viimeinen laajennus. Pinta- ja pystyseinärakenteiden avulla minimoidaan kaatopaikoista aiheutuvia ympäristövaikutuksia maaperään, veteen sekä ilmaan. LSJH:n toimintaa jätekeskuksissa ja lajitteluasemilla toteutetaan ympäristölupien mukaisesti, ja toiminnan ympäristövaikutuksia seurataan jatkuvasti tarkkailusuunnitelmien mukaan.

Tutkimus- ja kehitystoiminta

Vuonna 2024 kehitystoiminnan painopistealueet olivat poistotekstiilin lajittelulaitoksen ja kaatopaikkakaasun metanointi -hankkeen toteutusselvityksissä, sisäisissä kehityshankkeissa sekä uudelleenkäyttöön ja oppimisyhteisöihin liittyvissä yhteistyökehityshankkeissa.

Alkuvuoden aikana jatkoselvitykset toteuttaa poistotekstiilin jalostuslaitosta Turun Topinpuistoon jatkuivat, mutta toteutusedellytyksiä tai kumppaneita ei löydetty. Yhtiökokous päätti keväällä esityksen mukaisesti, että jalostuslaitosinvestoinnista luovutaan. Tästä huolimatta tekstiilien kiertotaloutta kehitettiin osana kansainvälistä yhteistyöverkostoa lukuisten kumppanien ja usean hankkeen tuella. Horisontti Eurooppa -ohjelman rahoittama tExtended-hanke jatkui laajan eurooppalaisen kumppaniverkoston kanssa. Tavoitteena nelivuotisessa hankkeessa on luoda yhtenäisiä toimintatapoja ja kehittää prosesseja eurooppalaiselle tekstiilien kierrätykselle. Business Finlandin rahoittama Tampereen Ammattikorkeakoulun koordinoima kuitukankaiden kiertotalouden kehittämisshanke Sustafit päättyi syksyllä. LSJH toimi hankkeessa osarahoittajana ja yrityskumppanina. Lisäksi LSJH ilmoitautui mukaan monivuotiseen Aalto Yliopiston koordinoimaan TexirC -hankkeeseen yhteistyökumppanina, mutta jättäytyi hankkeesta pois syksyllä.

Kaatopaikkakaasun metanointi -hanke sai myönteisen investointitukipäätöksen TEM:ltä juuri vuoden 2023 lopussa. Vuoden 2024 aikana tarkennettiin hankkeen toteutettavuutta ja kannattavuutta yhdessä muiden hankkumppanien kanssa. Lopulta syksyllä päädyttiin yhdessä ratkaisuun olla toteuttamatta hanketta sellaisenaan ja hakeamaan mahdollisia muita hankkeita, jonka yhteydessä

kaatopaikkakaasun metanointi voitaisiin toteuttaa. Investointituen käyttämiselle haettiin vuosi lisäaikaa.

Ohituskaista uudelleenkäyttöön ja Become -hanke jatkuivat

Ohituskaista uudelleenkäyttöön -hankkeessa on rakennettu toimintamallia uudelleenkäytettävien tavaroiden ja uudelleenkäyttöön valmisteltavien materiaalien vastaanottoon jätehuollon palvelujen yhteydessä. Uudelleenkäytön valmisteluun on etsitty yhteistyökumppaneita alueen yrityksistä. Lounais-Suomen Jätehuolto toimii hankkeen päätoteuttajana ja hankepartnerina on Kestävän Kehityksen Yhdistys ry Turun Ekotori. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama.

Vuoden 2024 alussa käynnistyneen BECOME-hankkeen tavoitteena on vahvistaa kiertotalouden asiantuntijoiden vihreitä taitoja luomalla seudullisia oppimisyhteisöjä ja edistämällä yhteistyötä koulutuslaitosten ja työmarkkinoiden välillä. Hankkeessa rakennettavissa kiertotalouden oppimisyhteisöissä (Circular Hubs) asiantuntijat osallistuvat koulutustoimintaan ja jakavat uusinta tietämystä ja parhaita käytäntöjä edistääkseen tulevaisuuden asiantuntijoiden kouluttamista kiertotalousalalla. Hanke toteutetaan EU:n Erasmus+ -rahoituksella ja siihen osallistuu yhdeksän organisaatiota neljästä eri EU-maasta. Suomesta hankkeeseen osallistuvat Lounais-Suomen Jätehuolto (LSJH), Turun ammattikorkeakoulu ja Raseko.

Uusina yhteistyöhankkeina Uusiorakentamisen UUMA5 ja Biokaasusta liiketoimintaa

Uusiorakentamisen UUMA5 -ohjelmassa LSJH toimi yhtenä rahoittajista ja ohjausryhmäroolissa. Hankkeessa kehitetään menetelmiä, joilla maarakentamisessa käytettäviä luonnon kiviaineita voidaan korvata uusiomateriaaleilla, joita saadaan teollisuuden sivutuotteista ja jätteistä, lievästi pilaantuneista maista, vanhojen maarakenteiden materiaaleista sekä ylijäämämaista. Hanke on jatkumoa sarjan edellisille hankkeille. UUMA5-ohjelma toteutetaan vuosina 2024–2026. Ohjelmaa koordinoi Ramboll Finland.

Bio- ja kiertotalouden ekosysteemi Varsinais-Suomessa / Biokaasusta liiketoimintaa 2024–2026 on Yrityssalon ja Lounais-Suomen Jätehuollon yhteinen hanke, joka käynnistyi syksyllä 2024. Hankkeen tavoitteena on kehittää bio- ja kiertotalouden ekosysteemiä Varsinais-Suomessa sekä vahvistaa alueen yritysten kilpailukykyä luomalla uusia kestäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Hankkeen toimenpiteet tähtäävät jätehuollon ja ravinnekiertojen tehostamiseen, energia- ja lannoiteomavaraisuuden parantamiseen sekä ympäristöhaittojen vähentämiseen. Hankkeessa pyritään kehittämään verkostoja ja toimintamalleja, jotka mahdollistavat teollisen mittakaavan bio-kaasutuotannon toteutumisen Lounapuiston alueelle. Hanke on EU:n osarahoittama.

Sisäiset kehitysprojekti

LSJH osallistuu uuden toiminnanohjausjärjestelmän (ERP) hankintaan ja kehittämiseen yhdessä neljän muun kuntien omistaman jäteyhtiön kanssa. LSJH:n lisäksi

hankintarenkaassa ovat mukana Pirkanmaan Jätehuolto, Kiertokapula, Rosk'n Roll ja Jätekuukko.

Toimittajan tarjoaman pohjaratkaisun päälle kehitetään yhteistyössä hankintarenkaan yhtiöiden kanssa kunnallisen jätehuollon tarpeita vastaava toiminnanohjausjärjestelmä. Tavoitteena on, että toiminnanohjausjärjestelmä automatisoi yksinkertaisia, aikaa vieviä tehtäviä, on käytettävyydeltään ja ohjaavuudeltaan nykyaikaista tasoa, tarjoaa toimivan asiakasportaalin mahdollistamaan palvelut kasvavalle asiakasmäärälle sekä vähentää erillisistä ohjelmistoista aiheutuvia tiedonsiirto-ongelmia. Järjestelmä otetaan käyttöön porrastetusti eri jätelyhtiöissä, LSJH:n osalta käyttöönotto on vuonna 2026.

LSJH käynnisti Muuntojoustava jätehuolto -projektin jätehuoltopalvelujen kokonaisuuden kehittämiseksi. Tarve uudistuksille on lähtöisin jätelain muutoksesta ja jätehuoltolautakunnan päätöksestä, joiden myötä LSJH:n koko toiminta-alueella siirryttiin pakkaus- ja biojätteiden osalta kunnan järjestämään kuljetukseen ja vuosien 2026–2029 aikana myös sekajätteiden kuljetukset siirtyvät kaikissa osakaskunnissa LSJH:n kilpailuttamiksi. Suunnittelussa otetaan huomioon myös sekajätteiden ja lietteiden kuljetusjärjestelmää koskeva mahdollinen muutos Uudenkaupungin osalta.

Projektin avulla LSJH suunnittelee ja organisoii kokonaisuuden niin, että jätehuolto hoidetaan resurssitehokkaasti luonnonvaroja säästäten: jäteastioita ei tyhjennetä turhaan, ajot minimoidaan, kierrättäminen on entistä vaittomampaa ja palvelut monipuolistuvat.

Suunnitteluvaiheen jälkeen uudistus on tarkoitus toteuttaa alue kerrallaan vuodesta 2026 alkaen. Uudistus kestää aina 2030 saakka, jolloin vaikutukset näkyvät täysimääräisinä. Uudistus toteutetaan laajalla yhteistyöllä alueen omistajakuntien, urakoitsijoiden, kiinteistöliiton, omakotitaloyhdistyksen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Edellä olevien kehitysprojektien lisäksi LSJH:ssa tehtiin paljon sisäistä kehitystyötä, jonka tavoitteena on parantaa ja tehostaa erilaisia työntekemisen menetelmiä. Kehitysprojektit liittyivät muun muassa sähköisen asiakaspalvelun parantamiseen, tekoälyn hyödyntämiseen liiketoiminnan eri osa-alueilla, ohjelmistoarkkitehtuurin rakentamiseen, tieto- ja taloushallinnon prosessien parantamiseen ja tehostamiseen, sekä varautumissuunniteluun.

Alla olevat tunnusluvut ovat alustavia, eikä niitä ole vielä hyväksytty LSJH:n hallituksen toimesta. Ne voivat siten vielä muuttua.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- *LSJH huomioi edellä olevan ilmastotavoitteen saavuttamisen mm. kuljetusten kilpailutuksissa (kalustoratkaisut ja vaihtoehtoiset polttoaineet). Henkilöstön liikkumisratkaisuihin liittyen yhtiössä on otettu käyttöön työsuhtepolkupyörä henkilöstöetuutena. Lisäksi henkilökuntaa kannustetaan joukkoliikenteen ja kimpakyytien suosimiseen esim. kokous- ja koulutusmatkoilla.*
- *Lisäksi LSJH:n oman toiminnan ilmastovaikutuksille on asetettu tavoitteet osana alueen kotitalouksien ja kuntien palvelutuotannon yhdyskuntajätteen kokonaisuutta, ks. alla.*

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
LSJH:n järjestämän jätehuoltopalvelun hiilijalanjälki, tCO ₂ ekv/a	92 357	92 357	84 400	86 314
- Hiilikädenjälki, tCO ₂ ekv/a (seurataan, ei tavoitearvoa)	tot. 7836			67 944
- Nettohiilijalanjälki tCO ₂ ekv/a (seurataan, ei tavoitearvoa)	tot. 13 999			18 370
Syntyvän yhdyskuntajätteen kierrätysaste LSJH:n toimialueella, %	47	50	52	50*

Selitys poikkeamista:

*Alustava tunnusluku, laskenta tarkentuu kevään 2025 aikana.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouden siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

- *LSJH:n toiminnan yhtenä strategisena tavoitteena on edistää resurssitehokkuutta ja alueellista kiertotaloutta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Toimenpiteinä tavoitteen saavuttamiseksi LSJH pyrkii tehostamaan uudelleenkäyttöä ja laadukasta kierrätystä. Toiminnassa tähdätään mahdollisimman alhaiseen hiilijalanjälkeen sekä luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen toimipaikkojen kehittämisessä. Lisäksi yhtiössä kehitetään kiertotaloutta konsernina aktiivisella sidosryhmäyhteistyöllä. Vuonna 2024 LSJH laati ympäristöohjelman osana yhtiön kestävyysohjelmaa tukemaan em. tavoitteiden saavuttamista.*

Turku 2029 -säätiö sr.

Säätiön asiamies: Tuomas Heikkinen

Säätiön asiamiehen katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Säätiön taloudellinen tilanne oli hyvä ja tase erittäin vakavarainen koko tilikaudella. Säätiön merkittävin riski liittyy osake- ja pääomamarkkinoiden kehitykseen, koska säätiön varallisuus on sijoitettu osin osakemarkkinoille sekä pääosin yritysrisin omaaviin korkosijoituksiin. Vuoden 2024 kehitystä raha- ja sijoitusmarkkinoilla leimasi geopoliittinen epävarmuus, mikä on alentanut taloudellista aktiviteettia erityisesti Euroopassa ja Suomessa. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja Israelin toimet Lähi-idässä aiheuttivat merkittävää epävarmuutta markkinoilla. Osakemarkkinoiden kehitys Yhdysvalloissa oli vahvaa, mutta maltillisempaa Euroopassa ja erityisesti kehitys oli heikkoa Suomessa.

Säätiön peruspääoma oli sijoitettuna lähes kokonaan korko- ja osakemarkkinoille sekä vaihtoehtoihin sijoitukseen. Säätiön sijoitusvarallisuuden markkina-arvo vuoden 2024 lopussa oli 36,2 milj. euroa. Säätiön taseen loppusumma eli kirjanpidollinen sijoitusten arvo oli vuoden lopussa 32,6 milj. euroa eli sijoitusten markkina-arvo ylitti 3,6 milj. euroa kirjanpitoarvon. Korko- ja vaihtoehtoisia sijoituksia oli 90 %, osakesijoituksia 8 % ja käteistä 2 % salkun markkina-arvosta vuoden lopussa. Sijoitusvarallisuuden markkinatuotto vuonna 2024 oli 1,4 milj. euroa eli 4,1 % jaetut avustukset huomioiden.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Turku-Strategian mukaista toimintaa sekä tapahtumia ja hankkeita, jotka lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja tukevat Varsinais-Suomen alueen koulutusta, korkeakouluysteistyötä ja elinkeinoelämää.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Jaetut avustukset ja kulut hankkeisiin, 1 000 euroa	500	400	450	468
Säätiön sijoitusvarallisuuden markkina-arvo per. 31.12, 1 000 euroa	33 645	35 272	35 000	36 200

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Säätiön varainhoitajat noudattavat tiukkoja ESG-kriteerejä (environment, social, governance) valitessaan säätiön sijoituskohteet		Toteutunut	Toteutuu	Toteutunut

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turku City Data Oy

Toimitusjohtaja: Tero Mikola

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Yhtiö tuotteisti Popula.ai Väestöennustepalvelun, joka tarjoaa kunnille mahdollisuuden ennustaa tulevaisuuden väestömuutoksia kunnan alueella. Ratkaisu saatiin tuotantovalmiiksi keväällä 2024 ja sen kehittämistä jatkettiin asiakkailta saadun palautteen perusteella.

Yhtiö aloitti väestöennusteita hyödyntävien uusien ratkaisujen tuotekehityksen, joilla pyritään ratkaisemaan kuntien väestömuutosten vaikutuksia kunnan palveluverkkoihin sekä kuntatalouteen. Tavoitteena on kehittää kuntien tarpeisiin tiedolla johtamisen ratkaisukokonaisuus, jonka keskiössä on kunnan väestö ja siinä tapahtuvat muutokset.

Popula.ai Väestöennustepalvelun myynti käynnistyi loppukeväällä 2024 ja ratkaisua esiteltiin vuoden aikana usealle kunnalle. Vastaanotto oli erinomainen, mutta vain harvalle ajankohtainen. Vuonna 2024 palvelu toimitettiin Lahden ja Lohjan kaupungeille sekä Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän kunnista Kaarinalle, Liedolle, Naantalille, Raisiolle ja Ruskolle. Joensuun kaupunki käynnisti loppuvuonna hankinnasta kilpailutuksen, jonka yhtiö voitti ainoana tarjoajana. Joensuun sopimus allekirjoitettiin vuoden 2025 puolella.

Yhtiö käynnisti keväällä yhteistyöneuvottelut FCG Finnish Consulting Group Oy:hyn kuuluvan MDI:n kanssa. Neuvottelut johtivat yhteiseen tarjoukseen Kotkan kaupungille, jossa yhtiö toimitti strategiatyössä tarvittavat

väestöennusteet ja -skenaariot yhdessä MDI:n asiantuntijan kanssa.

Popula.ai Palveluverkot -ratkaisun pilottiversiota esiteltiin loppuvuonna yhdessä Väestöennustepalvelun kanssa. Saadun palautteen perusteella ratkaisulle on tarvetta, sillä palveluverkkoihin kohdistuu muutostarpeita niin muuttovoitto kuin -tappiokunnissa, eikä vastaavaa työkalua löydy markkinoilta.

Turun varhaiskasvatukselle jo aiemmin toimitettua esiopetuspaikkojen optimoinnin ja allokoinnin ratkaisua jatkokehitettiin asiakkaan tarpeiden mukaisesti.

Pelastuslaitokselle toimitetun ratkaisun jatkokehityksestä käytiin neuvotteluja kevään aikana. Ratkaisu olisi edellyttänyt siirtoa Turvallisuusverkkoon, mutta siitä aiheutuvat kustannukset muodostuivat asiakkaalle liian korkeiksi ja he päättivät luopua kehittämisestä sekä samalla koko ratkaisun käytöstä. Ratkaisun ylläpitösopimus päättyi 30.6.2024.

RESPONSE-hankkeelle kohdistui tilikaudella yhtiön resursseja noin 258 tuntia ja yhtiön tuotokset olivat suunnitelman mukaisia. Care about IT-hankkeesta yhtiö vetäytyi 30.4.2024 yhdessä eri osapuolten käytyjen keskustelujen jälkeen, koska hankkeessa tarvittiin suunniteltua enemmän opetusalan osaamista. Hankkeeseen kohdistui yhtiön resursseja yhteensä 40 tuntia.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö kehittää teknologia-alustaan uudelleen käytettäviä sovelluskomponentteja

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiön kehittämälle teknologia-alustalle kehitetään uusia sovelluksia ja rajapintoja	Tuotteistettavien sovellusten määrää kasvatettu	Kasvatettu tarjolla olevien tuotteistettavien sovellusten ja rajapintojen määrää	Tarjolla olevien sovellusten ja rajapintojen määrä kasvaa	Tarjolla olevien sovellusten ja rajapintojen määrässä ei muutoksia

Selitys poikkeamista: Pelastuslaitos irtisanoi käyttämänsä palvelun

Tavoite: Yhtiö kasvattaa asiakkuuksien lukumäärää

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Asiakkuuksien ja toimitettujen ratkaisujen lukumäärä kasvaa tasaisesti	Toimitettu ratkaisuja nykyisille asiakkaille sekä uusille asiakkaille Uudenmaan alueella. Syvennetty yhteistyötä Kuntien Tieran kautta tapahtuvassa myynissä	Loppuasiakkaiden määrä 4	Loppuasiakkaiden määrä 20	Loppuasiakkaiden määrä 9

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhtiö kehittää tuotteistettavia ratkaisuja

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Tuotteistettavien ratkaisujen lukumäärä kasvaa	Toteutettu kaksi uutta tuotteistettavaa ratkaisua sekä RESPONSE-hankkeelle kuluttajasovellus	Toteutettiin uusia tekoälypalveluista proof-of-concept ratkaisuja	Popula Väestöennusteen lisätoimintojen määrän kasvattaminen	Toteutettiin Popula Väestöennusteen lisätoimintojen pilottiversiot

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhtiö kehittää toimintamallejaan ja prosessejaan

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Toimintamallit ja prosessit vastaavat liiketoiminnan tarpeisiin	Kehitetty pohja kahdelle tuotteistettavalle SaaS-palvelulle sekä otettu käyttöön myynnin tuki- ja seurantatyökalu	Luotiin Popula Väestöennusteelle SaaS-palvelun mahdollistama alustarakaisu	Tuotteistamisen ja SaaS-palvelujen laajentaminen	Tuotteistettiin Popula Väestöennuste SaaS-palveluksi ja kehitettiin pilottiversiot seuraavista Popula-tuotteista

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhtiö kehittää kumppanuussuhteitaan

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kumppaneiden kautta tapahtuva markkinointi ja myynti tukevat yhtiön liiketoiminnan tarpeita	Toimitettu Tieran kautta kaksi uutta ratkaisua. Käyty keskusteluja Microsoftin Suomen ja Euroopan edustajien kanssa	Kumppaneiden kautta tapahtuva myynti laski	Kumppaneiden kautta tapahtuvan myynnin kasvattaminen	Kumppaneiden kautta saatiin kaksi uutta kauppa

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiö tuottaa palvelunsa ja käyttää omassa toiminnassaan Microsoft Azure -pilvipalvelua, joka on 100 % hiilineutraali, %		100	100	100

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Ei investointeja		0	0	0

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turku Energia -konserni

Toimitusjohtaja: Timo Honkanen

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Vuosi 2024 sisälsi useita ennakoimattomia tapahtumia. Heti tammikuussa kova pakkasjakso aiheutti sähkömarkkinalle huomattavan korkeita hintapiikkejä, jonka lisäksi jouduimme käyttämään huomattavasti normaalia enemmän kivihiiltä ja kevyttä polttoöljyä lämmöntuotantomme. Tästä huolimatta loppuvuoden aikana saatiin tästä aiheutunutta taloudellista takamatkaa kiinni tiivistämällä sektori-integraatiota (sähköisiä tuotantotapoja) ja kierrätyspolttoaineiden käyttöä kaukolämmön tuotannossa.

Kesäkuussa tehtiin päätös Naantalin viimeisen kivihiiliyksikön pysyvästä sulkemisesta, joka ei ollut tiedossa talousarviota tehtäessä. Tästä aiheutui Turku Energialle tuulosvaikutteinen kustannus, kun Turun Seudun Energian tuotanto Oy laskutti kivihiiliyksikön sulkemisesta aiheutuvan alaskirjauksen TSE:n osakkailta, joka oli Turku Energian osalta 7,2 M€.

Sähköverkon ja kaukolämmön häiriökeskeytysajat ja kaukolämpöverkon häviöt pysyivät erittäin alhaisilla tasolla.

Uusiutuvia energiamuotoja käytettiin enemmän kuin yhtenäkään vuotena aiemmin ja kaukolämmön tuotannossa ei-polttavalla tekniikalla tuotettiin jo noin 40 % kaukolämmöstä.

Sähköverkkoliiketoiminnalla suureksi haasteeksi on muodostunut uusi Energiaviraston regulaatiomalli, joka pudottaa sähköverkosta saatavaa tuottoa alle puoleen

siitä, mitä aiempi regulaatiomalli salli. Tämä aiheuttaa viiveitä sähköverkon vaatimiin investointeihin, sekä laskee koko konsernin tulosta.

Kaukolämpöliiketoiminta toimii teknisesti ja taloudellisesti mallikkaasti ja toimenpiteet viimeisten kalliiden fossiilisten tuotantojen korvaamiseksi on menossa.

Sähkönmyyntiliiketoiminta on saatu energiakriisin jälkeen vihdoin tuloksellisesti lähes nollatasolle ja vuodesta 2025 odotetaan sen jo tekevän selvästi positiivista tulosta.

Sähkön tuotannon kannattavuus on heikko sähkön tukku markkinan hintatasojen romahdettua; vesivoima tuottaa Turku Energialle positiivista tulosta, tuulivoima hieman negatiivista tulosta, mutta Naantalin voimalaitoksen sähköntuotanto raskaasti tappiollista tulosta (sähkön hinta pudonnut huomattavan alas, mutta voimalaitoksen käyttämän polttoaineen hinta on kaksinkertaistunut).

Ikävistä sattumuksista huolimatta vuoden aikana saavutetut onnistumiset vaikuttivat siihen, että pääosa vuoden taloudellisista ja toiminnallisista tavoitteista saavutettiin. Vuonna 2024 konsernin kustannusrakennetta operatiivisessa toiminnassa on tarkasteltu päämääränä kustannusten hallinta.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Maksettu osinko, milj. euroa	20	20	20	20
Antolainojen korko, milj. euroa	4,2	5,0	5,2	5,3

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Palvelukyky ja toimintavarmuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Sähkön siirron toimitusvarmuus, keskim. keskeytysaika/asiakas, h:min:s (alan keskiarvo 2:05:00)	0:07:26	0:10:14	< 0:10:00	0:06:33
Lämmön toimitusvarmuus, keskim. keskeytysaika/asiakas, h:min:s (alan keskiarvo 2:01:12)	0:36:00	1:05:00	< 2:00:00	0:48:00

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Lisäämme täyssähköautojen ja ladattavien hybridien osuutta yhtiön henkilö- ja pakettiautoissa, %		24	30	30

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Uusiutuvien ja päästöttömien energialähteiden osuus tuotannossa

Turun alueella käytettävä lämpö, kylmä, höyry ja sähkö tuotetaan uusiutuvasti ja päästöttömästi viimeistään 2029 (kompensatiot huomioiden).

- Uusiutuvan ja päästöttömän energian osuus Turku Energian myydystä sähköstä ja lämmöstä on vähintään 95 prosenttia vuonna 2024.

(Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029, kv 11.6.2018 § 142)

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Uusiutuvien ja päästöttömien energialähteiden osuus kaukolämmön tuotannosta, %	78,2	87,0	95	89,4
Uusiutuvien ja päästöttömien energialähteiden osuus sähkön hankinnassa, %	89,6	72	95	71 (arvio)
Uusiutuvien ja päästöttömien energialähteet: lämpö + sähkö + mekanismit, %	83,5	79,7	100	79,8 (arvio)

Selitys poikkeamista: Tammikuun poikkeuksellisen kylmät sääolosuhteet vaikuttivat, että kaukolämpö jäi alle uusiutuvien tavoitteen, koska jouduimme silloin käyttämään normaalia enemmän kivihiiltä ja kevyttä polttoöljyä lämmöntuotannossamme.

Päivitetty hiilineutraalien energialähteiden osuus sähkön hankinnassa arviosta toteutuneeksi vuodelle 2023. Lopullinen arvo valmistuu aina vasta seuraavan vuoden heinäkuussa.

Uusiutuvien ja päästöttömien energialähteiden osuus sähkön hankinnassa sisältää tukkumyyntisopimukset, joissa ei toimiteta sähköä käyttöpaikoille. Tämä laskee kokonaisarvoa, kun tukkumyynnin osuus kokonaisymynnistä on kasvanut.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Tavoitteet on asetettu vuodesta 2025 alkaen.

Turun Aikuiskoulutussäätiö

Toimitusjohtaja: Tommi Forss

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Koulutustoiminnan volyymi alitti vuonna 2024 opiskelijamäärän ja opiskelijatyöpäivien osalta asetetun tavoitteen. Talouden osalta tavoitteet saavutettiin sekä liikevaihtoehtä kannattavuusluvuissa. Yleinen epävarmuus on edelleen jatkunut erityisesti kesäyliopiston opiskelijoiden hakeutumisessa koskien erityisesti maksullista liiketoimintaa. Säätiökonsernissa Villa Marjaniemen liiketoimintaa harjoittanut osakeyhtiö purettiin tilivuoden 2024 aikana.

Kärsämäen kiinteistö on kokonaisuudessaan peruskorjattu ja vuokrattu Turun kaupungin väistötilakäyttöön. Artukaisten kampuksen rakennus- ja perusparannustyöt ovat edenneet suunniteltua nopeammin. Hankkeen kaikki vaiheet valmistuvat keväällä 2025.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Aikuiskoulutuksen määrä ja vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Opiskelijamäärä, hlö	11 525	12 010	12 700	10 928
Opiskelijatytytyvyisyys, asteikko 0–5	4,3	4,3	4,2	4,4

Selitys poikkeamista: Yleinen epävarmuus opiskelijoiden hakeutumisessa.

Tavoite: Säätiön toiminnan tehokkuus, taloudellisuus ja vakavaraisuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Muu kuin VOS rahoitus/liikevaihto, 1 000 euroa	3 589	3 178	3200	3 204
Omatoiminen tuottojäämä (liikevoittoa vastaava erä), 1 000 euroa	2 717	1 364	600	1 439

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Sähköä voimansiirtona käyttävien autojen lukumäärä	1	1	2	2

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteutuen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Energiatehokkuuden parantaminen		Ilmamäärien säättäminen tarpeen mukaiseksi on tehty. Atk-luokkien laitteiden automaattinen sulkeminen on tehty.	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä	Ylläpidetty edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvottu niiden käyttöä
Aurinkoenergian hyödyntäminen		Aurinkopaneelleja on käytössä yhteensä 120 kW.	120 kW	120 kW

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Ammattikorkeakoulu Oy

Toimitusjohtaja: Vesa Taatila

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Vuosi 2024 oli Turun ammattikorkeakoulun kannalta hyvä käytännössä kaikilla mittareilla. Toiminnallisissa tuloksissa tehtiin toinen ennätysvuosi peräkkäin ja taloudellisissa tuloksissa ylitettiin budjetti selkeästi.

Toiminnan kannalta Turun ammattikorkeakoulu teki ennätysten valmistuneiden määrässä sekä perustutkinnoissa, että ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa. Ennätysiin päästiin myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa, jatkuvassa oppimisessa ja julkaisuissa. Opiskelijatytytyvyydessä saavutettiin ensimmäisen kerran kansallinen keskiarvo.

Henkilöstötyytyväisyys kasvoi ennätystasolle ja sairauspoissaolot laskivat edelleen edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstön määrä kasvoi suunniteltua enemmän, mikä johtuu hankesalkun ja maksavien opiskelijoiden määrän kasvusta.

Ilmastotavoitteiden osalta ammattikorkeakoulu jäi tavoitteista. Tämän taustalla on kasvanut matkustus hanketoinnin jatkuvan laajentumisen takia. Hiilijalanjäljen laskenta on vielä kesken, mutta vuonna 2024 siihen pitäisi vaikuttaa jo hankintojen hiilivaikutusten huomiointi. Vuoden 2024 aikana Turun ammattikorkeakoulussa on määriteltä aiempaa laajemmat luontoarvojen lisäämiseen ja päästöjen vähentämiseen liittyvät strategiset linjaukset.

Taloudellisesti Turun ammattikorkeakoulu on vakaalla pohjalla. Valtion rahoitus on noussut aiempien hyvien mittaritulosten johdosta tasaisesti, lukuvuosimaksullisten opiskelijoiden tuottama liikevaihto kasvaa, liiketoiminnan volyymi ja kannattavuus ovat parantuneet ja ulkoisen TKI-rahoituksen määrä on nousussa. Turun ammattikorkeakoulussa noudatetaan rekrytointien varovaisuusperiaatetta, eli uusia tehtäviä avataan vasta, kun niihin tarvittava rahoitus on varmistunut.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Yhtiön menestyminen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin perustuvassa rahanjaossa

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Valtion rahoitus (sis. OKM rahoittamat lisäaloituspaikat ja strategiarahan), 1 000 euroa	60 227	63 656	63 500	64 061
Turun ammattikorkeakoulussa suoritettut AMK-tutkinnot, kpl	1 640	1 836	1 957	1977
Turun ammattikorkeakoulussa suoritettut YAMK-tutkinnot, kpl	354	411	492	481
TKI-rahoituksen ulkoisen rahoituksen osuus (urah), 1 000 euroa	10 362	12 680	12 500	13 580
Opiskelijatytytyväisyys, AMK ja YAMK painotettu ka.	5,26	5,27	5,3	5,4

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikematkustaminen tCO2	329	632	200	662,45
Lentokilometrit	1 788 434	3 108 306	440 000	3 290 298

Selitys poikkeamista: Talousarvioon on kirjattu liian optimistiset liikematkustamisen CO2- ja lentokilometritavoitteet. Käytännössä kasvanut hanketoiminta on edellyttänyt jatkuvasti enemmän kansainvälistä matkustusta. Saman trendin ennakoidaan jatkuvan myös tulevaisuudessa.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Hankintojen päästöt tCO ₂	2027	1833	1 200	Laskenta kesken

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Kaupunginteatteri Oy

Toimitusjohtaja: Arto Valkama

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Toiminnallisesti vuosi 2024 oli hyvä. Omien tuottojen kehittyminen oli erinomaisella tasolla ja tulos päättyi hieman tavoitetta parempaan. Tuottojen kehittymisen ohella toiminnan kulut kasvoivat, joka hillitsi tuloksetusta.

Toiminnallisen onnistumisen vaikutukset heijastuvat lähes kaikkiin tavoitelukuihin. Föililipun käytön osalta kasvua on vaikea saavuttaa ennen kuin bussiliikenne palaa Itäiselle rantakadulle.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja, 1 000 euroa	617	798	-200	-76

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Ulkoisen rahoituksen kasvattaminen ja vaikuttavuuden lisääminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kaupunginteatterin omien tuottojen kehittyminen, 1 000 euroa	4 986	5 095	4 650	5 543

Selitys poikkeamista: Sekä lipunmyynti että ravintolatoiminnan myynti ylittivät budjetoidun tason.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Föililipun käytön tehostaminen, mittarina käyttöaste tehdyt föilimatkat/katsojamäärä, %		13	14	14

Selitys poikkeamista: Föililipun käyttöaste on tavoitteen mukainen. Merkittävää nousua hankaloittaa julkisen liikenteen puuttuminen Itäiseltä rantakadulta. Tilanne muuttuu Fuugan työmaan valmistumisen myötä. Yhtiöllä on lisäksi Ekokompassi-sertifikaatin mukainen ympäristöohjelma, jonka tavoitteiden mukaan toimintaa kehitetään.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Kaupunkiliikenne Oy

Toimitusjohtaja: Juha Parkkonen

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Yhtiön tilanne on ollut vakaa ja työntekijöiden tyytyväisyys on parantunut. Kuljettajien parempi saatavuus on hillinnyt henkilöstökustannusten nousua. Ajamattomien lähtöjen määrä pysyi Fölin asettamien tavoitearvojen alapuolella. Yhtiö menestyi kaikissa Fölin toteuttamassa asiakastytyytyväisyystutkimuksessa.

Toimintavuoden jälkipuoliskon tulokseen vaikutti sähköbussien liikennöintikorvauksen alentuminen.

Uusiutuvan dieselpolttoaineen aikaistetulle käyttöön- otolle ei ollut taloudellisia mahdollisuuksia ja siirtyminen tapahtui vasta joulukuussa.

Föli paransi rautatieaseman joukkoliikennepalveluja tiilaamalla linjalle 1 lisäliikennettä (1B ja 1C) ajalle joulukuu 2024 - kesäkuu 2025.

Runkolinjastoon siirtyminen kesällä 2025 aiheuttaa suuria muutoksia yhtiön tuotannossa.

Uusien sähköbussien hankinnan kilpailutus keskeytettiin ja kilpailutuksen valmistelu aloitettiin uudelleen. Syksyn aikana yhtiö hankki 8 kappaletta käytettyjä dieselbusseja, joilla korvattiin vanhenevia, käytöstä poistettavia vara-autoja.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Linja-autoliikenteen tuottaminen sovituissa laajuudessa

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Osuus tuotetuista linjakilometreistä (koko Föli), %	n. 13,6	~11	11	10,9

Selitys poikkeamista: Paimio liittyi mukaan 1.7.2024 Föli-järjestelmään, mikä nosti hieman Fölin liikenteen kokonaismäärää.

Tavoite: Yhtiön tulorahoituksen riittävyys investointeihin ja tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikevoitto, 1 000 euroa	193	78	100	280
Antolainojen korko, 1 000 euroa	30	24	30	15

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Sähköbussiliikenteen osuus tuotetusta liikenteestä, %		30	45	30,3
Uusiutuvan polttoaineen osuus, %		0	50	1,5

Selitys poikkeamista: Sähköbussiliikenteen osuus perustuu Fölin liikennöintikorvauksiin Toimintavuoden aikana ei hankittu uusia sähköbusseja. Uusiutuvan dieselpolttoaineen (HVO) käyttö alkoi joulukuussa 2024.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Sähköbussien osuus hankitusta uudesta kalustosta, %		Ei kalusto hankintoja	100	0

Selitys poikkeamista: Toimintavuoden aikana hankittiin vain käytettyä bussikalustoa.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun konservatorio Oy (aikaisemmin Turun musiikinopetus Oy)

Toimitusjohtaja: Juha Järvinen

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Yhtiö saavutti keskeisimmät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteensa vuonna 2024.

Yhtiön järjestämien koulutusten veto- ja pitovoima pysyivät vuonna 2024 hyvinä. Yhtiön ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosikertymä 102,1 ylitti opetus- ja kulttuuriministeriön päättämän 90 opiskelijavuoden tavoitteen ja koulutuksen järjestämisluvan mukaisen minimimäärän 79 selvästi. Toteutunut opiskelijavuosikertymä kuvaa 184 (199 vuonna 2023) opiskelijan pää- tai sivutoimista opiskelua Turun konservatorion ammatillisessa koulutuksessa vuoden 2024 aikana.

Yhtiö antoi taiteen perusopetuksessa vuonna 2024 yhteensä 56 613 tuntia. Toteutuma ylitti valtionosuusrahoituksen perusteena olevan tuntikiintiön 56 577 tuntia.

Yhtiö on hakenut vuodesta 2019 lähtien opetus- ja kulttuuriministeriöltä taiteen perusopetuksen valtionosuusrahoituksen perusteena olevan tuntikiintiön korotusta, jotta Turun kaupungin asukasmäärän kasvusta johtuva musiikin taiteen perusopetuksen saatavuuden heikkeneminen ei jatkuisi.

Henkilötyövuosien määrä 103 pysyi ennallaan

Koulutustehtävien vetovoima ja suoritteet

1. Yhtiö on molemmissa koulutustehtävissään kolmen suurimman musiikkioppilaitoksen joukossa ja saa sen mukaisen valtionrahoituksen.

Tavoite toteutui sikäli kuin se on todennettavissa yhtiön omista ja valtionhallinnon tietojärjestelmistä ja vertailtavissa Suomen konservatorioliittory:n jäsenoppilaitosten tietoihin.

Toimitilat

2. Yhtiö tavoittelee strategiansa mukaisesti toimitilojensa keskittämistä Linnakaupunkiin osaksi Aurajokivarren Turkua ja kehittää toimintaansa yhteiskäyttötiloissa muiden organisaatioiden kanssa.

Tavoitteen toteutuminen edistyi. Yhtiö valmistelee omistajaohjauksen ohjeiden mukaisesti toimitilahankintaa Linnakaupungissa.

Ennakointikyvyn parantaminen

3. Yhtiön päätöksenteko ja operatiivinen johtaminen tukevat tiedon keräämiseen ja analysointiin hallinto- ja laatu järjestelmissä.

Tavoitteen mukainen toiminta kehittyi laatu järjestelmän parannuksilla.

Kansainvälinen toiminta

4. Yhtiö jatkaa oppilaitosyhteistyötä Tukholmassa ja selvittää mahdollisuuksia Erasmus-rahoitukseen.

Yhtiö sai Erasmus+-rahoitusta ja toteutti hankkeen tukholmalaisen Kulturama-oppilaitoksen kanssa.

Koulutusjatkumon kehittäminen

5. Yhtiö kehittää musiikkialan koulutusjatkumoa koulutusasteiden yhteistyössä ja yhteyksiä muihin oppilaitoksiin erityisesti Kulttuurikampus Turun ja Turun kaupungin kanssa.

Tavoite toteutui. Yhtiö osallistui Kulttuurikampus Turun toimintaan. Kulttuurikampuksen opiskelijoille tarjottiin ristiinopiskelumahdollisuuksia. Yhtiö jatkoi tiivistä yhteistyötä Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemia kanssa yhteiskäyttötiloissa Linnankatu 60:ssä. Yhtiö jatkoi kolmoistutkinnon kehittämistä Puolalanmäen musiikkilukion kanssa. Kolmoistutkinnossa opiskelija suorittaa ammatillisen koulutuksen tutkinnon, lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon.

Koulutustehtäviä tukevan liiketoiminnan tavoitteet

6. Yhtiö tavoittelee Turun kaupungilta jatkoa Taidekeskus koulussasi-toiminnan sopimukseen.

Tavoite toteutui. Yhtiö sai Turun kaupungilta määräaikaisten jatkosopimukseen.

7. Yhtiö kehittää uudistetun Sigyn-salin brändiä yhteistyössä Turun AMK:n Taideakatemia kanssa.

Brändin kehitystyö jatkui.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen, 1 000 euroa	2 769	2 880	2 970	2 946

Selitys poikkeamista: Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen toteutuu taiteen perusopetuksen rahoitusta määrittelevien säädösten, valtion talousarvion sekä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituspäätöksen mukaisesti.

Tavoite: Minimiopiskelijavuosimäärä valtionrahoituksessa ammatilliseen koulutukseen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiön ammatillisen koulutuksen minimiopiskelijavuosimäärä ministeriön myöntämässä järjestämisluvassa	99,1	89,8	79	79

Selitys poikkeamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole muuttanut yhtiön minimiopiskelijavuosimäärää koulutuksen järjestämisluvassa.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Opetustilojen varausastetta seurataan sen varmistamiseksi, että yhtiön toimitilat ovat aktiivisessa käytössä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Opetustilojen varausaste, %		67,4	65	72,43

Selitys poikkeamista: Opetustilojen varausaste nousi ja ylitti tavoitetason. Tilavaraukset ovat aikaisempaa kattavammin tilavarauksjärjestelmässä, mikä on tärkeää vireillä olevan toimitilavalmistelu vuoksi.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		0	0	0

Selitys poikkeamista: Yhtiöllä ei ole ilmastosuunnitelmaan tai EU-taksonomiaan liittyviä investointeja.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Satama Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Erik Söderholm

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Turun Sataman kautta kulki yhteensä 2,2 miljoonaa matkustajaa, laskien edellisestä vuodesta 9,8 %. Rahtiliikenne oli vuoden aikana yhteensä 1,7 milj. tonnia, nous- ten 0,5 % edellisestä vuodesta. Viennin osuus liikenteestä oli yhteensä 0,8 miljoonaa tonnia ja tuonnin 0,9 miljoonaa tonnia. Kuluttajien jatkunut varovaisuus, kulu- tushalukkuuden heikentyminen sekä lisääntynyt alueelli- nen kilpailu vaikuttivat matkustajamääriin kielteisesti.

Tilikauden liikevaihto konsernissa oli 25,9 miljoonaa eu- roa. Satamakonsernin liikevoitoksi muodostui 5,7 miljo- onaa euroa ja tilikauden voitoksi 2,8 miljoonaa euroa. Hy- vään tulokseen vaikuttivat emoyhtiön poistomassan pie- neneminen sekä korkealla tasolla pysyneet rahoitus- tuotot. Satamakonsernin investoinnit olivat yhteensä 10,7 milj. euroa. Satamakonsernin henkilöstön luku- määrä oli vuoden lopussa 59 henkilöä.

Emoyhtiö Turun Satama Oy:n liikevaihto nousi edelliseen vuoteen verrattuna, 3,7 prosenttia, 23,2 miljoonaa eu- roon. Tärkeimmät investoinnit olivat Ferry Terminal Turku investointikokonaisuuteen liittyvät suunnittelutyöt sekä meriväylien ylläpitoruoppaukset.

Turun Satama Oy:n tilikauden merkittävimpiä tapahtumia olivat:

Turun sataman 870 v. juhluvuosi.

Yhteistyösopimus vihreän merikuljetuskäytävän kehittä- misestä allekirjoitettiin Stockholms hamnar ja Viking Li- nen kanssa 7.2.

Uuden matkustajaterminaalin rakennuslupahakemus jä- tettiin Turun kaupungille 23.2.

Mein Schiff 7 -aluksen luovutus Meyerin Turun telakalta 10.6.

Tall Ships Races -tapahtuma Turussa 18–21.7.

Finnlines avasi uuden yhteyden Turusta Rostockiin 25.8.

Pansion uusi PVC-halli P4 valmistui 30.9.

Turun rakennus- ja lupalautakunta myönsi rakennuslu- van matkustajaterminaalin rakentamiselle 10.10.

Turun sataman toimisto muutti Linnankatu 90 osoittee- seen 17.10.

S1-pistolaiturin urakkasopimus allekirjoitettiin Terrama- ren kanssa 1.11.

Natojäsenmaiden järjestämä Freezing Winds 24 meriso- taharjoitukseen liittyvä satamavaihe 15–20.11.

Tytäryhtiön Turun Vapaavaraston vuosi 2024 ei ollut odotusten mukainen. Liikevaihto laski heikon kysynnän takia noin 34 %, ollen 2,9 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Yhtiön kannattavuus ennen rahoituseriä

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikevoitto, 1 000 euroa	4 947	5 954	5 344	5 738

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Maanvuokrien tuotto kaupungille, 1 000 euroa	2 174	2 373	2 539	2 452
Vaihtovelkakirjalainan (30 milj. euroa, 8 % pa) tuotto kaupungille, 1 000 euroa	2 400	2 400	2 400	2 400
Muiden rahoituserien (antolainojen (ei-VVK-lai- nan), osinkotulojen tai pääomanpalautusten) tuotto yhteensä kaupungille, 1 000 euroa	968	927	877	931

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Hiilineutraalin ajoneuvokaluston osuus, %		34	40	37
Vähäpäästöisen polttoaineen osuus, %		25	50	60

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun seudun puhdistamo Oy

Toimitusjohtaja: Mirva Levomäki

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Turun seudun puhdistamo Oy:n (Yhtiö) toimialana on jätevesien siirto ja puhdistus sekä syntyneen lietteen hyödyntäminen. Yhtiö tuottaa jätevedenpuhdistuspalvelun lisäksi lämmöntalteenottopalvelua. Kuntaomistajat ovat Yhtiön jätevedenpuhdistuspalvelua käyttäviä K-sarjan osakkaita ja Turku Energia on Yhtiön lämmöntalteenottopalvelua käyttävä L-sarjan osakas. Yhtiön tarkoituksena on tuottaa yhteiskunnallisia toiminnallisia palveluita omakustannushintaan omistajille. Turku omistaa Yhtiöstä 62,09 % ja Turku Energia 0,82 %.

Yhtiön toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Yhtiö toimii Etelä-Suomen aluehallintoviraston 1.10.2014 myöntämän ja Vaasan hallinto-oikeuden 11.3.2016 vahvistaman ympäristöluvan mukaisesti. Laitoksen puhdistustulokset olivat erinomaiset ja täyttivät kaikki vaatimukset. Myös UV-hygienisointilaitos toimi hyvin ja jo puhdistamolta pois johdettu jätevesi täytti rannikon uimavesien hyvän laadun kriteerit (STM 177/2008).

Puhdistamolla puhdistettiin jätevesiä 14 kunnan alueelta yhteensä 32,6 milj. m³/a, keskimäärin 89 000 m³/d (vuonna 2023 yhteensä 31,3 milj. m³/a, keskimäärin 85 800 m³/d). Kuivattua lietettä syntyi 33 800 tonnia (vuonna 2023 35 300 tonnia), joka käsiteltiin biokaasulaitoksella ja hyötykäytettiin lämpöenergiana, nesteytettynä liikennebiokaasuna, teollisuuden ravinteena sekä maanparannusaineena. Puhdistetun jäteveden lämpöä hyödynnettiin kaukolämmön ja kaukokylmän tuotannossa. Yhdyskuntajätevesien käsittelyn kokonaisuuden, mukaan lukien lietteen hyötykäyttö biokaasulaitoksella ja jäteveden hukkalämmön hyödyntäminen lämpöpumppulaitoksella, hiilijalanjälki oli negatiivinen eli parempi kuin hiilineutraali. Lisäksi puhdistamokokonaisuus tuotti energiaa noin kymmenen kertaa enemmän kuin se käytti energiaa.

Yhtiön liikevaihto muodostui pääosin jätevedenpuhdistuspalvelumaksusta (K-sarjan osakkaat) ja pieneltä osin lämmöntalteenottopalvelumaksusta (L-sarjan osakas). Palvelumaksut koostuivat käyttökustannuksista ja investoinnin hankintamenosta. Yhtiösopimuksen mukaan sekä K- että L-sarjan osakkaat maksavat investoinnin hankintamenon omistusosuuden mukaisessa suhteessa ja käyttökustannukset palvelun käytön mukaisessa suhteessa.

Osakkaita laskutettiin hallituksen 31.10.2023 hyväksymän arviolaskutuksen perusteella. Lisäksi 26.11.2024 teutettiin arviolaskutuksen tarkistus tammi-syyskuun tiedoilla. Tilikauden lopussa Yhtiön tulos nollattiin

Yhtiösopimuksen mukaisesti tasauskaskeilla. Yhtiön liikevaihto jäi hieman alle tavoitteen. Käyttökustannukset toteutuivat arvioitua kustannustehokkaammin, mutta investoinnin hankintameno toteutui talousarviota korkeampana. Yhteenlaskettuna palvelumaksut toteutuivat 1,1 % talousarviota pienempinä. Omistajien näkökulmasta pienempi liikevaihdon toteuma tarkoittaa edullisempaa palvelua. Yhtiön tulos oli 0 euroa.

Yhtiö on huoltovarmuuskriittinen laitos, jonka toiminnan jatkuvuuden varmistaminen on välttämätöntä yhteiskunnalle. Puhdistamon toiminnan jatkuvuus varmistetaan myös poikkeusolosuhteissa.

Yhtiön merkittävä investointi hallintorakennuksen kehittäminen eteni suunnitellusti. Hankkeella varmistetaan, että huoltovarmuuskriittisellä laitoksella on tarvittavat puitteet asianmukaiseen työskentelyyn. Myös toinen suurempi pitkäkestoinen investointihanke, jälkiselkeytyslaitaiden pinnoitus hiilidioksidikorroosion vuoksi, eteni suunnitellusti. Alaita on kahdeksan kappaletta ja investoinnin kokonaiskesto ulottuu vuoteen 2026. Kolmantena merkittävänä investointihankkeena jatkui E18 tien aiheuttamat muutokset Yhtiön jätevesiverkostoon. Lisäksi vuoden aikana tehostettiin lietteenkuivausta. Muita toiminnan jatkuvuutta turvaavia ja laitoksen hyvän kunnon varmistavia investointikohteita olivat laitoksen huoltovarmuuskriittisen toiminnan, puhdistusprosessin, energiatehokkuuden, kapasiteetin, tietojärjestelmien sekä pumpaamoiden ja siirtoviemärien kehittäminen.

Yhtiön riskikartoituksissa merkittävimmiksi riskeiksi ovat nousseet sääntelyn muutosten vaikutukset Yhtiön operatiiviseen tai strategiseen toimintaan, laitoksen erityisolosuhteisiin liittyvät tapaturmat, turvallisuustilanteen kiristymisestä johtuva resurssitarve, hulevesien aiheuttamat ylikuormitustilanteet sekä erittäin vakavan laiterikon aiheuttamat vahingot. Yhtiö kehittää riskienhallintaa jatkuvana prosessina. Riskienarvioinnin tulokset huomioidaan Yhtiön toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Yhtiösopimuksen mukaan "K-sarjan Osakkaiden jätevesikuormituksen ja omistusosuuksien vastaavuus arvioidaan viiden vuoden välein edellisen täyden toimintavuoden mitatun jätevesikuormituksen perusteella huomioiden mahdollisten yksittäisten poikkeuksellisten olosuhteiden vaikutukset." Lisäksi "aina kun K-sarjan Osakkaiden välisiä jätevesikuormituksen ja omistusosuuksien vastaavuustarkasteluja tehdään, päivitetään samalla myös L-sarjan Osakkaiden omistusosuudet". Seuraava vastaavuustarkastelu toteutetaan vuonna 2028.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Keskitetty jätevedenpuhdistus toimii tehokkaasti. Puhdistustulokset ovat Itämeren suojelukomission suositusten mukaisia. Ympäristömääräykset (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 1.10.2014 nro 167/2014/2)

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Pitoisuus käsitelty vesi BOD7ATU ≤ 10 mg/l	2,4 mg/l	2,8 mg/l	≤3,2 mg/l	3,1 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi CODCr ≤ 60 mg/l	21 mg/l	22 mg/l	≤32 mg/l	25 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi fosfori ≤ 0,3 mg/l	0,12 mg/l	0,12 mg/l	≤0,15 mg/l	0,11 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi kiintoaine ≤ 15 mg/l	1,4 mg/l	2,0 mg/l	≤2,9 mg/l	3,1 mg/l
Puhdistusteho käsitelty vesi BOD7ATU ≥ 95 %	99 %	99 %	≥99 %	99 %
Puhdistusteho käsitelty vesi CODCr ≥ 90 %	97 %	97 %	≥95 %	96 %
Puhdistusteho käsitelty vesi fosfori ≥ 95 %	98 %	98 %	≥98 %	98 %
Puhdistusteho käsitelty vesi typpi ≥ 75 %	88 %	87 %	≥84 %	87 %
Puhdistusteho käsitelty vesi kiintoaine ≥ 95 %	100 %	99 %	≥99 %	99 %

Selitys poikkeamista: Tulokset laitoksella käsitellystä jätevedestä ilman verkosto-ohituksia. Neljännesvuosijaksolla 4/2024 puhdistamolle tuli huomattavia määriä hulevesiä, jotka heikensivät puhdistusta kiintoaineen osalta, eikä kiintoaineen pitoisuustavoitetta saavutettu. Puhdistamon puhdistustulokset olivat kuitenkin huomattavasti ympäristöluvan vaatimuksia paremmat.

Tavoite: Laitoksen arvon säilyttäminen ja jatkuva kehittäminen, jotta tehokkaaseen puhdistustulokseen päästään myös laitoksen ikääntyessä

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Leasing-koneiden ja -laitteiden korjaus- ja muutostoinvestoinnit, 1 000 euroa	371	389	475	331

Selitys poikkeamista: Laitoksen lietteenkäsittelyä tehostava projekti toteutui arvioitua kustannustehokkaammin. Lisäksi rakennusautomaation laitteiden saatavuusongelmat viivästyttivät hanketta. Edellisistä johtuen leasing-koneiden ja -laitteiden korjaus- ja muutostokustannukset jäivät alle tavoitteen.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Turun seudun puhdistamo Oy:n ilmastovaikutuksia kuvaava hiilijalanjälki lasketaan vuosittain soveltaen kansainvälistä ohjeistusta (GHG protocol). Laskentaan sisältyy sekä suoria että epäsuoria päästölähteitä. Lisäksi lasketaan puhdistamokokonaisuuden tuottamalla energialla saavutetut vältetyt päästöt eli kuinka paljon kasvihuonekaasupäästöjä säästetään tuottamalla energiaa uusiutuvilla energianlähteillä. Puhdistamokokonaisuuden ilmastovaikutuksessa huomioidaan puhdistamon ja siihen liittyvien toimintojen päästöjen lisäksi niiden ansiosta vältetyt päästöt puhdistamotoiminnassa, lietteenkäsittelyssä Gasum Oy:n biokaasulaitoksessa ja lämmöntuotannossa TSE:n lämpöpumppulaitoksessa jäteveden hukkalämpöä hyödyntäen. Puhdistamokokonaisuuden hiilijalanjälki on jo negatiivinen, mikä on parempi kuin hiilineutraali.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Puhdistamokokonaisuuden hiilijalanjälki, tonnia CO ₂ e	-107 000	-115 000	≤ -32 000	-134 000

Selitys poikkeamista: Puhdistamokokonaisuuden ilmastovaikutus koostuu yhdyskuntajätevesien käsittelystä johtuvista hiilidioksidipäästöistä ja niiden käsittelyn avulla vältetyistä hiilidioksidipäästöistä eli puhdistamon, Kakolan lämpöpumppulaitoksen ja Topinojan biokaasulaitoksen (huomioiden Kakolanmäen jätevedenpuhdistamon osuus tuotannosta) nettohiilijalanjäljestä. Polttoainetuotannon osalta oletetaan korvattavan dieseliä ja lämmöntuotannon osalta oletetaan korvattavan kivihiiiltä (51 %), maakaasua (45 %) ja öljyä (4 %). Vuonna 2024 kehitettiin ja otettiin käyttöön yhdessä Turun Seudun Vesi Oy:n ja Turun Vesihuolto Oy:n kanssa yhteisen ympäristöohjelman mukainen Turun seudun vesihuollon yhteinen hiilijalanjälkilaskenta. Laskenta on päivitetty kattamaan GHG-protokollan SCOPE 3:n mukaiset päästöt. Seudullinen yhteinen hiilijalanjälki raportoidaan vuosittain osana yhteisen ympäristöohjelman

toteumaa. Vuonna 2024 tehostettiin Ympäristöministeriön rahoittaman FILTER-hankkeen kautta Kakolan lämpöpumppulaitoksen toimintaa yhteistyössä Turun Seudun Energiantuotanto Oy:n kanssa.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteut-taen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Ilmastotavoitteisiin liittyvien investointien määrä, 1 000 euroa	10 269	2 570	265	1 569

Selitys poikkeamista: Kaikki Yhtiön investoinnit arvioidaan sekä EU:n ilmastoasetuksen taksonomian että EU:n ympäristöasetuksen taksonomian mukaisesti vuodesta 2024 lähtien (aiemmin on arvioitu vain EU:n ilmastoasetuksen taksonomian mukaisesti). Yhtiön toimialan takia kiinteistöjen rakennushankkeita lukuun ottamatta lähes kaikki puhdistamon investoinnit kuuluvat jompaan kumpaan ko. taksonomia-arviointiluokkaan.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Tehdyt toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta

Turku-konserniin kuuluvat vesihuolto-yritykset Turun seudun puhdistamo Oy (Tsp), Turun Seudun Vesi Oy ja Turun Vesihuolto Oy ovat vuonna 2024 laatineet **yhteisen ympäristöohjelman** paremman vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Ympäristöohjelmaa sisältää myös vesihuolto-yritysten Itämerihaasteen uuden kauden 2024–2028 toimenpiteet. Yhteisen ympäristöohjelman tulokset raportoidaan yhdessä ja ensimmäinen raportointivuosi on 2024. Tsp:n osalta ympäristöohjelman luonto- ja kiertotaloustavoitteita ovat mm.

- toiminnan kehittäminen kestävästä kehityksen periaatteiden sekä **Green Deal** ja **ilmastositoumusten** mukaisesti sekä osallistuminen kehityshankkeisiin
- määrätietoinen työ verkostoylivuotojen vähentämiseksi
- varmistaa, että puhdistamolta vesistöön johdetut kuormitukset ovat huomattavasti ympäristöluvan laskennallisia vähimmäisvaatimuksia pienempiä

Yhtiö on omalla ilmastositoumuksellaan mukana Turun kaupungin ilmastokaupunkisopimuksessa. Vuoden 2024 aikana Yhtiö on kehittänyt investointien arviointia EU-taksonomian mukaisesti. Vuodesta 2024 lähtien Yhtiön investoinnit arvioidaan ilmastomuutoksen hillitsemisen ja ilmastomuutokseen sopeutumisen (EU:n ilmastoasetus 2021/2139) lisäksi myös vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja suojelusta, kiertotalouteen siirtymisestä, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä ja vähentämisestä sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelusta ja ennallistamisesta näkökulmasta (EU:n ympäristöasetus 2023/2486).

Yhtiö on edistänyt luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla pörriäisniityn pumppaamon viheralueelle.

Turun Seudun Vesi Oy

Toimitusjohtaja: Aki Artimo

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Yhtiö tuotti vuonna 2024 tekopohjavettä 3,3 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Osakaskunnille myydyin veden määrä oli noin 23,18 miljoonaa kuutiota. Yhtiön liikevaihto vuonna 2024 oli 16,42 miljoonaa euroa. Veden tuotannosta aiheutuneet kustannukset laskutettiin omistajakunnilta toteutuneiden veden myyntimäärien suhteessa. Yhtiön myymän veden kuutiohintaa oli 0,305 €/m³. Pääomakulut olivat ennakoitua pienemmät, koska uuden varalaitoksen toteutuksen edellytyksenä olleet hallinnolliset päätökset ja asiakirjat hyväksyttiin omistajakunnissa kesäkuussa 2024 ja varalaitoksen rakennuslupa saatiin

vasta joulukuussa 2024. Näiden seurauksena varalaitosinvestoinnin kustannukset rajoittuivat joulukuussa valmistuneeseen stabilointiurakkaan. Varsinainen rakentamisen pääurakka käynnistyy vuoden 2025 aikana. Edellä kuvattujen tekijöiden seurauksena yhtiön toteutunut liikevaihto oli pienin vuoden 2012 jälkeen. Tämä puolestaan tarkoitti sitä, että toiminta- ja pääomakustannukset huomioiden yhtiön tuottaman veden kuutiohintaa oli vuonna 2024 edullisempi kuin koskaan aiemmin yhtiön historiassa.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Veden tuotanto/tuotantotavoite, %	100	100	100	100

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut virheet, kpl	0	0	0	0
Ennakoimattomat häiriöt veden jakelussa, kpl	0	0	0	0

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tekopohjaveden tuotanto on kustannustehokas tapa tuottaa juomavettä ja pintavesilaitokseen verrattuna kemikaaleja käytetään vain murto-osa.

Yhtiössä hyödynnetään veden liike-energiaa Saramäen kalliosäiliöön rakennetun turbiinin avulla, joka säättää Virttaankankaan tekopohjavesilaitokselta tulevan veden virtausta ja tuottaa samalla päästötöntä sähköenergiaa. Turbiinin tuottama teho riittää Saramäen kalliosäiliöstä lähtevän veden verkostopumppaukseen, jolla tuotetaan verkostopaine Turun, Naantalien ja Raision alueille.

Turun Seudun Vesi Oy:n esikäsittelylaitokselle Huittisiin on asennettu aurinkosähköjärjestelmä, joka tuottaa osan laitoksen tarvitsemasta sähköstä.

Myös juomaveden lämmöntalteenoton hyödyntämistä on selvitetty. Turku Energian kanssa tehdyn esiselvityksen mukaan lämpöenergian talteenoton edellytykset täyttyvät Halisten uuden varalaitoksen toiminnan yhteydessä. Varalaitoksen toteutussuunnittelu on tehty siten, että uusi varalaitos tullaan lämmittämään tekopohjavedestä saatavalla lämpöenergialla.

Mainittujen investointien ja toimenpiteiden lisäksi yhtiö omistaa yli 400 hehtaaria kestäväällä tavalla hoidettua metsää, jonka toiminta hiilinieluna optimoidaan metsänhoidollisilla toimenpiteillä.

Yhtiö on perustanut kaksi luonnonsuojelualueita, jotka ovat kooltaan 5 ha ja 40 ha. Toinen sijaitsee Liedossa ja toinen Loimaan Virttaankankaalla. Tällä lisätään luonnon monimuotoisuutta LUMO-ohjelman mukaisesti.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumISRatkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Sähköautojen latauspisteiden lukumäärä yhteensä, kpl	4	6	8	9

Selitys poikkeamista: Sähköauton latauspisteitä toteutettiin yksi ennakoitua enemmän vuonna 2024.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Vihreän siirtymän investoinnit	3	8	10	117

Selitys poikkeamista: Yhtiö hankki lisää metsäomaisuutta Virttaankankaalta 116 000 eurolla. Maa-alueen hankinnalla varmistettiin myös tekopohjaveden tuotantoalueiden laajennusmahdollisuudet tulevaisuudessa. Yhtiö perusti vuonna 2024 Virttaankankaan luonnonsuojelualueen.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Taiteen talo Oy

Toimitusjohtaja: Jere Pensikkala

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Turun Taiteen talo Oyn toimintavuoden merkittävimmän kokonaisuuden muodosti Palokunta-rakennuksen peruskorjaus, joka valmistui syksyllä 2024. Nopealla kokonaisaikataululla toteutettu hanke oli vaativa, minkä lisäksi työmäärä kasvoi ennakoitua suuremmaksi rakennuksen huonon kunnon takia. Tämän vuoksi Tehdas-rakennuksen remontin aloitusta päätettiin siirtää, jotta Yhtiöllä ei ole käynnissä päällekkäisiä peruskorjaushankkeita.

Peruskorjatuissa tiloissa avattiin Turun päivänä Wäinö Aaltosen museon (WAM) kesään 2026 asti operoima Kilta Galleria ja syyskuun lopulla elokuvateatteri Kino Kilta, jota ylläpitää Varsinais-Suomen Elokuvakeskus. Osaksi Taiteen talon kokonaisuutta avattiin toimintavuoden aikana myös kaksi muuta galleriaa (Galleria Aski, Kriittinen Galleria).

Vuoden 2024 aikana Taiteen talolla toteutettiin yhteensä 1.633 tapahtumaa (2023: 526), joissa vieraili yhteensä 72.786 kävijää (2023: 81.245). Jatkuvaluonteisten toimintojen avaaminen osaksi yhteisöä nosti merkittävällä tavalla tapahtumien lukumäärää sekä tasasi

ympäri vuotista kävijämäärää. Syy kokonaiskävijämäärän laskuun vuodesta 2023 oli kesän päänäyttelyn kävijämäärän jääminen edeltävän vuoden poikkeuksellisen suuresta tasosta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukema Digitaalinen Taiteen talo -hanke käynnistyi vuoden 2024 aikana. Kesäkuuhun 2025 asti jatkuvassa hankkeessa kehitetään Taiteen talon verkkopalveluita, muodostetaan kansainvälinen yhteistyöverkosto CULTURHUB ja toteutetaan fyysisen toiminnan rinnalle kansainvälisesti kiinnostava meta-versumissa toimiva kulttuurikeskus Virtual Art House (VAH).

Suurin osa tiloista saatiin Taiteen talo konseptin mukaiseen käyttöön ja vuoden lopussa kiinteistökokonaisuudesta käytössä oli yli 85 prosenttia. Vuokraustoiminta kehittyi kuitenkin ennakoitua hitaammin, minkä vuoksi liikevaihto jäi ennakoidusta. Tällä ei ollut kuitenkaan suoraa vaikutusta tulokseen vaan yhtiö saavutti liki nollatuloksen.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Toiminnan vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kävijöiden määrä vuodessa, kpl	25 000	81 245	90 000	72.786
Tapahtumien (ml. näyttelyt) määrä vuodessa, kpl (Turun Taiteen talo Oyn tuottamat)		159	70	122
Tapahtumien (ml. näyttelyt) määrä vuodessa, kpl (Turun Taiteen talossa toteutetut)		526	600	1.633
Turun Taiteen talossa työskentelevien henkilöiden lukumäärä ja syntyneet htv:t *		2		

Selitys poikkeamista:

* Mittarista sovittu luovuttavan (TA2025-2028).

Tapahtumien määrä nousi toimintavuoden aikana merkittävästi Taiteen talolle avattujen gallerioiden (Galleria Aski, Kilta Galleria, Kriittinen Galleria) sekä elokuvateatteri Kino Killan myötä. Vuoden 2024 aikana käyttöön otettu tuotannonsuunnittelujärjestelmä antaa myös aiempaa tarkempaa tilastotietoa, mikä saattaa vaikuttaa vertailuun suhteessa aiempiin vuosiin.

Vuoden 2023 kävijämäärää nosti poikkeuksellisen menestynyt yksittäinen näyttelykokonaisuus, Kaj Stenvallin Sodan kasvot, jonka näki noin 41.000 vierailijaa. Toimintavuoden 2024 kävijämäärä jakautuikin tasaisemmin koko vuodelle, millä on merkittävää vaikutusta koko Vanhankaupungin pitkäkestoisen elävyyden näkökulmasta.

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikevaihto, 1 000 euroa	430	1 451	1 823	1 623
Omat tuotot (ml. vuokratulot), 1 000 euroa	43	594	1 062	769

Selitys poikkeamista: Vuokraustoiminta ei kasvanut talousarvion tavoitteen mukaisessa aikataulussa, mikä johtui osin tilojen vaati-

mien remonttien viivästyemisestä sekä yleisen taloudellisen tilanteen jatkumisesta edelleen pessimistisenä.

Avustukset muodostivat vuonna 2024 edelleen hieman yli puolet yhtiön tuloista, mutta omien tuottojen kasvu tilikaudesta 2023 oli merkittävä. Lisäksi osa avustuksista kohdistui suoraan hankkeisiin eikä ollut luonteeltaan yleisiä toiminta-avustuksia. Avustusten osuus kokonaistuloista oli vuonna 2024 noin 53,0 prosenttia (2023: 59,1) ja omarahoituksen noin 47,0 prosenttia (2023: 40,9).

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Vastuullisuussuunnitelma on laadittu sidottuna Agenda 2030 tavoitteisiin		Työ käynnissä	Toteutettu (Kiinteistö Oy)	Hyväksytty / Kesken *
Laaditaan ilmasto- ja ympäristösuunnitelma		Työ käynnissä	Toteutettu (Kiinteistö Oy)	Hyväksytty / Kesken *

Selitys poikkeamista:

* Turun Taiteen talo Oy:n vastuullisuussuunnitelma on laadittu ja hyväksytty vuoden 2024 aikana. Kiinteistöosakeyhtiön osalta suunnitelmien laadintaa on lykätty talousarviovuodelle 2025, jotta työn tukena on kiinteistön PTS.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Teknologiakiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja: Mikko Lehtinen

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Konsernin toteutunut liikevaihto oli tavoitteiden mukaista, joskin kasvu oli edellisvuotta maltillisempaa: uusia hankkeita ei valmistunut ja keskeneräisten hankkeiden vaikutus liikevaihtoon realisoituu niiden valmistuttua vasta vuonna 2025. Lisäksi tyhjien tilojen määrä on ollut huomattavasti ennakoitua suurempi.

Konsernin kulujen kehitys oli maltillista, mutta erityisesti energian ja kiinteistöverojen toteutumat olivat arvioitua korkeammat. Konsernin käyttökate kasvoi näin ollen vain

vähän edellisvuoteen verrattuna ja se jäi arvioidusta. Lisäksi kohonnut korkotaso nosti merkittävästi yhtiön rahoituskustannuksia. Nämä tekijät yhdessä johtivat aiempia tilikausia heikompaan operatiiviseen kassavirtaan ja siten arvioitua matalampaan osinkoon.

Kiinteistöomaisuuden käyvän arvon määrittelyn seurauksena kiinteistöomaisuuden arvot nousivat merkittävästi arvioidusta.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Sijoitetun pääoman tuotto

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Tuottotavoite kaupungille vuodesta, 1 000 euroa	1 695	2 887	2 218	1 300

Selitys poikkeamista: Yhtiön operatiivisesta kassavirrasta 50 % on sovittu maksettavaksi osinkoina. Operatiivinen kassavirta vuonna 2024 oli arvioitua matalampi, mikä johti myös arvioitua pienempään osinkoon.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellusti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikevaihto, 1 000 euroa	36 982	42 424	44 068	44 041
Käyttökate, 1 000 euroa	21 653	23 147	26 166	24 229

Selitys poikkeamista: Käyttökate oli arvioitua pienempi, koska kulujen, erityisesti energiakustannusten ja kiinteistöverojen toteutumat olivat arvioitua korkeammat.

Tavoite: Kiinteistöomaisuuden ja vuokraustoiminnan kasvattaminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Vuokratut m ² (taloudellinen)	155 700	154 149	157 000	154 371
Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo, 1 000 euroa	469 021	486 457	509 381	539 265

Selitys poikkeamista: Vuokrattujen neliöiden määrä jäi talousarviota pienemmäksi tyhjien tilojen lisääntymisen myötä.

Markkina-arvot on määritelty JLL:n toimesta joulukuussa 2024 kassavirtamenetelmällä. Rakenteilla olevat Genecity ja Akvacity on huomioitu valmiusasteen mukaan. Rakentamattomien tonttien osalta markkina-arvot nojaavat oletukseen, että Kupittaaan Kärjen asemakaavaehdotuksessa esitetyn rakennusoikeuden määrä sekä Turun kaupungin kanssa neuvoteltavan rakennusoikeuden vaihdon arvo toteutuvat. Rakentamattomien tonttien arvostustavan muutoksen vaikutus on yhteensä 18,6 miljoonaa euroa.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumISRatkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Työmaat hiilineutraaleja				
Uusiutuvan sähkön osuus koko kiinteistökan- nan kulutuksesta, %		100	100	100
Uusiutuvan lämmön osuus koko kiinteistökan- nasta, %		78	75	89

Selitys poikkeamista:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteut-
taen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Uudisinvestointi toteutetaan ja sertifioidaan Leed Platinum -tasoisesti, milj. euroa		13,8	19	28

Selitys poikkeamista: Leed Platinum uudisinvestoinnit: Infracity B, Genecity ja Akvacity. Talousarviossa ei vielä ollut huomioitu Akva-
cityä.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa to-
teuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunni-
telmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yh-
teisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalou-
teen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden
aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voi-
daan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää,
Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja
palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet tullaan raportoimaan tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Vesihuolto Oy

Toimitusjohtaja: Irina Nordman

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Tilikauden tulos muodostui ennalta suunniteltua paremmaksi Turun Seudun Vesi Oy:n vuoden vaihteessa ilmoittaman Mankala-periaatteen mukaisen tasauksen vuoksi. Muuten taloudelliset tavoitteet toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Liittymismaksukertymä jäi matalasuhdanteen vuoksi alhaiselle, mutta ennakoidulle, tasolle.

Toiminnalliset mittarit saavutettiin hyvin, lukuun ottamatta laskuttamattoman veden määrää ja osuutta, jotka olivat tavoitteita heikommalla tavalla vaikuttavasta syystä. Köydenpunojankadulla tehtävät muutostyöt ovat lisänneet laskuttamattoman veden määrää, koska rakenteilla olevia isojen putkiosuuksien huuhteluun kuluu runsaasti vettä ja muuttuneen ajotavan vuoksi ylävesisäiliöitä on jouduttu poikkeuksellisen paljon tyhjentämään sekä pesemään veden hyvän laadun säilyttämiseksi. Lisäksi suurempi osa vedestä kiertää

korkeamman painepiirin kautta, mikä on aikaisempinakin vuosina lisännyt laskuttamattoman veden määrää. Alkuvuodesta oli myös kovien pakkasjaksojen jälkeen useita vaikeasti löydettäviä piilovuotoja, joten ainakin osa lisääntyneestä laskuttamattomasta vedestä on vuotoa.

Veden laatu oli valvontatutkimuksissa moitteetonta. Valvontatutkimusnäytteitä otettiin vuoden aikana yhteensä 138 kappaletta eri puolilta verkostoa, minkä lisäksi tehtiin omaa laadunvalvontaa. Asiakasreklaamaation perusteella otetussa näytteessä oli laatusuosituksista korkeampi rautapitoisuus yhdessä verkostopisteessä, mikä on kirjattu suosituspöytäkirjaksi. Syynä oli huono veden vaihtuvuus kohteessa. Ilmastotavoitteissa lämmitysenergian tarve oli kylmän alkutalven vuoksi tavoitetta korkeampi. Muut toiminnan tulokset olivat asetettuja tavoitteita parempia.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä asiakkailleen luotettavasti ja kustannustehokkaasti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Ennakoimattoman jakelukatkoksen pituus, min/asukas/vuosi (keskimääräinen)	1,7	4,4	< 5	3,2

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatuvaatimuksista, kpl	0	1	0	0
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatusuosituksista, kpl	1	0	0	1
Putkirikkojen määrä, kpl/100 vesijohtokilometriä	3,8	3,0	< 5	3,6

Selitys poikkeamista: Laatusuositukset eivät täysin täyttyneet, koska asiakasreklaamaation perusteella otetussa näytteessä havaittiin kohonnut rautapitoisuus veden huonon vaihtuvuuden vuoksi. Valvontatutkimusnäytteissä veden laatu oli moitteetonta kaikilla kerroilla.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Hiilijalanjäljen pienentäminen		Toimenpiteitä toteutunut ennakoitua nopeammin pl. suunnitelman päivitys	Suunnitelman päivitys	Vesiyhtiöiden yhteinen päivitetty hiilijalanjälkilaskelma toimenpiteiden pohjaksi,
Toimitilojen energiatehokkuus (lämmitysenergia MWh)		2 495	< 2 300	2444

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Työmaiden hiilineutraalius Liikkumisratkaisujen hiilineutraalius		Toteutunut	Oman kaluston uusiminen, urakakakilpailussa ja kuljetuksissa tavoitteellisena green deal-periaatteet	Toteutunut

Selitys poikkeamista: Alkuvuoden pitkään jatkunut kylmyys lisäksi lämmöntarvetta. Nykyisissä tiloissa kaukolämmön säätö- ja säästömahdollisuudet vähäiset.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Vesijohtoverkoston saneeraus, milj. euroa	4,0	3,9	3,2	5,3
Viemäriverkoston saneeraus, milj. euroa	4,3	3,1	4,5	2,5

Selitys poikkeamista: Yhtiön hallitus vahvisti vuoden 2024 investointiohjelman joulukuussa 2023. Jo tuolloin kohteet olivat tarkentuneet tuloskortin alustavista kustannusjaoista mm vuoden vaihteen yli siirtyvien hankkeiden osalta siten, että vesijohtoverkoston saneerausinvestointien budjetti oli 4,6 miljoonaa euroa ja viemäriverkoston 2,3 miljoonaa euroa. Aikaisempien vuosien tapaan yhtiön hallituksen hyväksymään investointiohjelmaan on toimintavuoden aikana tehty lisää muutoksia mm hankkeiden siirtymisen tai lisääntyneiden kustannusten vuoksi. Toteuma on tehtyjen muutosten mukainen.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Ylioppilassäätiö

Toimitusjohtaja: Risto Siilos

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Kiinteistö-, vuokra- ja rakennusmarkkinan poikkeuksellisuus verrattuna aiempiin vuosiin jatkui vuonna 2024.

Aiemmin ounasteltu talouden käänne parempaan ei näkynyt esimerkiksi rakennuslupien määrässä vielä vuoden 2024 lopulla: Tilastokeskuksen mukaan uudisrakentamiseen myönnettiin rakennuslupia vuoden 2024 syys-marraskuun aikana kuutiomäärältään 20 % vähemmän kuin vuotta aiemmin ja hankkeita valmistui ajanjaksolla kuutiomäärältään lähes 40 % vuoden takaista vähemmän. Turun seudulla valmistui noin 1 500 vuokra-asuntoa. Vuokra-asumisen suosio jatkoi kasvuaan ja samanaikaisesti vuokramarkkina jatkui vuokralaisen markkinana. Vapaarahoitteisten asuntojen vuokrat nousivat vähemmän kuin ARA-rahoitteisten.

Turku ja sen korkeakoulut säilyttivät vetovoimansa.

Turussa vuoden 2024 väestönlisäys oli korkeampi kuin kertaakaan vuoden 1 972 jälkeen. Turku sai väestönlisäystä yhteensä noin 4 170 henkilöä vuonna 2024, ja väestö kasvoi 2,1 % vuodesta 2023. Turun väestönlisäys perustuu kotimaiseen ja ulkomaiseen muuttoliikkeeseen.

Kevään 2024 toisessa yhteishaussa Turun yliopisto oli maan suosituin korkeakoulu. Tällä kertaa järjestys vaihtui niin, että Tampereen yliopisto oli kakkonen ja Helsingin yliopisto kolmonen, kaikkien hakijamäärän ollessa yli 31 000.

Turun väestömäärän lisääntyminen ja oppilaitosten strategiset painotukset näkyivät myös TYSin asuntojen haki-joissa, joista aiempaa enemmän oli kansainvälisiä opiskelijoita. TYSin asunnoissa asuvista oli kuukausittain keskimäärin runsaat 40 % kansainvälisiä opiskelijoita noin sadasta eri maasta. Trendi vahvistaa myös yleistä kehitystä painopisteen siirtymisestä asunnon vuokraamisesta asumisen vuokraamiseen eli palveluiden painottamiseen.

TYSin vuodelle 2040 tähtäävä visio perustuu osaltaan juuri Turun ja sen korkeakoulujen vetovoimaisuuteen: *TYS on yhä useamman opiskelijan valinta ja koti.*

Ylioppilaskylän itäpuolen kehittäminen on säätiön pitkän ajan kärkihanke, joka pyrkii vastaamaan Turun ja Turussa olevien korkeakoulujen kasvunäkymiin sekä alueen nykyisen rakennuskannan uudistamistarpeeseen. Alueen viitesuunnittelu käynnistettiin vuonna 2023 ja vuonna 2024 tehtiin kaupungin kanssa sopimus kaavan laadintatyöstä.

Kylänkulman uudisrakennushankkeen toteutusedellytyksiä selvitettiin, jätettiin kaavasta poikkeamislupahakemus ja rahoitusta valmisteltiin.

Kaavalla suojellun Ylioppilaskylän länsipuolen taloteknisen peruskorjauksen suunnittelu käynnistettiin ja 1-korttelia koskevan peruskorjaushankkeen rahoitusta valmisteltiin.

Tammikuussa 2025 julkaistun valtion tukeman asuntotuotannon kehittämisen työryhmän toimenpidesuosituksia olivat mm. pitkän kirkotukilainan osuuden korotus 100 prosenttiin opiskelija-asuntokohteissa, investointiavustuksesta luopuminen, pois lukien yhteisöllisen asumisen kohteet myöntövaltuuden liikkumavaran puitteissa, vuokrantasauksen mahdollistaminen investointiavustusta saaneiden ja pelkällä kirkotukilainalla rahoitettujen kohteiden välillä, pitkän kirkotuen laina-ajan lyhentäminen 30 vuoteen, kirkotuen myöntöprosessin keventäminen ja Ara-kohteille asetettavista muusta asuntorakentamisesta poikkeavista vaatimuksista luopuminen. Lisäksi työryhmä suositti, että olisi tehtävä mahdolliseksi hakea olemassa olevien käyttö- ja luovutusrajotusten alaisten asuntojen vapautumista rajoituksista 30 vuoden jälkeen. Rajoituksista vapauttamisen edellytyksiä kehittämällä voidaan edistää valtion tukemien asuntojen peruskorjausta ilman valtion lisätukea.

Ehdotus kirkotukilainan täyskattaisuudesta olisi tärkeä helpotus rakentamisen pullonkaulaan, jossa investointiavustuksen puute on estänyt uusien hankkeiden toteuttamista. Kohtuuhintaisten opiskelija-asuntojen kysyntä on huipussaan ja lisärakentamista tarvitaan.

Toisena keskeisenä suosituksena erityisryhmien investointiavustusta ja pelkkää kirkotukea saaneet kohteet voitaisiin sisällyttää samaan vuokratasausryhmään. Vuokratasaus on keskeinen keino turvata asumisen kohtuuhintaisuus uusissa asuntokohteissa.

Rakentaminen ja peruskorjaus pelkällä kirkotukilainalla on kuitenkin vain tilapäinen piristysruiske: opiskelija-asuntotoimijalle, kuten TYS, olisi tärkeätä, että investointiavustus palautuisi koskemaan kaikkea opiskelija-asuntorakentamista julkisen taloustilanteen elpessä, jotta opiskelija-asumisen kohtuuhintaisuus säilyy.

Säätiön asuntojen keskimääräinen vuokra vuonna 2024 oli 13,72 €/as-m²/kk sisältäen sähkö- ja vesimaksut sekä tietoverkon. Tässä on nousua 0,03 €/as-m²/kk edelliseen vuoteen verrattuna.

Asuntojen taloudellinen käyttöaste vuonna 2024 oli 98 %, joka on 0,2 prosenttiyksikköä edellisvuotta korkeampi.

Säätiön 58. toimintavuoden kokonaistuotot olivat noin 30,5 milj. euroa (30,7 milj. euroa vuonna 2023). Taseen loppusumma oli noin 167,4 milj. euroa (171,3 milj. euroa). Lainamäärä toimintavuoden lopussa oli noin 118,3 milj. euroa (121,4 milj. euroa).

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Korkea käyttöaste

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Käyttöaste, % *	96,6	97,4	97,0	97,7

Selitys poikkeamista:

*Toiminnallinen käyttöaste.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikevaihto, 1 000 euroa	29 174	30 652	29 881	30 542
Liikevoitto, 1 000 euroa	3 013	1 538	1 597	816*

Selitys poikkeamista:

* TYS:n tammikuussa 2024 myymän Ironside-kohteen poistot sisältyivät vuoden 2024 talousarvioon. Poistot tehtiin vuoden 2023 tilinpäätöksessä.

Tavoite: Opiskelija-asumisen riittävyyden varmistaminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Asukaspaikkojen määrä, kpl	7 190	7 157*	7 020*	7 024
Asukaspaikkojen määrä suhteessa kaupungissa olevien opiskelijoiden määrään, %	20,5	21	21	21

Selitys poikkeamista:

* TYS:n tammikuussa 2024 myymässä Ironside-kohteessa oli 133 asukaspaikkaa.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö pyrkii toteuttamaan Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiili-neutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö pyrkii kehittämään liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
		Kyllä	Kyllä*	Kyllä*

Selitys poikkeamista:

* Asukkaille on tarjolla yhteiskäyttöautoja. Ylioppilaskylässä on Fölläriasema. Henkilöstöllä on käytössään yhteiskäyttöauto ja -polkupyöriä työasioiden hoitamiseen.

Tavoite: Yhteisö pyrkii osallistumaan investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön ja toteuttamaan Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Kiinteistöjen korjauksissa tehdään energialuokan parannuksia*		Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hiilijalanjälki, t CO ₂ -ekv		2 963	2 874	2 703

Selitys poikkeamista:

* Kiinteistöjen korjaukset parantavat pääosin kiinteistöjen energiatehokkuutta.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö pyrkii yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kehittämään mahdollisuuksiensa mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, luontotavoitteita ja kiertotaloustavoitteita.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

TVT Asunnot Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Teppo Forss

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Yhtiön taloudellinen tilanne on heikentynyt parin viimeisen vuoden aikana, mutta tulosta voidaan pitää kohtuullisena, kun huomioidaan muutokset toimintaympäristössä.

Taloudellista tulosta edesauttoi asuntojen korkeana pysynyt taloudellinen käyttöaste. Vaihtuvuuden merkittävä kasvu on kuitenkin osaltaan alentanut käyttöastetta. Vaihtuvuutta on kasvattanut asuntojen tyhjentäminen peruskorjaukseen tai purkavaan uudisrakentamiseen, yleisesti lisääntynyt vuokra-asuntotarjonta ja muutokset sosiaaliturvaan kuten asumistukeen. Valmistuneissa uudiskohteissa on tyypillisesti korkeampi vaihtuvuus. Kaikkien meneillään olevien muutoksien vaikutusta on vaikea enustaa. Vaihtuvuuden arvioidaan edelleen kasvavan ja käyttöasteen asettuvan aikaisempaa alemmalle tasolle.

Vastaanotettujen asuntohakemusten määrä pysyi korkealla tasolla, mikä osoittaa, että TVT:n tarjoamalle vuokra-asumiselle on kysyntää. Asuntohakemusten määrään suhteutettuna verrattain vähäinen vaihtuvuus tarkoitti vähemmän tarjolla olevia asuntoja. Kun asuntoja ei ole saatavilla eikä erityisesti halutusta sijainnista, asunnonhaki-joilta saadaan kitkerää palautetta. Kysyntä kohdistuu pääosin keskusta-alueelle laajassa mielessä.

Asukkailta perittäviin vuokriin tehtiin yhtiötasolla keskimäärin 6,5 % tarkistus. Kiinteistöjen hoito- ja ylläpitokustannusten nousu sekä korkojen nousu ovat edellyttäneet korkeita vuokrankorotuksia. Korotuksilla ei ole pystytty vielä kattamaan nousseita kuluja ja vaihtuvuudesta johtuvaa tyhjäkäyttöä. Korkojen nousu on välittynyt voimakkaasti yhtiön korkokuluihin, vaikka yhtiön lainakanta on mm. korkotukilainoituksen kautta suojattu ja suojaukset ovat tulleet käyttöön. Vuokrantarkistukset ovat aiheuttaneet asukkailta negatiivista palautetta, mistä on välittynyt kotitalouksien huoli toimeentulostaan samaan aikaan, kun sosiaaliturvaan on tehty leikkauksia.

Erityisryhmien asuntosopimusten osuus TVT Asunnot Oy:n omassa asuntokannassa on laskenut. Erityisryhmäasuminen on siirtynyt pääosin Varhalle, mikä on muuttanut toimintaympäristöä tältä osin.

Vuoden aikana TVT Asunnoille valmistui 310 uutta vuokra-asuntoa. Kaikki asunnot valmistuivat Turkuun ja olivat korkotukilainoitettuja. Lisäksi yhtiö hankki vuokratilojen purkavaa uudisrakentamista varten. Kun huomioidaan muu asuntorakentaminen, yhtiön osuus Turun koko asuntokannasta on edelleen alle kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitetason.

2024 päätettiin 452 asunnon uudistuotannon käynnistämisestä. Vuoden päätteessä rakenteilla oli 736 uutta asuntoa. Ne kaikki tulevat Turkuun. Rakenteilla olevat keskeneräiset investoinnit lisäävät sitoutuneen pääomaan määrää, ilman että vastaavia tuloja vielä syntyy. Nämä vaikuttavat alentavasti oman ja sijoitetun pääoman tuotto -tunnuslukuun ja niitä tulee tarkastella arvioitaessa varsinaisen toiminnan tuloksellisuutta.

Uuden vuokra-asuntotuotannon käynnistäminen tavoiteltavissa määrin on aikaisempina vuosina ollut vaikeaa pääosin tonttien puutteen vuoksi, mutta rakentamiskelpoisia tontteja oli riittävästi vuoden 2024 tarpeisiin. Kehittämistyötä pitää jatkaa määrätietoisesti, jotta tontteja on jatkossakin. Kehittämistyössä erityistä huomiota tulee kiinnittää tonttien taloudelliseen rakentamiskelpoisuuteen. Asunto- ja maapolitiikan periaatteet -asiakirjan mukaan kaupunki tuottaa TVT:lle riittävästi ARA-rakentamiskelpoisia rakentamispaiikkoja ja tämän toteutumiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota toteutuakseen. Lisäksi asiakirjassa annetaan tuki purkavalle uudisrakentamiselle, kun siihen on asuntoliittiset tai muut perusteet. Ilmastotyö pitää sovittaa tarkoituksen toteutumiseksi tähän toimivalla ja kestäväällä tavalla. TVT:llä on jatkuvasti haasteita ja ongelmia saada rakennuspaikoista ARA-rakennuskelpoisia ja rakennuslupia niiden saamiseksi rakenteille.

Rakentamisen suhdannetilanne on muutoksessa, mikä toisaalta lisää kiinnostusta valtion tukemaan asuntorakentamiseen, mutta toisaalta rakentamiseen liittyy riskejä. Uudisrakennushankkeille MAL-alueilla tarjolla ollut käynnistysavustus poistui käytöstä vuoden alussa. Samalla uusien korkotukilainojen omavastuukorko nousi 2,3 %:iin. Korkotukilainavaltuutta kasvatettiin vuosille 2024 ja 2025, mutta vuosina 2026 ja 2027 se on laske-massa. Uusia erityisryhmien investointiavustuksia ei tällä hetkellä myönnetä, mikä hankaloittaa tai jopa estää väli-muotoisen asumisen toteuttamisen ikääntyvälle väes-tölle.

Myyntiä varten luovuttiin kuudesta asunnosta. Kun kysyntä on ollut suurta ja uudistuotanto siihen nähden vähäistä, yhtiö ei ole pystynyt luopumaan asunnoista, jotka sopivat huonosti kohtuuhintaiseen vuokratyhtöön tai joiden ylläpito- ja korjauskustannukset ovat korkeita. Yhtiöllä on kaupungin asumistavoitteisiin liittyen ja teknista-loudelliset tarpeet luopua suuremmasta määrästä asun-toja.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö tulouttaa Turun kaupungille vuosittain lainasopimusten mukaisen korkotuoton

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Turun kaupungille pääomalainasta maksettava korko, 1 000 euroa	1 136	1 136	1 138	1 136
Turun kaupungille muista lainoista maksettava korko, 1 000 euroa	3 545	5 381	4 383	5 330

Selitys poikkeamista: Talousarvio 2024 perustuu vanhaan lainakantaan. Ero johtuu korkotason noususta sekä uusien lainojen nostoista ja niiden aiempaa korkeammasta korkotasosta.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikevaihto, 1 000 euroa	91 936	99 887	96 000	107 419
Liikevoitto, 1 000 euroa	13 200	12 915	20 000	17 184

Selitys poikkeamista: Talousarvio 2024 on annettu tasaisen kasvun mukaan arviona, ilman vielä epävarmojen uudiskohteiden ja vuokratarkistusten vaikutusta. Liikevoitto jää tavoitteesta, koska vuokratarkistuksilla ei ole kyetty kattamaan lisääntyntä tyhjääkäyttöä ja nousseita kuluja.

Tavoite: Asuntojen käyttöaste pidetään hyvänä

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Käyttöaste, %	99,0	99,0	98	98,5

Selitys poikkeamista:

Tavoite: Yhtiön sosiaalisten tavoitteiden täyttyminen

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä/asuntojen määrä kaupungissa, % (emoyhtiö)	9,9	9,8	10,5	10,0
Uudistuotanto, kpl	490	340	400	310
Luopuminen, kpl	91	123	50	6
Erityisryhmien asuntosopimukset/ yhtiön hallinnassa oleva asuntokanta, % (emoyhtiö)	4,7	4,2	4,5	4,1

Selitys poikkeamista:

Tavoite: Yhteisö edistää toiminnallaan segregaaion purkua

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiölle rakennettavaksi luovutettavien tonttien rakennusoikeudesta vähintään puolet (kem2) sijaitsee sellaisissa kaupunginosissa, joissa yhtiön osuus olemassa olevista asunnoista on korkeintaan 10 %			>50 %	0 %

Selitys poikkeamista: Kaupunki on luovuttanut yhtiölle yhden tontin alueelta, jossa yhtiön osuus olemassa olevasta asuntokannasta on yli 10 %. Tämä tontti on tarkoitus saada rakenteille vuonna 2025. Tämä tontti on vain noin 10% TVT:n tuotantotavoitteesta.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhteiskäyttöautoja pilotointihankkeissa	1	1	2	2

Selitys poikkeamista:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiön öljylämmitteisten asuintalokohteiden määrä	1	1	1	0
Normeerattu lämmönkulutus, % (muutos vuoteen 2015 verrattuna)	-16,6	-21,5	-17,0	-22,0

Selitys poikkeamista: TVT on edellä omissa energiasäästötavoitteissaan.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Toimitusjohtaja: Maria Aspala

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Talousskasvumme oli vakaata, ja liikevaihtomme kasvoi 6 prosenttia vuoden aikana. Liikevaihdon kasvun taustalla on vastikkeiden tarkistus ja vuoden 2023 aikana valmistuneet uudet asunnot. Asumisoikeusasuntojen vastikkeet määräytyvät omakustannusperiaatteella. Keskimääräistä käyttövastiketta tarkistettiin kustannusnousun johdosta tarkasteluvuoden vastikkeiden osalta 3,3 %. Vastikkeet keskimääräisesti olivat vuonna 2024 11,23 €/m²/kk (2023:10,83 €/m²/kk). Talous kehittyi pääosin suunnitellusti, mutta selkeitä kustannusnouksia oli huoltokustannuksissa, kiinteistöverossa ja korkokustannuksissa. Pääomakustannukset kasvoivat merkittävimmin verrattuna hoitokustannuksiin korkotasojen lähtiessä selkeään laskuun vasta loppuvuonna. Nousseista pääomakustannuksista huolimatta, onnistuneen korkoriskin hallinnan ansiosta Vason lainasalkun korot alittivat markkinakorot selkeästi.

Investoimme Vasossa vuonna 2024 n. 26,8 milj. euroa (2023: 11 milj.euroa) uudisrakentamiseen ja olemassa olevan kiinteistökannan perusparantamiseen. Tarkasteluvuonna ei valmistunut uudiskohteita. Vuoden 2024 lopussa rakenteilla oli 365 asuntoa Turkuun ja Raisioon. Perusparannus valmistui tarkasteluvuonna neljässä kohteessa: Beatankuja (Kaarina), Olavintytär (Kaarina), Ragnarinkivi (Turku) ja Metsärinne (Turku).

Vason asuntojen euromääräinen käyttöaste pysyi korkeana koko vuoden 2024 ollen 98,8 % (2023: 98,5 %). Vason asuntojen vaihtuvuus laski edelleen ja oli 10,8 % (2023:11,8 %). Vuonna 2023 vuotuisessa asukastyytyväisyyskyselyssä saimme asukkailtamme siihen saakka korkeimmat suosittelemispisteet (NPS) koko kyselyhistorian aikana, NPS vuonna 2023 oli 28. NPS nousujohteinen kehitys jatkui ja oli 47 vuonna 2024. Olemme ottaneet viime vuosien aikana isoja harppauksia toimittamme digitalisaatioasteen nostamiseksi ja panostaneet asukaskontaktien hoitoon niin huollossa kuin toimistolla. Hienoa huomata, että panostukset asukaskokemukseen ovat tuottaneet tulosta.

Vason uusi vuonna 2024 päivitetty strategia sisältää jatkuvan investoinnin asumisen innovaatioihin ja asumisen tuotekehitykseen, asiakaskokemuksen parantamiseen sekä kestäväan ja vastuulliseen liiketoimintaan. Uuden strategian 2024–2028 myötä Vaso on sitoutunut olemaan entistä vastuullisempi yritys, ja pyrkimään väheneviin ympäristövaikutuksiin ja edistämään sosiaalista ja taloudellista vastuullisuutta kaikilla liiketoiminta-alueilla. Päivitettyssä uudessa strategiassa Vaso on sitoutunut tukemaan kestävää asumista ja edistämään asumisen saatavuutta kaikille kasvavassa Varsinais-Suomessa.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Korkea käyttöaste

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Käyttöaste kpl, %	99	99	99	99

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Liikevaihto, 1 000 euroa, ASO-rakentaminen jatkuu	26 025	27 050	28 562	28 717
Liikevaihto, 1 000 euroa, ASO-rakentaminen ei jatku	26 025	27 050	28 562	28 717
Liikevoitto, 1 000 euroa, ASO-rakentaminen jatkuu	3 332	3 490	4 300	4 973
Liikevoitto, 1 000 euroa, ASO-rakentaminen ei jatku	3 332	3 490	4 300	4 973

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Asumisoikeusasuntojen riittävyys

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä, kpl, ASO-rakentaminen jatkuu	2 850	2 974	3 010	2 974

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä, kpl, ASO-rakentaminen ei jatku	2 850	2 974	3 010	2 974
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä suhteessa toiminta-alueella olevien ASO-asuntojen kokonaismäärään, %	66	66	68,0	68

Selitys poikkeamista: -

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Sähkö- ja hybridautojen latauspisteet, kpl		813	1 049	939

Selitys poikkeamista: -

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteut-
taen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Öljylämmityskohteiden lukumäärä		5	3	5

Selitys poikkeamista: -

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Visit Turku Archipelago Oy

Toimitusjohtaja: Kristiina Kukkohovi

Toimitusjohtajan katsaus talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja poikkeamista

Yleiskuvaus vuodesta 2024

Vuosi 2024 oli Visit Turku Archipelago OY:n toinen toimintavuosi sekä varsinainen ensimmäisen strategiakauden ensimmäinen toimintavuosi. Perustamisvuoden tavoitteet olivat täyttyneet hyvin ja yhtiön toiminta saatiin käyntiin.

Yhtiön strategian mukaisesti, yhtiön operatiivisen toiminnan päätavoitteita ovat:

- Verkosto: Alueen yritykset mukaan yhteistyöhön ja kehittymään kohti tulevaisuutta
- Tarina&Brändi: Alueellisen matkailubrändin rakentaminen sekä tunnettuuden ja vetovoiman kasvattaminen
- Ympärivuotisen matkailun kehittäminen ja kauden pidentäminen koko alueella

Operatiivisten tavoitteiden lisäksi, seuraavan tason tavoitteita ovat:

- Saavutettavuuden kehittäminen (lentoliikenne pääfokuksena)
- Matkailuinvestointien houkuttelu

Pitkäjänteisenä tavoitteena on alueellisen matkailutulon sekä työllisyyden kasvu

- VTA/Turku ja Naantali siirtyivät vuonna 2023 kansallisen matkailutulomittauksen piiriin. Uuden tulo- ja työllisyysmittauksen kautta, alueella on mahdollista verrata pitkäjänteisesti sekä omaa kehitystä että verrata tätä koko Suomeen.
- Matkailutuloon vaikuttavia tekijöitä ovat: Matkailijoiden määrä, viipymä alueella(yöpymiset) sekä heidän käyttämänsä raha alueen palveluihin.

Yhtiö toimii osana laajaa ekosysteemiä, jossa olennaisessa roolissa ovat alueen yrityksen kaupallisen toiminnan operoijina. Tämän lisäksi kaupungit ja kunnat mahdollistavat matkailun kehittymisen. Yllä mainittujen lisäksi, sidosryhmiä matkailutoimialan kehittämisessä on paljon. Visit Turku Archipelago toimii toimialan keskiössä vaikuttajana operatiivisen roolinsa lisäksi.

Vuoden 2024 tavoitteiden voidaan todeta täyttyneen hyvin, suunnitelman mukaisesti haastavasta matkailun toimintaympäristön tilanteesta huolimatta. Tässä viittaamme matkailutoimialaan koko Suomessa. Suomi on jäänyt kansainvälisen matkailun kasvusta naapurimaidensa taakse eikä toipunut 2019 lukuihin. Kotimainen kulutus heikentyi merkittävästi 2024 alkuvuoden jälkeen. Talouden epävarmuus heijastelee voimakkaasti kotimaiseen kulutukseen ja matkailuun niin kotimaassa kuin ulkomailla.

Kaupunginvaltuuston seuraamat tavoitteet

Tavoite: Matkailun pitkäaikaiset, välilliset vaikutukset alueella

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Matkailutulo (incoming/turismin osuus)	370 miljoonaa	381/561 miljoonaa	388/572 miljoonaa	Matkailutulo valmistuu 7/2025
Lentoliikenteen matkustajamäärät	137 000	233000	250000	255000
Yksityiset Matkailuinvestoinnit alueella	n/a	n/a	Mittaristo määritetään (investointien määrä ja arvo)	Investointien seuranta käynnistyy 2/2025
Liikevaihdon määrä, 1 000 euroa	0	3 008	3 009	3 098

Selitys poikkeamista: Matka kohti pitkäjänteisiä tavoitteita on käynnistynyt hyvin. Matkailutulo 2024 valmistuu kesällä 2024. Ennakkoimme matkailutulon pysyvän 2023 tasolla tai laskevan aavistuksen. Tämä perustuu alueemme matkailuyöpymisten tasoon. Teimme kaikkien aikojen ennätyksen 2023 ja vuonna 2024 jäimme tuosta ennätyksestä 2%. Kotimainen matkailu ja kulutus on tipunut 2024 alkuvuoden jälkeen. Kansainvälinen matkailu ei ole ottanut merkittäviä hyppäyksiä alueellamme, kuten ei Suomessa laajemminkaan Lapin ja Helsingin ulkopuolella. Merkittävä matkailutulon kasvu vaatii alueellamme myös kaupallisia matkailuinvestointeja.

Matkailuinvestointien osalta vuonna 2024 julkaisiin useampi investointikohde, joiden odotamme varmistuvan 2025 vuoden aikana. Näistä merkittäviä ovat erityisesti Turun Ratapiha sekä Strawberry'n operoima kansainvälisen tason kongressi& tapahtumahotelli. Naantalın Kultaranta julkaisi projektinsa kansainvälisen hotelliketjun operoimasta saaristoresort-hotellista, jonka odotetaan avautuvan 2028. Naantalissa on käynnissä myös boutique kylpylähotellihanke. Julkaistujen hankkeiden lisäksi keväällä 2024 Turun keskustassa avautui kaksi uutta hotellia; Bob W sekä Ineon-hotelli. Bob W tässä merkittävä, sillä ketju operoi maailmalla jo lähes 50 hotellia – Suomessa Bob W laajeni Helsingin jälkeen Turkuun. Heillä on kartoituksessa myös jo mahdollisia uusia kiinteistöjä alueellamme.

Alueellamme investointien arvoa ei ole aiemmin seurattu/tietoa kerätty. Tämä työ on potkaistu käyntiin ja jatkossa ELY lähtee keräämään sekä investointiprojektien määriä että arvoa alueellamme.

VTa käynnisti vuoden 2024 lopussa skenaariotyön alueemme matkailun tulevaisuudesta. Tämän skenaariotyön perusteella määritellään tulevaisuuden visio, joka pitää sisällään myös investoinnit tarkemmalla tasolla. Visio tulee johtamaan myös VTA:n seuraavaa strategiavaihetta, tavoitteita sekä operatiivista tekemistä.

Turun lentokentän liikenne kasvoi vuonna 2024 ilman uusia reittiavauksia. Tämän lisäksi SAS vähensi konepulan vuoksi loppuvuonna Turku-Arlanda päivittäisten lentojen määrää. Lennot palautuvat 2025 puolella. Merkittävä voitto oli SAS:n julkaisema Turku-Kööpenhamina lento, jonka operointi alkaa 4/2025. Turun lentokenttä on Suomen 5 vilkkain kenttä Helsingin, Oulun, Rovaniemen, Kittilän ja Ivalon jälkeen.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumISRatkaisunsa ja/tai b) työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutunut 31.12.2024
Oman toiminnan periaatteiden määrittäminen		Ekokompassi	Ekokompassi on Suoritettu	VTa:lla on Ekokompassi 12/24
Yritysverkostoon vaikuttaminen (esim. STF sertifikaatti/määrät alueella/Visit Finland). STF merkit/prosessissa olevat yritykset	n/a	19 STF	22/15	25/15

Selitys poikkeamista: VTA on päässyt tavoitteisiinsa. Osaksi nopeammin kuin estimoimme sillä VTA sain syksyllä 2024 Visit Finlandin Sustainable Travel Finland-merkin ensimmäisenä suurena alueorganisaation Suomessa. Merkittävä saavutus! Tämän lisäksi VTA suoritti vuoden 2024 aikana oman Ekokompassi-polun ohjaamaan päivittäistä toimintaa.

Alueen yritysverkostoa on saatu kestävyysmatkalle kovan työn kautta – ja pääsimme yli tavoitteemme. STF merkin suoritti 25 yritystä ja STF-polulla on tällä hetkellä noin 15 yritystä. VTA lanseerasi vuoden 2025 alussa kumppanuusohjelman, jossa STF-merkkiä vaaditaan tietyn ajan aikana suoritetuksi. Tämä tulee vahvistamaan kehitystä yritysverkoston vaikuttamiseksi.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

9. Taloudellisten tavoitteiden toteutumisvertailut

9.1. Käyttötalousosan toteutumisvertailut

KAUPUNKI YHTEENSÄ	€	Talousarvio 2024	Talousarvio 2024 muutokset	Talousarvio 2024 muutoksin	Toteutuma 2024	Poikkeama
Toimintatuotot		322 106 312	7 715 273	329 821 585	348 255 386	18 433 800
Valmistus omaan käyttöön		1 910 070	0	1 910 070	1 922 783	12 712
Toimintakulut		-871 694 385	-7 715 272	-879 409 657	-882 848 792	-3 439 135
TOIMINTAKATE		-547 678 003	1	-547 678 002	-532 670 624	15 007 378
Kaupunginvaltuusto						
Toimintakulut		-1 071 854	0	-1 071 854	-855 789	216 064
TOIMINTAKATE		-1 071 854	0	-1 071 854	-855 789	216 064
Keskusvaalilautakunta						
Toimintatuotot		1 096 800	0	1 096 800	1 128 341	31 541
Toimintakulut		-1 970 982	0	-1 970 982	-1 369 476	601 506
TOIMINTAKATE		-874 182	0	-874 182	-241 135	633 047
Tarkastuslautakunta						
Toimintakulut		-547 000	0	-547 000	-471 142	75 858
TOIMINTAKATE		-547 000	0	-547 000	-471 142	75 858
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta						
Toimintatuotot		0	0	0	256	256
Toimintakulut		-1 278 624	0	-1 278 624	-1 180 335	98 288
TOIMINTAKATE		-1 278 624	0	-1 278 624	-1 180 079	98 544
Kaupunginhallitus						
Toimintatuotot		200 377 809	6 779 273	207 157 083	217 000 898	9 843 816
Valmistus omaan käyttöön		0	0	0	99 612	99 612
Toimintakulut		-251 731 311	5 155 529	-246 575 782	-250 967 802	-4 392 020
TOIMINTAKATE		-51 353 502	11 934 802	-39 418 700	-33 867 292	5 551 408
Konsernihallinto						
Toimintatuotot		152 111 901	0	152 111 901	156 633 829	4 521 928
Valmistus omaan käyttöön		0	0	0	60 689	60 689
Toimintakulut		-167 254 041	551 435	-166 702 607	-166 783 153	-80 546
TOIMINTAKATE		-15 142 140	551 435	-14 590 705	-10 088 635	4 502 070
Kaupunginhallitus, Kaupungin yhteiset						
Toimintatuotot		43 215 423	6 779 273	49 994 696	54 112 964	4 118 268
Valmistus omaan käyttöön		0	0	0	38 923	38 923
Toimintakulut		-43 835 244	5 085 329	-38 749 915	-45 978 767	-7 228 852
TOIMINTAKATE		-619 821	11 864 602	11 244 781	8 173 120	-3 071 661
Kaupunginhallitus, Elinvoiman palvelukokonaisuus						
Toimintatuotot		5 050 485	0	5 050 485	6 254 105	1 203 620
Toimintakulut		-40 642 026	-481 235	-41 123 260	-38 205 882	2 917 379
TOIMINTAKATE		-35 591 541	-481 235	-36 072 775	-31 951 777	4 120 999

KAUPUNKI YHTEENSÄ	€	Talousarvio 2024	Talousarvio 2024 muutokset	Talousarvio 2024 muutoksin	Toteutuma 2024	Poikkeama
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta						
Toimintatuotot		5 731 700	0	5 731 700	6 312 078	580 378
Toimintakulut		-51 981 201	-222 647	-52 203 848	-51 707 608	496 240
TOIMINTAKATE		-46 249 501	-222 647	-46 472 148	-45 395 530	1 076 618
Liikuntalautakunta						
Toimintatuotot		5 605 619	0	5 605 619	6 087 887	482 268
Toimintakulut		-28 802 006	-66 774	-28 868 780	-29 048 847	-180 067
TOIMINTAKATE		-23 196 387	-66 774	-23 263 161	-22 960 961	302 201
Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Toimintatuotot		22 439 130	0	22 439 130	26 868 232	4 429 101
Valmistus omaan käyttöön		0	0	0	29 680	29 680
Toimintakulut		-397 715 139	-11 680 028	-409 395 167	-415 790 170	-6 395 003
TOIMINTAKATE		-375 276 008	-11 680 028	-386 956 036	-388 892 258	-1 936 222
Kaupunkiympäristölautakunta						
Toimintatuotot		47 062 949	0	47 062 949	48 953 706	1 890 757
Valmistus omaan käyttöön		1 910 070	0	1 910 070	1 793 491	-116 579
Toimintakulut		-69 399 401	-901 351	-70 300 753	-66 617 838	3 682 915
TOIMINTAKATE		-20 426 382	-901 351	-21 327 733	-15 870 641	5 457 093
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta						
Toimintatuotot		39 362 989	936 000	40 298 989	41 560 736	1 261 747
Toimintakulut		-66 658 547	0	-66 658 547	-64 385 102	2 273 445
TOIMINTAKATE		-27 295 558	936 000	-26 359 558	-22 824 366	3 535 192
Rakennus- ja lupalautakunta						
Toimintakulut		-109 006	0	-109 006	-94 827	14 179
TOIMINTAKATE		-109 006	0	-109 006	-94 827	14 179
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta						
Toimintatuotot		429 315	0	429 315	343 252	-86 063
Toimintakulut		-429 315	0	-429 315	-359 856	69 460
TOIMINTAKATE		-0	0	-0	-16 604	-16 603

Poikkeama=Toteutuman ero muutettuun talousarvioon

Talousarvion sitovuus, toimintakate

Kaupunginvaltuusto on 18.9.2023 § 188 päättänyt määrätä talousarvion määrärahat ja tuloarviot nettositoviksi (toimintakate)

9.2. Investointiosan toteutumisvertailut

KAUPUNKI YHTEENSÄ	€	Talousarvio 2024	Talousarvio 2024 muutokset	Talousarvio 2024 muutoksin	Toteutuma 2024	Poikkeama
Investointimenot		-272 390 582	59 659 144	-212 731 438	-182 298 718	30 432 720
Rahoitusosuudet		12 263 298	-228 144	12 035 154	7 898 036	-4 137 118
Luovutustuotot		19 700 000	6 500 000	26 200 000	28 676 746	2 476 746
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-240 427 284	65 931 000	-174 496 284	-145 723 936	28 772 348
Kaupunginhallitus						
Investointimenot		-263 300 438	59 231 000	-204 069 438	-177 611 940	26 457 498
Rahoitusosuudet		11 785 154	0	11 785 154	7 557 353	-4 227 801
Luovutustuotot		19 700 000	6 500 000	26 200 000	28 676 746	2 476 746
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-231 815 284	65 731 000	-166 084 284	-141 377 840	24 706 444
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta						
Investointimenot		-982 000		-982 000	-768 091	213 909
Rahoitusosuudet						
Luovutustuotot						
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-982 000	0	-982 000	-768 091	213 909
Liikuntalautakunta						
Investointimenot		-500 000		-500 000	-334 383	165 617
Rahoitusosuudet						
Luovutustuotot						
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-500 000	0	-500 000	-334 383	165 617
Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Investointimenot		-5 880 000	0	-5 880 000	-2 883 668	2 996 332
Rahoitusosuudet		0	0	0	0	0
Luovutustuotot		0	0	0	0	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-5 880 000	0	-5 880 000	-2 883 668	2 996 332
Kaupunkiympäristölautakunta						
Investointimenot		-1 028 144	428 144	-600 000	-53 400	546 600
Rahoitusosuudet		228 144	-228 144	0	0	0
Luovutustuotot		0	0	0	0	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-800 000	200 000	-600 000	-53 400	546 600
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta						
Investointimenot		-700 000	0	-700 000	-647 236	52 764
Rahoitusosuudet		250 000	0	250 000	340 683	90 683
Luovutustuotot		0	0	0	0	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-450 000	0	-450 000	-306 553	143 447

Poikkeama=Toteutuman ero muutettuun talousarvioon

Talousarviossa kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat investointimenot, rahoitusosuudet ja luovutustulot

9.3. Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailut

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu (sisäiset mukana)

€	Talousarvio 2024	Talousarvio 2024 muutokset	Talousarvio 2024 muutoksin	Toteutuma 2024	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	322 106 312	7 715 273	329 821 585	348 255 386	18 433 800
Myyntituotot	85 636 890	0	85 636 890	100 006 882	14 369 992
Maksutuotot	32 314 312	0	32 314 312	31 156 373	-1 157 939
Tuet ja avustukset	25 845 067	0	25 845 067	24 207 789	-1 637 278
Vuokratuotot	154 434 476	0	154 434 476	157 865 507	3 431 031
Muut toimintatuotot	23 875 567	7 715 273	31 590 840	35 018 834	3 427 994
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 910 070	0	1 910 070	1 922 783	12 712
TOIMINTAKULUT	-871 694 385	-7 715 272	-879 409 657	-882 848 792	-3 439 135
Henkilöstökulut	-334 235 558	-4 116 501	-338 352 059	-335 620 693	2 731 366
Palvelujen ostot	-314 751 460	-1 237 441	-315 988 901	-311 709 481	4 279 419
Aineet, tarvikkeet	-37 026 569	-1 097 900	-38 124 469	-42 947 826	-4 823 358
Avustukset	-45 625 591	-934 931	-46 560 522	-46 794 225	-233 703
Muut toimintakulut	-140 055 209	-328 498	-140 383 707	-145 776 566	-5 392 860
TOIMINTAKATE	-547 678 003	2	-547 678 002	-532 670 624	15 007 378
Verotulot ja valtionosuudet	560 352 636	0	560 352 636	563 308 822	2 956 186
Verotulot	493 122 000	0	493 122 000	489 602 881	-3 519 119
Kunnan tulovero	306 955 000	0	306 955 000	317 376 221	10 421 221
Kiinteistövero	77 000 000	0	77 000 000	79 003 151	2 003 151
Osuus yhteisöveron tuotosta	109 167 000	0	109 167 000	93 223 509	-15 943 491
Valtionosuudet	67 230 636	0	67 230 636	73 705 941	6 475 305
Rahoitustuotot ja -kulut	19 142 000	0	19 142 000	36 131 686	16 989 687
Korkotuotot	23 660 000	0	23 660 000	23 339 638	-320 362
Muut rahoitustuotot	23 030 000	0	23 030 000	29 732 028	6 702 028
Korkokulut	-26 646 000	0	-26 646 000	-16 632 752	10 013 248
Muut rahoituskulut	-902 000	0	-902 000	-307 227	594 773
VUOSIKATE	31 816 633	2	31 816 634	66 769 884	34 953 250
Poistot ja arvonalentumiset	-57 501 495	0	-57 501 495	-60 376 121	-2 874 626
Suunnitelman mukaiset poistot	-57 501 495	0	-57 501 495	-56 271 639	1 229 856
Arvonalentumiset	0	0	0	-4 104 482	-4 104 482
TILIKAUDEN TULOS	-25 684 862	2	-25 684 860	6 393 763	32 078 624
Varausten ja rahastojen muutokset	1 952 526	0	1 952 526	-6 309 123	-8 261 649
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	1 952 526	0	1 952 526	1 702 927	-249 599
Varausten lisäys (-) / vähennys (+)	0	0	0	-2 800 000	-2 800 000
Rahastojen lisäys (-) / vähennys (+)	0	0	0	-5 212 050	-5 212 050
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-23 732 336	2	-23 732 334	84 641	23 816 975

+ tulojen ylitys/menojen alitus

- tulojen alitus/menojen ylitys

Talousarviossa kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

9.4. Rahoituslaskelmaosan toteutumisvertailut

€	Talousarvio 2024	Talousarvio 2024 muutokset	Talousarvio 2024 muutoksin	Toteutuma 2024	Poikkeama
Vuosikate	31 816 633	2	31 816 634	66 769 884	34 953 250
Tulorahoituksen korjauserät	-18 384 000	-6 500 000	-24 884 000	-22 504 775	2 379 225
Toiminnan rahavirta	13 432 633	-6 499 999	6 932 634	44 265 110	37 332 475
Investointimenot	-272 390 582	59 659 144	-212 731 438	-182 298 718	30 432 720
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12 263 298	-228 144	12 035 154	7 898 036	-4 137 118
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	19 700 000	6 500 000	26 200 000	28 676 746	2 476 746
Investointien rahavirta	-240 427 284	65 931 000	-174 496 284	-145 723 936	28 772 348
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-226 994 651	59 431 002	-167 563 649	-101 458 826	66 104 823
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset	-39 787 000	0	-39 787 000	1 274 410	41 061 410
Antolainasaamisten lisäykset	-60 000 000	0	-60 000 000	-19 808 941	40 191 059
Antolainasaamisten vähennykset	20 213 000	0	20 213 000	21 083 351	870 351
Lainakannan muutokset	196 000 000	0	196 000 000	62 636 543	-133 363 457
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	200 000 000	0	200 000 000	120 000 000	-80 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 000 000	0	-4 000 000	-4 240 216	-240 216
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	-53 123 241	-53 123 241
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	0	0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	27 922 481	27 922 481
Saamisten muutokset	0	0	0	1 021 013	1 021 013
Korottomien velkojen muutokset	0	0	0	-197 686	-197 686
	0	0	0	31 248 634	31 248 634
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0	0	0	-4 149 480	-4 149 480
RAHAVAROJEN MUUTOS	156 213 000	0	156 213 000	91 833 434	-64 379 566
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.				76 265 898	
Rahavarat 1.1.				85 891 290	

Rahoituslaskelman sitova erä kaupunginvaltuustoon nähden on lainakannan muutos

Tilinpäätöslaskelmat

10.1. Tuloslaskelma

	2024	2023
	EUR	EUR
Toimintatuotot	226 054 136,84	205 946 597,15
Myyntituotot	75 217 385,23	63 773 203,23
Maksutuotot	30 705 144,27	24 401 429,88
Tuet ja avustukset	24 207 789,09	29 557 669,03
Vuokratuotot	61 511 569,69	60 835 144,80
Muut toimintatuotot	34 412 248,56	27 379 150,21
Valmistus omaan käyttöön	1 922 782,51	1 770 965,50
Toimintakulut	-760 647 543,15	-748 140 542,03
Henkilöstökulut	-335 620 693,17	-329 294 821,55
Palkat ja palkkiot	-271 021 755,44	-262 849 226,12
Henkilösivukulut	-64 598 937,73	-66 445 595,43
Eläkekulut	-56 909 678,54	-55 192 281,65
Muut henkilösivukulut	-7 689 259,19	-11 253 313,78
Palvelujen ostot	-275 901 068,04	-269 486 587,08
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-42 824 117,17	-45 622 262,63
Avustukset	-46 794 224,94	-45 047 189,05
Vuokratulot	-51 608 557,79	-54 539 350,19
Muut toimintakulut	-7 898 882,04	-4 150 331,53
Toimintakate	-532 670 623,80	-540 422 979,38
Verotulot	489 602 880,78	519 220 372,04
Kunnan tulovero	317 376 221,21	325 658 631,53
Kiinteistövero	79 003 150,85	73 263 431,84
Osuus yhteisöveron tuotoista	93 223 508,72	120 298 308,67
Valtionosuudet	73 705 941,00	80 773 647,00
Rahoitustuotot ja -kulut	36 131 686,44	37 030 036,95
Korkotuotot	23 339 637,71	22 026 637,91
Muut rahoitustuotot	29 732 027,57	27 078 197,83
Korkokulut	-16 632 751,59	-11 500 816,49
Muut rahoituskulut	-307 227,25	-573 982,30
Vuosikate	66 769 884,42	96 601 076,61
Poistot ja arvonalentumiset	-60 376 121,00	-66 127 413,37
Suunnitelman mukaiset poistot	-56 271 638,93	-58 373 936,29
Arvonalentumiset	-4 104 482,07	-7 753 477,08
Tilikauden tulos	6 393 763,42	30 473 663,24
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	1 702 926,93	2 034 425,27
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 800 000,00	0,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-5 212 049,68	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	84 640,67	32 508 088,51

10.2. Tase

VASTAAVAA	2024	2023
	EUR	EUR
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 804 509 445,09	1 688 497 434,98
Aineettomat hyödykkeet	19 977 115,47	19 743 656,24
Aineettomat oikeudet	1 777 986,79	2 517 259,25
Muut pitkävaikutteiset menot	8 244 048,10	11 703 673,98
Ennakkomaksut	9 955 080,58	5 522 723,01
Aineelliset hyödykkeet	951 215 477,87	851 372 245,63
Maa- ja vesialueet	154 007 710,45	151 786 775,59
Rakennukset	222 875 298,77	207 026 665,27
Kiinteät rakenteet ja laitteet	340 795 182,22	327 526 172,73
Koneet ja kalusto	10 342 259,88	11 101 302,28
Muut aineelliset hyödykkeet	4 073 154,02	3 919 291,98
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	219 121 872,53	150 012 037,78
Sijoitukset	833 316 851,75	817 381 533,11
Osakkeet ja osuudet	281 849 385,00	264 639 656,72
Muut lainasaamiset	551 302 106,75	552 576 516,39
Muut saamiset	165 360,00	165 360,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	40 453 869,84	40 713 180,97
Valtion toimeksiannot	10 256 164,45	11 998 677,77
Lahjoitusrahastojen varat	30 197 705,39	28 714 503,20
VAIHTUVAT VASTAAVAT	168 609 835,75	209 286 176,66
Vaihto-omaisuus	1 592 037,29	1 394 351,42
Aineet ja tarvikkeet	305 814,23	318 270,09
Keskeneräiset tuotteet	1 235 759,45	1 059 133,87
Ennakkomaksut	50 463,61	16 947,46
Saamiset	90 751 900,82	122 000 534,85
Pitkäaikaiset saamiset	517 515,63	1 492 188,24
Lainasaamiset	175 259,54	182 759,54
Muut saamiset	342 256,09	1 309 428,70
Lyhytaikaiset saamiset	90 234 385,19	120 508 346,61
Myyntisaamiset	12 305 785,51	12 059 832,68
Lainasaamiset	46 171 749,69	73 146 014,21
Muut saamiset	16 615 835,60	17 360 896,84
Siirtosaamiset	15 141 014,39	17 941 602,88
Rahoitusarvopaperit	50 245 049,20	45 823 110,11
Osakkeet ja osuudet	20 398 065,69	22 012 624,42
Joukkovelkakirjalainasaamiset	29 846 983,51	23 810 485,69
Rahat ja pankkisaamiset	26 020 848,44	40 068 180,28
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 013 573 150,68	1 938 496 792,61

VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	855 967 938,59	843 401 714,84
Peruspääoma	574 083 404,37	574 083 404,37
Muut omat rahastot	5 234 721,92	22 672,24
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	276 565 171,63	236 787 549,72
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	84 640,67	32 508 088,51
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	28 630 905,38	27 533 832,31
Poistoero	25 155 455,49	26 858 382,42
Vapaaehtoiset varaukset	3 475 449,89	675 449,89
PAKOLLISET VARAUKSET	24 733 362,26	19 601 182,19
Eläkevaraukset	1 368 300,00	1 481 720,76
Muut pakolliset varaukset	23 365 062,26	18 119 461,43
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	42 352 437,99	41 590 736,62
Valtion toimeksiannot	10 256 164,45	11 998 677,91
Lahjoitusrahastojen pääomat	32 096 273,54	29 592 058,71
VIERAS PÄÄOMA	1 061 888 506,46	1 006 369 326,65
Pitkäaikainen	774 643 537,32	701 303 009,84
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	760 650 122,19	687 282 740,79
Saadut ennakot	814 965,00	814 965,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	13 178 450,13	13 205 304,05
Lyhytaikainen	287 244 969,14	305 066 316,81
Joukkovelkakirjalainat	30 000 000,00	60 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	46 632 618,60	4 240 216,22
Lainat muilta luotonantajilta	88 583 432,08	111 706 672,71
Saadut ennakot	289 196,61	245 240,49
Ostovelat	61 717 303,79	58 337 009,66
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	6 945 606,89	10 505 329,38
Siirtovelat	53 076 811,17	60 031 848,35
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 013 573 150,68	1 938 496 792,61

10.3. Rahoituslaskelma

	2024	2023
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	44 265 109,56	78 970 623,88
Vuosikate	66 769 884,42	96 601 076,61
Tulorahoituksen korjauserät	-22 504 774,86	-17 630 452,73
Investointien rahavirta	-145 723 935,82	-150 082 724,01
Investointimenot	-182 298 717,94	-182 341 680,89
Rahoitusosuudet investointimenoihin	7 898 035,99	10 086 644,58
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	28 676 746,13	22 172 312,30
Toiminnan ja investointien rahavirta	-101 458 826,26	-71 112 100,13
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	1 274 409,64	10 778 695,73
Antolainasaamisten lisäykset	-19 808 941,00	-18 802 249,95
Antolainasaamisten vähennykset	21 083 350,64	29 580 945,68
Lainakannan muutokset	62 636 543,15	146 804 806,95
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	120 000 000,00	130 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 240 216,22	-54 240 216,22
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-53 123 240,63	71 045 023,17
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	27 922 480,72	-82 094 710,16
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 021 012,50	-228 553,38
Vaihto-omaisuuden muutos	-197 685,87	-22 802,52
Saamisten muutokset	31 248 634,03	-18 953 877,03
Korottomien velkojen muutokset	-4 149 479,94	-62 889 477,23
Rahoituksen rahavirta	91 833 433,51	75 488 792,52
Rahavarojen muutos	-9 625 392,75	4 376 692,39
Rahavarojen muutos	-9 625 392,75	4 376 692,39
Rahavarat 31.12.	76 265 897,64	85 891 290,39
Rahavarat 1.1.	85 891 290,39	81 514 598,00

10.4. Konsernituloslaskelma

	2024	2023
	€	€
Toimintatuotot	856 730 172	856 125 207
Myyntituotot (+)	723 943 174	726 000 849
Maksutuotot (+)	29 386 232	24 059 422
Tuet ja avustukset (+)	27 003 712	33 329 759
Vuokratuotot (+)	46 844 719	46 391 954
Muut toimintatuotot (+)	29 552 335	26 343 222
Valmisteverastojen muutos	7 990	0
Valmistus omaan käyttöön (+)	9 255 496	3 848 601
Toimintakulut	-1 322 654 355	-1 309 720 807
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot (-)	-391 909 534	-386 205 138
Henkilösivukulut		
Eläkekulut (-)	-77 865 367	-76 495 936
Muut henkilösivukulut (-)	-11 251 897	-14 989 388
Palvelujen ostot (-)	-274 471 677	-256 880 926
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-344 619 884	-366 385 852
Avustukset (-)	-39 374 007	-41 243 038
Vuokrakulut (-)	-64 064 568	-63 045 979
Muut toimintakulut (-)	-119 097 421	-104 474 550
Osuus osakkuusyhtiön voitosta/tappiosta	26 946 388	5 089 796
TOIMINTAKATE	-429 714 310	-444 657 203
Verotulot	483 318 498	513 468 851
Valtionosuudet (+)	140 878 500	147 462 651
Rahoitustuotot- ja kulut	-17 146 039	-10 501 442
Korkotuotot (+)	8 083 102	7 181 223
Muut rahoitustuotot (+)	9 321 586	8 071 323
Korkokulut (-)	-33 485 768	-24 486 261
Muut rahoituskulut (-)	-1 064 959	-1 267 726
VUOSIKATE	177 336 650	205 772 857
Poistot ja arvonalentumiset	-143 652 511	-155 114 517
Suunnitelman mukaiset poistot (-)	-143 395 529	-143 432 478
Omistuksen eliminointierot	1 733 915	508 963
Arvonalentumiset	-1 990 897	-12 191 002
TILIKAUDEN TULOS	33 684 139	50 658 340
Tilinpäätössiirrot	-5 211 528	48
Tilikauden verot	-3 062 262	-4 405 326
Laskennalliset verot	-2 961 949	-2 421 006
Vähemmistöosuudet	-813 349	-1 017 996
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	21 635 052	42 814 061

10.5. Konsernitase

VASTAAVAA	2024	2023
	€	€
PYSYVÄT VASTAAVAT	3 178 609 527	2 954 716 978
Aineettomat hyödykkeet	31 042 404	28 958 257
Aineettomat oikeudet	3 333 218	3 787 020
Muut pitkävaikutteiset menot	17 689 458	19 611 495
Ennakkomaksut	10 019 728	5 559 743
Aineelliset hyödykkeet	2 877 138 103	2 681 327 441
Maa- ja vesialueet	260 501 647	258 105 596
Rakennukset	1 369 816 650	1 309 646 423
Kiinteät rakenteet ja laitteet	656 303 618	630 854 050
Koneet ja kalusto	69 756 525	71 246 225
Muut aineelliset hyödykkeet	109 338 502	112 923 560
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	411 421 162	298 551 587
Sijoitukset	270 429 020	244 431 279
Osakkuusyhteisöosuudet	156 235 680	137 737 904
Osakkeet ja osuudet	85 571 178	77 721 860
Joukkovelkakirjasaamiset	3 295 307	3 257 723
Muut lainasaamiset	25 004 609	25 391 547
Muut saamiset	322 246	322 246
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	38 370 498	40 186 700
Valtion toimeksiannot	4 148 146	4 812 873
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	30 197 705	28 714 503
Muut toimeksiantojen varat	4 024 646	6 659 323
VAIHTUVAT VASTAAVAT	289 122 212	325 975 830
Vaihto-omaisuus	7 240 555	7 333 751
Aineet ja tarvikkeet	5 912 957	6 171 704
Keskeneräiset tuotteet	1 249 685	1 136 935
Valmiit tuotteet	27 449	7 767
Ennakkomaksu vaihto-omaisuudesta	50 464	17 345
Saamiset	134 720 991	152 229 873
Pitkäaikaiset saamiset	2 082 314	4 024 406
Lainasaamiset	1 375 260	1 382 760
Laskennalliset verosaamiset	356 057	690 967
Muut saamiset	350 998	1 944 041
Siirtosaamiset	0	6 638
Lyhytaikaiset saamiset	132 638 677	148 205 467
Myyntisaamiset	82 398 825	99 707 687
Lainasaamiset	311 979	225 440
Muut saamiset	23 913 736	21 569 603
Siirtosaamiset	26 014 136	26 702 738
Rahoitusarvopaperit	83 942 285	78 589 100
Osakkeet ja osuudet	26 544 695	27 987 269
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	392 157	392 157
Joukkovelkakirjalainasaamiset	31 066 137	25 232 639
Muut arvopaperit	25 939 296	24 977 035
Rahat ja pankkisaamiset	63 218 381	87 823 107
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 506 102 237	3 320 879 508

VASTATTAVAA	2024	2023
	€	€
OMA PÄÄOMA	1 231 611 928	1 203 535 705
Peruspääoma	574 083 404	574 083 404
Säätiöiden peruspääomat	29 002 943	29 002 943
Muut omat rahastot	85 959 934	79 518 763
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	520 930 595	478 116 534
Tilikauden yli-/alijäämä	21 635 052	42 814 061
VÄHEMMISTÖOSUUDET	81 206 911	78 851 843
PAKOLLISET VARAUKSET	25 108 362	20 058 282
Eläkevaraukset	1 368 300	1 481 721
Muut pakolliset varaukset	23 740 062	18 576 561
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	40 338 496	40 055 678
Valtion toimeksiannot	4 148 146	4 812 873
Lahjoitusrahastojen pääomat	32 165 703	29 662 010
Muut toimeksiantojen pääomat	4 024 646	5 580 795
VIERAS PÄÄOMA	2 127 836 540	1 978 378 000
Pitkäaikainen	1 726 432 786	1 582 651 973
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	1 622 142 731	1 472 959 873
Lainat julkisyhteisöiltä	19 213 414	26 541 236
Saadut ennakot	12 000	2 504
Liittymismaksut ja muut velat	54 429 770	54 595 410
Siirtovelat	50 000	0
Laskennalliset verovelat	30 584 871	28 552 948
Lyhytaikainen	401 403 754	395 726 027
Joukkovelkakirjalainat	30 000 000	60 000 000
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	85 304 177	31 372 994
Lainat julkisyhteisöiltä	6 458 732	5 805 102
Lainat muilta luotonantajilta	0	140 796
Saadut ennakot	13 855 441	13 463 322
Ostovelat	91 007 015	94 567 550
Liittymismaksut ja muut velat	66 997 947	72 018 702
Siirtovelat	85 924 841	97 343 678
Laskennalliset verovelat	21 855 602	21 013 883
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 506 102 237	3 320 879 508

10.6. Konsernin rahoituslaskelma

	2024	2023
	€	€
Toiminnan rahavirta	177 336 650	205 772 857
Vuosikate	-3 062 262	-4 405 326
Tilikauden verot	-37 352 356	-15 688 267
Tulorahoituksen korjauserät	136 922 032	185 679 265
	177 336 650	205 772 857
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-358 886 686	-350 508 150
Rahoitusosuudet investointimenoihin	7 898 036	10 086 645
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	27 005 374	42 057 255
	-323 983 276	-298 364 250
Toiminnan ja investointien rahavirta	-187 061 244	-112 684 985
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-99 967	0
Antolainasaamisten vähennys	425 984	1 025 120
	326 016	1 025 120
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	233 500 049	185 404 811
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-31 597 139	-73 086 839
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-35 986 552	60 130 354
	165 916 358	172 448 326
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	566 600	54 474
Muutokset vähemmistön osuudessa	1 549 562	37 635
	2 116 162	92 109
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	2 099 541	-901 063
Vaihto-omaisuuden muutos	93 196	72 488
Saamisten muutos	17 240 532	48 645 416
Korottomien velkojen muutos	-19 982 102	-191 167 845
	-548 833	-143 351 004
Rahoituksen rahavirta	167 809 704	30 214 552
Rahavarojen muutos	-19 251 540	-82 470 433
Rahavarojen muutos	-19 251 540	-82 470 433
Rahavarat 31.12.	147 160 666	166 412 207
Rahavarat 1.1.	166 412 207	248 882 640

11. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tulojen ja menojen kirjaamisperusteet

Menot ja tulot kirjataan suoriteperusteisesti poikkeuksena vähäiset liiketapahtumat sekä verotulot. Verotulot kirjataan tilinpäätöksessä verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan ao. tilikauden tuloksi.

Eriyttämismenon perusteella laadittujen tuloslaskelmien tuotot ja kulut on kohdistettu eriytetyille toiminnoille laskennallisesti noudattaen olennaisilta osin aiheuttamisperiaatetta.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin on kirjattu hankintahinnaltaan yli 20.000 euron realisoitavissa olevat hyödykkeet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja useammasta komponentista koostuvat yhteenkuuluvat kokonaisuudet, jotka tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta vaikuttavat tuotannontekijöinä useamman kuin yhden tilikauden ajan. Uudisrakennukset ja perusrakennukset sekä maa- ja vesialueet ovat hankintarajasta riippumatta kirjattu aineellisiin hyödykkeisiin. Kunnonossapitoimenot kirjataan vuosikuluksi. Tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintahintoihin vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty kohdassa 11.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien osakkeiden ja osuuksien tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden tasearvot perustuvat hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuviin välittömiin menoihin. Vaihto-omaisuuden arvostuksessa on käytetty varastokirjanpidossa painotetun keskiarvon menetelmää tai eräseurattavissa varastoissa erän ostohintaa. Tilikauden päättyessä jäljellä oleva vaihto-omaisuuden hankintameno aktivoidaan ns. alimman arvon periaatteen mukaiseen arvoon.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaissopimukset sisältävät koron- ja valuutanvaihtosopimuksia ja termiinejä sekä energiatoimialan

hyödykejohdannais sopimuksia. Sopimuksia käytetään konsernin varojen, velkojen ja vastuiden suojaukseen tai korkoperusteen muuttamiseen. Johdannais sopimuksilla suojaudutaan korko- ja valuuttariskeiltä. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on korkotason muutosten epäedullisten muutosten tasaaminen, kassavirtojen ennakoitavuuden parantaminen sekä korkokustannusten alentaminen. Kaupungin tavoitteena on suojautua korkoliikkeiden aiheuttamisilta ylimääraisiltä kustannuksilta sekä pitää lainoista aiheutuva rahoitusrasitus mahdollisimman matalana ja ennakoitavana. Kaikki koron- ja valuutanvaihtosopimukset tehdään aina suojaustarkoituksessa ja ne suojaavat koko lainakantaa. Energiatoimialan johdannais sopimukset on hankittu toimialan suojaamistarkoituksessa. Johdannais sopimusten käypä arvo on vuoden lopun markkinahinta, joka sisältää jaksotetut korot. Koron- ja valuutanvaihtosopimusten korot ja lyhytkaisten termiinien arvot on jaksotettu tuloslaskelmassa. Konserni ei ole luovuttanut koronvaihtosopimusten vastapuolille vakuuksia, mutta eräissä ulkomaisissa johdannaisyleissopimuksissa on sovittu kahdenvälisestä vakuuden luovuttamisesta. Toistaiseksi kaupunki ei ole luovuttanut vakuutta, mutta on saanut vastapuolilta vakuutta. Myös energiatoimialan sopimuksissa on vakuusjärjestelyjä. Lisäksi vastapuoliriskin pienentämiseksi yli 10 vuoden koronvaihtosopimuksissa on yleensä ns. Break Clause -lauseke, jossa molemmat osapuolet voivat purkaa sopimuksen sen hetken markkinahintaan. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on ilmoitettu liitetiedoissa.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset, velat ja muut sitoumukset on muutettu Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivän kurssiin.

Pakolliset varaukset

Eläkemenoperusteinen maksu poistui vuoden 2023 alussa, jonka jälkeen tuli voimaan tasausmaksu.

Ympäristövastuut on merkitty tuloslaskelmaan ja taseeseen arvioimalla saastuneen maa-alueen laskentahetken puhdistus- ja/tai kunnostuskustannukset. Käytössä olevan kaatopaikan vastaisiin sulkemis- ja jälkihoitomenoihin liittyvä varaus on tilikaudelle 2024 jaksotettu osuus ja se on merkitty tuloslaskelmaan ja taseeseen perustuen kustannuslaskelmiin kaatopaikan pintarakenteiden toteuttamisesta.

Muut erät

Erilliskorvaukset on jaksotettu henkilötasolla ansaintajaksoon perustuen. Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana olevat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimusten määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta. Tuloslaskelman toimintakuluihin kirjattu lomapalkkavelan määrä tilinpäätöspäivänä on laskettu henkilöittäin käyttäen palkanlaskentajärjestelmään perustuvien todellisten ansaittujen lomapäivien ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaapäivien määriä.

Eläke- ja sosiaaliturvamaksut on laskettu ja kirjattu jaksotettujen palkkojen perusteella käyttäen tammi-kuun 2025 sosiaalivakuutusmaksut -prosentteja.

2. Esittämistapamuutokset

Ei ilmoitettavaa.

3. Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Katso kohta 5.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Katso kohta 5.

5. Aikaisempia tilikausia koskevan virheen käsittely tilinpäätöksessä

Tapaturmavakuutusmaksujen ja taloudellisen tuen sekä rahastoitujen pääomavastikkeiden vuotta 2023 koskevat oikaisut on tehty vertailuvuoden tuloslaskelman tileille Muut henkilösivukulut 1,4 milj. euroa ja Vuokratulot 2,1 milj. euroa. Yhteisvaikutus vertailuvuoden toiminta- ja vuosikatteeseen sekä yli-/alijäämään on 3,6 milj. euroa. Vastaavien erien vuosien 2021-2022 oikaisut on tehty vertailuvuoden edellisten tilikausien yli- ja alijäämään tileille Muut velat/liittymismaksut 3,0 milj. euroa vähennystä ja osakkeet ja osuudet 4,3 milj. euroa lisäystä. Oikaisujen yhteisvaikutus lisää vertailuvuoden edellisten tilikausien yli-alijäämää 3,7 milj. euroa. Vertailuvuoden luvut on esitetty taseen liitetiedoissa.

6. Seuraavaan tilikauteen kohdistuvat olennaiset muutokset

Ei ilmoitettavaa.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen menetelmät

Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan peruspääomaosuuden mukaan. Tytäryhteisöt on yhdistelty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintamenomenetelmää. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle. Tytäryhtiöiden muodostamisessa alakonserneissa keskinäisen omistuksen eliminoinnissa on sovellettu hankintamenomenetelmää. Alakonsernien tytäryhteisöiden hankintojen yhteydessä syntynyt konserniaktiiva on kohdistettu omaisuuseriin ja ne poistetaan vaikutusaikanaan. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty sovellettua pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Voitosta ja tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty konserniyhteisöjen omistussuutta vastaava määrä. Osakkuusyhteisöjen hankintamenon ja hankintahetken oman pääoman ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle lukuun ottamatta alakonsernien osakkuusyhtiötä, joissa konserniaktiiva on jaksotettu.

Yhteisöt, joiden tilinpäätöstä ei ole toimitettu konsernikirjanpidon laatijalle 6.3.2025 mennessä, on jätetty yhdistelemättä (Pilot Turku Oy ja Turun Kauppaopetussäätiö). Yhdistelemättä on jätetty myös seuraavat konserniin kuuluvat yhteisöt, koska on katsottu, ettei yhdistely ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (KPL 6:3 §).

- Koy Paashuolto
- Forum Marinum säätiö
- Museoalus Sigynin säätiö
- Turun Musiikkijuhlasäätiö
- Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä
- Kiinteistö Oy Herttuankulman Kristoffer
- Kiinteistö Oy Villa Viiri
- Asunto Oy Raison Kertunlinna
- Asunto Oy Raison Hohtosini
- Asunto Oy Raison Keisarinviitta

Osakkuusyhteisöistä on jätetty yhdistelemättä yhteisöt, joiden merkitys omaan pääomaan on vähäinen.

Yllä mainittujen yhteisöjen samanaikainenkaan yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna konsernitilinpäätöksen antamaa oikeaa ja riittävää kuvaa konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Yhdistelemättä jättämisen vaikutus on selvitetty liitteessä omistukset muissa yhteisöissä.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen tuloslaskelmiin merkityt olennaiset sisäiset tuotot ja kulut on vähennetty konsernituloslaskelmaa laadittaessa. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty konsernitasetta laadittaessa. Olennaiset vaihto- ja käyttöomaisuuteen sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty siltä osin kun ne ovat tiedossa. Konsernin sisäiset kiinteistöverot on eliminoitu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Poistot on yhdistelty toimialakohtaisen suunnitelmapoistolaskennan mukaan. Kiinteistö- ja asuntoyhteisöihin, jotka noudattavat lyhennysmaksusuunnitelmien mukaista poistolaskentakäytäntöä, sovelletaan kiinteistötoimialalle soveltuvaa suunnitelmapoistojen laskentaa. Olennaisilta osin muiden kiinteistö- ja asuntotytyryhteisöjen alipoistot on oikaistu emon poistosuunnitelman mukaisiksi niiltä osin kuin ne ovat tiedossa. Osakkuusyhteisö Turun Teknologia- ja kiinteistöt Oy:n omistamien tytäryhteisöjen poistoja ei ole oikaistu emon poistosuunnitelman mukaisiksi, eikä puuttuvan oikaisun vaikutusta tulokseen tai edellisen tilikauden ylijäämään ole pystytty arvioimaan. Ennen 1.1.1997 yhtiöitettujen toimintojen käyttöomaisuuden sisäiset katteet on eliminoitu.

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä. Laskennallinen verovelka on esitetty kokonaisuudessaan pitkäaikaisena vieraana pääomana.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omaan pääomaan kuuluvista eristä.

Poikkeavat tilikaudet

Kaikilla yhdisteltävillä yhteisöillä on sama tilikausi.

Laskentaperiaatteiden yhdenmukaistaminen

Rakennusten arvoon tilikaudella aktivoidut korkomenot ovat konsernitilinpäätöstä laadittaessa oikaistu korkokuluksi. Arvonkorotukset on peruutettu.

Hyvinvointialueelle siirtyneiden omaisuus- ja pääomaerien aiheuttamat muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta annetun lain (616/2021) 4 luku sisältää säännökset uudistuksen omaisuusjärjestelyistä, mitä on noudatettu tämän tilinpäätöksen laadinnassa.

Omaisuusjärjestelyt vaikuttavat siihen, mitkä yhteisöt on yhdistelty kuntakonsernin konsernitilinpäätökseen, ja siten myös konsernitilinpäätöksen oikaisu- ja eliminointikirjauksiin.

Voimaanpanolain mukaan hyvinvointialueelle siirtyi konserniin kuuluvista yhteisöistä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän konserni, Varsinais-Suomen Eriyishuoltopiiriin kuntayhtymä, Kärkulla Samkommun ja Myllykoti Oy.

Muutoksen vaikutus konsernin vertailuvuoden avaavan taseen loppusummaan on -227,6 milj. euroa, pysyviin vastaaviin -193,8 milj. euroa ja omaan pääomaan -26,8 milj. euroa.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Tytäryhteisöistä ensimmäistä kertaa tilikaudella 2024 on yhdistelty Artukaisten Harjoitusjäähalli Oy ja TVT Asunnot Oy:n tytäryhteisön TVT Kodit Oy:n tytäryhtiö Asunto-osakeyhtiö Eerikinkulma Kaarina. Kiinteistö Oy Turun Metro muuttui osakkuusyhtiöstä tytäryhtiöksi.

Tilikaudella 2024 toiminnan päätti osakkuusyhteisö Green Industry Park Oy, tytäryhteisö Turun Ylioppi-laskyläsäätiön tytäryhtiö Ikituuri Oy ja tytäryhteisö Turku Touring Oy. Turku Touring Oy:ta ei ole yhdistelty Turun konsernitilinpäätökseen.

Tytäryhteisö TVT Asunnot Oy fuusioi omistamansa yhtiön Asunto-osakeyhtiö Turun Hiidenpuolen TVT Asunnot konsernin emoyhtiöön. Tytäryhteisö Arkea Oy sulautti omistamansa yhtiön PASSAA palvelut Oy:n, jota ei ole yhdistelty Turun konsernitilinpäätökseen.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Tuloslaskelman vertailuvuodelle on oikaistu tapaturmavakuutusmaksujen 2023 korjaukset muihin henkilösvukuluihin 1,4 milj. euroa. Tytäryhteisön rahastoituja pääomavastikkeita on oikaistu vertailuvuodelle -0,4 milj. euroa muihin toimintakuluihin. Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Paakkarlanpuiston rakennuksen poistoja on oikaistu vertailuvuodelle -0,07 milj. euroa ja poistojen oikaisun johdosta myös vähemmistöosuutta tilikauden tuloksesta on oikaistu 0,02 milj. euroa.

Taseen vertailuvuodelle on oikaistu Kiinteistö Oy Paakkarlanpuiston rakennusten arvoa -2,1 milj. euroa ja tämän johdosta myös vähemmistöosuutta on oikaistu -0,5 milj. euroa. Edellisten tilikausien ylijäämä on oikaistu 0,4 milj. euroa ja tilikauden ylijäämää 0,9 milj. euroa. Liittymismaksuista ja muista veloista on oikaistu tapaturmavakuutusmaksuja -3,0 milj. euroa.

Rahoituslaskelman vertailuvuodelle on oikaistu tapaturmavakuutusmaksuja toiminnan rahavirtaan 1,4 milj. eurolla ja korottomien velkojen muutokseen -1,4 milj. eurolla.

Liitetietoa 24 siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät on oikaistu vertailuvuoden osalta joukkoliikenteen lipputuloja ja muita siirtosaamisia 0,6 milj. euroa. Liitetietoa 25 oman pääoman erittely on korjattu vertailuvuoden edellisten tilikausien yli-/alijäämän osalta 0,4 milj. euroa ja tilikauden yli-/alijäämän osalta 0,9 milj. euroa. Liitetietoa 26 erittely poistoerosta, vapaaehtoisista varauksista ja laskennallisista veroista on korjattu vertailuvuoden poistoero -1,1 milj. euroa, vapaaehtoiset varaukset -2,2 milj. euroa ja laskennallisten verovelkojen muutokset 0,4 milj. euroa. Liitetietoa 30 koroton vieras pääoma on korjattu vertailuvuoden osalta velat muille/ muut velat -3,0 milj. euroa. Liitetietoa 38 vuokravastuut on korjattu leasingvastuista kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut 1,7 milj. euroa.

Tunnuslukuja on korjattu vertailuvuoden 2023 osalta:

Toimintatuotot/ Toimintakulut, % muutos 0,1 %

Vuosikate/Poistot, % muutos 0,6 %

Vuosikate, € / asukas muutos 5

Omavaraisuusaste, % muutos 0,1 %

Suhteellinen velkaantuneisuus, % muutos -0,2 %

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 € muutos 1340

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas muutos 7

Investointien tulorahoitus, % muutos 0,2 %

Lainanhoitokate muutos 0,1

Kassan riittävyys, pv muutos 1 pv

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000 € muutos 1 439

Tuloslaskelman liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Konsernihallinto	238 848 184,75	218 877 067,75	91 491 459,71	77 692 852,26
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	512 767 062,14	540 106 896,68	88 768 895,18	86 021 229,77
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus	72 959 589,01	67 992 777,44	26 672 509,17	25 508 904,09
Kulttuurin palvelukokonaisuus	11 708 642,56	11 114 836,52	5 592 471,75	5 565 587,23
Liikunnan palvelukokonaisuus	7 219 336,46	6 872 384,65	5 792 453,50	4 995 603,70
Elinvoiman palvelukokonaisuus	11 530 178,65	10 140 095,08	6 038 568,75	5 140 312,37
Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus	568 581,98	621 612,48	569 181,98	622 571,57
Muut toimielimet ja yhteisöt	1 128 596,80	399 536,16	1 128 596,80	399 536,16
Toimintatuotot yhteensä	856 730 172,34	856 125 206,75	226 054 136,84	205 946 597,15

* Turun kaupungin vertailuvuoden tiedot on muutettu vastaamaan tilinpäätösvuoden jaottelua

7. Verotulojen erittely

	Turun kaupunki	
	2024	2023
Kunnan tulovero	317 376 221,21	325 658 631,53
Osuus yhteisöveron tuotosta	93 223 508,72	120 298 308,67
Kiinteistövero	79 003 150,85	73 263 431,84
Verotulot yhteensä	489 602 880,78	519 220 372,04

8. Valtionosuuksien erittely

	Turun kaupunki	
	2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	-2 342 332,00	9 307 090,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-3 011 724,00	-2 685 624,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	47 344 861,00	42 811 397,00
Verotulomenetysten korvaus	31 715 136,00	31 340 784,00
Valtionosuudet yhteensä	73 705 941,00	80 773 647,00

9. Palvelujen ostojen erittely

	Turun kaupunki	
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	48 040 650,50	46 209 455,90
Muiden palvelujen ostot	227 860 417,54	223 277 131,18
Palvelujen ostot yhteensä	275 901 068,04	269 486 587,08

10. Valtuustoryhmille annetut tuet

Turun kaupunki		
	2024	2023
Perussuomalaiset	17 217,00	20 510,13
Suomen Keskusta	7 200,00	8 368,37
Kansallinen Kokoomus ja Suomen Kristillisdemokraatit	44 400,00	43 000,00
Suomen sosialidemokraattinen puolue	28 800,00	31 200,00
Vihreä liitto	24 000,00	24 000,00
Vasemmistoliitto	21 600,00	21 600,00
Ruotsalainen kansanpuolue	6 603,94	3 572,40
Kaupunginvaltuutettu Elina Sandelin	1 770,26	1 178,30
Kaupunginvaltuutettu Johannes Yrttiaho	1 795,51	1 193,71
Liike Nyt Turku	0,00	0,00
Järjen ääni	0,00	0,00
HT	0,00	0,00
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	153 386,71	154 622,91

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Kh 27.5.2024 § 180 Pysyvien vastaavien kirjanpito- ja poistolaskentaohjeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden laskennassa käytettävä poistosuunnitelma

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

KEHITTÄMISMENOT	5 v
AINEETTOMAT OIKEUDET	tasapoisto vuotta
ATK-ohjelmistojen lisenssioikeudet	5 v
Muut aineettomat oikeudet	5 v
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	tasapoisto vuotta
ATK-ohjelmistot (ei lisenssit)	5 v
Osallistuminen toisen yhteisön tiehankkeisiin	20 v
Osallistuminen toisen yhteisön ratahankkeisiin	40 v
Osallistuminen toisen yhteisön väylähankkeisiin	20 v
Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	10 v
Muut	5 v

ENNAKKOMAKSUT	ei poisteta
Ennakot aineettomista hyödykkeistä	
Ennakot muista pitkävaikutteisista menoista	

AINEELLISET HYÖDYKKEET

MAA- JA VESIALUEET	ei poisteta
--------------------	-------------

Maa- ja vesialueet

- maa- ja vesialueet
- kiinteistöjen liittymismaksut
- kiinteistöjen vuokraoikeudet ja niihin liittyvät liittymismaksut

Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset

RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT	tasapoisto vuotta
----------------------------	-------------------

Asuinrakennukset

- betoniset/teräksiset asuinrakennukset 45 v
- puiset asuinrakennukset 35 v
- perusparannukset 15 v

Hallinto- ja laitosrakennukset

- betoniset/teräksiset hallinto- ja laitosrakennukset 40 v
- puiset hallinto- ja laitosrakennukset 30 v
- perusparannukset 15 v

Tehdas- ja tuotantorakennukset

- tehdas- ja tuotantorakennukset 30 v
- perusparannukset 15 v

Muut rakennukset

- muut rakennukset 15 v
- perusparannukset 15 v

Kalliosuojat ja – tunnelit 40 v

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	tasapoisto vuotta
--------------------------------	-------------------

Maa- ja vesirakenteet

- kadut, tiet, torit, puistot 20 v
- teko- ja säännöstelyaltaat, padot 30 v
- sillat, laiturit, uimalat 30 v
- muut maa- ja vesirakenteet 30 v
- vedenjakeluverkosto 30 v
- viemäriverkko 30 v
- kaukolämpöverkko 20 v

-sähköjohdot, muuntoasemat ja ulkovalaistuslaitteet	20 v
(muut kuin katuihin, teihin ja siltoihin liittyvät)	
-puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	12 v
-muut putki- ja kaapeliverkot	20 v
-vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	12 v
-energiatuotannolliset laitoskoneet ja laitteet	20 v
-kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	20 v
-liikenteen ohjauslaitteet	12 v
-muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 v
KONEET JA KALUSTO	tasapoisto vuotta
-rautaiset alukset	15 v
-puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 v
-raskaat ajoneuvot (kuorma-autot, linja-autot, paloautot yms.)	10 v
-muut kuljetusvälineet (henkilöautot, pakettiautot, sairausautot yms.)	5 v
-muut liikkuvat työkoneet	7 v
-henk.koht. tietokoneet ja tulostimet, päätelaitteet	3 v
-mini- ja suurtietokoneet, yhteiskäyttöiset tulostimet sekä verkot	5 v
-muut raskaat koneet	7 v
-muut kevyet koneet	5 v
-sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 v
-ensikertainen kalustaminen	5 v
-muut koneet ja kalusto	3 v
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	
Luonnonvarat	käytön mukaan
Arvo- ja taide-esineet	ei poisteta
Muut aineelliset hyödykkeet (ns. kasvatettavat varat)	5-20 v
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	ei poisteta
Ennakkomaksut	
Keskeneräiset hankinnat	
SIJOITUKSET	ei poisteta
OSAKKEET JA OSUUDET	

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Eläkevaraus	1 481 720,76	1 915 062,68	1 481 720,76	1 879 390,32
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-35 672,36	0,00	0,00
Eläkevaraus 1.1.	1 481 720,76	1 879 390,32	1 481 720,76	1 879 390,32
Lisäykset	256 305,36	0,00	256 305,36	0,00
Vähennykset	-369 726,12	-397 669,56	-369 726,12	-397 669,56
Eläkevaraus 31.12.	1 368 300,00	1 481 720,76	1 368 300,00	1 481 720,76
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus	17 795 144,24	13 527 823,17	17 795 144,24	13 527 823,17
Lisäykset	2 601 000,00	5 265 000,00	2 601 000,00	5 265 000,00
Vähennykset	-1 143 886,37	-997 678,93	-1 143 886,37	-997 678,93
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 31.12.	19 252 257,87	17 795 144,24	19 252 257,87	17 795 144,24
Oikeudenkäyntivaraus	260 100,00	703 953,55	260 100,00	703 953,55
Lisäykset	4 048 587,20	260 100,00	4 048 587,20	260 100,00
Vähennykset	-260 100,00	-703 953,55	-260 100,00	-703 953,55
Oikeudenkäyntivaraus 31.12.	4 048 587,20	260 100,00	4 048 587,20	260 100,00
Potilasvahinkovastuuvaraus	0,00	11 069 271,39	0,00	0,00
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-11 069 271,39	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	521 317,19	471 117,19	64 217,19	64 217,19
Lisäykset	135 000,00	214 100,00	0,00	0,00
Vähennykset	-217 100,00	-163 900,00	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	439 217,19	521 317,19	64 217,19	64 217,19
Muutokset yhteensä	5 050 080,07	3 475 997,96	5 132 180,07	3 425 797,96

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	16 717 314,16	16 158 513,34	25 949 978,39	19 989 590,41
Rakennusten myyntivoitot	2 241 447,00	497 879,00	1 700 000,00	0,00
Osakkeiden myyntivoitot	442 139,74	1 226 674,09	442 139,74	1 121 250,88
Muut myyntivoitot	415 387,00	282 269,87	0,00	1 100,00
Myyntivoitot yhteensä	19 816 287,90	18 165 336,30	28 092 118,13	21 111 941,29

Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	0,00	1 000,00	0,00	1 000,00
Osakkeiden myyntitappio	310,95	16 215,98	33 249,20	54 690,60
Muut myyntitappiot	1 097 368,08	23 780,27	421 914,00	0,00
Myyntitappiot yhteensä	1 097 679,03	40 996,25	455 163,20	55 690,60

14. Satunnaiset tuotot ja kulut

Tilikaudelle ei ole kirjattu satunnaisia eriä.

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

Turun kaupunki

	2024	2023
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	23 810 800,36	23 247 845,69
Osinkotuotot muista yhtiöistä	1 865 520,79	1 643 935,81
Yhteensä	25 676 321,15	24 891 781,50

16. Poistoeron muutokset

Turun kaupungin poistoeroihin ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa.

TASEEN LIITETIEDOT

17. Kuluiksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa

18. Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa

19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet ja sijoitukset

Turun kaupunki

	2024	2023
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Poistamaton hankintameno	2 517 259,25	1 571 735,01
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	957 385,17
Siirrot erien välillä	44 034,03	626 927,92
Tilikauden poisto	-783 306,49	-638 788,85
Poistamaton hankintameno	1 777 986,79	2 517 259,25
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 777 986,79	2 517 259,25
Muut pitkävaikutteiset menot		
Poistamaton hankintameno	11 703 673,98	15 748 186,07
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-394 049,63
Poistamaton hankintameno 1.1.	11 703 673,98	15 354 136,44
Lisäykset tilikauden aikana	379 911,20	475 521,32
Siirrot erien välillä	560 838,25	771 628,57
Tilikauden poisto	-4 400 375,33	-4 897 612,35
Poistamaton hankintameno	8 244 048,10	11 703 673,98
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 244 048,10	11 703 673,98
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Poistamaton hankintameno	5 522 723,01	3 802 983,29
Lisäykset tilikauden aikana	5 093 444,74	3 108 296,21
Siirrot erien välillä	-604 872,28	-1 388 556,49
Arvonlennukset	-56 214,89	0,00
Poistamaton hankintameno	9 955 080,58	5 522 723,01
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 955 080,58	5 522 723,01

Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Poistamaton hankintameno	151 786 775,59	140 317 775,29
Lisäykset tilikauden aikana	2 642 734,33	11 348 950,18
Vähennykset tilikauden aikana	-419 018,47	-389 949,88
Siirrot erien välillä	0,00	510 000,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-2 781,00	0,00
Poistamaton hankintameno	154 007 710,45	151 786 775,59
Kirjanpitoarvo 31.12.	154 007 710,45	151 786 775,59
Rakennukset		
Poistamaton hankintameno	207 026 665,27	200 475 241,30
Lisäykset tilikauden aikana	17 218 125,37	13 503 362,98
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-892 000,00
Siirrot erien välillä	20 208 726,45	22 520 672,93
Tilikauden poisto	-20 394 067,25	-21 055 361,18
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-1 184 151,07	-7 525 250,76
Poistamaton hankintameno	222 875 298,77	207 026 665,27
Kirjanpitoarvo 31.12.	222 875 298,77	207 026 665,27
Poistoero 1.1.	16 452 997,18	17 365 687,80
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-830 791,45	-912 690,62
Kertynyt erotus 31.12.	15 622 205,73	16 452 997,18
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Poistamaton hankintameno	327 526 172,73	330 251 140,49
Lisäykset tilikauden aikana	19 386 863,55	13 889 971,31
Rahoitusosuudet tilikaudella	-3 020 435,00	-1 129 254,72
Vähennykset tilikauden aikana	-421 914,00	0,00
Siirrot erien välillä	22 979 811,74	11 600 254,93
Tilikauden poisto	-25 655 316,80	-26 940 584,70
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	-145 354,58
Poistamaton hankintameno	340 795 182,22	327 526 172,73
Kirjanpitoarvo 31.12.	340 795 182,22	327 526 172,73
Poistoero 1.1.	10 405 385,24	11 527 119,89
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-872 135,48	-1 121 734,65
Kertynyt erotus 31.12.	9 533 249,76	10 405 385,24
Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno	11 101 302,28	22 573 297,36
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-11 259 536,28

Poistamaton hankintameno 1.1.	11 101 302,28	11 313 761,08
Lisäykset tilikauden aikana	4 298 782,63	4 551 461,73
Rahoitusosuudet tilikaudella	-138 479,00	0,00
Siirrot erien välillä	119 227,03	77 668,68
Tilikauden poisto	-5 038 573,06	-4 841 589,21
Poistamaton hankintameno	10 342 259,88	11 101 302,28
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 342 259,88	11 101 302,28
Muut aineelliset hyödykkeet		
Poistamaton hankintameno	3 919 291,98	3 764 996,74
Lisäykset tilikauden aikana	153 862,04	154 295,24
Poistamaton hankintameno	4 073 154,02	3 919 291,98
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 073 154,02	3 919 291,98
Ennakkomaksut		
Poistamaton hankintameno	39 683 000,00	513 000,00
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	39 680 000,00
Siirrot erien välillä	-3 000,00	-510 000,00
Poistamaton hankintameno	39 680 000,00	39 683 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	39 680 000,00	39 683 000,00
Keskeneräiset hankinnat		
Poistamaton hankintameno	110 329 037,78	68 271 106,91
Lisäykset tilikauden aikana	117 156 721,96	84 414 789,01
Rahoitusosuudet tilikaudella	-4 739 121,99	-8 065 389,86
Siirrot erien välillä	-43 304 765,22	-34 208 596,54
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	-82 871,74
Poistamaton hankintameno	179 441 872,53	110 329 037,78
Kirjanpitoarvo 31.12.	179 441 872,53	110 329 037,78
Sijoitukset		
Tytäryhteisöosakkeet		
Hankintameno	170 679 534,38	167 713 891,76
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-544 967,99
Hankintameno 1.1.	170 679 534,38	167 168 923,77
Lisäykset	12 945 700,00	3 559 406,90
Vähennykset	-148 000,00	-48 796,29
Siirrot erien välillä	4 711 119,39	0,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-2 861 335,11	0,00
Hankintameno 31.12.	185 327 018,66	170 679 534,38
Kirjanpitoarvo 31.12.	185 327 018,66	170 679 534,38

Kuntayhtymäosuudet		
Hankintameno	337 937,73	54 677 551,97
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-54 339 614,24
Hankintameno 1.1.	337 937,73	337 937,73
Hankintameno 31.12.	337 937,73	337 937,73
Kirjanpitoarvo 31.12.	337 937,73	337 937,73
Osakkuusyhteisöosakkeet		
Hankintameno	84 827 931,44	79 986 624,15
Lisäykset	0,00	5 323 350,44
Vähennykset	-50 529,20	-482 043,15
Siirrot erien välillä	-4 711 119,39	0,00
Hankintameno 31.12.	80 066 282,85	84 827 931,44
Kirjanpitoarvo 31.12.	80 066 282,85	84 827 931,44
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno	13 095 903,17	10 061 115,06
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-268 830,00
Hankintameno 1.1.	13 095 903,17	9 792 285,06
Lisäykset	3 022 572,12	3 498 890,40
Vähennykset	-329,53	-195 272,29
Hankintameno 31.12.	16 118 145,76	13 095 903,17
Kirjanpitoarvo 31.12.	16 118 145,76	13 095 903,17
Joukkovelkakirjalainasaamiset, muut laina- ja muut saamiset		
Saamiset konserniyhteisöt		
Hankintameno	551 719 846,53	562 093 042,26
Lisäykset	19 808 941,00	18 802 249,95
Vähennykset	-20 734 631,57	-29 175 445,68
Hankintameno 31.12.	550 794 155,96	551 719 846,53
Kirjanpitoarvo 31.12.	550 794 155,96	551 719 846,53
Saamiset muut yhteisöt		
Hankintameno	1 022 029,86	1 427 529,86
Vähennykset	-348 719,07	-405 500,00
Hankintameno 31.12.	673 310,79	1 022 029,86
Kirjanpitoarvo 31.12.	673 310,79	1 022 029,86

* Turun kaupungin tytäryhteisöosakkeita on oikaistu vertailuvuoden osalta

20.-22. Omistukset muissa yhteisöissä

	Y-tunnus	Kun- nan omis- tus- osuus %	Kon- sernin omis- tus- osuus % *	Ääni- vallon osuus %	Konsernin osuus omasta pää- omasta (€)	Konsernin osuus vieraasta pääomasta (€)	Konsernin osuus tilikau- den tuloksesta (€)
Tytäryhteisöt							
Asunto- ja kiinteistöliiketoiminta							
Koy Paakarlaipuisto	0217761-9	58,0	78,0	78,0	2 157 050,26	30 270,22	19 480,39
Koy Turun Monitoimihalli **	0816425-3	60,3	60,3	87,0	14 784 717,78	1 855 037,52	1 520,76
Turun Ylioppilaskyläsäätiö	0142348-6		53,8	53,8	24 580 031,44	65 541 527,06	-422 569,93
Koy Turun monitoimitilat	2679106-6	100,0	100,0	100,0	1 896 100,43	43 529 045,09	-48 941,32
Koy Turun kaupunginteatteri	2630426-4	100,0	100,0	100,0	8 113 208,29	30 186 915,21	-115,58
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy	0831852-3	56,7	56,7	56,7	24 542 852,30	95 947 721,95	0,00
TVT Asunnot konserni	0872109-9	100,0	100,0	100,0	142 213 658,83	637 297 709,44	4 327 808,87
Koy Rukki	0220442-9		52,0	52,0	60 185,05	5 647,10	19,09
Asoy Ristisompa	0143268-1		51,0	51,0	235 609,61	11 281,41	1,63
Koy Turun Puistovalkama ***	0941804-0	30,4	69,6	69,6	3 388 869,42	2 378 651,78	47 076,85
Koy Vähähuhko	0143713-2		100,0	100,0	2 582 618,68	393 583,40	5 635,12
Turun Osakehuoneistot Oy	2344610-1		100,0	100,0	4 662 078,83	8 787 961,58	160 883,85
Turun Palvelutilat Oy	2554156-7		100,0	100,0	2 555,43	11 727 514,49	2,06
Koy Turun Kulkurin Valssi	2735243-6		100,0	100,0	2 731,14	11 860 116,66	21,90
Turun Päiväkodit Oy	2810676-3		100,0	100,0	724 353,53	13 829 681,22	329 542,95
TVT Kodit Oy	3138241-1		100,0	100,0	71 870,54	856 955,74	24,72
As Oy Eerikinkulma Kaarina	3495988-5		100,0	100,0	142 246,74	13 381 699,83	0,00
As Oy Raison Sointu 2	3195079-7		100,0	100,0	331 961,52	5 451 937,94	29,74
As Oy Raison Mansikka	0138243-4		100,0	100,0	536 012,87	7 819 111,78	9,80
As Oy Eerikinhovi Kaarina	1508762-0		100,0	100,0	195 757,78	11 479 404,94	43 644,73
Koy Paakarlaipuisto *	0217761-9		20,0	20,0	553 089,81	7 761,59	4 994,97
Etelä-Suomen Kodit Oy	2966719-1		100,0	100,0	281 332,87	847 600,66	141,69
Asoy Turun Viridi	2990392-4		100,0	100,0	157 495,19	5 397 122,50	0,00
Asoy Turun Löytöretkeilijä	2991308-1		100,0	100,0	97 327,74	5 613 684,83	0,00
KKOY Runosmäen monitoimitalo	3152976-7	75,0	75,0	75,0	2 681,00	16 546 867,63	0,00
Koy Turun Toripaviljongit	3113402-8	70,0	70,0	70,0	107 031,62	6 394 081,37	53 268,03
Koy Turun Nunnankatu 4	3276425-9		100,0	100,0	5 183 637,21	15 197 823,35	-18 271,28
KKOY Turun Härkätien päiväkotit	3285664-7		100,0	100,0	0,00	342 394,05	0,00
Artukaisten harjoitusjäähalli Oy	3460508-3		100,0	100,0	492 788,47	15 485,52	-9 711,53
Koy Turun Metro	3002362-5		82,7	82,7	3 191 839,33	497 723,57	390 466,07
Elinkeinotoiminta ja muu liiketoiminta							
Turun Aikuiskoulutussäätiö konserni	0142247-5		100,0	100,0	25 409 351,14	4 619 345,66	1 523 850,32
Koy Turun Artukaistentie 13	0934701-9		100,0	100,0	6 633 937,95	11 044 540,42	0,00
Koneteknologiakeskus Turku Oy *	1949777-4		7,3	7,3	12 676,00	23,11	1 515,89
Turun TAITO-Koulutus Oy *	3096094-2		20,0	20,0	189 350,39	83 286,07	105 979,43
Oy Turku Energia Ab konserni	0984944-9	100,0	100,0	100,0	173 656 501,00	255 555 985,00	27 271 609,00
Turku Energia Sähköverkot Oy	2001717-6		100,0	100,0	6 430 573,00	51 347 713,00	106 535,00
Turun Seudun Kaukolämpö Oy	0300342-6		60,8	60,8	268 838,86	1 523 440,30	13 166,02
Turun Satama konserni	2322326-6	100,0	100,0	100,0	35 594 142,80	59 338 342,58	2 817 555,15
Turun Vapaavarasto Oy	0141951-6		85,8	85,8	2 673 131,83	3 180 371,00	-283 615,01
Turun Vesihuolto Oy	1028215-2	100,0	100,0	100,0	35 546 262,49	115 626 907,49	2 291 656,07
Kuntec Oy*	2434427-0	20,0	20,0	20,0	459 928,36	306 443,32	160 812,26
Turun Seudun Puhdistamo Oy	1774713-5	62,1	62,9	62,9	13 741 179,62	55 286 559,08	0,00
Turun Seudun Vesi Oy	0141915-3	64,4	64,4	64,4	9 343 516,11	79 418 115,86	0,22
Turun Kaupunkiliikenne Oy	2240669-3	100,0	100,0	100,0	3 384 762,47	1 323 331,58	176 301,00
Kuntec Oy	2434427-0	80,0	100,0	80,0	2 299 641,78	1 532 216,60	804 061,29
Blue Industry Park Oy	2443161-4	100,0	100,0	100,0	6 787 009,31	165 320,78	-283 123,07
Turun Kaupunginteatteri Oy	2496346-9	100,0	100,0	100,0	3 744 662,29	2 847 414,19	-72 640,76
Turun ammattikorkeakoulu Oy	2528160-3	91,0	91,0	91,0	29 310 768,41	14 032 224,42	950 978,08
Koneteknologiakeskus Turku Oy	1949777-4	18,8	55,2	58,1	96 375,60	175,68	11 525,30

Tilinpäätöksen liitetiedot

Turku International Oy Ltd	2667334-2	100,0	100,0	100,0	14 880,20	199,04	-5 167,78
Business Turku konserni	2322323-1	95,4	95,4	95,4	4 429 961,18	2 888 444,69	490 536,83
Turun Seudun Kehitys Oy	2779774-2		57,4	57,4	90 408,11	484 869,68	37 806,13
Turun teknologia- ja tiedepuisto Oy	3006704-6	100,0	100,0	100,0	16 535,70	231 843,17	7 635,87
Arkea Oy	2443151-8	99,7	99,7	100,0	705 430,27	1 788 664,92	-857 074,78
Logomon tapahtumatilat Oy	2921497-7	51,0	51,0	51,0	5 306 365,67	8 341 564,01	29 032,84
Turku City Data Oy	2998382-1	100,0	100,0	100,0	183 127,22	96 357,83	-152 708,46
Turun konservatorio Oy	2962876-6	100,0	100,0	100,0	1 464 471,13	740 892,59	210 729,86
Turun TAITO-Koulutus Oy	3096094-2	80,0	100,0	100,0	946 751,95	416 430,37	529 897,16
Turku 2029 säätiö	2934847-3	100,0	100,0	100,0	32 594 297,56	23 627,02	-48 777,79
Turun Taiteen talo Oy	3272336-9	100,0	100,0	100,0	79 843,64	412 184,72	-446,83
Turun Raitiotie Oy	3294389-8	100,0	100,0	100,0	9 332 999,99	1 460 835,45	-497 847,29
Visit Turku Archipelago Oy	3296637-9	94,2	94,2	94,2	180 975,59	551 784,76	587,92
Turun Taito-kampus Oy	2777588-5	100,0	100,0	100,0	29 916,95	4 442 661,56	-15 001,89
Kuntayhtymät							
Varsinais-Suomen Liitto	0922305-9	41,5	41,5	41,5	1 058 052,00	744 510,97	77 173,42
Osakkuusyhteisöt							
Oy Turku Energia Ab konserni							
Svartisen Holding A/S			34,7	34,7	24 753 764,48	85 886 886,10	1 129 091,21
Turun Seudun Energiantuotanto Oy	1730092-3		43,5	43,5	29 948 008,27	119 682 402,19	13 150 769,69
Kolsin Voima Oy	2592000-6		22,5	22,5	6 760 928,41	55 252 753,56	-585 617,89
TVT Asunnot Oy konserni							
As Oy Turun Karjakuja 56	0143490-0		38,3	38,3	126 555,57	28 504,90	-4 285,92
As Oy Tornikartio	0599306-4		31,4	31,4	759 924,47	5 325,96	1,28
As Oy Talolankatu 6	0601220-5		28,6	28,6	400 708,30	3 209,17	8,34
Koy Jyrkkälänpolku	0142639-6		42,3	42,3	7 522,37	5 233 125,40	23,10
As Oy Turun Pernonpuisto	0143122-4		40,2	40,2	299 459,10	95 324,63	-0,25
Akseli Kiinteistöpalvelut Oy *	1889742-6		21,4	21,4	524 161,29	677 704,59	12 160,33
Haritun Huolto Oy	0483727-0		28,0	28,0	5 598,28	129 139,64	3 044,16
Jäkärlän Huolto Oy	0397623-6		25,5	25,5	69 213,98	25 248,89	-3 591,67
Mesipolun Autokatos Oy	0662510-8		23,5	23,5	7 150,66	74,88	9,16
Pernon Huolto Oy	0276615-7		20,1	20,1	2 686,08	952,05	-1 295,74
Varissuon Lämpö Oy *	1889741-8		19,3	19,3	1 457 947,74	115 867,00	-28 742,80
As Oy Käsityömasteri	0429349-6		35,8	35,8	1 109 514,73	141 235,62	1,64
Kaarea Oy	2925981-7	46,0	46,0	46,0	3 008 623,03	5 195 363,03	424 019,92
Koy Myllysarka	0528093-7	47,6	47,6	47,6	765 116,86	90 009,63	-2 788,66
Koy Turun Kirstinpuiston Pysäköinti	3275634-7	38,7	46,7	46,7	4 466 940,53	6 439,65	-2 129,91
Länsirannikon Työterveys Oy	2519386-5	20,0	20,0	20,5	719 124,16	972 227,47	222 340,90
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy konserni	1868393-8	22,46	22,5	22,5	5 980 064,74	11 306 020,78	605 227,52
Turun Teknologia- ja kiinteistöt Oy konserni	2349955-3	38,4	47,9	47,9	111 000 481,08	156 824 126,82	11 426 372,50
Koy Educty	0811012-4		100,0	100,0	48 359 439,18	12 149 125,63	505,42
Koy Biocity	0249601-1		100,0	100,0	45 273 761,51	6 849 037,06	652,49
Koy Datacity	0282387-9		99,4	99,4	51 191 275,47	5 461 849,25	602,93
Koy ICT-City	1834763-5		100,0	100,0	42 681 924,95	12 369 533,06	989,43
Koy Innovation City	2791894-6		100,0	100,0	4 700,42	8 399 481,14	328,06
Koy Electrocitiy	0139588-4		100,0	100,0	11 886 033,08	11 927 561,98	869,33
Koy Trivium City	2628476-9		100,0	100,0	6 698 108,54	12 277 513,34	1 052,16
Koy Kupittaaan Paviljonki	2658851-9		100,0	100,0	529 057,83	181 950,58	581,25
Koy Sportcity	2718490-3		100,0	100,0	6 043 071,45	12 602 126,89	-111 309,68
TScP Kehitys Oy	2677457-3		100,0	100,0	1 574 242,37	96 251,62	-55 300,87
Koy High Tech City	2173145-1		100,0	100,0	3 379,82	6 186 814,73	379,50
Koy Pharma City	1539681-0		100,0	100,0	19 509 117,08	4 730 670,29	770,30
Koy Infracity	3020647-2		100,0	100,0	29 620 415,51	5 075 745,60	340,59
Joki Turku Oy	3086737-7		100,0	100,0	1 156 501,55	291 453,75	4 076,01
Koy Industrycity	0941819-8		100,0	100,0	552 702,68	12 290 966,63	382,51
Koy Teollisuuskatu 36	3126105-1		100,0	100,0	496 150,23	959,45	349,26
Koy Parkcity	0841234-1		100,0	100,0	10 792 656,45	12 004 159,15	339,32
Koy Civilcity	0811011-6		100,0	100,0	17 220 489,15	8 180 492,39	955,68

Tilinpäätöksen liitetiedot

Koy Vitacity	3286172-9		50,0	50,0	-195 527,58	5 038 718,74	-196 074,26
Koy Turun Rautakatu 5	0754917-8		72,8	72,8	124 672,65	27 683,61	1 901,12
Koy Linkcity	0940568-8		100,0	100,0	1 951 331,88	-271,31	14 370,84
Koy Genecity	3142496-5		100,0	100,0	10 371 618,67	18 330 860,01	481,95
Koy Akvacity	3286172-9		100,0	100,0	10 599,61	9 169 760,92	4 030,06
SHIFT Events Oy	2794221-7		71,4	71,4	81 104,95	8 377,42	-169 976,02
Varissuon Lämpö Oy	1889741-8	2,5	24,3	24,3	1 833 894,42	145 744,49	-36 154,42
Kiertomaa Oy	2787387-2	49,0	49,0	49,0	650 244,14	257 814,71	50 459,94
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy							
As Oy Puolalanpuisto	0528096-1		25,4	25,4	410 634,55	5 856,01	2 783,11
Koy Liedon Parkki	2861230-8		20,0	20,0	226 929,19	584,87	-116,81
Haritun Huolto Oy	0483727-0		4,0	4,0	799,75	18 448,52	434,88
Koy Turun Kirstinpuiston Pysäköinti*	3275634-7		4,6	4,6	440 115,79	634,48	-209,85

EI YHDISTELTÄVÄT YHTEISÖT

Tytäryhteisöt

Koy Paashuolto	0217763-5	75,5	75,5	75,5	131 485,13	8 641,47	11 964,77
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy							
Koy Herttuankulman Kristoffer	3222257-2		100,0	100,0	0,00	1 667 081,00	0,00
Koy Villa Viiri	3299422-2		100,0	100,0	0,00	612 730,50	0,00
As Oy Raison Kertunlinna	2472435-3		100,0	100,0	272 348,42	20 251,58	0,00
As Oy Raison Hohtosini	3302862-4		100,0	100,0	1 000,00	0,00	0,00
As Oy Raison Keisarinviitta	3295645-3		100,0	100,0	1 000,00	0,00	0,00

Säätiöt

Forum Marinum säätiö	1509940-2		50,0	50,0	22 928,73	467 881,33	40 995,34
Museoalus Sigynin säätiö	1090652-7		66,7	66,7	301 957,12	43 363,88	186 720,86
Turun Musiikkijuhlasäätiö	0756623-4		100,0	100,0	-87 738,51	112 436,60	-142 133,66

Kuntayhtymät

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä	3312874-8	64,9	64,9	64,9	260 564,54	43 438,74	8 919,10
----------------------------------	-----------	------	------	------	------------	-----------	----------

Osakkuusyhteisöt

Koy Ilpoisten Liikekeskus	0142554-5	35,1	35,1	35,1	280 658,97	3 152,49	12,74
Koy Turun Kaskenlinna	2003415-2	49,9	49,9	49,9	77 184,17	5 433 019,72	49 527,30

Alakonsernin tytäryhtiöiden osuudet pääomasta ja tilikauden tuloksesta sisältyvät emon lukuihin.

*) Alakonserniin kuuluvan yhtiön konserninomistusosuus% on alakonsernin omistusosuus%.

**) Yhdistelty konserniin äänivallan mukaan.

***) Konsernin omistus on 100 %.

23. Saamisten erittely

Turun kaupunki

	2024	2024	2023	2023
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	4 550 680,67	0,00	1 836 350,01
Lainasaamiset	0,00	46 118 835,67	0,00	73 079 192,65
Siirtosaamiset	0,00	5 978 609,31	0,00	5 949 023,69
Yhteensä	0,00	56 648 125,65	0,00	80 864 566,35

Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	91 510,06	0,00	90 285,16
Yhteensä	0,00	91 510,06	0,00	90 285,16
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	149 500,06	0,00	196 088,04
Siirtosaamiset	0,00	42 630,00	0,00	286 478,10
Yhteensä	0,00	192 130,06	0,00	482 566,14
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	7 514 094,72	0,00	9 937 109,47
Lainasaamiset	175 259,54	52 914,02	182 759,54	66 821,56
Muut saamiset	342 256,09	16 615 835,60	1 309 428,70	17 360 896,84
Siirtosaamiset	0,00	9 119 775,08	0,00	11 706 101,09
Yhteensä	517 515,63	33 302 619,42	1 492 188,24	39 070 928,96
Saamiset yhteensä	517 515,63	90 234 385,19	1 492 188,24	120 508 346,61

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut siirtosaamiset	0,00	6 638,32	0,00	0,00
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	0,00	6 638,32	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	3 526 632,68	4 052 010,69	7 432 880,91	8 139 532,42
Valtion tuet ja avustukset	4 618 691,59	3 319 158,50	167 745,82	146 254,84
ELY- keskus, pakolaisten ja paluumuuttajien kustannukset	0,00	686 362,91	0,00	686 362,91
Valtion palkkatuki	0,00	1 172 788,61	0,00	1 172 788,61
Kuntien osuus liikennöinnin valtionosuuksista	1 882 203,57	3 477 000,00	1 882 203,57	3 477 000,00
Muut siirtosaamiset valtiolta	927 786,77	588 912,34	898 872,47	570 895,01
Joukkoliikenteen lipputulot	1 576 440,82	1 368 985,62	1 576 440,82	1 368 985,62
ELY tulkkauspalvelu	0,00	600 000,00	0,00	600 000,00
Taitaja 2025 -kilpailu	500 000,00	0,00	500 000,00	0,00
Verosaamiset	2 887 307,03	278 875,60	0,00	0,00
* Muut siirtosaamiset	10 095 073,91	11 158 643,76	2 682 870,80	1 779 783,47
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	26 014 136,37	26 702 738,03	15 141 014,39	17 941 602,88
Siirtosaamiset yhteensä	26 014 136,37	26 709 376,35	15 141 014,39	17 941 602,88

*Muut siirtosaamiset ryhmään sisältyy eriä, jotka yksinään eivät ole merkittäviä

** Turun kaupungin ja konsernin vertailuvuoden tiedoista on oikaistu joukkoliikenteen lipputuloja ja muita siirtosaamisia

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma	574 083 404,37	601 956 248,89	574 083 404,37	601 956 248,89
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-27 872 844,52	0,00	-27 872 844,52
Peruspääoma 1.1.	574 083 404,37	574 083 404,37	574 083 404,37	574 083 404,37
Peruspääoma 31.12.	574 083 404,37	574 083 404,37	574 083 404,37	574 083 404,37
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat				
Peruspääoma	29 002 943,29	29 015 785,03	0,00	0,00
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-12 841,74	0,00	0,00
Peruspääoma 1.1.	29 002 943,29	29 002 943,29	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	29 002 943,29	29 002 943,29	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	4 215 430,00	4 215 430,00	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 31.12.	4 215 430,00	4 215 430,00	0,00	0,00
Rakennusrahasto				
Rakennusrahasto	23 739 537,30	23 739 537,30	0,00	0,00
Rakennusrahasto 31.12.	23 739 537,30	23 739 537,30	0,00	0,00
Asuintalorahasto				
Asuintalorahasto	6 647 500,00	6 647 500,00	0,00	0,00
Asuintalorahasto 31.12.	6 647 500,00	6 647 500,00	0,00	0,00
V-L rahasto				
V-L rahasto	7 211 238,88	7 211 238,88	0,00	0,00
V-L rahasto 31.12.	7 211 238,88	7 211 238,88	0,00	0,00
Asumisoikeusrahasto				
Asumisoikeusrahasto	24 681 703,01	24 619 611,12	0,00	0,00
Lisäykset	1 245 676,32	62 091,89	0,00	0,00
Vähennykset	-16 555,02	0,00	0,00	0,00
Asumisoikeusrahasto 31.12.	25 910 824,30	24 681 703,01	0,00	0,00
Vahinkorahaston pääoma 1.1.				
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	22 672,24	22 672,24	22 672,24	22 672,24
Siirrot rahastoon	5 212 049,68	0,00	5 212 049,68	0,00
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	5 234 721,92	22 672,24	5 234 721,92	22 672,24
Muut rahastot				
Muut rahastot	13 000 681,10	13 000 681,10	0,00	0,00
Muut rahastot 31.12.	13 000 681,10	13 000 681,10	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	85 959 933,51	79 518 762,53	5 234 721,92	22 672,24
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	520 930 595,12	477 066 884,87	276 565 171,63	240 494 148,97
Hyvinvointialuemuutos	0,00	1 049 649,02	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	520 930 595,12	478 116 533,89	276 565 171,63	240 494 148,97
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	520 930 595,12	478 116 533,89	276 565 171,63	240 494 148,97
Tilikauden yli-/alijäämä	21 635 052,21	42 814 061,23	84 640,67	36 071 022,66
Oma pääoma yhteensä	1 231 611 928,50	1 203 535 705,31	855 967 938,59	850 671 248,24

* Turun kaupungin ja konsernin vertailuvuoden tietoa on oikaistu edellisten tilikausien yli-/alijäämän ja tilikauden yli-/alijäämän osalta Kaupungin edellisiin tilikausiin sisältyy satunnaisina ja poikkeuksellisinä erinä vesihuollon liittymismaksurahaston siirto, kaupungin liiketoiminnan yhtiöittämisestä aiheutuneita myyntivoittoja ja -tappioita sekä omaisuuden arvonalennuksia yhteensä noin 174 milj. euroa.

Konsernin edellisten tilikausien yli-/alijäämän avaavan taseen muutosten laskelma

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.2022	477 066 884,86
Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä konserni siirtynyt hyvinvointialueelle	-2 040 048,82
Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin siirtynyt hyvinvointialueelle	-456 589,44
Myllykoti Oy siirtynyt hyvinvointialueelle	-105 590,02
Pysyvien vastaavien sisäisen kate	3 505 719,50
Hyvinvointialueelle siirtyneet palautuskelvottomat liittymismaksut	146 157,80
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.2023	478 116 533,88

26. Erittely poistoerosta, vapaaehtoisista varauksista ja laskennallisista veroista

	Konserni	
	2024	2023
Poistoero 1.1.	52 152 165,47	53 946 799,12
Poistoeron muutos tilikaudella	-1 978 521,97	-1 794 633,65
Poistoero 31.12.	50 173 643,50	52 152 165,47
Vapaaehtoiset varaukset 1.1.	41 831 974,61	40 320 571,71
Vapaaehtoisten varausten muutos tilikaudella	5 218 269,72	1 511 402,90
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	47 050 244,33	41 831 974,61
Laskennalliset verovelat	49 566 831,64	47 258 668,49
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-22 627,56
Laskennalliset verovelat 1.1.	49 566 831,64	47 236 040,93
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat		
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	13 289 922,31	12 962 310,97
Hyvinvointialuemuutos	0,00	-22 627,56
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat 1.1.	13 289 922,31	12 939 683,41
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	36 276 909,33	34 296 357,52
Kauden muutos	2 873 641,35	2 330 790,70
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	428 674,18	350 238,90
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	2 444 967,17	1 980 551,80
Laskennalliset verovelat 31.12.	52 440 472,99	49 566 831,64
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	13 718 596,49	13 289 922,31
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	38 721 876,50	36 276 909,33
Laskennalliset verosaamiset 1.1.	690 967,06	1 159 118,97
Kauden muutos	-334 910,26	-468 151,91
Laskennalliset verosaamiset 31.12.	356 056,80	690 967,06

27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 122 880 781,30	1 051 385 187,52	292 761 904,79	329 365 079,39
Lainat julkisyhteisöiltä	195 161 099,67	196 676 914,53	191 357 743,00	191 387 187,00
Lainat muilta luotonantajilta	933 338,00	1 066 667,68	0,00	0,00
Yhteensä	1 318 975 218,97	1 249 128 769,73	484 119 647,79	520 752 266,39

28. Joukkovelkakirjalainat

	Turun kaupunki	
	2024	2023
Svenska AB (publ) kuntatodistus 13.11.2023 - 28.2.2024 korko % 4,08 kertalyhenteinen	0,00	25 000 000,00
Kuntarahoitus Oyj 12.12.2023 - 29.1.2024 korko % 4,07 kertalyhenteinen	0,00	35 000 000,00
Swedbank AB (publ) kuntatodistus 12.12.2024 - 3.1.2025 korko % 3,09 kertalyhenteinen	30 000 000,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	30 000 000,00	60 000 000,00

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Eläkevaraukset	1 368 300,00	1 481 720,76	1 368 300,00	1 481 720,76
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus	19 252 257,87	17 795 144,24	19 252 257,87	17 795 144,24
Oikeudenkäyntivaraus	4 048 587,20	260 100,00	4 048 587,20	260 100,00
Muut pakolliset varaukset	439 217,19	521 317,19	64 217,19	64 217,19
Pakolliset varaukset yhteensä	25 108 362,26	20 058 282,19	24 733 362,26	19 601 182,19

30. Koroton vieras pääoma

	Turun kaupunki			
	2024	2024	2023	2023
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	7 917 876,49	0,00	10 585 897,51
Muut velat	5 000,38	0,00	31 000,38	0,00
Muut velat, liittymismaksut	75 946,61	0,00	75 946,61	0,00
Saadut ennakot	814 965,00	0,00	814 965,00	0,00

Siirtyvät korot	0,00	0,00	0,00	29 932,00
Siirtovelat	0,00	1 568 536,53	0,00	1 029 950,00
Yhteensä	895 911,99	9 486 413,02	921 911,99	11 645 779,51
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	17 657,09
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	195 137,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	212 794,09
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	2 182 864,79	0,00	2 591 121,95
Muut velat, liittymismaksut	38 231,86	0,00	38 231,86	0,00
Siirtovelat	0,00	574 023,92	0,00	870 116,59
Yhteensä	38 231,86	2 756 888,71	38 231,86	3 461 238,54
Velat muille				
Ostovelat	0,00	51 616 562,51	0,00	45 142 333,11
Muut velat	886 653,52	6 945 606,89	887 507,44	7 537 445,98
Saadut ennakot	0,00	289 196,61	0,00	245 240,49
Muut velat, liittymismaksut	12 172 617,76	0,00	12 172 617,76	0,00
Siirtyvät korot	0,00	3 330 801,56	0,00	3 166 672,15
Siirtovelat	0,00	47 603 449,16	0,00	54 740 040,61
Yhteensä	13 059 271,28	109 785 616,73	13 060 125,20	110 831 732,34
Pitkä- ja lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	13 993 415,13	122 028 918,46	14 020 269,05	126 151 544,48

*Turun kaupungin ja konsernin vertailuvuoden tietoja on oikaistu muut velat muille osalta

31. Sekkitililimiitti

Turun kaupunki

	2024	2023
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	2 000 000,00	2 000 000,00
Siitä käyttämättä oleva määrä	2 000 000,00	2 000 000,00

32. Muiden velkojen erittely

Konserni

Turun kaupunki

	2024	2023	2024	2023
Liittymismaksut	53 458 206,98	53 662 476,75	12 286 796,23	12 286 796,23
Muut pitkäaikaiset velat	971 562,58	932 933,61	891 653,90	918 507,82
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat yhteensä	54 429 769,56	54 595 410,36	13 178 450,13	13 205 304,05

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Olennaiset pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut siirtovelat	50 000,00	0,00	0,00	0,00
Pitkäaikaiset siirtovelat yhteensä	50 000,00	0,00	0,00	0,00
Olennaiset lyhytaikaiset siirtovelat				
Korkojaksotukset	7 495 576,72	7 018 262,04	3 330 801,56	3 196 604,15
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	46 543 872,25	46 748 318,20	35 404 542,47	33 826 462,08
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 915 787,74	5 091 020,53	276 932,28	329 316,42
Valtion tuet, avustukset ja korvaukset	5 591 715,50	7 072 437,07	2 550 888,74	4 394 372,22
Muut tuet, avustukset ja korvaukset	2 062 266,33	2 529 283,56	2 062 266,33	2 529 283,56
Vakuutusmaksujen jaksotukset	71 317,52	1 022 028,64	0,00	0,00
European Urban Initiative avustus Turku	896 313,00	0,00	896 313,00	0,00
Varsinais-Suomen hyvinvointialue hyvityslasku	0,00	1 224 314,00	0,00	1 224 314,00
Tuloennakot	3 804 846,19	5 516 186,38	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuriministeriö, ammatillisen koulutuksen järjestäjien digikyvykkyyden kehittäminen	1 862 042,17	3 999 993,00	1 862 042,17	3 999 993,00
Opetus- ja kulttuuriministeriö, tasa-arvoavustus	1 153 032,26	1 824 120,23	1 153 032,26	1 824 120,23
Liikennöintikorvaus	307 446,06	703 988,00	307 446,06	703 988,00
Opetus- ja kulttuuriministeriö, Turvakolttu -hanke	0,00	643 353,52	0,00	643 353,52
Opetus- ja kulttuuriministeriö, Ammatillisen koulutuksen verkostohanke	0,00	1 848 218,31	0,00	1 848 218,31
Opetushallitus, Erityisavustus / maahanmuuttotaustaiset oppilaat	0,00	346 068,88	0,00	346 068,88
Opetushallitus, Tuetusti tavoitteisiin III -hanke	0,00	409 686,60	0,00	409 686,60
Avustus harjoitustilavuokrien korvaamiseen	889 267,20	954 591,36	889 267,20	954 591,36
* Muut siirtovelat	11 331 358,39	10 391 807,80	4 343 279,10	3 801 476,02
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	85 924 841,33	97 343 678,12	53 076 811,17	60 031 848,35
Siirtovelat yhteensä	85 974 841,33	97 343 678,12	53 076 811,17	60 031 848,35

* Muut siirtovelat ryhmään sisältyy eriä, jotka yksinään eivät ole merkittäviä

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

34. Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin tai osakkeita

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	648 366 008,42	537 834 976,72	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 176 386 264,75	977 530 365,85	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	20 673 594,77	26 478 699,06	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	178 397 121,28	209 334 874,28	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	1 354 783 386,03	1 186 865 240,13	0,00	0,00

35. - 37. Vakuudet

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Omaista puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut arvopaperit	23 741 524,08	23 741 524,08	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut muut vakuudet	113 335 694,04	104 220 141,04	150 000,00	160 000,00
Yhteensä	137 077 218,12	127 961 665,12	150 000,00	160 000,00
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut muut vakuudet	2 102 315,18	2 166 291,39	0,00	0,00
Yhteensä	2 102 315,18	2 166 291,39	0,00	0,00
Vakuudet yhteensä	139 179 533,30	130 127 956,51	150 000,00	160 000,00

38. Vuokravastuut

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut yhteensä	441 320 078,23	450 309 819,73	180 454 941,88	164 169 337,58
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	51 222 264,57	42 440 495,67	31 731 895,08	21 208 942,68
Lainavastuu, Kiinteistö Oy Turun Kaskenlinna	5 267 867,20	5 773 436,57	5 267 867,20	5 773 436,57
Leasingvastuut yhteensä	61 745 126,81	72 110 593,99	55 141 003,49	63 707 696,47
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	10 966 807,35	16 236 779,70	8 593 876,37	13 340 445,04
Leasingvastuista kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	12 836 366,90	13 430 004,88	12 836 366,90	13 430 004,88
Vuokravastuut yhteensä	508 333 072,24	528 193 850,29	240 863 812,57	233 650 470,62

Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta

* Turun kaupungin ja konsernin vertailuvuoden tietoihin on oikaistu leasingvastuista kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut

39. - 40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Takaussitoumukset				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	222 051 064,66	232 132 111,78
Muiden puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	4 809 398,61	5 364 329,61	4 809 398,61	5 364 329,61
Takaussitoumukset yhteensä	4 809 398,61	5 364 329,61	226 860 463,27	237 496 441,39
Muut takaus- ja vastuusitoumukset				
Näyttelyvakuudet				
Jäljellä oleva pääoma	841 748,00	1 256 770,00	841 748,00	1 256 770,00
Muut takausvastuut yhteensä	841 748,00	1 256 770,00	841 748,00	1 256 770,00
Muut takaus- ja vastuusitoumukset yhteensä	5 651 146,61	6 621 099,61	227 702 211,27	238 753 211,39

	Turun kaupunki	
	2024	2023
Turun osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	1 744 604 323,00	1 641 744 610,00
Turun mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	1 872 129,00	1 306 868,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista aiheutuvat veloitteet	37 209 891,50	46 086 502,50	37 209 891,50	46 086 502,50
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	3 576 298,00	11 157 500,00	3 576 298,00	11 157 500,00
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut	1 212 372,14	1 058 267,20	0,00	0,00
Pitkäaikaiset investointisopimukset	124 149 759,99	145 597 966,67	124 149 759,99	145 597 966,67
Yhteistyö ja kumppanuussopimukset	20 600 000,00	26 000 000,00	20 600 000,00	26 000 000,00
Sopimusvastuut yhteensä	183 172 023,63	218 742 736,37	181 959 651,49	217 684 469,17
Arvonlisäveron palautusvastuu	19 307 684,75	20 097 489,66	0,00	2 799,49
Turun ammattikorkeakoulu Oy:n hankkeiden omarahoitusvastuu	4 826 014,00	4 818 980,00	0,00	0,00
Turun Satama Oy:n eläkevastuu	2 234 182,80	2 513 455,65	0,00	0,00
Muut taloudelliset vastuut	766 787,00	324 326,00	766 787,00	324 326,00

Koronvaihtosopimukset 1. ryhmä				
Koronvaihtosopimuksilla suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Kaikki sopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa.				
Viimeisin sopimus erääntyy 21.8.2051				
Sopimus erääntyy 21.11.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-325 509,00	-357 347,00	-325 509,00	-357 347,00
Korko maksetaan	3,838	3,838	3,838	3,838
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 15.2.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	302 654,00	1 602 597,00	302 654,00	1 602 597,00
Korko maksetaan	0,696	0,696	0,696	0,696
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 30.9.2038 4)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,000	10 000 000,000	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 980 835,52	-1 873 431,22	-1 980 835,52	-1 873 431,22
Korko maksetaan	4,045	4,045	4,045	4,045
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 15.1.2026				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	384 509,82	1 011 584,74	384 509,82	1 011 584,74
Korko maksetaan	0,976	0,976	0,976	0,976
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 2.4.2046				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	5 855 013,15	6 777 465,44	5 855 013,15	6 777 465,44
Korko maksetaan	1,208	1,208	1,208	1,208
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 7.3.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	150 589,00	876 679,00	150 589,00	876 679,00
Korko maksetaan	0,817	0,817	0,817	0,817
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk

Sopimus erääntyy 7.5.2024				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0,00	40 000 000,00	0,00	40 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0,00	783 596,00	0,00	783 596,00
Korko maksetaan		-0,016		-0,016
Korko saadaan		Euribor 3 kk		Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 30.9.2050 3) 4)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 071 887,15	-1 930 816,40	-2 071 887,15	-1 930 816,40
Korko maksetaan	2,120	2,120	2,120	2,120
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 27.10.2033 1)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 793 075,080	-974 143,750	-1 793 075,08	-974 143,75
Korko maksetaan	2,213	2,213	2,213	2,213
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 25.11.2030				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	100 000 000,00	50 000 000,00	100 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	17 645 765,37	19 125 886,85	17 645 765,37	19 125 886,85
Korko maksetaan	0,000	0,000	0,00	0,00
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 22.8.2050				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	25 000 000,00	25 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	10 216 950,69	11 051 951,00	10 216 950,69	11 051 951,00
Korko maksetaan	0,163	0,163	0,163	0,163
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 28.5.2029				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	0,00	50 000 000,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-798 313,00	0,00	-798 313,00	0,00
Korko maksetaan	2,545		2,545	
Korko saadaan	Euribor 3 kk		Euribor 3 kk	
Sopimus erääntyy 7.5.2032 (alkaen 7.5.2024) 3)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	3 072 482,33	3 139 294,80	3 072 482,33	3 139 294,80
Korko maksetaan	1,31	1,31	1,31	1,31
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk

Sopimus erääntyy 13.3.2024 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0,00	64 646,77	0,00	0,00
Korko maksetaan		1,360		
Korko saadaan		Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 31.8.2035 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	86 380,71	146 808,13	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,025	2,025		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 24.6.2035 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	175 580,85	240 095,48	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,885	1,885		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 12.9.2044 (TYS)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	82 870,29	120 693,86	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,870	1,870		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 12.9.2038 (TYS)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	2 999 120,80	2 506 518,42	0,00	0,00
Korko maksetaan	0,135	0,135		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 15.1.2044 (Oy Turku Energia Ab)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	12 967 623,00	13 371 841,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 991 193,00	-1 932 139,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	3,906	3,906		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 22.9.2036 (Turun Seudun Puhdistamo Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	11 707 315,00	12 682 925,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 867 884,28	2 151 180,93	0,00	0,00
Korko maksetaan	Euribor 6 kk -2,75	Euribor 6 kk -2,75		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		

Sopimus erääntyy 23.10.2031 (Turun Seudun Puhdistamo Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 500 000,000	10 500 000,000	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 707 592,000	2 040 686,000	0,00	0,00
Korko maksetaan	-0,170	-0,170		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 3.7.2038 (Turun Seudun Puhdistamo Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	20 000 000,00	20 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	5 602 567,00	6 220 902,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	0,157	0,157		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 15.8.2031 (Turun Seudun Vesi Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	2 766 093,55	3 681 005,41	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,350	1,350		
Korko saadaan	-0,563/ Euribor 3 kk	-0,563/ Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 10.12.2040 (Turun Seudun Vesi Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-436 294,94	174 856,75	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,500	2,500		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 11.3.2024 (Turun Vapaavarasto Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0,00	700 003,000	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0,00	4 940,00	0,00	0,00
Korko maksetaan		1,100		
Korko saadaan		Euribor 6 kk		
Koronvaihtosopimukset 2. ryhmä				
Tehty vastaavamääräisen kiinteäkorkoisen lainan koron muuttamiseksi vaihtuvaksi.				
Järjestelyä vastaavan lainan käypä arvo ja johdannaisen käypä arvo vastaavat vastakkaismerkkisinä toisiaan järjestelyn sisällön vuoksi. Koronvaihtosopimuksen saatava kiinteän koron kassavirta ei realisoitu kaupungille, vaan jää vastapuolen taseeseen ja maksetaan järjestelyn lopussa kumuloituneena korkona lainan antajalle. Kohde-etuutena olevan lainan nimellispääoma on 20 000 000 euroa. Edellä mainitun vuoksi johdannaisen nimellisarvoa ja käypää arvoa ei lasketa mukaan yhteissummiin.				

Sopimus erääntyy 2.12.2043 2) 5)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	9 231 465,07	7 161 263,11	9 231 465,07	7 161 263,11
Korko maksetaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Korko saadaan				
Koronvaihtosopimukset 3. ryhmä				
Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset suojaavat koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla muutetaan vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Sopimukset alkavat aikaisintaan 22.9.2026 ja erääntyvät viimeistään 7.11.2053				
Sopimus erääntyy 7.11.2053 (alkaen 7.5.2032)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	8 603 418,86	8 474 740,07	8 603 418,86	8 474 740,07
Korko maksetaan	0,500	0,500	0,500	0,500
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 22.9.2036 (Turun Seudun Puhdistamo Oy) (alkaen 22.9.2026)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	9 756 095,00	9 756 095,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-540 816,79	-496 570,42	0,00	0,00
Korko maksetaan	3,480	3,480		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 15.8.2046 (Turun Seudun Vesi Oy) (alkaen 15.8.2031)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-940 232,00	-771 368,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,080	2,080		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 5.9.2051 (Turun Seudun Vesi Oy) (alkaen 5.9.2031)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 549 404,00	-1 395 981,63	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,820	1,820		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Yhteensä nimellisarvot	804 931 033,00	757 010 864,00	515 000 000,00	455 000 000,00
Yhteensä käypät arvot (pankin ilmoituksen mukaan)	49 091 912,22	60 464 331,23	39 261 763,47	47 708 056,53

- 1) Vastapuolella oikeus jatkaa sopimusta 9 vuodella vuonna 2033.
- 2) Vastapuolella oikeus keskeyttää sopimus 2028. Kaupungilla on sama oikeus koronvaihtosopimukseen kohdistuvassa lainassa.
- 3) Koronvaihtosopimuksen korkosuoja rajoittuu 5 %:n (3 kk:n euribor).
- 4) Sopimuksessa on molemmilla osapuolilla n. Break Clause eli purkuoikeus markkinahintaan vastapuolen luottoriskin vähentämiseksi.
- 5) Sopimuksessa on vakuussopimus vastapuolen luottoriskin vähentämiseksi, joka koskee molempia osapuolia.

Kaupunginhallituksen (Kh 4.12.2023) päätöksen mukaan kaupungin suojausaste pyritään pitämään 60 - 90 %:n vaihteluvälin sisällä suhteessa vuodenvaihteen pitkäaikaiseen lainakantaan.

Emon suojausaste oli 83 % per 31.12.2024, josta voimassaolevat koronvaihtosopimukset yhteensä 485 meur (kaikki yhteensä 515 meur).

Pitkäaikaisten lainojen ja kuntatodistusten efektiivinen korko oli 1,68 % vuonna 2024 mukaan lukien voimassa olevat suojaukset.

Yhden prosenttiyksikön korkojen nousu / lasku muuttaisi emon lainasalkun efektiivistä korkoa ja johdannaisposition käypää arvoa vuonna 2025 seuraavasti:

Korkokäyrän tasomuutos, bp		Johdannaisposition käypä arvo, Meur*	Huomioita: Simuloinnissa ei ole huomioitu vuoden 2025 talousarviolainoja, koska niiden määrää tai korkosidonnaisuutta ei ole vielä päätetty / tiedossa.
-100 bp (-1,0 %)		4,8	
-50 bp (-0,5 %)		22,9	
tilanne 31.12.2024		39,3	
+50 bp (+0,5 %)		45,1	
+100 bp (+1,0 %)		67,9	
*) Simulointi koskee tilannetta per 31.12.2024, Dirty price eli korot mukana arvossa.			

	Konserni		Turun kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Päästöoikeudet				
Turku Energian päästöoikeudet				
Hallussa olevien päästöoikeuksien määrä 31.12. (CO ₂ tonnia)	125 065	189 567	0	0
Toteutuneiden päästöjen määrä (CO ₂ tonnia)	85 065	109 718	0	0
Päästöoikeuksien ostot (euroa)	40 000,00	75 500,00	0,00	0,00
Vireillä olevat oikeudenkäynnit				
Hallinto-oikeus	12 037,20	800,00	12 037,20	800,00
Hovioikeus	313 300,00	0,00	313 300,00	0,00
Varsinais-Suomen käräjäoikeus	198 500,00	52 000,00	198 500,00	52 000,00
Markkinaoikeus	28 000,00	15 848,00	28 000,00	15 848,00
Välitysmenettely	3 300 000,00	0,00	3 300 000,00	0,00
Vireillä olevat oikeudenkäynnit yhteensä	3 851 837,20	68 648,00	3 851 837,20	68 648,00

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilötyövoima 31.12.

Turun kaupunki

	2024	2023
Konsernihallinto	539,0	538,7
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	372,2	359,7
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus	4 231,0	4 211,3
Kulttuurin palvelukokonaisuus (1.6.2023 lukien)	375,3	385,4
Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus (1.6.2023 lukien)	113,8	102,4
Liikunnan palvelukokonaisuus (1.6.2023 lukien)	114,1	114,5
Elinvoiman palvelukokonaisuus (1.9.2023 lukien)	453,2	473,7
Muut toimielimet ja yhteisöt	4,0	4,0
Henkilöstötyövoima yhteensä	6 202,6	6 189,7

43. Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut

Henkilöstökulut ovat yhteensä 335 620 693,17 euroa.

Henkilöstökulut on eritelty tuloslaskelmassa.

Pysyviin vastaaviin aktivoitu kaupungin oman työn osuus, yhteensä 1 922 782,51 euroa on kirjattu valmistus omaan käyttöön –tilin kautta taseeseen tuloslaskelmaan kirjattuja henkilöstökuluja vähentämättä.

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Turun kaupunki

	2024	2023
Keskustan Turun kunnallisjärjestö ry	12 646,50	9 298,50
Keskustan Varsinais-Suomen piiri ry	417,00	284,25
Turun Kokoomus r.y.	50 638,00	44 665,50
Perussuomalaisten Varsinais-Suomen piiri - Sann-finländarnas Egentliga Finlands krets ry	523,50	299,00
Turun Kristillisdemokraatit - Kristdemokraterna i Åbo ry	2 791,14	1 882,14
Svenska Folkpartiet i Åbo rf	15 835,66	12 483,14
Svenska folkpartiet i Egentliga Finland rf	0,00	65,00
Turun Perussuomalaiset ry	21 446,31	19 335,84
Turun Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry	61 565,72	51 020,74
Turun vihreä kunnallisjärjestö ry	42 185,00	35 561,50
Turun Vasemmistoliitto, Vänsterförbundet i Åbo rf	51 177,61	39 853,72
Varsinais-Suomen Vasemmistoliitto ry	497,50	778,75
Liike Nyt Turku ry	1 997,60	2 276,30
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	261 721,54	217 804,38

45. Tilintarkastajien palkkiot

Turun kaupunki

	2024	2023
Tilintarkastuspalkkiot	56 734,80	63 801,24
Tilintarkastajien lausunnot	14 315,00	27 900,00
Muut palkkiot	104 054,64	73 452,45
Palkkiot yhteensä	175 104,44	165 153,69

46. Intressitahot

Turun kaupunki

	2024	2023		
	Liiketoimen arvo	Liiketoimen arvo	Intressisuhteen luonne	Muut tiedot
Turun musiikkijuhlasäätiö sr	296 000,00	296 000,00	esittävän taiteen tukeminen sopimus pohjaisesti	
Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli	835 743,19	828 420,36	liikuntaolosuhteiden tukeminen	osa liiketoimen arvosta voidaan laskea kaupalliset ehdot täyttäväksi
Turun Kaupunginteatteri Oy	6 653 000,04	6 822 999,96	esittävän taiteen tukeminen sopimus pohjaisesti	

47. Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024	2023
	EUR	EUR
Rahoitustuotot ja -kulut	5 212 049,68	3 378 727,49
Korkotuotot	1 665 307,58	1 933 587,69
Muut rahoitustuotot	3 784 576,08	1 986 484,95
Muut rahoituskulut	-237 833,98	-541 345,15
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	5 212 049,68	3 378 727,49
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	5 212 049,68	3 378 727,49
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-5 212 049,68	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	3 378 727,49

TASE 31.12.2024

	2024	2023		2024	2023
	EUR	EUR		EUR	EUR
PYSYVÄT VASTAAVAT	10 000 000,00	10 000 000,00	OMA PÄÄOMA	58 349 762,71	53 137 713,03
Sijoitukset	10 000 000,00	10 000 000,00	Muut omat rahastot	5 234 721,92	22 672,24
Muut lainasaamiset	10 000 000,00	10 000 000,00	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	53 115 040,79	49 736 313,30
			Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	3 378 727,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT	48 349 762,71	43 137 713,03			
Saamiset	2 104 713,51	1 314 602,92			
Lyhytaikaiset saamiset	2 104 713,51	1 314 602,92			
Saamiset kunnalta	1 466 631,85	551 736,41			
Siirtosaamiset	638 081,66	762 866,51			
Rahoitusarvopaperit	46 245 049,20	41 823 110,11			
Osakkeet ja osuudet	16 398 065,69	18 012 624,42			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	29 846 983,51	23 810 485,69			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	58 349 762,71	53 137 713,03	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	58 349 762,71	53 137 713,03

RAHOITUSLASKELMA 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024	2023
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	5 212 049,68	3 378 727,49
Rahoitustuotot ja -kulut	5 212 049,68	3 378 727,49
Toiminnan ja investointien rahavirta	5 212 049,68	3 378 727,49
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-790 110,59	-88 853,74
Saamisten muutokset kunnalta / kuntayhtymältä	-914 895,44	71 347,96
Saamisten muutokset muilta	124 784,85	-160 201,70
Rahoituksen rahavirta	-790 110,59	-88 853,74
Rahavarojen muutos	4 421 939,09	3 289 873,75
Rahavarojen muutos	4 421 939,09	3 289 873,75
Rahavarat 31.12.	46 245 049,20	41 823 110,11
Rahavarat 1.1.	41 823 110,11	38 533 236,36

48. Eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat

Kilpailulain 30 d §:n perusteella julkisyhteisön on 1.1.2020 alkaen tullut eriyttää kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamansa taloudellinen toiminta kirjanpidossaan. Eriytetyn toiminnan tuotot ja kulut esitetään tilikausikohtaisena tuloslaskelmana, joka johdetaan toimijan kirjanpidosta.

Turun kaupungilla on tunnistettu vuodelta 2024 kuusi toimintoa, joiden nähdään täyttävän kilpailulain mukaisen kirjanpidon eriyttämisvelvoitteen ja joista on laadittu toiminnan taloutta kuvaavat tuloslaskelmat. Näitä toimintoja ovat kaupungin omistamien tai hallinnoimien tilojen, konserttitalon ja venepaikkojen vuokraustoiminta sekä it-palvelujen ja museokauppojen tuotteiden myynti. Lisäksi uutena, toiminnan volyymin kasvusta johtuen vuodesta 2024 alkaen eriytettävänä toimintona esitetään laskelma hankintapalveluiden myynnistä konserniyhteisöille.

Eriytettävien toimintojen kustannuslaskennassa on noudatettu Kuntien ja kuntayhtymien automatisoidun talousraportoinnin käsikirjassa esitettyjä kustannuslaskennan periaatteita sekä kaupungin sisäistä kustannuslaskennan opasta (Säännöstö Kh 17.4. 2001 § 428). Myytävien palvelujen ja tavaroiden hinnoittelusta on annettu ohjeet hallintosäännön perusteella annetuissa taloudenpidon periaatteissa.

Kustannukset on kohdennettu laskelmille aiheuttamisperiaatteella, joka on määritelty toimintokohtaisesti. Konserttitalon vuokraustoiminnan osalta kustannusten kohdennusperusteena on käytetty ulkoisen vuokraustoiminnan toteutuneiden käyttötuntien osuutta kokonaiskäytöstä. Venepaikkojen vuokrauksen ja museokauppojen osalta aiheuttamisperiaate on arvioitu kustannuslajikohtaisesti.

Tilojen vuokrauksen eriyttämislaskelma pohjautuu menojen rakennuskohtaiseen seurantaan. It-palvelujen laskelmassa eriytettävälle palvelulle on kohdistettu ulkoisten hankintojen lisäksi palvelukeskuksen kustannuksia, jotka koostuvat välittömistä palvelunhallinnan henkilöstökustannuksista sekä välillisistä kustannuksista toimintaan kohdentuvan henkilöstön määrän mukaisesti.

Kaikissa laskelmissa eriytettäville toiminnoille on kohdennettu sisäisesti palvelukokonaisuuksilta laskutetut konsernihallinnon tukipalvelukustannukset sekä soveltuvien osien palvelukokonaisuuden hallinnollisia kustannuksia. Kustannuslaskennassa käytetyt perusteet on dokumentoitu eriytettävien toimintojen osalta erilliselle tiedonkeruupohjalle.

IT-palvelujen myynti

TULOSLASKELMA 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024	2023
	EUR	EUR
Liikevaihto	2 890 475,78	3 008 950,63
Materiaalit ja palvelut	-1 875 646,55	-1 916 128,22
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 067,60	-3 360,08
Ostot tilikauden aikana	-3 067,60	-3 360,08
Palveluiden ostot	-1 872 578,95	-1 912 768,14
Henkilöstökulut	-409 344,85	-443 665,52
Palkat ja palkkiot	-341 570,57	-366 650,66
Henkilösivukulut	-67 774,28	-77 014,86
Eläkekulut	-57 887,50	-61 930,27
Muut henkilösivukulut	-9 886,78	-15 084,59
Liiketoiminnan muut kulut	-309 163,42	-351 571,67
Vuokratkulut	-308 798,84	-351 223,37
Muut liiketoiminnan kulut	-364,58	-348,30
Liikeylijäämä (-alijäämä)	296 320,96	297 585,22
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	296 320,96	297 585,22
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	296 320,96	297 585,22
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	296 320,96	297 585,22

Konserttitalon tilojen vuokraus

TULOSLASKELMA 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024	2023
	EUR	EUR
Liikevaihto	376 838,03	404 896,99
Materiaalit ja palvelut	-32 481,75	-38 511,44
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 921,97	-28 773,27
Ostot tilikauden aikana	-20 921,97	-28 773,27
Palveluiden ostot	-11 559,77	-9 738,17
Henkilöstökulut	-68 999,41	-65 441,32
Palkat ja palkkiot	-57 710,99	-53 985,15
Henkilösivukulut	-11 288,42	-11 456,17
Eläkekulut	-9 647,64	-9 175,72
Muut henkilösivukulut	-1 640,77	-2 280,45
Liiketoiminnan muut kulut	-307 955,01	-318 335,90
Vuokratkulut	-202 970,02	-197 898,77
Muut liiketoiminnan kulut	-104 984,99	-120 437,13
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-32 598,13	-17 391,67
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-32 598,13	-17 391,67
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-32 598,13	-17 391,67
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-32 598,13	-17 391,67

Museokaupat

TULOSLASKELMA 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024	2023
	EUR	EUR
Liikevaihto	426 316,13	473 512,64
Materiaalit ja palvelut	-279 771,23	-281 514,08
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-274 216,16	-274 982,27
Ostot tilikauden aikana	-261 758,30	-237 550,21
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-12 455,86	-37 432,06
Palveluiden ostot	-5 557,07	-6 531,81
Henkilöstökulut	-209 678,53	-222 072,41
Palkat ja palkkiot	-174 695,36	-183 333,00
Henkilösivukulut	-34 983,17	-38 739,41
Eläkekulut	-29 889,32	-31 108,76
Muut henkilösivukulut	-5 093,85	-7 630,65
Liiketoiminnan muut kulut	-43 161,08	-48 331,93
Vuokratulot	-32 637,57	-37 239,43
Muut liiketoiminnan kulut	-10 523,51	-11 092,50
Liikeliikenne (-) alijäämä	-106 294,72	-78 405,78
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-106 294,72	-78 405,78
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-106 294,72	-78 405,78
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-106 294,72	-78 405,78

Tilavuokraus

TULOSLASKELMA 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024	2023
	EUR	EUR
Liikevaihto	18 516 728,38	15 146 707,12
Materiaalit ja palvelut	-7 263 169,45	-2 764 658,16
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 336 296,03	-1 729 440,40
Ostot tilikauden aikana	-1 336 296,03	-1 729 440,40
Palveluiden ostot	-5 926 873,42	-1 035 217,76
Henkilöstökulut	-445 425,85	-418 984,06
Palkat ja palkkiot	-371 703,71	-346 689,81
Henkilösivukulut	-73 722,14	-72 294,25
Eläkekulut	-63 017,99	-58 257,74
Muut henkilösivukulut	-10 704,15	-14 036,51
Poistot ja arvonalentumiset	-1 490 472,72	-1 613 132,88
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 490 472,72	-1 613 132,88
Liiketoiminnan muut kulut	-5 438 019,91	-7 243 081,90
Vuokratkulut	-5 431 618,63	-7 237 091,57
Muut liiketoiminnan kulut	-6 401,28	-5 990,33
Liikelylijäämä (-alijäämä)	3 879 640,45	3 106 850,12
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	-0,04
Muut rahoituskulut	0,00	-0,04
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	3 879 640,45	3 106 850,08
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	3 879 640,45	3 106 850,08
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 879 640,45	3 106 850,08

Venepaikkojen vuokraus

TULOSLASKELMA 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024	2023
	EUR	EUR
Liikevaihto	273 944,83	280 455,47
Materiaalit ja palvelut	-257 858,77	-199 818,27
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-79 076,66	-85 682,08
Ostot tilikauden aikana	-79 076,66	-85 682,08
Palveluiden ostot	-178 782,11	-114 136,19
Henkilöstökulut	-27 638,71	-21 728,93
Palkat ja palkkiot	-23 099,00	-17 994,27
Henkilösivukulut	-4 539,71	-3 734,66
Eläkekulut	-3 876,40	-3 018,28
Muut henkilösivukulut	-663,31	-716,28
Poistot ja arvonalentumiset	-27 322,15	-64 519,65
Suunnitelman mukaiset poistot	-27 322,15	-64 519,65
Liiketoiminnan muut kulut	-47 445,82	-47 586,22
Vuokratulot	-47 422,44	-47 210,50
Muut liiketoiminnan kulut	-23,38	-375,72
Liikeliiketoiminta (-alijäämä)	-86 320,62	-53 197,60
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,11	-0,00
Muut rahoituskulut	-0,11	-0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-86 320,73	-53 197,60
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-86 320,73	-53 197,60
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-86 320,73	-53 197,60

Hankintapalvelut konserniyhteisöille

TULOSLASKELMA 1.1.2024 - 31.12.2024

	2024
	EUR
Liikevaihto	52 400,00
Materiaalit ja palvelut	-583,79
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-214,27
Ostot tilikauden aikana	-214,27
Palveluiden ostot	-369,52
Henkilöstökulut	-45 321,70
Palkat ja palkkiot	-37 800,80
Henkilösivukulut	-7 520,90
Eläkekulut	-6 408,64
Muut henkilösivukulut	-1 112,26
Poistot ja arvonalentumiset	-0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-3 110,67
Vuokrakulut	-3 100,00
Muut liiketoiminnan kulut	-10,67
Liikelylijäämä (-alijäämä)	3 383,84
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,00
Muut rahoituskulut	-0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	3 383,84
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	3 383,84
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 383,84

12. Luettelot ja selvitykset

12.1 Tilinpäätökseen sisältyvien tunnuslukujen laskentakaavat

TULOSLASKELMA

KAUPUNKI JA KONSERNI

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista (Toimintatuotot/Toimintakulut, %)

$100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

$100 \times \text{Vuosikate} / \text{suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate € / asukas

Asukasmäärä Tilikauden lopussa

TASEYKSIKÖT

Sijoitetun pääoman tuotto, %

$100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset keskimäärin tilikaudella})$

* Tunnusluvun tase-erät eli sijoitettu pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Myös ns. nollakorkoiset pitkäaikaiset lainat kunnalta otetaan tuotto, % -tunnusluvussa sijoitetuna pääomana huomioon. Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Voitto %

$100 \times (\text{Yli- ja alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

RAHOITUSLASKELMA

KAUPUNKI JA KONSERNI

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirta –välitulosten yhteissumma

Investointien tulorahoitus, %

$100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

[omahankintameno = käyttöomaisuusinvestoinnit – (rahoitusosuudet)]

Laskennallinen lainanhoitokate

$(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Jos lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä, otetaan lainanlyhennykseksi laskennallinen vuosilyhennys jakamalla ed. mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset

Lainanhoitokate

$(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Jos lainakannasta 20 % tai alle on kertalyhenteisiä lainoja, käytetään todellisia lainanlyhennyksiä.

Kassan riittävyys, pv

$365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12 / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

$\text{Rahavarat} = \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset } 31.12.$

$\text{Kassasta maksut} =$

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Tilikauden verot (konserni)

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainasaamisten lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Asukasmäärä

TASEYKSIKÖT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirta –välitulosten yhteissumma

Investointien tulorahoitus, %

$100 \times (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} -$

$\text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

$[\text{omahankintameno} = \text{käyttöomaisuusinvestoinnit} - (\text{investointien rahoitusosuudet})]$

Laskennallinen lainahoitokate

$= (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut}$

$- \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Jos lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä, otetaan lainanlyhennykseksi laskennallinen vuosilyhennys jakamalla ed. mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset

Lainanhoitokate

(Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut – Tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Jos lainakannasta 20 % tai alle on kertalyhenteisiä lainoja, käytetään todellisia lainanlyhennyksiä.

Quick ratio

(Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Current ratio

(Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

TASE

KAUPUNKI, LIIKELAITOKSET JA TASEYKSIKÖT

Omavaraisuusaste, %

*100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)*

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

100(Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot
(Käyttötulot = toimintatuotot + verotulot + valtionosuudet)
(Käyttötulot, liikelaitokset = Liikevaihto + Liiketoiminnan muut tuotot + Tuet ja avustukset)*

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas (ei taseyksikölle)

[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)]/ Asukasmäärä

Lainakanta 31.12. 1000 €

Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat + liikelaitoksilla korotomat velat kunnalta/kuntayhtymältä)

Lainakanta, € / asukas (ei taseyksiköille)

Lainakanta 31.12. / Asukasmäärä

Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 € (ei taseyksikölle)

=Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas (ei taseyksikölle)

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12. 1000 € (ei taseyksiköille)

Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Asukasmäärä (ei taseyksiköille)

KONSERNI

Konsernin omavaraisuusaste, %

$100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuudet} + \text{Konsernireserveit}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €

$\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas (ei liikelaitokselle)

$[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €

$\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Konsernin lainat, € / asukas

$\text{Lainakanta 31.12.} / \text{asukasmäärä}$

Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €

$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €

Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Kaupungin asukasmäärä

HENKILÖSTÖ

Kaupungin työvoiman käyttö (HTV) 31.12. ja henkilölukumäärä 31.12.

Henkilöstö ilmoitetaan henkilötyövuosiksi muutettuna sekä henkilöstön lukumääränä 31.12. Henkilötyövuosiin ja henkilöstön lukumäärään lasketaan mukaan toistaiseksi palkatut päätoimiset, määräaikaiset, tukitoimenpitein työllistetyt ja oppisopimussuhteiset. Lukumääriin ei lasketa palkkionsaajia, omais- ja perhehoitajia, sopimuspalomiehiä eikä kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia henkilöitä.

Työvoima=kaikkien henkilöiden kaikkien palvelussuhteiden (lukuun ottamatta palkkionsaajia, omais- ja perhehoitajia, sopimuspalomiehiä sekä kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia) kalenteripäivät vähennettynä kaikkien palkattomien poissaolojen kalenteripäivillä = palkalliset päivät kalenteripäivinä. Tämä luku on jaettu tarkastelujakson kalenteripäivillä, jolloin on saatu keskimääräinen henkilöjaksojen lukumäärä.

Henkilöstön lukumäärästä 31.12. ilmoitetaan erikseen kokoaikaisen ja osa-aikaisen henkilöstön lukumäärä.

12. Luettelot ja selvitykset

12.2 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

TURUN KAUPUNKI

KIRJANPITOKIRJAT

Pääkirjat
Päiväkirjat
Ostoreskontra
Myyntireskontra
Käyttöomaisuuskirjanpito
Palkkakirjanpito
Varastokirjanpito
Antolainalaskutus ja -reskontra
Henkilöstökassakirjanpito
Rahastokirjanpito
Konsernitilinpäätöksen yhdistelylaskelmat
Tase-erittelyt
Ostolaskut
Muistiot

Tiliotteet

TOSITELAJIT

Pääkirjaviennit:

AB Kirjanpitotosite
KU Kuntatilaston oikaisu
MU Muistiot (VIM)
SA Pääkirjatilotosite
ST Toistuvaistosite
SV Alv-ajo ja kassa-ale
TO Tiliote SAP
ZA Tilin avaussaldo
ZO Veron oikaisutosite

Ostoreskontra:

KA Toimittajatosite
KG Toimittajahyvyty
KP Tilien ylläpito
KR Toimittajalasku
KZ Toimittajamaksu

Hankinta:

RE Lasku -brutto

Myynti:

RV Laskun siirto

Vyörytykset:

CO CO-kirjaus
VY Vyörytykset

Varastokirjanpito:

WE Tavarain vastaanotto

SÄILYTYSTAPA

sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
paperituloste
sähköinen säilytys
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi sekä paperitulosteet
sähköinen säilytys (VIM)
sähköinen säilytys (SAP S/4HANA) ja sähköinen arkistointi sekä paperitulosteet
sähköinen säilytys (VIM)
sähköinen säilytys (SAP, SARKK)

Myyntireskontra:

DA Asiakastosite
DG Asiakkaat -hyvitys
DP Perinnän viitteet
DR Asiakaslasku
DZ Asiakasmaksu
ZB Konversio (osasuor.)
ZC Konversio (laskut)
ZD Luottotappiokirjaus

Käyttöomaisuuskirjanpito:

AA Käyttöomaisuuskirjaus
AF Poistokirjaus
AZ Purkamisen tositelaji

Liittymät:

K2 Kirjanpitoliittymä/Kirjanpitoliittymä, SKJ
K4 Kirjanpitoliittymä, Pus
K5 Kirjanpitoliittymä, Lip
PA Palkat
JA Jaksotukset
ML Matkalaskutosite

Konsernitilinpäätös:

Käyttöomaisuuden sisäisten katteiden eliminointitositteet
Oman pääoman ehtojen sijoitusten eliminointitositteet

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Turussa 31. päivänä maaliskuuta 2025

sähköisesti allekirjoitettu

Kaupunginhallitus

sähköisesti allekirjoitettu

Minna Arve
pormestari

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä sähköisen allekirjoituksen tekopäivänä

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

sähköisesti allekirjoitettu

Jorma Nurkkala
JHT, KHT